

บทที่ 4

ข้อค้นพบทางการวิจัย

การใช้วาทกรรมในช่วงเหตุการณ์ต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ทฤษฎีในการใช้วาทกรรมของทั้งฝ่ายพันธมิตรฯ และฝ่ายรัฐบาล ในช่วงเวลาที่พรรคพลังประชาชนได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล และมีความเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

ช่วงเหตุการณ์ที่ 1: การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่สะพานมัฆวานรังสรรค์

ช่วงเหตุการณ์ที่ 2: การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ทำเนียบรัฐบาล

ช่วงเหตุการณ์ที่ 3: การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

และท่าอากาศยานดอนเมือง

ในแต่ละตอนตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์วาทกรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะ เหตุการณ์ไม่ปกติ (เช่น พันธมิตรฯ ปะทะ นปช.) หรือประเด็นใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้ง ประเทศ (เช่น ประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ) เพื่อค้นหาว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์ใหญ่ ๆ หรือประเด็น ใหญ่ ๆ ขึ้นมาแล้ว วาทกรรมที่ทั้ง 2 ฝ่ายเลือกมานั้น เป็นวาทกรรมที่ใช้กลยุทธ์ใด นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ด้วยว่า การพูดในประเด็นเดิมนั้น เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป กลยุทธ์ทาง วาทกรรมที่ทั้งสองฝ่ายนำมาใช้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วยหรือไม่ หากเปลี่ยนจะเปลี่ยนไปในทิศทาง ใด

ช่วงเหตุการณ์ที่ 1 (Scenario 1): การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่สะพานมัฆวานรังสรรค์

บริบททางการเมืองที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ที่สะพานมัฆวานรังสรรค์ ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2551 จนถึงวันที่ 5 สิงหาคม 2551 หลังจากที่มีการทำรัฐประหารโดยคณะปฏิรูปการปกครองใน ระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.)⁵ นำโดยพลเอกสนธิ

⁵ ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) (Council of National Security - CNS) มีพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ดำรงตำแหน่งวันที่ 1 ตุลาคม 2549 - 29 มกราคม 2551 (Taksinfanclub's Weblog, 2008)

บุญรัตกลิน ทำรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลที่มีพรรคไทยรักไทยเป็นแกนนำ และมี พ.ต.ท.ทักษิณชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี

ในช่วงรัฐบาล คมช.⁶ มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 (เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ผ่านมาการลงประชามติ) และมีผลบังคับใช้ หลังจากการลงประชามติว่าประชาชนไทยรับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ 2550 รัฐบาลที่นำโดย คมช. จึงเปิดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550 พรรคพลังประชาชน (พรรคไทยรักไทยเดิม) เป็นฝ่ายได้รับชัยชนะและเป็นแกนนำรัฐบาล มีนายสมักร สุนทรเวชเป็นนายกรัฐมนตรี

ช่วงสิ้นเดือนพฤษภาคม – วันที่ 5 สิงหาคม 2551 นั้น เป็นช่วงรัฐบาลที่จัดตั้งโดยพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำบริหารประเทศ นำโดยนายสมักร สุนทรเวช ฝ่ายพันธมิตรฯ เริ่มชุมนุมเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2551 โดยมีประเด็นสำคัญของการชุมนุมคือการคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 เนื่องจากรัฐบาลพลังประชาชนนั้น เป็นรัฐบาลไทยรักไทยเดิม จึงถูกจับตามองและตั้งคำถามว่าจะเป็นตัวแทน (นอมินี) ของรัฐบาลไทยรักไทยหรือไม่ รัฐบาลพลังประชาชนที่เพิ่งเข้ามาทำงานได้ประมาณ 5 เดือน ได้นำเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 บางมาตราเข้าที่ประชุมรัฐสภา พรรคฝ่ายค้านในเวลานั้น มีพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำ ได้คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยอ้างถึงประชามติที่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว (Wikipedia, 2554)

ฝ่ายพันธมิตรฯ ที่มีแกนนำทั้ง 5 ได้นำตรวพผู้สนับสนุนฝ่ายตนชุมนุม เพื่อคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ประเด็นคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญจึงเป็นประเด็นหลักในช่วงแรกของการชุมนุมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ หยิบยกขึ้นมาโจมตีฝ่ายรัฐบาล มากไปกว่านั้น สภาวการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยยังไม่เข้าสู่ภาวะปกติ เนื่องจากมีทั้งผู้รับร่างรัฐธรรมนูญ และผู้ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อจะมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ประชาชนที่ไม่รับร่างรัฐธรรมนูญก็สนับสนุนให้มีการแก้ไข แต่ประชาชนที่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็คัดค้านการแก้ไขนี้ (วิรพา อังกูตศนียรัตน์, 2550) เมื่อฝ่ายพันธมิตรฯ ประกาศว่าฝ่ายตนคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 มาตรา

⁶ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) เป็นคณะรัฐบาลที่ คปค. แต่งตั้งขึ้นให้บริหารประเทศ โดยไม่ผ่านการเลือกตั้ง

และไม่พอใจ ทั้งพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และรัฐบาลพลั้งประชาชน ออกมาชุมนุมกัน โดยมีฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นแกนนำในการชุมนุม

เป้าหมายในการชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ยกกระดับขึ้นเรื่อย ๆ จากการคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นการขับไล่นายกรัฐมนตรี (นายสมคร สุนทรเวช) เปิดโปงการลงนามในแถลงการณ์ร่วมไทย-กัมพูชา ต่อ Unesco เพื่อจดทะเบียนเขาพระวิหารให้เป็นมรดกโลก และขับไล่รัฐบาลทั้งหมด

ความขัดแย้งทางการเมืองที่มีมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเด็นต่าง ๆ ถูกขุดคุ้ยขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นประเด็นเก่า หรือการสร้างประเด็นใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสังคม ด้วยกลยุทธ์ทางวาทกรรมของฝ่ายพันธมิตรฯ และฝ่ายรัฐบาล เหตุการณ์สำคัญและประเด็นที่สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้ ได้แก่

1. ประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
2. ประเด็นปราสาทพระวิหาร
3. ประเด็นการเมืองใหม่
4. ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์
5. ประเด็นการโจมตีผู้นำ พรรคพวก ผู้สนับสนุน และผู้ที่เห็นด้วยของทั้งสองฝ่าย
6. ประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

ทั้ง 6 ข้อ ตามที่ได้กล่าวมานั้น เป็นประเด็นและเหตุการณ์สำคัญ ที่เกิดขึ้นในช่วงเหตุการณ์แรก ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์โดยยึดเอาเหตุการณ์และประเด็นทั้ง 8 เป็นตัวตั้ง โดยจะทำการวิเคราะห์ว่าผู้พูดนั้นพูดโดยใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมใดบ้างในประเด็นนั้น โดยมีบริบท (context) ต่าง ๆ มาเป็นตัวที่ควบคุม หรือส่งเสริม หรือขัดขวาง การพูดของผู้ส่งสาร ดังนี้

⁵ มาตรา 309 ระบุว่า บรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้น

1. ประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับ 2550

การคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้น มีกลยุทธ์ทางวาทกรรมมากมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ และฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้ แบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

- 1.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาใช้เพื่อต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
- 1.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ เรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

กลยุทธ์ทางวาทกรรมของทั้งสองฝ่าย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาใช้เพื่อต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมหลากหลายเพื่อต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ดังต่อไปนี้

1.1.1 การใช้อุปมา(Analogy)

ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้เลือกใช้การใช้อุปมาเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจประเด็นเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าไม่สมควรแก้ไข เนื่องจากการกระทำที่ไม่ได้ทำเพื่อประเทศชาติ แต่เป็นการกระทำที่ทำเพื่อฝ่ายรัฐบาลเท่านั้น เช่น

“...มีความพยายามของพวก สส. พรรคพลังประชาชนที่จะเสนอกฎหมายนิรโทษกรรมทั้งพันธมิตรฯ ก็คือพวกผมและคุณทักษิณ ซึ่งบอกว่าคดีความต่าง ๆ ที่พวกผมถูกฟ้องนิรโทษกรรม ยกเลิก ขณะเดียวกันก็ยกเลิก นิรโทษกรรมคุณทักษิณด้วย พี่น้องครับ พวกผมเนี่ย ถูกฟ้องข้อหาหมิ่นประมาท คุณทักษิณเนี่ย ถูกฟ้องข้อหาปล้นชาติ ปล้นบ้าน ปล้นเมือง มันจะนิรโทษกรรมได้อย่างไร พี่น้อง ใช่มั้ยใช่ คือพวกพลังประชาชนเนี่ย แคร่อำปากก็เห็นลิ้นสีแตกแล้ว ใช่มั้ยใช่...” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 11 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

พวกผมเนี่ย ถูกฟ้องข้อหาหมิ่นประมาท คุณทักษิณเนี่ย ถูกฟ้องข้อหาปล้นชาติ ปล้นบ้าน ปล้นเมือง มันจะนิรโทษกรรมได้อย่างไร พี่น้อง ไซไมไซ คือพวกพลังประชาชนเนี่ย แค่อ้าปากก็เห็นลิ้นสีแดงแล้ว ไซไมไซ....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 11 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

คำกล่าวของนายสนธิข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่านายสนธิต้องการสื่อสารความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจว่าฝ่ายรัฐบาลนั้นชั่วร้าย และเป็นภัย มากเสียยิ่งกว่างูพิษที่มีลิ้นสองแฉก กล่าวคือฝ่ายรัฐบาลนั้นมีลิ้นถึงสี่แฉก มากยิ่งกว่างู เป็นการกล่าวให้ผู้ฟังเห็นถึงความร้ายกาจของรัฐบาล

1.1.2 การอธิบายเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้ผู้รับสาร

ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้การอธิบายความเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจว่าฝ่ายรัฐบาลนั้นมีความพยายามในการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 บางมาตรา เพื่อขัดขวางการชุมนุมของพันธมิตรฯ และเพื่อประโยชน์ของรัฐบาลเอง เช่น

“พอมีนักข่าวโทรหาผม ‘อาจารย์รู้เรื่องพระราชบัญญัติใหม่ เรื่องร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบการชุมนุมที่สาธารณะ’ ขอสัมภาษณ์ ผมเห็นพระราชบัญญัติตัวนี้เข้า จึงเห็นว่าสมัครนี้มันจอมหลอกหลวงจริงๆ หลอกหลวงจริงๆ นายกรัฐมนตรีที่มาหลอกหลวงประชาชนเนี่ย ปราบกฏว่าแอบเอาพระราชบัญญัติประกอบมาตรา 63 เรื่องการชุมนุมที่สาธารณะเข้าสภา เพื่อจุดประสงค์นิดเดียวสะ เพื่อทำลายการชุมนุมของพันธมิตรฯ นำหัวเราะใหม่ครบพ่อแม่พี่น้อง เรากลัวใหม่เนี่ย เพราะในรัฐธรรมนูญ มาตรา 63 เนี่ย มีบอกว่าจะต้องมีการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ จะต้องอาศัยตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ ก็ได้ที่สิทธิรัฐบาล มาเด้า⁹ข่าวว่าเราจะสนใจมาตรา 63 แท้ ๆ แอบเอากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมาตรา 63 มา....” (พิภพ ธงไชย, 17 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากคำพูดของนายพิภพ เราจะเห็นได้ว่านายพิภพได้พยายามอธิบายเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 63 การพูดของนายพิภพมีนัยยะของการเยาะเย้ยและเสียดสีฝ่ายรัฐบาล

⁹ เด้าข่าว หมายความว่า สร้างข่าวขึ้นมาลอย ๆ การปล่อยข่าวลวง คำว่า “เด้าข่าว” มีการใช้อย่างแพร่หลายในอินเทอร์เน็ต

ชัดขวางการชุมนุม การกระทำของนายสมัคร จึงเป็นเรื่องที่น่าขบขัน และไร้สาระในสายตาของ ฝ่ายพันธมิตรฯ

นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ก็เป็นอีกคนหนึ่งในแกนนำทั้งห้าคนที่พูดเรื่องการแก้ไข รัฐธรรมนูญด้วยการอธิบายความ เช่น

“.....ได้เงินคืนไม่พอ เราต้องทำตัวเราให้หลุดพ้นคดีด้วย การแก้ไขรัฐธรรมนูญจึงเกิดขึ้น การแก้ไขรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นหลังจากการเดินไม่แรกของระบอบทักษิณไม่สำเร็จ ผมจะยกตัวอย่างเลย ในกลางปี 2550 ทักษิณ ได้ใช้สำนักงานทนายความแห่งหนึ่ง ยื่นหนังสือมาตอบ คตส. ว่าไม่มีอำนาจในการอายัดทรัพย์.....ไม่หนึ่ง ขอทรัพย์คืนไม่ได้ ไม่สอง ขอแก้ไขรัฐธรรมนูญเลย ถ้าแก้ไขรัฐธรรมนูญได้นี้ ได้นกสองตัวเลย อันที่หนึ่ง เงินคนที่ถูก ยึดอายัดไว้ [ได้คืนหมด] อันที่สองนี้ คดีต่าง ๆ รอดพ้นหมด เขาก็เลยทุ่มใส่การแก้ไข รัฐธรรมนูญเลย ไม่สองของเขา ไม่ที่หนึ่ง อันแรกนี้ขอทรัพย์คืนไม่ได้ ไม่สอง แก้ รัฐธรรมนูญ เขาเข้าซื้อกันเลย เข้าซื้อเป็นสองล็อตนะ สส.เขามีจำนวนมาก ล็อตที่หนึ่ง เห็นชื่อเท่านี้ก่อน ล็อตที่สองเห็นชื่ออีกกลุ่มหนึ่งก่อน ถ้ากลุ่มนี้ไม่สำเร็จ เขากลุ่มนี้เข้าแทน แล้วเขาไปให้ประชาชนกลุ่มหนึ่งนะฮะ ผมไม่อยากจะชื่อ เป็นคนรู้จักกันทั้งนั้น เข้าซื้อกัน เอาหนังสือมายื่นต่อรัฐสภาวันที่ 8 พฤษภาคม.....” (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 24 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมอญวานรังสรรค์)

นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ได้ใช้การบรรยายความเพื่ออธิบายถึงการที่รัฐบาลพยายาม แก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยชี้ให้เห็นว่าความพยายามในการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้น เป็นความพยายาม ของรัฐบาลที่จะแก้กฎหมายเพื่อให้ตนและพรรคพวกพ้นความผิด ซึ่งเป็นการกระทำที่รับ ไม่ได้ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบธรรม จึงเป็นการสมควรที่ฝ่ายพันธมิตรฯ จะออกมาชุมนุม คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 นี้ เพราะไม่ได้เป็นการกระทำเพื่อคนส่วนใหญ่ แต่เป็นการ กระทำเพื่อฝ่ายรัฐบาลเท่านั้น

1.1.3 การใช้ถ้อยคำที่รุนแรงที่มีความหมายในเชิงลบกับคู่กรณี

การใช้ถ้อยคำที่รุนแรงเพื่อสื่อความหมายในเชิงลบต่อคู่กรณี ไม่ใช่การใช้คำผรุสวาท การใช้คำผรุสวาทนั้นให้ความรู้สึกของความหยาบคายเข้ามาด้วย ทั้งนี้การโจมตีด้วยคำพูดนั้น ไม่จำเป็นจะต้องให้ความรู้สึกที่หยาบคายก็ได้ เช่น

".....มาตรา 63 คืออะไร มาตรา 63 คือเรื่อง บุคคลสามารถมีการชุมนุมโดยสงบ และปราศจากอาวุธ นี่ผมบอกว่าผมไม่เคยคิดเรื่องนี้เลยนะ เพราะคิดว่ามาตรา 63 ซึ่งอยู่ตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับ 2517 เรื่องสิทธิการชุมนุมอย่างสงบและสันติวิธี เป็นสิทธิและเสรีภาพอย่างชอบธรรมตามพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยทั่วโลก ผมไม่เชื่อ [ว่า] รัฐบาลจะแตะตัวนี้ ผมว่าคุณสมัครเต๋าวัว เพื่อให้เขว และยังเต๋าวัวอีกว่าเราจะไปปิดศาลากลางทุกศาลากลาง นี่ก็เต๋าวัวไซ้ใหม่ พ่อแม่พี่น้อง ผมบอกไปปิดทำไมอะ [ละ] ปิดทำเนียบเลยไม่ดีกว่าหรือ ไซ้หรือเปล่าเสียเวลาไปปิดศาลากลางจังหวัด เขาก็พยายามทำให้ภาพเราเป็นอย่างนี้ ไซ้ใหม่อะ พอผมเห็นพระราชบัญญัติตัวนี้เข้า จึงเห็นว่าสมัครนี่มันจอมหลอกหลวงจริงๆ หลอกหลวงจริงๆ นายกรัฐมนตรีที่มาหลอกหลวงประชาชนเนี่ย ปรากฏว่าแอบเอาพระราชบัญญัติประกอบมาตรา 63....." (พิภพ ธงไชย, 17 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากตัวอย่างข้างบน เราจะเห็นได้ว่านายพิภพไม่ได้ใช้คำหยาบคายเลย แต่ก็สามารถโจมตีนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีได้ว่าเป็นบุคคลที่ไม่น่าเชื่อถือ โดยใช้คำที่มีความหมายรุนแรงคือ "จอมหลอกหลวง" ซึ่งเท่ากับทำลายความน่าเชื่อถือ (discredibility) ซึ่งทำให้นายสมัครเป็นบุคคลที่ไม่มีความชอบธรรมที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี

1.1.4 การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ

การอ้างบุคคลหรือการอ้างองค์กรที่ทรงคุณวุฒินี้ เป็นการอ้างเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับฝ่ายตน และเพื่อลดความน่าเชื่อถือของฝ่ายอื่น ในประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550 ที่ฝ่ายพันธมิตรต่อต้าน คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญนี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้ใช้กลยุทธ์การอ้างบุคคลเข้ามาในการพูดด้วย เช่น

“.....พอตอนบายนักข่าวโทรมาหาผมว่า ‘อาจารย์ อาจารย์รู้เรื่องพระราชบัญญัติที่ เขาแอบทำกันใหม่’ นะฮะ เรื่องพระราชบัญญัติจัดระเบียบการชุมนุมในที่สาธารณะ ขอ สัมภาษณ์หน่อย ผมก็บอกว่า เอ้าผู้รู้ผมนั่งอยู่ใกล้ ๆ คุณสุริยะใส กตะศิลา เขาศึกษาเรื่อง กฎหมาย ผมก็โยนไปให้สัมภาษณ์ ผมก็บอกว่าเดี๋ยวผมจะมาพูดคืนนี้.....” (พิภพ ธงไชย, 17 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

นายพิภพ ได้อ้างว่ามีนักข่าวมาขอสัมภาษณ์ตนเรื่องพระราชบัญญัติ โดยที่ไม่ได้เอ่ยชื่อ นักข่าวคนนั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว จะมีนักข่าวหรือไม่ก็ได้ แต่นายพิภพอ้างขึ้นมาเพื่อให้เรื่อง ดูน่าเชื่อถือ ดูน่าสนใจ ลีลาของนายพิภพในส่วนนี้ยังเหมือนการเล่าเรื่อง (Narration) ที่เริ่มจาก จุดเริ่มต้น (มีนักข่าวโทรมา) และเร่งการกระทำของตัวละคร (นักข่าวขอสัมภาษณ์ และนายพิภพได้ ส่งสารให้นายสุริยะใส กตะศิลา เป็นคนพูด)

อีกตัวอย่างหนึ่งจากนายพิภพ ธงไชย ที่ใช้กลยุทธ์การอ้างบุคคลที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่อง การแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550 ได้แก่

“.....พ่อแม่พี่น้องครับ ผมจะจบด้วยคำของนักวิชาการ คือเวลาเราได้บนเวทีเนี่ย เราได้เองก็จะหาว่าเราเข้าข้างตัวเอง เราบอกเราไม่ใช่ความรุนแรง ก็จะหาว่าเราพูดได้ เรา บอกว่าฝ่ายรัฐใช้ความรุนแรงก็จะหาว่าเรากล่าวหาได้ เอาจี้ คนกลางมาพูดดีกว่า คน กลางว่ายังไง มีการพูดคุยของนักวิชาการ 3 คนแต่ผมจะเอาคนเดียวมาอ่าน มีพิชัย รัตน์ ดิลก ณ ฎเกิด จากสถาบันนิด้า เอาย่อหน้าสุดท้ายเอาสั้น ๆ อาจารย์พิชัยบอกว่า ความ รุนแรงจะเกิดขึ้นได้ เมื่อรัฐบาลหรือนายทุนใหญ่ของรัฐบาล เกิดภาวะจนตรอก และลึ้นคิด จนตรอกคือติดคุกแน่ ส่วนลึ้นคิดคือไหน ๆ ก็ติดคุกแล้ว ก็ทำลายกันเสียเลย โอกาสที่ ความรุนแรงจะเกิดก็มี โดยใช้กลไกที่พร้อมอยู่แล้ว กับอีกอย่างที่จนตรอก แต่ไม่ลึ้นคิดก็ อาจจะมี ถ้าไม่คิดใช้ความรุนแรงก็จะลึ้นคิด ใช้ชีวิตอย่างสงบ ความรุนแรงก็จะเกิดน้อย ความรุนแรงที่จะเกิดก็คือการแก้รัฐธรรมนูญ ถ้าแก้ได้ ก็สามารถล้างความผิด นำไปสู่ชัช ชนะ ฉะนั้นเมื่อไรก็ตาม ที่มีการแก้รัฐธรรมนูญ แสดงว่าเขากำลังลึ้นคิด และอาจเกิดการ จลาจลขนาดใหญ่ขึ้นมาได้.....” (พิภพ ธงไชย, 17 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพาน มัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า นายพิภพอ้างอิงบทความที่นักวิชาการเขียน นักวิชาการคนดังกล่าวคือ นายพิชัย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต การอ้างนักวิชาการนี้ จะช่วยให้คำพูดของนายพิภพมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น เพราะนายพิชัย เป็นอาจารย์อยู่ในสถาบันนิติศา ซึ่งเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียง บทความของนายพิชัย จะช่วยเสริมความน่าเชื่อถือให้กับคำปราศรัยของนายพิภพได้เป็นอย่างดี เราจะสังเกตได้อีกอย่างว่า นายพิภพ ได้กล่าวว่าจะนำคำพูดของคนกลางออกมาพูด ซึ่งการกล่าวว่าจะนำคำพูดของ “คนกลาง” ออกมาพูดนั้น เป็นการตอกย้ำให้ผู้รับสารทราบว่า คนกลางที่ออกความเห็นแบบนี้ ไม่ใช่พวกพันธมิตรฯ ที่มาเชียร์กันเอง การอ้างคำพูดของนักวิชาการครั้งนี้ จึงเป็นการอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ (testimonial) ที่มีการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้รับสารได้อย่างมาก (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2539)

การอ้างบุคคลอื่นหรือองค์กรอื่นนั้น ถูกนำมาเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับ ฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญด้วย ทั้งนี้ การอ้างบุคคลหรือองค์กรอื่น เป็นการอ้างที่จะสร้างความชอบธรรมให้กับการชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ เช่น

“.....เรายืนยันว่าพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยนั้น เราต่อสู้ชั้นสูง ตามที่ผู้มีพระภาคเจ้า เจ้าชายสิทธัตถะบัญญัติไว้ ยอมเสียทรัพย์ เพื่อรักษาอวัยวะนี้มันเสียก็เอาเงินไปรักษา.....” (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 12 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมอญวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่านายสมเกียรติอ้างถึงพระพุทธเจ้า เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับตนว่าตนทำตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสสั่งสอนไว้ การต่อสู้ของพวกเขาตนจึงเป็นการต่อสู้ที่ชอบธรรมและสมควรที่จะได้รับความสนับสนุน เพราะแม้แต่พระพุทธเจ้าก็ยังสอนในสิ่งที่สอดคล้องกับการต่อสู้ของพวกเขา และการกล่าวในส่วนนี้ยังเป็นการโน้มน้าวใจให้พุทธศาสนิกชนที่ยังไม่เลือกข้างว่าจะอยู่ฝ่ายใดระหว่างฝ่ายพันธมิตรฯ หรือฝ่ายรัฐบาลให้มองเห็นว่าควรเลือกจะเข้าข้างฝ่ายพันธมิตรฯ เพราะฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นฝ่ายที่ชอบธรรม เนื่องจากต่อสู้ตามที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้

1.1.5 การสรรเสริญให้กำลังใจ แสดงความห่วงใยผู้ชุมนุม และผู้ที่สนับสนุนตน รวมถึงตอกย้ำความสำคัญของผู้รับสาร

การสรรเสริญให้กำลังใจแก่ผู้ชุมนุมนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะนอกจากจะทำให้ผู้ชุมนุมมีกำลังใจที่จะชุมนุมขับไล่รัฐบาลแล้ว ยังเป็นการทำให้ผู้ชุมนุมมีความมั่นใจและเห็นคุณค่าของตัวเองมีความสำคัญ ที่จะเป็นกำลังต่อสู้เพื่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งจะทำให้ผู้ชุมนุมรวมตัวกันต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าข้อเรียกร้องของฝ่ายพันธมิตรฯ จะเป็นผลสำเร็จ เช่น

“.....ถ้าไม่มีพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยตอนนี้ ถ้ามีการแก้รัฐธรรมนูญ สองมาตรานี้ประเทศฉิบหายไปแล้วมวลชนไทยหลังน้ำตาทั้งประเทศไทย กอดกันเลย ทำพิธีกอดกันเลย กอดกันแล้วก็ร้องไห้กัน เปลี่ยนป้ายเลย เอาประเทศไทยของเราคืนมาเป็น ยกประเทศไทยให้พวกมึงไปเลยว่ะ.....ไม่มีหรอกสิ่งนี้ พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยไม่ยอมแพ้ความเลวนี้ ไซ้มัยครับ ไม่ยอมแพ้ความเลวนี้ นี่คือพลังทางศีลธรรมโดยแท้” (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 24 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่านายสมเกียรติกำลังบอกความสำคัญของผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ว่ามีความสำคัญมาก ขนาดที่สามารถขับไล่รัฐบาลไม่ได้ และสามารถคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้ การกล่าวเช่นนั้นจึงเป็นการบอกถึงความสำคัญของผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ คืออะไร มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด (ซึ่งก็คือมีความสำคัญมาก) ทำให้ผู้ร่วมชุมนุมมองเห็นว่าตนมีความสำคัญ และกำลังทำสิ่งในที่ถูกต้อง มากไปกว่านั้นยังรู้สึกว่าจะไม่สามารถเลิกชุมนุมได้ เพราะมิเช่นนั้นประเทศไทยจะต้องล่มสลาย (หรือฉิบหาย ตามที่นายสมเกียรติพูด) อย่างแน่นอน

1.1.6 การพูดตีแสกหน้าหรือเปิดโปง

การพูดตีแสกหน้าคือการพูดโจมตีหรือโดยตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม ว่าฝ่ายอริมีความผิดอย่างไร ไม่ดีอย่างไร และทำไมจึงต้องต่อต้านอริ เช่น

“.....เราจะยื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความ ให้มันแห้งตั้งแต่ในรัฐสภาเลย ทำอะไรก็ขัดรัฐธรรมนูญไปหมด ผมละเหนื่อยกับรัฐบาลชุดนี้ ไม่สนใจกฎหมาย ไม่สนใจรัฐธรรมนูญ แล้วอ้างตัวเองว่ามาจากการเลือกตั้ง แต่ไม่วงเล็บว่าซื้อสิทธิ์ขายเสียง และมาอ้างตลอดเวลา.....” (พิภพ ธงไชย, 6 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่าการพูดของนายพิภพนั้นดีแลงหน้าว่าฝ่ายรัฐบาลกำลังทำผิดรัฐธรรมนูญทุกอย่าง และในเมื่อคนที่เป็นรัฐบาลทำผิดกฎหมายสูงสุดของประเทศ เป็นรัฐบาลที่ไม่ชอบธรรม ไม่สมควรเข้ามาบริหารประเทศเพราะไม่เคารพกฎหมายที่เกิดจากการลงประชามติของประชาชนทั้งประเทศ แต่กลับพยายามที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นฉบับที่ประชาชนทั้งประเทศให้การยอมรับ

1.1.7 การอ้างคำพูดหรือการกระทำของคู่อริ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การนำเอาคำพูดหรือการกระทำของคู่อริมาเป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมในการปราศรัยนั้น เป็นการนำเอาคำพูดหรือการกระทำนั้นมาเป็นหลักฐานว่าคู่อรินั้นทำผิดจริงหรือไม่ทำตามที่เคยพูดไว้จริง ทำให้คู่อรินั้นไม่มีความชอบธรรมในการบริหารบ้านเมือง และไม่มีความน่าเชื่อถืออีกต่อไป เช่น

“.....เห็นไหมครับว่าเขาทำผิดรัฐธรรมนูญ การแก้ไขรัฐธรรมนูญจะทำได้ก็ต่อเมื่อทำเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประโยชน์ของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ไม่ใช่เพื่อพอกตัวเองให้พ้นผิด แก้ 237 เพื่อให้ซื้อเสียงได้ ก็เห็นกันว่าประธานสภา นายยุทธ ตู๋เย็น¹⁰ ก็ถูกพิพากษาแล้วว่าซื้อเสียง กต. ก็ตัดสินไปแล้วว่าซื้อเสียง ให้ใบแดงไปเรียบร้อยแล้ว.....” (สมศักดิ์ โกศัยสุข, 5 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า นายสมศักดิ์ โกศัยสุข ได้กล่าวว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550 รัฐบาลพลังประชาชนพยายามที่จะทำอยู่นั้น เป็นการแก้ไขเพื่อตัวคนในรัฐบาลเอง ไม่ได้ทำเพื่อประเทศชาติ นายสมศักดิ์ โกศัยสุข ยังอ้างถึง คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ซึ่งเป็นองค์กร

¹⁰ หมายถึงนายยุทธ ดิยะไพรัช

อิสระองค์หนึ่งที่มีอำนาจในการควบคุมการเลือกตั้ง ว่า กกต. ได้ให้ใบแดงนายยงยุทธ ตียะไพรัช ไปเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นหลักฐานที่ชัดเจนว่ารัฐบาลพลังประชาชนชนะการเลือกตั้งมาได้อย่างไม่บริสุทธิ์ และความพยายามแก้ไขรัฐธรรมนูญของรัฐบาลพลังประชาชนก็เป็นความพยายามที่ไม่บริสุทธิ์ที่ไม่ได้ทำเพื่อประเทศอย่างแท้จริง

1.1.8 การตั้งสมญานาม (name calling)

ศิริพร ภักดีผาสุข (2549) กล่าวว่าสมญานาม เป็นคำเรียกที่ผู้อื่นตั้งให้แก่นักการเมือง ทั้งนี้สมญานามไม่ใช่ชื่อจริง ชื่อเล่น หรือตำแหน่งของนักการเมือง นอกจากนี้สมญานามของนักการเมือง มีพลัง และเสน่ห์ ในการดึงดูดผู้รับสาร เพื่อให้ผู้รับสารรู้สึกสนุก และเพิ่มอรรถรสในการฟังการปราศรัยของผู้พูด การตั้งสมญานามนี้อาจจะตั้งตามคุณลักษณะเด่นของนักการเมืองคนนั้น หรือตั้งตามพฤติกรรมที่โดดเด่นมาก ๆ ของนักการเมืองคนนั้นก็ได้ ทั้งนี้ผู้ส่งสารต้องมีความมั่นใจมากพอว่าผู้รับสารจะเข้าใจว่าสมญานามที่ตนเรียกออกไปนั้นหมายถึงใคร เช่น

“.....ไม่ใช่เพื่อพอกตัวเองให้พ้นผิด แก่ 237 เพื่อให้ชื่อเสียงได้ ก็เห็นกันว่า *ประธานสภาฯ นายยุทธ ตู๋เย็น* ก็ถูกพิพากษาแล้วว่าชื่อเสียง กกต. ก็ตัดสินไปแล้วว่าชื่อเสียง ให้ใบแดงไปเรียบร้อยแล้ว.....” (สมศักดิ์ โกศัยสุข, 5 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่านายสมศักดิ์ โกศัยสุข ได้เรียกนายยงยุทธ ตียะไพรัช อดีตประธานสภาผู้แทนราษฎรว่า “*ยุทธ ตู๋เย็น*” การเรียกว่ายุทธ ตู๋เย็นนี้ก็การเรียกตามสมญานามที่ตั้งขึ้นตามพฤติกรรมของนายยงยุทธ ตียะไพรัช ที่เคยพยายามจับกุมผู้ต้องสงสัยคดีหนึ่ง แล้วให้เจ้าหน้าที่ยิงปืนใส่บ้านของผู้ต้องสงสัย ส่งผลให้ลูกปืนไปฝังตามที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะใส่ตู๋เย็นของบ้านที่เข้าค้นจนพรุณไปหมด ทั้งที่บ้านนั้นไม่ได้ทำความผิดอะไร¹¹ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สื่อมวลชนก็เรียกนาย

¹¹ นายยงยุทธ ตียะไพรัช มีฉายาว่ายุทธ ตู๋เย็น ได้มาจากกรณีของครอบครัวตระกูลระมะ เมื่อ พ.ศ. 2547 ในปฏิบัติการสนองนโยบายยิวทำสงครามกับยาเสพติดของรัฐบาลทักษิณ เมื่อเวลา 03.00 น. ของวันที่ 7 กรกฎาคม 2547 ตำรวจคอมมานโด นำโดย พล.ต.ต.โกสินทร์ นินธาว์ ผู้บังคับการกองปราบปราม นำกำลังเข้าปิดล้อมบ้านของนายนิสสัย ศตะกูระมะ อายุ 70 ปี และนางอุดม ศตะกูระมะ อายุ 67 ปี ที่ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางไทร พระนครศรีอยุธยา และเปิดฉากยิงถล่ม โดยได้ข้อมูลจากนายยงยุทธ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ว่าบ้านหลังนี้เป็นแหล่งผลิตและค้ายาบ้า โดยนายยงยุทธ ได้ข้อมูลจากตู้ ปณ. ร่องทุกข์นายกรัฐมนตรี ภายหลัง

ยงยุทธ ดิยะไพรัชว่า “ยุทธ ตู๋เย็น” ซึ่งในการปราศรัยครั้งนี้ นายสมศักดิ์ โกศัยสุข ก็ได้นำสมญานามนี้มาเรียกอีกครั้ง เนื่องจากแน่ใจว่าจะสามารถสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าตนกำลังหมายถึงใคร และจะช่วยให้ผู้รับสารระลึกถึง “วีรกรรม” ของนายยงยุทธออกด้วยผลพลอยได้ที่ตามมาอีกประการหนึ่งจากการเรียกนายยงยุทธด้วยสมญานามนี้คือการเริ่มอรรถรสในการปราศรัย และช่วยให้ผู้รับสารระลึกได้ถึงความผิดของนายยงยุทธ

1.1.9 การประกาศจุดยืนของตนเอง

ในส่วนของการประกาศจุดยืนของตนเองนั้น เป็นการประกาศให้ผู้รับสารทราบได้ว่าผู้ส่งสารมีความประสงค์อะไร และมีความเข้มแข็ง มีเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ มุ่งมั่นแค่ไหนในวัตถุประสงค์ดังกล่าว การประกาศจุดยืนของผู้ส่งสารนี้ ยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับสารได้ทราบว่าผู้ส่งสารมีความแน่วแน่แค่ไหน และยังเป็นการตอกย้ำตัวผู้ส่งสารเองว่าได้พูดไว้แล้วว่าจุดยืนของตนนั้นคืออะไรและในฐานะผู้นำ นั้น ผู้ส่งสารไม่สามารถบิดเบือนคำพูดที่ตนเคยประกาศเป็นจุดยืนไว้ได้ ทั้งนี้เพื่อรักษาความศรัทธาและความตั้งใจของผู้ชุมนุม และผู้ที่สนับสนุนฝ่ายตนเอง เช่น

“.....พูดอย่างนี้ได้อย่างไร เคยพูดว่ารัฐธรรมนูญจะดีจะชั่วดีต้องปฏิบัติรัฐธรรมนูญนี้เป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุดในประเทศไทยที่ผ่านมา เพราะอะไรครับ เพราะ 14 ล้าน 7 แสนเสียงมีสิทธิ์ลงคะแนนว่าเห็นชอบว่าให้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้รวมทั้งพี่น้องที่อยู่ที่นี่ และที่บ้าน และที่ต่างประเทศด้วย ไซ้ใหม่พี่น้อง.... เมื่อประชาชนเห็นชอบ ใครจะร่างใครจะทำมาอย่างไรไม่รู้ ถ้าคนไม่เห็นชอบมันก็ใช้ไม่ได้ ไซ้ใหม่ครับ เพราะเราเห็นชอบ มันจึงใช้ได้ ฉะนั้น 14 ล้าน 7 แสนเสียงยัง ยืนยันว่าเราไม่ยอมให้แก้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เป็นยังไงเป็นกัน ไม่ยอมอย่างเด็ดขาด.....” (สมศักดิ์ โกศัยสุข, 6 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

การอ้างตัวเลข 14 ล้าน 7 แสนเสียง เป็นการอ้างสถิติที่ใช้ได้ผลเสมอ และนายสมศักดิ์ ยังให้การกล่าวซ้ำข้อความด้วยว่า ทั้ง 14 ล้าน 7 แสนเสียงนี้ รวมทั้งคนไทยที่อยู่ที่นี่ และที่

เหตุการณ์ เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าตรวจค้นและไม่พบสิ่งผิดกฎหมายใดๆ แต่สภาพบ้านเสียหายอย่างหนัก โดยเฉพาะตู้เย็นในบ้านมีรูกะสุนกว่า 50 นัด (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2553)

ต่างประเทศ ทำให้การพูดของนายสมศักดิ์มีน้ำหนักมากขึ้น การอ้างตัวเลข 14 ล้าน 7 แสนเสียงของนายสมศักดิ์นี้ยังมีนัยยะถึงการอ้างพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบที่มีพื้นฐานอยู่กับเสียงส่วนใหญ่ของสังคม เมื่อเสียงส่วนใหญ่ของสังคมไทยลงคะแนนยอมรับรัฐธรรมนูญ 2550 การจะแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550 ของรัฐบาลพลังประชาชนจึงเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ เพราะเป็นการกระทำที่ขัดต่อเสียงส่วนใหญ่มาอันจัดได้ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

1.1.10 การใช้คำถามแบบบังคับคำตอบ (forced choice question)

การใช้คำถามแบบบังคับคำตอบ (forced choice question) เป็นการทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณมีทางเลือก (จะก็ทางก็แล้วแต่ตามที่ผู้ส่งสารได้พูดออกมา) ที่จะตอบคำถามนั้นได้ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วไม่ได้เป็นแบบนั้น เพราะตัวเลือกที่ผู้ส่งสารส่งมาให้ นั้น จะมีตัวเลือกที่เข้าข้างตัวเองเพียงตัวเดียวที่เป็นคำตอบที่ถูกที่สุด และถึงแม้ผู้รับสารจะไม่ต้องการตอบคำถามนั้นตามตัวเลือกที่โดนจำกัดมาให้เลือก ผู้รับสารก็ต้องตอบ เนื่องจากบริบททางการสื่อสารนั้นมีส่วนช่วยในการบังคับคำตอบของผู้รับสาร ในที่นี้ ผู้วิจัยขอใช้ตัวอย่างเดิมจากด้านบน ในการอธิบายเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้มากขึ้น

“.....14 ล้าน 7 แสนเสียงมีสิทธิ์ลงคะแนนว่าเห็นชอบว่าให้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้รวมทั้งพี่น้องที่อยู่ที่นี่ และที่บ้าน และที่ต่างประเทศด้วยใช้ใหม่พี่น้อง..... เมื่อประชาชนเห็นชอบ ใครจะร่าง ใครจะทำอะไรมายังไงไม่รู้ ถ้าคนไม่เห็นชอบมันก็ใช้ไม่ได้ ใช้ใหม่ครับ.....” (สมศักดิ์ โกศัยสุข, 6 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะสังเกตเห็นได้ว่า การถามคำถามของนายสมศักดิ์นั้น เป็นคำถามแบบที่บังคับคำตอบอย่างชัดเจน คงไม่มีใครพูดท่ามการกลุ่มผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรว่า “เมื่อ 14 ล้าน 7 แสนเสียง ให้การยอมรับรัฐธรรมนูญ 2550 แล้ว ก็ยังสามารถแก้ไขได้ในบางมาตรา ที่เปิดช่องให้เกิดความยุติธรรมทางการเมือง เช่น มาตราที่ 93 – 98 ที่เกี่ยวข้องกับกรยุบพรรคการเมือง” มิเช่นนั้น

อาจจะโดนด่าทอ หรือประจานในที่สาธารณะ (ขั้นรุนแรงที่สุดคือการโดนนักบริวรีชย์¹²ลากตัวออกไปจากที่ชุมนุม) ดังนั้นตัวเลือกที่นายสมศักดิ์มีให้เลือกนั้น เป็นตัวเลือกแบบ 2 ตัวคือ ใช่ หรือ ไม่ใช่ คำตอบที่ถูกต้องสำหรับบริบททางการสื่อสารตามตัวอย่างข้างต้นนั้น เป็นคำตอบที่จะต้องตอบว่า “ใช่” เสมอ จะตอบว่า “ไม่ใช่” ไม่ได้

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการถ่ายทอดในประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

จากการพูดทั้งหมดของแกนนำฝ่ายพันธมิตรฯ สื่อให้เห็นว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่ต้องการให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550 เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญที่ผ่านการทำประชามติประชาชนไทยที่เห็นด้วย และลงคะแนนให้ 14 ล้าน 7 แสนเสียง การจะแก้ไขรัฐธรรมนูญบางมาตราของรัฐบาลหลังประชาชนเป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ เนื่องจากเป็นการกระทำที่ผิดกติกาของระบอบประชาธิปไตย

ฝ่ายพันธมิตรฯ พยายามสื่อสารความหมายให้เห็นว่าฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายที่ปราศจากความชอบธรรมเป็นฝ่ายที่ชั่วร้าย ชั่วร้ายกว่าผู้พิชที่มีลิ้น 2 แฉก (ตามที่นายสนธิกล่าวฝ่ายรัฐบาลนั้นมีลิ้นถึง 4 แฉก) ยิ่งไปกว่านั้น ความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจคือความไม่ชอบธรรมของฝ่ายรัฐบาล ที่สามารถเข้ามาบริหารประเทศได้ด้วยการใช้เงินซื้อเสียงเพื่อที่จะชนะการเลือกตั้ง

สิ่งที่เป็นเครื่องยืนยันได้ถึงความสำเร็จของฝ่ายรัฐบาลตามความเห็นของฝ่ายพันธมิตรฯ นอกจากความพยายามจะแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550 แล้ว คือการที่ฝ่ายรัฐบาลมีบุคคลที่มีประวัติการกระทำที่ร้ายกาจ เช่น นายยงยุทธ ดิยะไพรัช หรือ “ยุทธตุ๋น” รวมอยู่ในคณะรัฐบาล และมีนายกรัฐมนตรีที่เป็นจอมหลอกลวง คือนายสมัคร สุนทรเวช ความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารนี้ มีนัยยะว่าคนเลวเท่านั้น ที่จะคบหาสมาคมกับคนเลวด้วยกันได้ การที่นายสมัคร หรือนายยงยุทธ (ซึ่งเป็นคนเลวในสายตาของฝ่ายพันธมิตรฯ) สามารถดำรงตำแหน่งเป็น

¹² กองกำลังของฝ่ายพันธมิตรฯ เปรียบได้กับการเป็นทหารได้บังคับบัญชาของกลุ่มผู้นำพันธมิตรฯ ผลงานของนักบริวรีชย์ที่ผ่านมาได้แก่ การบุกยึดสถานีโทรทัศน์ สทท.11 เมื่อคืนวันที่ 26 สิงหาคม 2551

นายกรัฐมนตรี และเป็นประธานรัฐสภาในสมัยรัฐบาลพลังประชาชนได้ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลพลังประชาชนนั้น เป็นรัฐบาลที่เลวร้ายเช่นกัน

ความพยายามที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญของฝ่ายรัฐบาลนั้นปราศจากความชอบธรรม เห็นได้จากความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ สื่อสารผ่านทาง การปราศรัยโดยอ้างนายพิชัย รัตตติก ฎ กฏเกิต ที่ออกมาแสดงความคิดเห็นคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารความหมายให้เห็นว่าผู้ที่มีวิชาความรู้ เป็นนักวิชาการในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงก็ยังคงคัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

แกนนำฝ่ายพันธมิตรฯ ยังต้องการสื่อสารความหมายให้ผู้ร่วมชุมนุม และผู้ที่สนับสนุนฝ่ายตนเข้าใจว่า ผู้ร่วมชุมนุม และผู้ที่สนับสนุนตนนั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมาก มิเช่นนั้นจะต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และจะนำไปสู่ความพินาศล่มจมของประเทศ ฝ่ายพันธมิตรฯ จึงมีความจำเป็นจะต้องออกมาคัดค้าน ผู้ที่ออกมาชุมนุม แสดงความคิดเห็น และสนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการถ่ายทอดนั้น ยังเกี่ยวข้องกับความชอบธรรมที่จะออกมาชุมนุม เห็นได้จากการอ้างชื่อขององค์สัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าสิ่งที่พวกเขา กำลังทำอยู่นั้น ไม่ใช่เรื่องที่ผิดศีลธรรม

1.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ เรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ฝ่ายรัฐบาลได้ออกมาตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ผ่านทางรายการ “ความจริงวันนี้” ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ สทท.11 ทุกวัน ยกเว้นวันเสาร์ ตัวอย่างกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลยกขึ้นมาโจมตีนั้น มีดังต่อไปนี้

1.2.1 การอธิบายข้อดีของการกระทำของฝ่ายตน

การอธิบายข้อดีของการกระทำของฝ่ายตนนั้น เป็นการชี้ให้ผู้รับสารเห็นว่าตนดีอย่างไร และฝ่ายอรินั้นเลวอย่างไร บางครั้งบางครั้งก็ไม่ได้เอ่ยถึงฝ่ายอริเลย แต่พูดเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของผู้รับสาร เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้ฝ่ายตน ทั้งนี้ต้องไปลืมนึกว่า หากต้องการใช้

กลยุทธ์ทางวาทกรรมกลยุทธ์นี้ ต้องพูดเรื่องจริงเท่านั้นว่าตนไปทำอะไรมา และสิ่งที่ทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างไร เช่น

“.....พลั้งประชาชนนั้นเขาเปิดเผยตั้งแต่แรก ต้องยอมรับนะครับว่าเขาบอกว่าเลือกเขาแล้วจะไปแก้รัฐธรรมนูญ แต่ทางนั้นนี่ประกาศทันทีว่าเมื่อไรที่แก้รัฐธรรมนูญ เมื่อนั้นก็ต้องสู้กัน คนกลุ่มนั้นไม่ใช่พรรคการเมือง คนกลุ่มนั้นคือพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งชื่อก็ปลอม.....รัฐธรรมนูญตัวเองก็ตั้งขึ้น กฎหมายเลือกตั้ง ตัวเองก็ตั้งขึ้น กกต. พวกตัวเองก็ตั้งขึ้น เมื่อพรรคพลังประชาชนเขาชนะการเลือกตั้งและกำลังจะทำตามที่สัญญาไว้คือจะแก้ไขรัฐธรรมนูญ ก็ออกมาเคลื่อนไหวชุมนุม.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 3 สิงหาคม 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

เราจะเห็นได้ว่านายวีระได้ออกมาชี้แจงว่าฝ่ายรัฐบาลนั้นเคยให้สัญญาไว้กับประชาชน ว่าหากพรรคพลังประชาชนได้รับการเลือกตั้ง ก็จะเข้าไปแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นการกระทำที่ตอบสนองสัญญาที่เคยให้ไว้กับประชาชน แต่ฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น เป็นอีกฝ่ายของการเมือง เป็นอีกขั้วของการเมืองที่ได้รับคะแนนเสียงไม่มากพอที่จะจัดตั้งรัฐบาล ทำให้ไม่สามารถขัดขวางหรือเพิกเฉยต่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ฉบับ 2550 ที่ฝ่ายตนได้เขียนขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้เอง ทำให้รัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ไม่ถูกแก้ไขตามที่ได้สัญญาไว้ การละเมิดสัญญาว่าจะแก้รัฐธรรมนูญ ไม่ใช่ความผิดของฝ่ายรัฐบาล แต่เป็นความผิดของฝ่ายพันธมิตรฯ และนักการเมืองที่อยู่ข้างเดียวกับฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ขัดขวางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งตอนนี้ ฝ่ายรัฐบาลก็พยายามหาทางออกให้มันมวอล และพยายามที่จะรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน

1.2.2 การเล่าที่ไปที่ไปของเรื่อง กระบวนการต่าง ๆ ทางกฎหมาย

การเล่าที่ไปที่ไปของกฎหมายนั้น เป็นการเอ่ยถึงจุดกำเนิดของกฎหมายนั้น โดยพิจารณาเรื่องจุดกำเนิดของกฎหมาย ความชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรมเป็นหลัก รวมไปถึงความเหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น

“.....คือพวกเราเองเนี่ยครับ ช่วงที่มีการร่างรัฐธรรมนูญปี 50 เนี่ยพวกเราเองอยู่ในกลุ่มคัดค้านรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยออกมาตีกันมาตั้งแต่ต้น ในการจะตั้งสถาบันตุลาการเข้ามายู่กับฝ่ายบริหาร เพราะเหตุผลที่ผ่านมาก็คือว่า สาม

อำนาจนี้ เวลาเขาแยกกันอยู่เนี่ย ปัญหาของประเทศมันไม่เป็นปัญหา.....”
(จตุพร พรหมพันธุ์, 12 สิงหาคม 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

เราจะเห็นได้ว่านายจตุพรได้พูดถึงรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 ว่าพวกตนก็ไม่ยอมรับร่างรัฐธรรมนูญนั้น เพราะเห็นว่ารัฐธรรมนูญนั้น จะทำให้เกิดความวุ่นวายในสังคมไทย เนื่องจากดึงเอาอำนาจทั้ง 3 อำนาจหลักในสังคมไทยมารวมกัน ทำให้แบ่งแยกหน้าที่ไม่ได้ การแบ่งแยกหน้าที่ไม่ได้นั้น ทำให้เกิดความสับสนในสังคมไทย แม้นายจตุพรจะไม่ได้บอกว่าต้องแก้รัฐธรรมนูญฉบับ 2550 แต่นายจตุพรก็ได้พูดชัดเจนว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มีปัญหา และคนเราตามธรรมชาติแล้ว หากมีเหตุแห่งปัญหาที่ไหน ก็ต้องไปแก้ที่สาเหตุที่นั่น จึงจะแก้ปัญหาได้

1.2.3 การถามท้วงที่รู้คำตอบ

การถามท้วงที่รู้คำตอบอยู่แล้วนั้น เป็นการถามที่ไม่ได้ต้องการคำตอบ แต่อาจเป็นการถามเพื่อให้ผู้รับสารสนใจในประเด็นที่ผู้ส่งสารพูด ทั้งนี้ผู้ส่งสารนั้นคาดว่าผู้รับสารนั้นอาจจะไม่ได้คิดถึงแง่มุมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นเพราะประเด็นนี้ ดังนั้นจึงใช้กลยุทธ์ทาง วาทกรรมแบบที่ถามออกมา เพื่อให้ผู้รับสารคิดตามได้ในประเด็นนั้น ผู้ส่งสารจะไม่ได้บอกตรง ๆ ว่า ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เกิดเพราะอะไร หรือมีแง่มุมที่เราจะมองได้อีก แต่ผู้ส่งสารใช้วิธีการถาม และผู้รับสารก็จะมองเห็นแง่มุมนั้นเอง เป็นกลยุทธ์ที่ทำให้ผู้รับสารรู้สึกได้ว่าตนมีส่วนร่วมในการขบคิดปัญหานั้นด้วย เช่น

“.....ถ้าบอกว่าการแก้ไขของท่านคือให้ตั้งรัฐบาลแห่งชาติเนี่ย ผมในฐานะประชาชนคนหนึ่งเนี่ย ผมไม่เห็นด้วยซะแล้ว ถามว่าทำไมไม่เห็นด้วย ทั้งที่เขาเจตนาดีที่จะแก้ปัญหา ผมบอกว่าที่ไม่เห็นด้วยก็เพราะว่าผมไม่ยอมที่จะให้รัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน จะต้องจำนนต่อกบฏ พฤติกรรมที่เห็นชัดอยู่แล้ว ยกกำลังกันเข้ามายึดทำเนียบรัฐบาล ยึดสถานที่ราชการต่าง ๆ ข้อหากบฏออกแล้ว ศาลออกหมายแล้ว ผู้ต้องหาเป็นกบฏแล้วมีอำนาจอะไรที่จะมาต่อรองอย่างเทียมบ่าเทียมไหล่กับรัฐบาล มันมีศักดิ์อะไรกับไอ้พวกโจรกบฏที่เข้ามายึดทำเนียบรัฐบาลอย่างนั้นหรือ

ข้อที่สองถามว่า ท่านให้ออกเนี้ยเพื่อตั้งรัฐบาลชั่วคราว ถามว่ารัฐบาลชั่วคราวเป็นไปตามรัฐธรรมนูญได้หรือเปล่า เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้หรือเปล่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติไว้ชัดเจนนะครับ ว่านายกรัฐมนตรียจะต้องมาจาก สส. ถ้าหากว่าเป็นเอนายกรัฐมนตรีจากข้างนอก ตามแนวความคิด หรือเรื่องรัฐบาลแห่งชาติเนี้ย มันก็ต้องฉีกรัฐธรรมนูญอีกแล้ว เพราะฉะนั้นไม่มีประโยชน์ (วีระ มุสิกพงศ์, 8 สิงหาคม 2551, รายการ "ความจริงวันนี้", สทท.11)

เราจะเห็นได้ว่านายวีระไม่เชื่อเลยว่ารัฐบาลชั่วคราว หรือรัฐบาล คมช. นี้ จะอยู่ชั่วคราว และคืนอำนาจให้ประชาชน นายวีระ ตั้งคำถามเรื่องรัฐบาลชั่วคราว หรือรัฐบาลชุด คมช. แต่มีการอารัมภบทก่อนที่จะถามคำถามที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับ 2550 เกี่ยวกับทางตันที่รัฐธรรมนูญ 2550 ไม่ได้บอกไว้ว่าจะใช้รัฐบาลแห่งชาติได้ คนที่เสนอให้นายกรัฐมนตรี นายสมัคร ลุนทรเวช ลาออกนั้น ไม่ได้เข้าใจที่เป็นกลางในการขบคิดถึงปัญหาของบ้านเมืองในเวลานี้ แต่ต้องการเพียงแค่นำนายกรัฐมนตรี¹³ ลาออกเท่านั้น

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลสื่อสารในประเด็นการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ข้อดีของการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ฝ่ายรัฐบาลยกมาคือ ฝ่ายรัฐบาลได้ปฏิบัติตามคำสัญญาที่ให้ไว้เมื่อครั้งหาเสียงเลือกตั้ง ว่าหากได้รับเสียงข้างมากเข้าไปเป็นรัฐบาล ก็แก้ไขรัฐธรรมนูญ เมื่อได้เข้าไปเป็นรัฐบาลจริง ก็จะทำการแก้ไขรัฐธรรมนูญตามที่ได้ให้สัญญาไว้

ความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารให้เห็นนั้นค่อนข้างตรงไปตรงมา เห็นได้จากความพยายามเล่าที่มาที่ไปของกระบวนการทางกฎหมาย และอธิบายต้นเหตุของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันว่ามาจากฝ่ายพันธมิตรฯ เห็นได้จากการที่นายวีระ มุสิกพงศ์ กล่าวอย่างชัดเจนว่า "คนกลุ่มนั้นไม่ใช่พรรคการเมือง คนกลุ่มนั้นคือพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย"

นัยยะความหมายของข้อความที่ฝ่ายรัฐบาลกล่าวคือการที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นฝ่ายที่หลอกลวง เห็นได้จากการที่นายวีระกล่าวว่า "คนกลุ่มนั้นคือพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย"

¹³ หมายความว่าถึงนายสมัคร ลุนทรเวช

แค่ชื่อก็ปลอมแล้ว....” การกล่าวเช่นนี้ไม่มีความจำเป็นต้องเอ่ยว่าฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นเป็นฝ่ายที่ หลอกลวง เพียงแต่ชี้ให้เห็นว่า “แค่ชื่อก็ปลอม” ดังนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ หยิบยกขึ้น มานั้น ก็ล้วนเป็นเรื่องหลอกลวง

การออกมาเคลื่อนไหวของฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นการเคลื่อนไหวที่ไม่เป็นไปตาม ครรลองประชาธิปไตย ฝ่ายรัฐบาลสื่อสารความหมายนี้ผ่านทางคำพูดที่ว่า “รัฐธรรมนูญตัวเองก็ ตั้งขึ้น กฎหมายเลือกตั้ง ตัวเองก็ตั้งขึ้น กกต. ก็พวกตัวเองตั้งขึ้น เมื่อพลังประชาชนชนะ และกำลัง จะทำตามที่สัญญาไว้ คือแก้ไขรัฐธรรมนูญ ก็ออกมาเคลื่อนไหว” การพูดตรงนี้ของนายวีระ แสดง ให้เห็นว่าฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นต้นเหตุให้เกิดความวุ่นวายทางการเมือง และทำตามความ คิดเห็นของตัวเองเป็นหลักโดยไม่ได้สนใจความคิดเห็น หรือเสียงส่วนใหญ่ของคนทั้ง ประเทศ

2. ประเด็นปราสาทพระวิหาร

ประเด็นเรื่องปราสาทพระวิหารนี้เป็นประเด็นใหญ่ประเด็นหนึ่งที่พันธมิตรฯ ยกขึ้นมาโจมตี คู่อริบ่อย ๆ ทั้งนี้เนื่องจากว่านายพดล ปัทมะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศคนแรกของ รัฐบาลพลังประชาชน ได้ลงนามในสนธิสัญญาร่วมกับกัมพูชา เพื่อให้ Unesco ขึ้นทะเบียน ปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ทั้งนี้ประเทศไทยเลยสูญเสียเขาพระวิหารให้กับกัมพูชาตามคำ ตัดสินของศาลโลก ฝ่ายพันธมิตรฯ อ้างว่าการลงนามของนายพดล ปัทมะนั้น จะทำให้ประเทศไทยสูญเสียดินแดนที่เป็นพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชา การปะทะกันทาง วาทกรรมของทั้งสองฝ่ายก็เกิดขึ้น โดยมีหัวข้อใหญ่ดังต่อไปนี้

- 2.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล ในประเด็นปราสาท พระวิหาร
- 2.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นปราสาท พระวิหาร

2.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล ในประเด็นปราสาทพระวิหาร

กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ หยิบยกขึ้นมาใช้ ในประเด็นปราสาทพระวิหาร มีดังต่อไปนี้

2.1.1 การวิเคราะห์สถานการณ์

ฝ่ายพันธมิตรฯ เลือกที่จะใช้กลยุทธ์ที่เป็นเหมือนการวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อสร้างให้ผู้รับสารเชื่อถือ และมองเห็นว่าแกนนำนั้นมีความเป็นเหตุเป็นผล ประเด็นปราสาทพระวิหารที่ถูกหยิบยกขึ้นมานั้นเป็นประเด็นที่สำคัญ ผ่านการวิเคราะห์แล้ว ไม่ได้หยิบยกขึ้นมาอย่างเลื่อนลอย ตัวอย่างของการวิเคราะห์สถานการณ์ของฝ่ายพันธมิตรฯ ได้แก่

“.....พี่น้อง เขาพระวิหารยังไม่ไปไหนเลย ยังคงอยู่ในสภาพเดิม สภาพเดิมคืออะไร สภาพเดิมก็คือว่า ถ้าเราไม่รีบทำอะไรกับมัน ถ้าเรายอมรับว่า 4.6 ตารางกิโลเมตร ที่คณะกรรมการมรดกโลกและ Unesco มอบให้กับเขมรนั้น ต้องตกเป็นของเค้า 100% จริง ๆ แล้วเนี่ยการที่เขาเอาคุณเดช บุญนาค มาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศเนี่ย วัดฝีมือคุณเดชได้นิดเดียว พี่น้องไม่ต้องไปสนใจว่าคุณเดชมาจากไหน ภาพพจน์จะดีแค่ไหน ผมอยากเห็นข้อที่หนึ่งคุณเดช เสนอนายกฯ สมัคร สุนทรเวช ว่าข้อที่หนึ่ง....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 20 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

นายสนธิ ได้วิเคราะห์สถานการณ์ว่า หากประเทศไทยยอมรับสนธิสัญญาที่นายพนพดล ปัทมะ ลงนามร่วมกับกัมพูชา ประเทศไทยจะสูญเสียพื้นที่ที่เป็นส่วนทับซ้อน การวิเคราะห์ในแง่นี้ ทำให้ผู้รับสารเชื่อได้ว่าประเทศไทยจะเสียดินแดนบางส่วนให้กับกัมพูชาจริง การพูดแบบเป็นการวิเคราะห์นี้ ช่วยเสริมน้ำหนักให้การพูดของนายสนธิได้อย่างมาก และการพูดแบบนี้ก็สามารถมองได้ว่าเป็นการใช้ความกลัวมาเป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำ (fear arousal) ทำให้ผู้รับสารกลัวว่าจะต้องเสียดินแดนส่วนพื้นที่ทับซ้อนไป และหากผู้รับสารกลัวว่าจะต้องเสียดินแดนในส่วนนั้น ก็จะต้องร่วมกันชุมนุมต่อไปเพื่อกดดันให้สนธิสัญญาฉบับดังกล่าวนี้เป็นโมฆะ

2.1.2 การพูดหวังดีประสงคร้าย

การใช้กลยุทธ์แบบหวังดีประสงคร้ายนี้ มองเผิน ๆ แล้ว เหมือนกับว่าฝ่ายพันธมิตรให้คำแนะนำแก่คู่อริ แต่ที่จริงแล้วนั้นมีวัตถุประสงค์อื่นแฝงอยู่ เช่น

“...วัดฝีมือคุณเดชได้นิดเดียว พี่น้องไม่ต้องไปสนใจว่าคุณเดชมาจากไหน ภาพพจน์จะดีแค่ไหน ผมอยากเห็นข้อที่หนึ่งคุณเดช เสนอนายกฯ สมัคร สุนทรเวช ว่าข้อที่หนึ่ง ประเทศไทยควรจะได้ลาออกจากองค์กรยูเนสโก ข้อที่สองลาออกจากคณะกรรมการมรดกโลก ข้อที่สาม แจ้งให้คณะกรรมการ 7 ประเทศ บอกว่าเนื่องจากว่าเราไม่ได้เป็นกรรมการมรดกโลกแล้ว และเราลาออกจากยูเนสโกแล้ว เพราะฉะนั้น 7 ประเทศที่จะมีการร่วมกันฟื้นฟูปราสาทพระวิหาร เราประกาศว่าเราไม่เห็นด้วย และเราไม่ให้ผ่านดินแดนเรา สามข้อแค่นี้เอง ถ้าคุณเดชทำไม่ได้ ซึ่งผมเชื่อว่าแก้ทำไม่ได้ เพราะฉะนั้น เอาคุณสิบเดช [สิบคุณเดช] มา ก็ไม่มีความหมายใช้มั้ยพี่น้อง.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 20 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า นายสนธิให้คำแนะนำนายเดช บุญนาค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศที่เข้ามาทำหน้าที่แทนนายพดล ปัทมะที่ลาออกไป แต่ตอนท้ายนายสนธิกลับกล่าวว่า “ถ้าคุณเดชทำไม่ได้ ซึ่งผมเชื่อว่าแก้ทำไม่ได้ เพราะฉะนั้น เอาคุณสิบเดช [สิบคุณเดช] มา ก็ไม่มีความหมายใช้มั้ยพี่น้อง” แสดงให้เห็นวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของนายสนธิว่าไม่ได้ต้องการให้คำแนะนำจริง ๆ แต่ต้องการที่จะปรามาสฝ่ายรัฐบาลที่มีพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำว่าจะไม่สามารถทำในสิ่งที่ตนเรียกร้องได้ ไม่ว่าจะมินายเดช บุญนาค ที่รำลือว่ามีความสามารถสักกี่คน เพราะสิ่งที่ฝ่ายพันธมิตรฯ กำลังแนะนำให้รัฐบาลนายสมัครทำ คือการทำทลายอำนาจขององค์การสหประชาชาติ เสมือนกับ “หวังดี แต่ประสงคร้าย”

2.1.3 การใช้ถ้อยคำรุนแรงที่มีความหมายในเชิงลบเพื่อโจมตีคู่อริ

คำรุนแรง ไม่จำเป็นจะต้องหยาบคาย และคำที่ไม่หยาบคายบางครั้งก็สามารถโจมตีตรงจุดมากกว่าคำที่หยาบคาย ในกรณีปราสาทพระวิหารนี้ มีการใช้ถ้อยคำรุนแรงเพื่อโจมตีคู่อริอยู่บ่อยครั้ง เช่น

“.....เพราะประเด็นไม่ได้อยู่ที่คุณเดชไซใหม่พี่น้อง ประเด็นมันอยู่ที่ นายฯ ขายชาติไซใหม่ ประเด็นมันอยู่ที่รัฐบาลขายชาติไซใหม่พี่น้อง ไม่ได้อยู่ที่คุณเดช.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 20 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

นายสนธิใช้คำว่า “ขายชาติ” ซึ่งเป็นคำพูดที่รุนแรง เพื่อโจมตีคู่อริ ให้ผู้รับสารเห็นว่าปราสาทพระวิหารนั้นมีความสำคัญมาก แต่รัฐบาลกลับจะยอมยกให้กับประเทศกัมพูชา การกระทำของรัฐบาลเช่นนี้เป็นการกระทำผิดอย่างมหันต์ เป็นการไม่จงรักภักดีกับบ้านเมืองกับประเทศชาติแต่เป็นการขายชาติ

2.1.4 การใช้คำผรุสวาท

การใช้คำผรุสวาทของฝ่ายพันธมิตรฯ นี้ เป็นการใช้เพื่อเจ้าอารมณ์ของผู้รับสาร และเพื่อแสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจอย่างมากของแกนนำ อันจะนำไปสู่ความไม่พอใจของผู้ร่วมชุมนุมได้ด้วยอย่างเช่น

“.....คุณเข้ามาทำไมคุณเดช แปรเปื้อนคุณเปล่า ๆ ทั้ง ๆ ที่คุณเองมีโอกาที่จะเป็นคน ๆ หนึ่งที่เคยอยู่กระทรวงการต่างประเทศ แล้วไม่เคยทำความชั่วอะไร คุณจะต้องแปรเปื้อนไปในอนาคต ว่าคุณมาสมรั่วมคิดกับ รัฐบาลชาติชั่ว รัฐบาลสัตว์นรก ชุดนี้ พี่น้อง พี่น้องดูรายชื่อคณะรัฐมนตรีชุดใหม่เขาสิ.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 20 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า นายสนธิใช้คำว่า “รัฐบาลชาติชั่ว รัฐบาลสัตว์นรก” เพื่อโจมตีฝ่ายอริ การด่าทออย่างหยาบคายนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงการต่อต้านรัฐบาลที่จัดตั้งโดยพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำอย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความโกรธแค้นของตนที่มีอย่างมากต่อรัฐบาลชุดนี้ในกรณีของปราสาทพระวิหารที่รัฐบาลส่งนายพดล ปัทมะ ไปลงนาม การแสดงออกเช่นนี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงอารมณ์โกรธแค้นของผู้พูดแล้ว ผู้ฟังที่เห็นด้วยยังรู้สึกสะใจ และโกรธแค้นจนอยากจะด่าทอตามที่นายสนธิด่าทอรัฐบาล และอาจรู้สึกว่ารัฐบาลก็สมควรแล้วที่จะถูกด่าทอด้วยคำผรุสวาทต่าง ๆ เหล่านี้ เนื่องจากรัฐบาลทำให้ประเทศไทยสูญเสียปราสาทพระวิหารไป และกำลังจะทำให้สูญเสียพื้นที่ทับซ้อนไป

ด้วย จึงไม่จำเป็นจะต้องรอมชอม หรือประนีประนอมกับรัฐบาลชุดนี้ เพราะรัฐบาลผิดอย่างเต็ม
ประตู

2.1.5 การอธิบายเหตุผลในการกระทำของตน

การบอกเหตุผลในการกระทำของตนในกรณีปราสาทพระวิหารนี้ เป็นการอธิบายเหตุผลว่า
ทำไมจึงต้องคัดค้านการลงนามในสนธิสัญญาฉบับดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจได้มากขึ้น
เช่น

“.....รัฐบาลชุดนี้อยู่ต่อไปอีกหนึ่งวัน โอกาสที่ประเทศไทยจะเสียดินแดนกับเขา
พระวิหารก็มีมากขึ้น เพราะการอยู่เฉย ๆ เช่นนี้ เท่ากับยอมรับแผนที่ที่เขมรเป็นคนเสนอไป
เราต้องคัดค้าน เพราะถ้าเรายอมรับอีก 40 จุดบริเวณพรมแดนไทยกับเขมรก็ต้องมีปัญหา
เช่นกัน ยังไม่รวมไปจนถึงพื้นที่ทับซ้อนในทะเล พื้นที่ของมมพุดมาตลอด.....” (สนธิ ลิ้มทอง
กุล, 20 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่านายสนธิได้ให้เหตุผลถึงการที่ต้องออกมาชุมนุม คัดค้านการลงนามใน
สนธิสัญญาดังกล่าวว่าเป็นการคัดค้านเพื่อให้ได้ซึ่งสิ่งที่ถูกต้อง กล่าวคือเพื่อไม่ให้ประเทศ
ไทยต้องเสียดินแดนให้กับประเทศกัมพูชา การชุมนุมคัดค้านของฝ่ายพันธมิตรฯ จึงเป็นการ
ชุมนุมที่ชอบธรรม เพราะเป็นการชุมนุมเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลักสำคัญ

2.1.6 การร้ายสัจธรรม

การร้ายสัจธรรมคือการพูดข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และอาจจะไม่มีใครเถียงได้ เป็นข้อเท็จจริง
ที่เป็นความจริงทางธรรมชาติหรือวิทยาศาสตร์กายภาพ หรือเป็นความจริงในสังคมที่เกิดขึ้นและ
เป็นที่ยอมรับกันแล้วทั่วไปในสังคม กรณีปราสาทพระวิหารนี้เป็นการร้ายยาวประวัติศาสตร์การ
ค้นพบเขาพระวิหาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“.....พรมแดนที่ติดเขมรนั้น เราไม่เคยมีที่ทับซ้อน เรามีแต่ว่าที่นี้เป็นของไทย ที่นั้น
เป็นของเขมร ไม่มีที่ทับซ้อนครับพี่น้องครับ แต่ถ้าในทะเลมันมีที่ทับซ้อนพอยอมรับกันได้
มันจะทับซ้อนได้ยังไงพี่น้อง ปราสาทนี้เราก็เป็นคนค้นพบใช้มั้ย เราเป็นคนค้นพบตั้งแต่ฮุน

เข็นมันยังเป็นดวงวิญญาณร่อนเร่อยู่ที่ไหนไม่รู้ในจักรวาลนี้ เผลอ ๆ อยู่ในรอกอเวจี ชดใช้กรรมงวดสุดท้าย ถึงได้ขึ้นมาเกิดเป็นมนุษย์ เราค้นพบสมัยรัชกาลที่ 4 ทางขึ้นก็เป็นของเรา ทุกอย่างเป็นของเราหมด ทางวิทยาศาสตร์ ทางดาวเทียม สันปันน้ำ เขาพระวิหาร ปราสาทนี้อยู่ในเขตดินแดนไทย แล้วก็อย่าไปลืม คนที่ชื่อนพดล ปัทมะ....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 20 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากตัวอย่างด้านบน เราจะเห็นได้ว่า นายสนธิได้พูดถึงข้อเท็จจริง (fact) ทางวิทยาศาสตร์กายภาพ ซึ่งอาจจัดว่าเป็นการร้ายสัจธรรมได้ เพราะนายสนธิกำลังพูดเรื่องดินแดนที่ทับซ้อนบนบกและบนทะเล ซึ่งเป็นเรื่องที่รับรู้ (perceive) เป็นความจริง รวมไปถึงเรื่องการค้นพบเขาพระวิหารในสมัยรัชกาลที่ 4

2.1.7 การโจมตีผู้นำ พรรคพวก ผู้สนับสนุน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายอริ

การโจมตีพันธมิตร ผู้เห็นด้วย หรือผู้สนับสนุนฝ่ายอริเป็นกลยุทธ์ที่ต้องมีหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อตอกย้ำว่าตนพูดจริงจึงจะได้ผลดีต่อการโน้มน้าวใจผู้รับสาร แต่หากไม่มีหลักฐานก็ใช่ว่าจะใช้กลยุทธ์นี้ไม่ได้ ยิ่งเมื่อนำไปใช้กับผู้เห็นด้วยและสนับสนุนตนอย่างเต็มที่แล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นเลยว่าจะต้องมีหลักฐานหรือไม่มีหลักฐาน เช่น

“.....เขา [ทหาร] ต้องเข้าใจว่าเขาต้องปกป้องรักษาอำนาจอธิปไตย แต่ถ้าตราบโศก ถ้าเขายังไม่เข้ามาเพื่อรักษาอธิปไตยแล้ว หน้าที่เขาก็ไม่สมบูรณ์ใช่ไมใช่ที่น้อง เพราะฉะนั้นแล้ว กรณีเขาพระวิหารเนี่ย ยิ่งเห็นผู้หลักผู้ใหญ่ในวงการทหารเนี่ย ออกมาพูดจาปกป้องนพดล พูดจาปกป้องสมัคร์ สุนทรเวช พูดจาในลักษณะเสียงเดียวกัน ทำนองเดียวกัน ยิ่งทำให้เราเห็นว่าเดี๋ยวนี้ทหารไปซุกปักทางการเมืองเสียแล้ว การที่อาจารย์สมเกียรติพูด ว่าเราไม่ได้เสียดินแดนเลย แต่สมัคร์กลับพูดว่าเราต้องถอยออกมา 4 กิโลเมตรกว่า แสดงว่าทหารขาดองค์ความรู้ใช้มัย นี้พูดกันอย่างเห็นใจนะ.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 24 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่านายสนธิ ได้ยกการกระทำของทหารซึ่งในช่วงเวลานั้น ได้ออกมาพูดสนับสนุนฝ่ายรัฐบาลว่าเป็นการกระทำที่ “ซุกปักทางการเมือง” ซึ่งเป็นการโจมตีฝ่ายทหาร ที่มีพฤติกรรมสนับสนุนฝ่ายรัฐบาล การพูดของนายสนธิยังบ่งบอกให้เห็นว่านายสนธิไม่

เห็นด้วยที่ทหารจะสนับสนุนฝ่ายรัฐบาลโดยใช้อุปมาว่าทหารต้องการความคุ้มครองจากรัฐบาล เหมือนลูกนกซุกใต้ปีกแม่ และ การพูดว่า “แสดงว่าทหารขาดองค์ความรู้” และ เสริมว่า “นี่พูดกันอย่างเห็นใจนะ” นั่นก็บ่งบอกว่านายสนธิได้ใช้คำหวาน (euphemism) (อรวรรณ ปิลันธน์โอบาท, 2550) แทนการพูดว่าทหารไม่รู้เรื่อง ไม่รู้ราว หรือโง่ ซึ่งนายสนธิก็จะขยายความในประโยคต่อไป คล้ายกับการเป็นก็ “ลูบหลังแล้วดับหัว”

2.1.8 การอ้างสถาบันกษัตริย์

การอ้างอิงสถาบันกษัตริย์นั้น เป็นการอ้างอิงที่ช่วยโน้มน้าวใจผู้รับสารได้เป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนไทยนั้นเห็นความสำคัญของสถาบันกษัตริย์ และสถาบันกษัตริย์นั้นก็เหมือนศูนย์นำใจของคนไทย ตัวอย่างการอ้างอิงถึงสถาบันกษัตริย์ มีดังต่อไปนี้

“.....การที่อาจารย์สมเกียรติพูดว่าเราไม่ได้เสียดินแดนอะไรเลย แต่สมัครพูดว่าเราต้องถอยมา 4 กิโลเมตรกว่า แสดงว่าทหารขาดองค์ความรู้ใหม่ นี่พูดกันอย่างเห็นใจนะ ทหารขาดองค์ความรู้ ถ้าพูดกันอย่างไม่เห็นใจ ก็คือทหารโง่โง่ใหม่ แล้วบรรดาทหารหาญทั้งหลายที่จะต้องเป็นเสาค้ำราชบัลลังก์ พวกท่านเคยคิดบ้างหรือเปล่า ว่าองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงเสียพระทัยขนาดไหนในเรื่องนี้ เหมือนที่ผมอธิบายให้พ่อแม่พี่น้องฟังเมื่อวานนี้.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล , 18 มิถุนายน 2551, ปรากฏ ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่าการนายสนธิไม่ได้พูดว่าดินแดน 4 กิโลเมตร ที่นายสมัคร สุนทรเวช พูดประเทศไทยจะต้องถอยเข้ามานั้นมีความสำคัญเพียงใด แต่นายสนธิกลับพูดว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงเสียพระทัยแค่ไหน” เป็นการทำให้ผู้รับสารสะเทือนใจมากขึ้น เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระประมุขของประเทศ มีพระราชกรณียกิจมากมายที่ทรงอุทิศพระองค์เองเพื่อราษฎร ดังนั้น การพูดว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสียพระทัยแค่ไหน” นั้น จึงเป็นการพูดเพื่อให้ผู้รับสารสะเทือนใจ และเห็นความเลวร้ายของฝ่ายตรงข้ามมากขึ้น ขณะที่รัฐบาลนี้กำลังจะยกดินแดนให้ประเทศกัมพูชาไปส่วนหนึ่ง จัดว่าเป็นการขายชาติ เป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระทำ การนำพระองค์ท่านขึ้นมาพูดเช่นนี้ จึงเป็นการทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่ารัฐบาลนั้นไม่ดี เป็นคนเลวที่ทำให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสียพระทัย

2.1.9 การอ้างตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาล

การอ้างตัวบทกฎหมาย หรือระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาลนั้น เป็นการสร้างหลักฐานให้ฝ่ายพันธมิตรฯ มีความน่าเชื่อถือ มีความน่าไว้วางใจ และสิ่งที่ฝ่ายพันธมิตรฯ พูดยุทธนั้น มีน้ำหนักมากพอที่จะเชื่อถือได้ ประกอบกับเป็นหลักฐานชี้ชัดให้เห็นว่าฝ่ายอรินั้นผิดจริง เนื่องจากระบบตุลาการได้ตัดสินแล้วว่ามีความผิด เช่น

“.....และรัฐบาลนี้ก็ทำผิดรัฐธรรมนูญเรื่องเขาพระวิหาร เรื่องปราสาทพระวิหารที่น้องก็รู้ ซึ่งเรากำลังยื่นเรื่องให้ ปปช. ส่งเรื่องให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดำเนินการ เพราะถือว่าได้ดำเนินการให้อำนาจอธิปไตยของรัฐทั้งหมด หรือบางส่วนต้องตกเป็นของประเทศอื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 119 มีโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิตครับ.....” (สมศักดิ์ โกศัยสุข, 3 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

นายสมศักดิ์ โกศัยสุข ได้ชี้ให้ผู้รับสารเห็นว่าฝ่ายรัฐบาลนั้นเป็นฝ่ายผิดที่ส่งนายพลด ปัทมะ ไปร่วมลงนามกับกัมพูชาในกรณียกเขาพระวิหารให้เป็นมรดกโลก ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้ยกประเด็นนี้ขึ้นมาโจมตีรัฐบาลพลังประชาชนเพราะเป็นประเด็นที่อ่อนไหวของคนทั้งชาติ คนไทยทั้งประเทศรู้ว่าเขาพระวิหารเคยเป็นของประเทศไทย และถูกศาลโลกตัดสินตามแผนที่ฝรั่งเศสวาดให้ตกเป็นของประเทศกัมพูชาในสมัยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ มาตอนนี้ รัฐบาลพลังประชาชนยังมายอมเซ็นยกปราสาทพระวิหารให้เป็นมรดกโลกร่วมกับกัมพูชา ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนและกระทบต่อความรู้สึกของคนไทยที่หวงแหนแผ่นดินเกิดของตนเอง การที่นายสมศักดิ์ โกศัยสุข เลือกที่จะพูดถึงประเด็นนี้โดยอ้างกฎหมายอาญา มาตรา 119 ขึ้นมา เป็นการตอกย้ำให้ผู้รับสารแน่ใจได้ว่ารัฐบาลพลังประชาชนนั้นกำลังขายชาติ กำลังจะยกแผ่นดินไทยบางส่วน หรือทรัพย์สินของแผ่นดินไทยให้กับประเทศกัมพูชา มากไปกว่านั้นการพูดของนายสมศักดิ์นั้น ยังอ้างอิงตัวบทกฎหมาย ทำให้การพูดนั้นมีน้ำหนัก ฟังดูน่าเชื่อถือ และนำไปสู่การคล้อยตามได้ในที่สุด

2.1.10 การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ และองค์กรที่น่าเชื่อถือ

การอ้างบุคคลอื่น ๆ หรือองค์กรอื่น ๆ นั้น เป็นการอ้างบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ หรือ องค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้รับสารคล้อยตามและเข้าใจได้ว่าเรื่องที่ตนพูดนั้นเป็นเรื่องจริง การกระทำของตัวเองนั้นเป็นการกระทำที่ชอบธรรม ส่งผลให้ผู้รับสารคล้อยตามและเชื่อถือสิ่งที่ผู้ ส่งสารพูดออกไป เช่น

“....สมัครพูดมาตลอด ว่าเขาพระวิหารเป็นของเขามานานแล้ว พอเราสู้ต่อมา วันนี้ ก็เป็นที่ประจักษ์ จากฝ่ายวิชาการก็เป็นที่ยืนยันยอมรับ จนกระทั่งจากฝ่ายทหารก็ตื่น ขึ้น ต้องไปตริ่งกำลังไว้ ไซ้แล้วปราสาทพระวิหารต้องเป็นของเราเท่านั้น เป็นของประเทศ ไทย.....” (สมศักดิ์ โกศัยสุข, 5 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จะเห็นได้จากย่อหน้าด้านบนว่า การพูดของนายสมศักดิ์นั้น เป็นการพูดที่อ้างถึงฝ่าย ทหาร และนักวิชาการซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่น่าเชื่อถือที่มีการตื่นตัว เรื่องการทวงคืนปราสาท พระวิหารให้กลับมาเป็นของประเทศไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับที่นายสมัครได้พูดไว้ว่า เขาพระวิหารนั้นเป็นของประเทศกัมพูชามาตั้งนานแล้ว สิ่งที่นายสมัคร สุนทรเวช ซึ่งเป็น นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น พูดนั้น เป็นสิ่งที่เชื่อถือไม่ได้ เพราะพูดในสิ่งที่ตรงข้ามกับที่ นักวิชาการพูด และตรงข้ามกับสิ่งที่ทหารพูด ดังนั้นประชาชนไทยจึงจำเป็นต้องทวงคืน ปราสาทพระวิหารจากประเทศกัมพูชาเท่านั้น

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นปราสาทพระวิหาร

ในประเด็นปราสาทพระวิหาร ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อความหมายให้ผู้รับสาร เข้าใจได้ว่าประเทศไทยกำลังจะเสียดินแดนบริเวณโดยรอบปราสาทพระวิหารไป เนื่องจากการลงนามรับรองการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกของนาย นพดล ปัทมะ

การลงนามของนาย นพดล ปัทมะ ในครั้งนี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อให้ผู้รับสาร เข้าใจได้ว่า เป็นการลงนามที่ไม่โปร่งใส และอาจมีผลประโยชน์ส่วนตัวของบุคคลที่เห็น

ด้วย หรือผู้ที่สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้อง อาจกล่าวได้ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อความหมายเข้าใจได้ว่าการลงนามของนายนพดล ปัทมะนี้ เป็นการลงนามที่มีนอกรีต

ยิ่งไปกว่านั้น ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจว่าการที่รัฐบาลพลั้งประชาชนส่งนายนพดล ปัทมะ ไปเป็นตัวแทนประเทศไทยในการลงนามครั้งนี้ เป็นการกระทำที่ขายชาติ เนื่องจากทำให้ประเทศไทยต้องเสียดินแดนไป นอกจากนี้ยังถือได้ว่าการกระทำของฝ่ายรัฐบาลครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการทรยศสถาบันพระมหากษัตริย์ ฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายที่ชั่วร้าย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่ใส่ใจข้อกฎหมาย ทั้งนี้ไม่ว่าใครก็ตามที่เข้ามาทำงานกับรัฐบาลพลั้งประชาชน ก็จะไม่สามารถบดบังความผิดพลาด หรือแก้ไขปัญหานี้ได้ บุคคลต่าง ๆ เช่น นายเตช บุญนาค ที่ฝ่ายรัฐบาลเชิญมารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ต่างก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ เนื่องจากการลงนามนั้นผ่านพ้นไปแล้ว เว้นแต่เพียงว่ารัฐบาลจะประกาศให้การลงนามของนายนพดลเป็นโมฆะ

2.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นปราสาทพระวิหาร

เมื่อฝ่ายรัฐบาลเห็นว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ตั้งประเด็นโจมตีฝ่ายตนเรื่องปราสาทพระวิหาร ที่ให้นายนพดล ปัทมะไปลงนามรับรองให้ปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกนั้น ทำให้ฝ่ายอริของตนยกประเด็นนี้ขึ้นมาโจมตีกันเป็นการใหญ่ จนถึงขั้นที่ว่ารัฐบาลพลั้งประชาชนนั้นขายชาติ และจะทำให้ประเทศไทยเสียดินแดนบางส่วนไปอีก ฝ่ายรัฐบาลจึงใช้วาทกรรมตอบโต้กลับไป ทั้งนี้การใช้วาทกรรมในการตอบโต้กลับไปในั้น ฝ่ายรัฐบาลได้เลือกใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมดังนี้

2.2.1 การอธิบายเหตุผลในการกระทำของตน

การอธิบายเหตุผลในการกระทำของตน คือการชี้แจงให้ผู้รับสารเข้าใจว่า ทำไมตนและพรรคพวกจึงทำแบบนี้ ไม่ทำแบบนั้น ด้วยหวังว่าผู้รับสารจะเข้าใจการกระทำของฝ่ายตนเองมากขึ้น เช่น

".....ท่านผู้ชมครับ ผมพูดไปอย่างนี้ท่านผู้ชมก็อาจจะนึกว่าเอ๊ะ ก็ดีแล้วนี่ ทำไมละ ถึงจะไม่เอาเขาพระวิหารกลับคืนมา หรือว่าคนที่มานั่งจัดรายการ"ความจริงวันนี้"เป็นคนนี้

ฉลาด ไม่รักชาติ ไม่อยากได้เขาพระวิหารกลับคืนมา ด้วยเหตุใด ๆ ก็ตามสุดแล้วแต่จะวิพากษ์วิจารณ์กัน ผมเรียนท่านว่า พวกเราทั้งหมดเห็นว่า แนวทางที่กำลังปลุกระดมกันเพื่อจะเอาเขาพระวิหารคืนมานั้น เป็นแนวทางที่เสี่ยงต่อการที่เราจะเสียดินแดนไปมากกว่านั้น แนวทางตรงกันข้ามเด็ดขาดครับ และแนวทางที่เราเห็นว่าจะรักษาแผ่นดินเอาไว้ได้ คือแนวทางที่รัฐบาลนี้กำลังดำเนินการอยู่ นั่นก็คือว่าตั้งเรื่องออกมาจากสหประชาชาติ ตั้งเรื่องออกมาจากอาเซียนแล้วไทยกับกัมพูชานั่งเจรจากัน หลายครั้งหน้อยก็ไม่ใช่ไร พวกกันได้ ยังไม่จบวันนี้ก็ไม่ใช่ไร ค่อย ๆ พูด ค่อย ๆ จา แต่วิธีการที่เราไม่เห็นด้วยคือ หนึ่งการกริธาทัพ กริธาพลเพื่อไปข่มขู่เขา สองวิธีการใดก็ตามที่จะตั้งเรื่องไปสู่ศาลโลก เราเห็นว่าทั้งสองวิธีนี้เป็นวิธีที่เสี่ยง ใช้ไม่ได้ และไม่ควรถ้า แต่ว่าคนกลุ่มนี้พูดกันถึงขนาดที่ว่าต้องไปยึดเอาเขาพระวิหารคืนมา เราต้องพูดให้ฟังเพื่อว่าพี่น้องที่ฟังอยู่ทั่วประเทศเห็นว่าผู้คนที่ชุมนุมกันบนสะพานมัฆวานฯ นั้นมีเหตุและผลเพียงใด แค่นั้นในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเขา....." (วีระ มุสิกพงศ์, 7 สิงหาคม 2551, รายการ"ความจริงวันนี้", สทท.11)

จากข้อความด้านบน เราจะเห็นได้ว่านายวีระ ได้อธิบายเหตุผลว่าทำไมรัฐบาลไทยจึงต้องทำแบบนี้ในกรณีเขาพระวิหาร และอธิบายเพิ่มเติมว่า การกระทำของฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น เป็นการกระทำที่ผิด แนวทางที่ฝ่ายพันธมิตรฯ กำลังเสนอเกี่ยวกับเรื่องปราสาทพระวิหารก็เป็นเรื่องที่ผิด เพราะอาจทำให้เสียดินแดนมากขึ้นไปอีกก็ได้ นายวีระไม่ได้ใช้คำรุนแรง ไม่ได้ใช้ถ้อยคำรุนแรง แต่เป็นการอธิบายความของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่า ทำไมฝ่ายรัฐบาลจึงทำเช่นนั้น¹⁴

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นปราสาทพระวิหาร

ความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการเสนอในประเด็นปราสาทพระวิหารคือ การปลุกระดมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่เสนอให้มีการต่อต้าน และคัดค้านการลงนามรับรองปราสาทพระวิหาร ให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกนี้ เป็นแนวทางที่ผิดในการจะรักษาดินแดนไว้ ฝ่ายรัฐบาลมุ่งเน้นอธิบายเหตุผลให้ผู้รับสารเข้าใจว่าวิธีการที่ฝ่ายรัฐบาลกำลังทำอยู่ (คือ

¹⁴ การพูดของนายวีระช่วงนี้ สามารถอธิบายได้ด้วย ทฤษฎีแนวโน้มการคิดขยายรายละเอียด (Elaboration Likelihood Theory) อำนวยการขยายของทฤษฎีนี้ได้โดยนักทฤษฎี ก.

การตั้งเรื่องออกจากสหประชาชาติ และเจรจากับรัฐบาลกัมพูชา) เป็นวิธีที่ถูกต้อง และจะช่วยให้ประเทศไทยไม่ต้องเสียดินแดน

ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารว่า วิธีแก้ไขปัญหาเรื่องปราสาทพระวิหารนี้ เป็นเรื่องที่ต้องค่อยเป็นค่อยไป สิ่งสำคัญที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารคือ ฝ่ายพันธมิตรฯ กำลังปลุกระดมให้มีการใช้กำลังทางทหาร ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม การพูดผ่านทางรายการ “ความจริงวันนี้” ของฝ่ายรัฐบาล ที่ออกมาอธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาประเด็นปราสาทพระวิหาร จัดได้ว่าเป็นการยอมรับว่า ฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายผิด ที่ส่งนายพนดล บัทมะ ไปเป็นตัวแทนในการลงนาม

3. ประเด็นข้อเสนอเรื่องการเมืองใหม่

เกี่ยวกับประเด็นการเมืองใหม่นี้ พันมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยใช้ในการปราศรัยเพื่อให้ผู้รับสารเห็นว่าทางออกของประเทศนั้นต้องเป็นอย่างไร การขับไล่รัฐบาลออกไป หรือการยุบสภานั้นไม่เพียงพอ แต่ต้องสร้างให้เกิดการเมืองใหม่¹⁵ ทั้งนี้ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้พูดถึงการเมืองใหม่อยู่บ่อยครั้ง

อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องการเมืองใหม่ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เสนอนั้นเป็นประเด็นที่คลุมเครือไม่ชัดเจนมากเท่าที่ควร แรกเริ่มเดิมที ฝ่ายพันธมิตรฯ เสนอว่าการเมืองแบบเก่าที่ผ่านการการเลือกตั้งนั้น เป็นการเมืองที่ไม่เหมาะกับสังคมไทย เนื่องจากสามารถซื้อสิทธิ ขายเสียงกันได้ ฝ่ายพันธมิตรฯ จึงเสนอระบอบการเมืองที่เรียกว่า “การเมืองใหม่” ขึ้นมา โดยเชื่อว่าการเมืองใหม่นี้ จะเข้ากับสังคมไทยได้ดีกว่าการเมืองแบบเก่า หรือแบบปัจจุบันที่เราใช้กันอยู่

¹⁵ ภายหลังจากการประชุมขมุกขมอญ และพรรคพลังประชาชนถูกล้มยุบพรรค ฝ่ายพันธมิตรฯ ก็ประกาศตั้งพรรคการเมืองของตัวเอง ชื่อพรรคการเมืองใหม่ มีนายสมศักดิ์ โกศัยสุข เป็นหัวหน้าพรรคชั่วคราว จากนั้นนายสนธิ ลิ้มทองกุล ก็เข้ารับตำแหน่งหัวหน้าพรรค ต่อมานายสนธิ ลิ้มทองกุลได้ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค นายสมศักดิ์ โกศัยสุขจึงเข้ารับตำแหน่งนี้อีกครั้ง (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 15 พฤศจิกายน 2553)

ฝ่ายพันธมิตรฯ เสนอว่า การเมืองใหม่นั้นเป็นการเมืองแบบ 70/30 กล่าวคือ ให้มีการ “แต่งตั้ง” สส. และ สว. ได้ 70% ของจำนวน สส. และ สว. ทั้งหมด ส่วนอีก 30% นั้น ให้มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน (อภิชาติ สถิตนิรามัย, 2551).

แนวคิดเรื่องการเมืองใหม่นี้ ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก เพราะดูเหมือนประเทศไทย กำลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากที่เป็นระบอบประชาธิปไตยผ่านตัวแทน ไปเป็นระบอบประชาธิปไตยลง หมายความว่า ระบอบประชาธิปไตยแบบผ่านตัวแทนนั้น จะมีจำนวน สส. และ สว. ที่นั่งในรัฐสภาเพียง 30% ของ สส. และ สว. ทั้งหมด ส่วนอีก 70% นั้นมาจากการแต่งตั้ง ซึ่งหมายความว่าไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนแบบในปัจจุบัน แต่มาจากการแต่งตั้ง โดยองค์กรอิสระ ซึ่งหมายความว่าได้อีกว่าองค์กรอิสระจะกลายเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในประเทศ เรียกได้ว่าแทบจะไม่แตกต่างกับระบอบการปกครองแบบเผด็จการ (ที่มี 30% มาหลอก บังตาไว้ให้ประชาชนมอง还以为ยังมีการเลือกตั้งอยู่ ดังนั้น เราจึงยังเป็นประชาธิปไตยอยู่) อภิชาติ สถิตนิรามัย (2551).

ระบอบการเมืองใหม่ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เสนอมานั้น จึงเป็นระบอบที่เหมือนกับว่าจะจุดประเทศไทยให้ถอยหลังเข้าคลอง ทั้งนี้ประเทศต่าง ๆ ในโลกนั้น กำลังเรียกร้องให้เกิดประชาธิปไตย การแต่งตั้ง สส. และ สว. ถึง 70% นั้น เป็นการริดรอนสิทธิที่พึงมีพึงได้ของประชาชน ในการเลือกผู้แทนของตนไปนั่งในรัฐสภา ขณะที่หลาย ๆ ประเทศในโลกกำลังเปลี่ยนจากระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตยให้กลายเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ แต่ประเทศไทยนั้นมีฝ่ายพันธมิตรฯ กำลังเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบประชาธิปไตยผ่านตัวแทน เป็นระบอบการแต่งตั้งและเลือกตั้ง ในประเด็นนี้เราจะแบ่งออกได้เป็น 2 หัวข้อใหญ่ ๆ ได้แก่

- 3.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อนำเสนอประเด็นเรื่องการเมืองใหม่
- 3.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อคัดค้านประเด็นเรื่องการเมืองใหม่

3.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อนำเสนอประเด็นเรื่องการเมืองใหม่

3.1.1 การประชดประชันผู้ร่วมชุมนุมและผู้ที่สนับสนุนตนเอง เพื่อความเฮฮาในการปราศรัย

การประชดประชันผู้ร่วมชุมนุมนั้นเป็นเหมือนดาบสองคมที่อาจจะสร้างความเฮฮาให้ผู้รับสารได้หัวเราะก็ได้ หรืออาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดกับผู้รับสาร จนทำให้ผู้รับสารย้ายข้างไปสนับสนุนฝ่ายอริ (ในที่นี้คือฝ่ายรัฐบาล) ก็ได้ เช่น

“.....เราก็ไม่เลิก เสนออะไรมาทั้งหมด พรบมือ การเมืองใหม่พรบมือก่อนเลย เดี่ยวค่อยคิดทีหลังวะ ขนาดนั้น พรบมือเมื่อยเนี่ย ไปหาอะไรมาสั้นแทนวะ.....” (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 30 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่านายสมเกียรติพูดว่า “การเมืองใหม่พรบมือก่อนเลย เดี่ยวค่อยคิดทีหลังวะ” การพูดนี้ อาจจะทำให้ผู้รับสารที่มีความภักดีต่อฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นรู้สึกเฮฮา ไม่ได้คิดอะไรมาก นอกจากหัวเราะไปกับการพูดของนายสมเกียรติ แต่หากผู้รับสารคนนั้นยังไม่ได้มีความจงรักภักดีกับฝ่ายพันธมิตรฯ มากเพียงพอ ก็อาจจะรู้สึกว่าถูกสบประมาทว่า นายสมเกียรติกำลังว่าตนเป็นผู้ที่ไม่มีความคิด และไม่ให้เกียรติตน จึงอาจจะเลิกสนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ หรืออาจจะสนับสนุนอยู่ แต่ไม่มากเท่าเดิม ความภักดีที่มีต่อฝ่ายพันธมิตรฯ ก็จะลดน้อยถอยลงไป ทั้งนี้การที่นายสมเกียรติกล้าที่จะใช้กลยุทธ์นี้ในการปราศรัย ก็เป็นการแสดงให้เห็นว่านายสมเกียรติเชื่อมั่น มากกว่าผู้ร่วมชุมนุม และผู้รับสาร (ไม่ว่าจะทาง ASTV หรือช่องทางอื่นใดก็ตาม) ว่ามีความจงรักภักดีต่อฝ่ายพันธมิตรฯ มากพอที่จะทำให้ไม่ตีความในทางลบ

3.1.2 การใช้คำคำหนึ่ง สื่อสารความหมายของอีกคำหนึ่ง

การใช้คำอื่น เพื่อสื่อสารความหมายของอีกคำหนึ่งนั้น เป็นการพูดที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะต้องมีกรอบแห่งการอ้างอิงร่วมกัน (frame of reference) ร่วมกัน มิเช่นนั้นและผู้รับสารจะไม่เข้าใจในสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อความหมาย หรืออาจจะทำให้ผู้รับสารแปลความหมายผิด ทั้งนี้เมื่อผู้รับสารไม่เข้าใจความหมาย หรือแปลความหมายผิด ก็จะไม่เกิดการแบ่งปันความหมาย

(share meaning) ร่วมกัน ดังนั้นในการเลือกใช้กลยุทธ์ทางวาจากรรมที่ว่านี้ ผู้ส่งสารย่อมจะต้องมีความมั่นใจว่าผู้รับสารนั้นมี frame of reference ร่วมกับตน และจะสามารถแบ่งกันความหมายได้ เช่น

“.....ทางเราฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น เราต้องยืนยันว่าเราไม่ต้องการการเมืองแบบเก่า ที่เปลี่ยนหัวไปเปลี่ยนหัวมา เราก็หวังว่าพรรคประชาธิปัตย์จะไม่อาศัยพรรคพลังประชาชนที่เนี่ย เข้าไปร่วมบางซีกกับพลังประชาชน แล้วก็กลับเข้ามาโดยมีพรรคพลังประชาชนที่แตกร่วมเข้ามาด้วย อย่างนี้เราก็ไม่เอาพ่อแม่พี่น้อง คุณอภิสิทธิ์ พรรคประชาธิปัตย์ ต้องทำการเมืองให้พ้นจากการเมืองน้ำเน่า การเมืองแบบเดิม ต้องทำอย่างนั้นใช้ใหม่ครับ พันมิตรฯไม่สนับสนุนแน่ถ้าการเมืองยังเป็นแบบเก่ากันอยู่ เปลี่ยนหัวกันไป เปลี่ยนหัวกันมา เอาบรรหารมาเป็นนายก เอาบิ๊กจ๋วมาเป็นนายก เอาสมัครกลับไปที่ทักษิณไม่ต้องพูดถึงครับ ไม่กลับมาแน่ ๆ ทำถึงขนาดนี้.....” (พิภพ ธงไชย, 19 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า นายพิภพได้ใช้คำว่า “การเมืองน้ำเน่า” เพื่อเป็นการสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าการเมืองในปัจจุบันนั้นไม่ดี เพราะที่จริงแล้ว การเมืองนั้นเป็นนามธรรม ไม่สามารถมีน้ำอะไรได้ แต่นายพิภพได้ใช้คำว่าการเมืองน้ำเน่า เพราะว่าต้องการสื่อให้ผู้รับสารเข้าใจว่าขณะนี้การเมืองของประเทศไทยนั้นไม่สะอาด เป็นระบอบการเมืองที่ใช้ไม่ได้

3.1.3 อธิบายเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้กับผู้รับสาร

การอธิบายเพื่อเพิ่มความกระจ่างให้ผู้รับสารนั้น เป็นการพูดอย่างมีระบบ ต้องมีการเรียบเรียงเนื้อหาที่จะพูดให้ดี เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจประเด็นที่ผู้ส่งสารต้องการจะพูด เช่น

“.....การทุจริต คอร์รัปชัน ยังเป็นปัญหาของชาติ การเมืองใหม่ การบริหารประเทศ ต้องไม่ใช่นักการเมืองที่ยังมีบริษัท ยังทำการค้า ยังหาผลประโยชน์ ต้องเป็นคนที่ไม่มียผลประโยชน์แอบแฝง และต้องให้ความเป็นธรรมในการค้า ในการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคม ไม่ใช่มีอัยยาสาวได้สาวเอา.....” (สมศักดิ์ โภคย์สุข, 1 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า การเมืองใหม่นั้น เป็นการเมืองที่เป็นเป้าหมายสำคัญของฝ่ายพันธมิตรฯ ประการหนึ่ง การเมืองใหม่นั้น เมื่อเราพิจารณาจากคำปราศรัยของนายสมศักดิ์ จะเห็นได้ว่าเป็นการเมืองในอุดมคติ

3.1.4 การถามแบบบังคับตอบ (forced choice question)

การถามแบบบังคับคำตอบนี้ เป็นกลยุทธ์ที่ผู้ส่งสารได้เปรียบอย่างมาก เพราะผู้รับสารนั้นไม่มีตัวเลือกใด ๆ เลยนอกจากจะต้องตอบคำตอบนั้นเท่านั้น ตัวเลือกที่ผู้ส่งสารมีให้ นั้นโดยมากจะมีแค่ 2 ตัว เช่น ใช่-ไม่ใช่ เลือก-ไม่เลือก เอา-ไม่เอา และผู้รับสารจะต้องถูกปรับทในการสื่อสารบังคับให้ตอบตัวเลือกที่ผู้ส่งสารต้องการ เช่น

“.....การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองให้ได้ และต้องไม่กลับไปสู่การเมืองน้ำเน่า และต้องปฏิรูปทั้งระบบ ระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ การศึกษา ปฏิรูปวิถีชีวิตของเราที่อยู่ในแผ่นดินที่เป็นแผ่นดินทอง ฐานะของประชาชนที่ยากจนต้องดีขึ้นแน่ ๆ ครับ ถ้ามีการปฏิรูปทุกอย่าง ใช่ไหมครับ.....” (พิภพ ธงไชย, 23 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า คำปราศรัยข้างบนนั้น เป็นคำปราศรัยที่มีคำถามว่า “ใช่-ไม่ใช่” และในบริบทการสื่อสารดังกล่าวซึ่งเป็นการปราศรัยบนเวทีชุมนุมท่ามกลางผู้ที่ให้การสนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ ดังนั้น จะไม่มีใครตอบว่า “ไม่ใช่” เพราะทุกคนตรงนั้นตอบว่าใช่ ด้วยความที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การทำตัวกลมกลืนย่อมเป็นสิ่งสำคัญ หากตอบว่า “ไม่ใช่” อยู่คนเดียว ก็จะเกิดการแปลกแยก และทำให้นुकคลอื่น ๆ ในที่นั้นไม่ยอมรับ เพราะฉะนั้นคำตอบต่อของคำถามของนายพิภพจึงมีเพียงคำตอบเดียวคือคำว่า “ใช่” ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการยอมรับว่าระบอบการเมืองใหม่นั้น เป็นระบอบที่ดี ที่จะปฏิรูปวิถีชีวิตของประชาชน ตามที่นายพิภพกล่าว

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นการเมืองใหม่

ประเด็นการเมืองใหม่นี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าการเมืองระบอบปัจจุบันนั้น เป็นระบอบที่ไม่เหมาะสมกับสังคมไทย ฝ่ายพันธมิตรฯ

พยายามที่จะอธิบายให้ผู้รับสารเข้าใจว่าระบอบการเมืองใหม่ เป็นระบอบประชาธิปไตยแบบหนึ่ง หรือเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยแบบไทย ๆ

ระบอบการเมืองเก่าเป็นระบอบที่มีช่องว่าง ทำให้นายทุน หรือผู้ที่มีอำนาจทุนในมือ สามารถเข้ามาซื้อเสียงได้ ระบอบการเมืองใหม่จะปิดช่องว่างที่ว่านี้ เนื่องจากการสรรหาผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็น สส. นั้น ไม่ได้ผ่านการเลือกตั้งทั้งหมด แต่จะผ่านการเลือกตั้งร้อยละ 30 ส่วนอีก ร้อยละ 70 นั้นมาจากการสรรหา การสรรหาร้อยละ 70 นี้ จะเป็นส่วนที่ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการซื้อสิทธิ์ ขายเสียงได้

3.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อคัดค้านประเด็นเรื่องการเมืองใหม่

ประเด็นเรื่องการเมืองใหม่นี้ ไม่ใช่ประเด็นที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ยกขึ้นมาแบบโยนหินถามทางเท่านั้น แต่การโยนหินถามทางในครั้งนี้นี้ มีการปาหินกลับไปโดยฝ่ายรัฐบาลด้วย กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อคัดค้านข้อเสนอเรื่องการเมืองใหม่ของฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น มีดังต่อไปนี้

3.2.1 การพูดตีแสกหน้า หรือเปิดโปง

การตีแสกหน้าเป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมา ไม่ต้องหาคำที่เลิศหรูใด ๆ มาพูด และเป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ผู้รับสารก็สามารถเข้าใจได้ง่ายที่สุดด้วย เช่น

“.....ท่านไม่เอาการเมืองเก่า ก็คือไม่เอารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ไม่เอาสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ท่านไม่เอาพรรคการเมืองที่มีอยู่ทั้งหมดในเวลานี้ นี่คือการประกาศบนเวทีพันธมิตรฯ ที่สะพานมัฆวาน พูดอย่างนี้ แล้วการเมืองใหม่ของท่านคืออะไร คือการเลือกตั้งจาก 76 จังหวัดมา 30% แล้วแต่งตั้งอีก 70% นี่คือการเมืองใหม่ของพวกเขาแล้วท่านใช้คำแต่แรกแต่เดิมว่าต้องเป็นการปฏิบัติโดยประชาชน การเมืองใหม่คือการปฏิบัติโดยประชาชน และวิธีการนำมาสู่การเมืองใหม่ก็อย่างที่พูดถึง การเลือกตั้ง สว. ครั้งที่ผ่านมา คล้าย ๆ การเมืองใหม่ของพวกเขา หากเลือกตั้ง 30% ลากตั้ง 70% นี่คือการเมืองใหม่ ที่ท่านเรียกว่าเป็นระบอบประชาธิปไตย แล้วท่านเรียกการลากตั้งว่าอะไร

ครับ อย่างนี้มันคล้าย ๆ เผด็จการหรือเปล่า และประชาชนชาวไทยเขาเห็นด้วยกับแนวคิดนี้หรือไม่ ระบบการเมืองใหม่มันไม่ใช่ระบบประชาธิปไตยแล้ว แต่เป็นเผด็จการแล้วก็ยิ่งทำให้ประเทศไทยถอยหลังลงคลอง.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 15 สิงหาคม 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

จากข้อความข้างต้น เราจะเห็นได้ว่า ฝ่ายรัฐบาลได้พูดถึงการเมืองใหม่ที่เสนอโดยฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นการเมืองแบบ 70-30 การพูดของนายวีระนั้น พูดตรง ๆ สั้น ๆ ง่าย ๆ ได้ใจความว่า การเมืองใหม่แบบ 70: 30 ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เสนอนั้น ไม่ใช่ระบบประชาธิปไตย การพูดว่า “ระบบการเมืองไม่เป็นระบบประชาธิปไตย” และยังตอกย้ำความหมายนี้ ด้วยว่า “แต่เป็นเผด็จการ” แสดงให้เห็นว่า นายวีระไม่เห็นด้วยกับการเมืองใหม่ การพูดว่า “[การเมืองใหม่] ทำให้ประเทศไทยถอยหลังลงคลอง” เป็นการตีแกลงหน้าฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ยื่นข้อเสนอเรื่องการเมืองใหม่ ว่าทำให้ระบบการเมืองใหม่นี้ จะทำให้ประเทศไทยล้าหลังกว่าชาติอื่น

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการเสนอในประเด็นการเมืองใหม่

ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจว่า ระบบการเมืองใหม่ เป็นระบบที่ไม่ใช่ประชาธิปไตย ฝ่ายรัฐบาลพยายามชี้ให้เห็นความหมายของการสรรหา สส. ร้อยละ 70 ว่าเป็นเผด็จการ ฝ่ายรัฐบาลสื่อสารความหมายอย่างชัดเจนว่า “ระบบการเมืองใหม่ ไม่ใช่ระบบประชาธิปไตย แต่เป็นระบบเผด็จการ” (วีระ มุสิกพงศ์, 15 สิงหาคม 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

4. ประเด็นจบบ้างสถาบันกษัตริย์

ประเด็นเรื่องการจบบ้างสถาบันของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นั้นเป็นประเด็นที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ยกขึ้นมาเป็นประเด็นใหญ่ประเด็นหนึ่ง ทั้งนี้ฝ่ายพันธมิตรฯ มักจะกล่าวหาว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรนั้น ต้องการล้มล้างสถาบันกษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย เนื่องจากองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นเป็นเหมือนศูนย์รวมน้ำใจของคนทั้งประเทศ ประเด็นนี้จึงเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาบ่อยและเป็นประเด็นที่ใช้เป็นอาวุธในการโจมตีฝ่ายรัฐบาล (ซึ่งพันธมิตรฯ กล่าวว่าเป็นรัฐบาลหุ่นเชิดของ พ.ต.ท. ทักษิณ) มากที่สุดประเด็นหนึ่ง ทั้งนี้ ในประเด็นเรื่องการจบบ้างสถาบันนั้น สามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

4.1 กลยุทธ์ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้โจมตีฝ่ายรัฐบาล และพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในประเด็น การจบบัญชีสถาบันกษัตริย์

4.2 กลยุทธ์ที่ฝ่ายรัฐบาลใช้ตอบโต้ ฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นการจบบัญชีสถาบันกษัตริย์ ทั้งสองหัวข้อใหญ่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 กลยุทธ์ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้โจมตี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในประเด็นการจบบัญชี สถาบันกษัตริย์

4.1.1 การอ้างคำพูดหรือการกระทำของคู่อริ

พันธมิตรฯ ได้ใช้คำพูดหรือการกระทำของคู่อริที่หมิ่นเหม่ต่อการจบบัญชีสถาบันกษัตริย์ ของประเทศออกมาเพื่อเป็นหลักฐานในการโน้มน้าว ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของนายจักรภพ เพ็ญแข ที่แสดงออกอย่างชัดเจนว่าต่อต้านสถาบัน หรือการอ้างพยานวัตถุที่อ้างถึงว่าจะเป็นการ จบบัญชีสถาบัน เช่น

“ ผมจะเอาอะไรให้พ่อแม่ที่พี่น้องดูหน่อย วัฒนธรรมล้านนา มีหนังสือเล่มหนึ่ง เขียนว่าพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหารเชียงใหม่ ในหนังสือเล่มนี้ มีภาพของพระยาภิอนา กษัตริย์องค์ที่ 6 แห่งราชวงศ์เม็งราย องค์สถาปนาพระธาตุดอยสุเทพ เมื่อพุทธศักราช 1919 ปี หรือประมาณห้าร้อยกว่าปี พี่น้อง ดู ดู ดูมันทำกัน พี่น้องดูรูปพระยาภิอนา.... พยายามที่จะทำให้ตัวเองเป็นกษัตริย์ที่ 6 แห่งราชวงศ์เชียงใหม่” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 19 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

ภาพพระยาภิอนาที่นายสนธิ ลิ้มทองกุล ใช้ประกอบการปราศรัย

เราจะสังเกตได้ว่าการอ้างคำพูดหรือการกระทำของคู่อรินั้น ทางฝ่ายพันธมิตรฯจะหยิบยกมาซึ่งหลักฐานที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ประเด็นที่มีรูปพระยาภิเษกคล้ายคลึงกับใบหน้าของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรนั้น เป็นการบอกและแสดงหลักฐานประกอบว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นั้นคิดตีตนเสมอสถาบันกษัตริย์ มีพฤติกรรมที่จาบจ้วง ทำให้ไม่สามารถยอมรับการกระทำของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ และทำให้ต้องออกมาชุมนุมขับไล่รัฐบาลที่มี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อยู่เบื้องหลัง

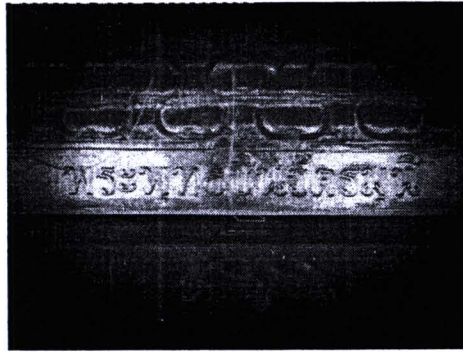
อีกหนึ่งตัวอย่างจากนายสนธิ ลิ้มทองกุล นำเสนอโดยใช้กลยุทธ์นี้

“ถ้าพี่น้องยังจำได้ เคยมีพระพุทธรูปรุ่นชินวัตรหน้าเหลี่ยมเอามาดูอีกที เข้าดูใกล้ ๆ พระพุทธรูปชินวัตร อยู่ทางวัดทางภาคเหนือ ดูหน้าสิ ตั้งแต่มีศิลปะพระพุทธรูปมา เพิ่งเจอพระพุทธรูปหน้าเหลี่ยมครั้งนี้ นี่เป็นตัวอย่าง ปรากฏอยู่ในหนังสือตำนานพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหารเชียงใหม่...” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 19 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

ภาพพระพุทธรูปรุ่นชินวัตรมณี

อักษรที่สร้างไว้ด้านล่างพระพุทธรูปรุ่นชินวัตรมณี

เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า นายสนธิได้กล่าวโจมตี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ว่าเป็นผู้ที่มีความทะเยอทะยานสูง ความทะเยอทะยานของ พ.ต.ท.ทักษิณ ไม่ได้หยุดแค่การเป็นนายกรัฐมนตรีตามแต่ที่เคยเป็นมา แต่ต้องการจะเป็นราชวงศ์ เห็นได้จากภาพพญากีอานา ที่จิตรกร (ไม่ได้บอกชื่อว่าเป็นใคร) วาดขึ้นมาหน้าตาเหมือน พ.ต.ท.ทักษิณ และพญากีอานานั้นเป็นกษัตริย์องค์ที่ 3 แห่งราชวงศ์เม็งราย ภาพที่นายสนธิเอามาแสดงให้ผู้รับสารนี้ เป็นหลักฐานได้เป็นอย่างดี ว่า พ.ต.ท.ทักษิณนั้น อยากเป็นกษัตริย์

ยิ่งไปกว่านั้น เราจะเห็นได้ว่า นายสนธินำเสนอถึงพระพุทธรูปรุ่นชินวัตรมณี ที่มีการสร้างให้พระพุทธรูปปางดังกล่าว มีลักษณะคล้ายคลึงกับ พ.ต.ท.ทักษิณ คือมีใบหน้าค่อนข้างเหลี่ยม ซึ่งใบหน้าเหลี่ยมนี้ เป็นลักษณะเด่นของ พ.ต.ท.ทักษิณ พระพุทธรูปรุ่นชินวัตรมณี นี้เป็นหลักฐานได้ดีว่า พ.ต.ท. ทักษิณ มีความมักใหญ่ใฝ่สูงมาก รูปภาพ หรือรูปปั้นพระพุทธรูปเป็นวัตถุพยานได้ถึงความเลวร้ายของอดีตนายกรัฐมนตรีผู้นี้

อีกตัวอย่างหนึ่งจากนายสนธิ ล้มทองกุลเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจบบ้างสถาบันกษัตริย์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้แก่

“.....อีกตัวอย่างหนึ่ง ที่คิดว่าตัวเองมีบุญญาบารมี คิดการไปนั่งเป็นประธานในพิธีในวัดพระแก้ว ไซ้ไหมพี่น้อง เห็นหรือยัง พิธีกรรมที่ไม่เคยมีใครกล้าเอามาพูด จนกระทั่งผมอดรนทนไม่ได้ ผมต้องเอามาพูด.....” (สนธิ ล้มทองกุล, 19 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

นายสนธิได้ยกตัวอย่างถึงพฤติกรรมของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ไปนั่งเป็นประธานพิธีในวัดพระแก้ว ว่าเป็นพฤติกรรมที่จบบ้าง เนื่องจากบุคคลที่เป็นประธานในพิธีที่วัดพระแก้วตลอดมาคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดพระองค์หนึ่งเท่านั้น การที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ไปนั่งเป็นประธานพิธีในวัดพระแก้ว เท่ากับเป็นการตีตนเสมอพระบรมวงศานุวงศ์

อีกตัวอย่างหนึ่งที่ได้จากนายสนธิเช่นกัน คือ

“..... แต่วันนี้ต้องเล่าให้ฟังนิดนึงว่ากระบวนการตอนนี้ หลังจากคุณทักษิณออกแถลงการณ์มาแล้ว คุณจักรภพ เพ็ญแข เขียนคอลัมน์โดยใช้นามปากกาว่ากาลิประภาสสงครามกับชาติบ้านเมืองและก็ประกาศสงครามกับราชวงศ์ไปเรียบร้อยแล้ว ด้วยเหตุนี้ สงครามสกปรกเริ่มแล้ว เริ่มอย่างเป็นทางการ.... ถึงแม้ว่าพวกที่กุมอำนาจรัฐจะไม่ได้เข้าข้างร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่การอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ทำอะไรก็ถือว่าเข้าข้างได้แล้วใช่ไหมพี่น้อง” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 13 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัทมวานรังสรรค์)

การพูดถึงนายจักรภพ เพ็ญแข ที่มีพฤติกรรมว่าต่อต้านราชบัลลังก์นั้น เป็นการสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจได้ว่าฝ่ายรัฐบาลอันมีนายจักรภพ เพ็ญแขเป็นอดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ก็ต่อต้านราชบัลลังก์ไปด้วย เพราะรัฐบาลไม่ได้จัดการอะไรกับนายจักรภพ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ที่ต้องดำเนินการในเรื่องการจบบ้างสถาบันกษัตริย์นั้น ต้องเป็นตำรวจที่จะต้องจับตัวนายจักรภพ และส่งเรื่องให้อัยการพิจารณาว่าจะส่งฟ้องหรือไม่ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจในการอนุญาตให้ประกันตัว หรือไม่อนุญาตให้ประกันตัวได้ (ซึ่งกรณีของนายจักรภพนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่ทันได้ควบคุมตัว นายจักรภพก็ลี้ภัยทางการเมืองไปที่ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว)

4.1.2 การอ้างสิ่งเหนือธรรมชาติ

การอ้างสิ่งที่เหนือธรรมชาตินั้น เป็นการยกเอาสิ่งที่ไม่มีความหมาย ไม่สามารถอธิบายตามหลักทางวิทยาศาสตร์ได้ขึ้นมา เพื่อโน้มน้าวใจผู้รับสาร และเพื่อให้การกระทำของตนมีเหตุผลรองรับ หรือเพื่ออธิบายการกระทำของคู่กรณีว่าอธิบายของตานั้นทำไปด้วยเหตุผลทางศาสตร์มืด เช่น

“.....นี่คือการแก้เคล็ด พี่น้อง ‘ไล่’ไปจนถึงการประชุม ครม. ปราสาทพนมรุ้ง ใช้ ‘ไม่ใช่พี่น้อง.....’ (สนธิ ลิ้มทองกุล, 19 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่าจากย่อหน้าด้านบนนั้น นายสนธิ ลิ้มทองกุล ไม่ได้ยกเหตุผลใดมาอธิบายการกระทำของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นอกจากว่าเป็นเรื่อง “แก้เคล็ด” ซึ่งเป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้ในทางวิทยาศาสตร์ แต่ด้วยความที่เราเป็นคนไทย (ไม่ว่าจะเป็นผู้ชุมนุมหรืออริของฝ่ายพันธมิตรฯ) การยกเรื่องเหนือธรรมชาตินั้น จึงเป็นเรื่องการให้เหตุผลที่ง่าย ๆ บอกไปว่าเป็นเรื่องของไสยศาสตร์ การแก้เคล็ด เท่านั้น ก็สามารถโน้มน้าวใจผู้รับสารได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากคนไทยมีความเชื่อร่วมกันเรื่องผี พุทธ พราหมณ์อยู่แล้ว (กาญจนา แก้วเทพ, 2542) การไปประชุม ครม. ที่ปราสาทพนมรุ้งนั้น เป็นการพยายามยกตนเองของ พ.ต.ท.ทักษิณ ให้เทียบเท่ากษัตริย์ เพราะกษัตริย์นั้นอยู่ในปราสาทราชวัง

4.1.3 การอธิบายเพื่อเพิ่มความเข้าใจแก่ผู้รับสาร

ในการอธิบายเพื่อเพิ่มความเข้าใจแก่ผู้รับสารในประเด็นนี้ เป็นการอธิบายให้เห็นถึงกระบวนการที่ต้องการล้มล้างสถาบันกษัตริย์ว่าไม่ใช่เพิ่งมี แต่มีมานานแล้ว และมีการวางแผนเป็นอย่างดีเพื่อล้มล้างสถาบันที่เป็นศูนย์รวมหัวใจของคนไทย เช่น

“.....ด้วยเหตุนี้ พี่น้องเห็นหรือยัง ว่ากระบวนการจบบ้าง กระบวนการจงใจทำลายล้างสถาบันกษัตริย์ มันถึงมีมาเรื่อย ๆ ไม่ใช่เพิ่งมีพี่น้อง มันมีตั้งแต่ พ.ศ. 2544 แล้ว มีการผลิตซีดี แจกจ่ายซีดี ทำ website เกี่ยวกับราชวงศ์ที่ผิด ๆ ใส่ความองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอฯ ต่าง ๆ นานา ไม่มีหยุดไม่มียั้งตลอดเวลา แม้กระทั่ง website manusaya.com ซึ่งก็พิสูจน์ชัดว่าเส้นทางการเดินเงิน ซึ่งเขารู้กันภายใน ว่ามันกลับมาสู่คนบางคน ซึ่งสังกัดไอ้หน้าเหลี่ยมเป็นอย่างนี้มาตลอดพี่น้อง ตั้งแต่ปี 2544 มารุนแรงขึ้นมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งพฤษภาคม 19 กันยายน [ยณ] กระบวนการก็เลยเปลี่ยนโฉม เปลี่ยนโฉมมาเป็น นปก. พี่น้อง พอมมาเป็น นปก. ก็เลยมาด่าปาเปรมแทน เพื่ออะไร เพื่อกระทบถึงข้างบน เพราะว่าอะไร เพราะว่าพลเอกเปรม ตินตณสุลานนท์ ท่านเป็นประธานองคมนตรี ท่านคือตัวแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปบุกที่บ้านท่าน ไปทำร้ายทำลายจิตใจท่าน.... จากนั้นแล้วก็ให้นายจักร

ภาพ เพ็ญแขเดินสายทั้งในและต่างประเทศ โจมตีท่านตลอด แล้วสร้าง website 30-40 website เพื่อทำลายล้างสถาบัน.” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 20 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากย่อหน้าด้านบน เราจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า นายสนธิอธิบายให้ผู้รับสารฟัง เกี่ยวกับกระบวนการล้มล้างสถาบันกษัตริย์ที่ไม่ใช่เพียงมี แต่มีมานานแล้ว เป็นการให้รายละเอียด (details) เพื่อเป็นการโน้มน้าวใจ (อรรถรณ ปิรันธน์โอวาท, 2542)

4.1.4 สรรเสริญให้กำลังใจ แสดงความห่วงใยผู้ชุมนุม และผู้ที่สนับสนุนจนรวมถึงตอกย้ำถึงความสำคัญของผู้รับสาร

การให้กำลังใจ ต่อผู้ชุมนุมและผู้สนับสนุนฝ่ายตนนั้น เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการปลุกกระตมให้ผู้ชุมนุมรวมตัวกันต่อไปนั้น จะไม่สามารถทำได้ หากผู้รับสาร หรือผู้ร่วมชุมนุมนั้นไม่มีกำลังใจ และมองไม่เห็นความสำคัญของตนเองที่มีต่อการชุมนุมนี้ พูดให้ง่ายขึ้นก็ได้ว่า ในเมื่อตน (ผู้ชุมนุม) ไม่มีความสำคัญ ก็กลับไปนอนดู ASTV ดีกว่า ได้ฟังคำปราศรัยเหมือนกัน หากผู้ชุมนุมคิดแบบนี้แล้ว จะทำให้จำนวนของผู้ชุมนุมลดลง และทำให้ดูเหมือนว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นมีพวกน้อย เป็นคนกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้นที่ออกมาต่อต้าน อำนาจในการต่อรอง หรือโจมตีฝ่ายอริก็จะลดลง ดังนั้น การให้กำลังใจผู้ชุมนุม และชี้ให้เห็นความสำคัญของผู้ชุมนุมนั้น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เช่น

“.....รัฐบาลก็ไม่ได้ทำอะไรทั้งสิ้น จนกระทั่งพี่น้องที่รักชาติ ที่นั่งอยู่ ณ ที่นี้ ที่ดู ASTV และแกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมาเชิญชวนพี่น้องบอกว่า ชาติบ้านเมืองมันเป็นอย่างนี้ต่อไปไม่ได้แล้ว ด้วยเหตุนี้ นายจักรภพ ถึงต้องลาออก แล้วก็บอก ว่า ‘เสียเบียดดีกว่าเสียขุน’.....แล้วทหารมาบอกว่าจักรภพลาออกแล้วก็จบ แล้วทำไมไม่จัดการกระบวนการนี้ที่ทำมาแต่ต้น ทำไมต้องปล่อยให้พวกเราจัดการ.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 20 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากย่อหน้าด้านบน เราจะเห็นได้ว่า การที่นายสนธิพูดนั้น เป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของผู้ชุมนุม และผู้ที่ให้การสนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ ว่ามีความสำคัญมากในการปกป้องบ้านเมือง ประโยคที่นายสนธิกล่าวว่า “ทำไมต้องปล่อยให้พวกเราจัดการ” นั้น เป็นการแสดงให้เห็น

ว่านายสนธิมองเห็นว่าฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นมีอำนาจมากในการต่อรองหรือต่อสู้ ทั้งนี้การต่อสู้ ตามที่นายสนธิพูดเมื่อขึ้นเวทีปราศรัยนั้น เป็นการต่อสู้เพื่อปกป้องบ้านเมือง และสถาบันกษัตริย์โดยตรง

4.1.5 การกล่าวร้ายคู่กรณีโดยไม่มีหลักฐานมายืนยัน

กลยุทธ์นี้ เราสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ๆ ว่าเป็นการเปิดโปงที่หาหลักฐานไม่ได้ หรือไม่ก็เป็นการใส่ร้าย บ้ายสีฝ่ายอริเสียเลย (เพราะอย่างไรก็หาหลักฐานไม่ได้อยู่แล้ว) กลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้ เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ได้ดีมากกับผู้รับสารที่เห็นด้วยกับความคิดของตนแล้ว อย่างเต็มที่ร้อยเปอร์เซ็นต์ ไม่มีการซักถาม ไม่มีการเอะใจว่าเรื่องที่ผู้พูดพูดนั้นเป็นเรื่องจริงหรือไม่ เช่น

“....พระมหากษัตริย์มีเสนาหลักคำจุนพระเจ้าอยู่หัวอยู่เพียงสองเสนา พี่น้องรู้รีเปล่า เสาสองเสานั้นคือใคร เสาแรกคือประชาชนไซ้ใหม่พี่น้อง ประชาชนถูกระบอบทักษิณ หลอกหลวงมาตลอดระยะเวลา 6-7 ปี มันหลอกหลวงปั่นหัวประชาชนมา มาถึงขั้นที่ว่าพระเจ้าอยู่หัวทำงานให้ประชาชนมา 62 ปี ไปปั่นหัวประชาชนทางต่างจังหวัด บอกว่าสู้ทักษิณไม่ได้ เพราะว่าทักษิณให้เงินให้ทอง พระเจ้าอยู่หัวไม่เคยให้เงินให้ทอง นี่คือนี่ที่เขาทำกัน แล้วก็ปล่อยต่อ ไอ้พวกแท็กซี่สีแดง แท็กซี่สีชมพู แท็กซี่ของนายเนวิน ชิดชอบ มันถูกทอง script ให้ฟัง มันบอกว่า พลเอกเปรม ติณณสูลานนท์คือหัวหน้าใหญ่ผู้ค้ายาเสพติด มันพูดอย่างนี้....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 20 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้จากย่อหน้าด้านบนว่าที่นายสนธิพูดนั้น ไม่มีอะไรมาเป็นหลักฐานยืนยันได้เลยว่าฝ่ายรัฐบาลที่จัดตั้งโดยพรรคพลังประชาชนนั้น ได้พูดกับคนต่างจังหวัดตามที่นายสนธิกล่าว และก็มีเพียงที่นายสนธิกล่าวเท่านั้นว่า คนขับรถแท็กซี่จำนวนมาก ตามย่อหน้าด้านบนนั้น พูดให้ร้าย พลเอกเปรม ติณณสูลานนท์ แต่ไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าคนขับแท็กซี่เหล่านั้นพูดแบบนั้นจริง หรือฝ่ายรัฐบาลที่จัดตั้งโดยพรรคพลังประชาชนนั้นพูดแบบนั้นจริง มีเพียงคำพูดของนายสนธิเท่านั้น

อีกหนึ่งตัวอย่างที่นายสนธิยกขึ้นมาพูด โดยที่ไม่สามารถหาหลักฐานมายืนยันได้คือ

“.....การไม่ทำอะไรเลยก็ถือว่าเป็นการเข้าข้างแล้ว ไซ้ใหม่พี่น้อง เข้าข้างยังไงเมื่อที่คุณชัชวาลก็อธิบายให้ฟังแล้ว ไปจ้างเด็กแว้นมาขี่มอเตอร์ไซค์รอบวังสวนจิตร[ลดดา] นั่งเฉย ๆ คุณชัชวาลถามถึงพลเอกพัชรวาท วงศ์สุวรรณ ถามถึงพลเอกอัศวิน ขวัญเมือง แล้วผมก็อยากจะถามถึง พล.ต.ต.อำนาจ นิยมะโน ผู้บังคับการตำรวจนครบาล 1 ทั้งสามคน คุณปล่อยให้เด็กแว้นขี่มอเตอร์ไซค์ ส่งเสียงเอะอะ รอบวังสวนจิตร[ลดดา]ได้ยังไง เกิดมาผมไม่เคยเจอ เพิ่งจะมาเจอในยุคนายสมัคร สุนทรเวชเป็นนายกฯ แล้วก็พล.ต.อ. พัชรวาท วงศ์สุวรรณเป็นผู้บัญชาการตำรวจนครบาล.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 13 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า นายสนธิได้กล่าวโจมตีบุคคล 3 คน 2 คนแรกนั้น นายสนธิได้กล่าวว่า นายชัชวาลย์ชาติสุทธิชัยได้กล่าวไปแล้ว ส่วนคนหลังสุดคือ พล.ต.ต.อำนาจ นิยมะโน นั้น นายสนธิเป็นคนพูดโจมตีเอง โดยยกเอาพฤติกรรมของเด็กแว้น¹⁶ ที่ไปขี่มอเตอร์ไซค์รอบวังสวนจิตรลดาด้านเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์บางพระองค์ พฤติกรรมของเด็กแว้นนี้เป็นพฤติกรรมที่รับไม่ได้

ประเด็นสำคัญที่นายสนธิต้องการสื่อสารก็คือ ทำไมมีเด็กแว้นไปขี่มอเตอร์ไซค์รอบวังสวนจิตรลดา ถึงแม้ว่านายสนธิจะไม่ได้กล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่ารัฐบาลเป็นฝ่ายจัดการให้เด็กแว้นเหล่านั้นมาขี่มอเตอร์ไซค์รอบวังสวนจิตรลดา ทำให้ระคายเคืองพระยุคลบาท ซึ่งยุคใดสมัยใดก็ไม่เคยเกิดขึ้น เพิ่งจะมีในสมัยที่นายสมัคร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี การพูดของนายสนธิยังเป็นการพูดที่มีนัยแฝง (implication) ว่ารัฐบาลภายใต้การทำของนายสมัคร เป็นผู้จัดให้เด็กวัยรุ่นเหล่านั้น มาขี่รถมอเตอร์ไซค์ เพื่อให้เกิดเสียงดังได้

แน่นอนว่าเรื่องที่นายสนธิกล่าวนี้ เป็นเรื่องที่นายสนธิไม่ได้นำเอาหลักฐานมาแสดง แต่การมีวัยรุ่นไปขี่จักรยานยนต์ส่งเสียงรบกวนรอบวังสวนจิตรลดา ก็มีประเด็นมากพอที่จะเอามาขึ้นเวทีโจมตี และประจานความผิดของนายกรัฐมนตรี และผู้กำกับการตำรวจนครบาล เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ทำให้เราเห็นได้ว่าประชาชนไทยจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมากขนาดไหน เพราะ

¹⁶ เด็กแว้น หมายถึง เด็กวัยรุ่นที่ขี่มอเตอร์ไซค์ดัดแปลงให้เสียงท่อไอเสียให้ดังขึ้น และเสียงที่ดังออกมานั้นก็จะ เป็นเสียง แว่นนน แว่นนน

4.1.6 การพูดตีแสกหน้า หรือเปิดโปง

การพูดตีแสกหน้าคือการพูดอย่างตรงไปตรงมา มีเหตุผล เป็นรูปธรรมชัดเจน ทำให้ไม่มีใครสามารถโต้แย้งได้ การพูดตีแสกหน้านี้ เป็นการพูดคล้ายการประจานความผิดของฝ่ายตรงข้าม แต่ไม่มีการด่าทอ ใช้คำสุภาพ หรือใช้ถ้อยคำรุนแรง เช่น

“.....พี่น้องจำได้ไหม สมัยที่เขาไปเยือนชาวบ้านที่ต่างจังหวัด เขาเอาชาวบ้านมาโบกรถอะ จำได้[หรือ]เปล่า มีคำที่ว่าทรงพระเจริญด้วยพี่น้อง พี่น้องคิดว่ามันเป็นเหตุบังเอิญหรือ มันไม่ใช่เหตุบังเอิญ มันก็ไม่ใช่เหตุบังเอิญที่มีคนไปบอกว่า คนบางคนคือพระเจ้าตากสินกลับชาติมาเกิด เพื่อมาทวงบัลลังก์คืน มันเชื่อของมันอย่างนั้นจริง ๆ พี่น้อง ถึงไปทำพิธีที่นั่นไง.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล , 29 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการเสนอในประเด็นการจับจ้วงสถาบัน

ประเด็นจับจ้วงสถาบันเป็นประเด็นที่ฝ่ายพันธมิตรฯ พูดถึงค่อนข้างมาก ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารคือฝ่ายรัฐบาลนั้น ไม่ให้ความเคารพนับถือสถาบันกษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันอันเป็นที่เคารพรักรยิ่งของประชาชนไทย

ภาพต่าง ๆ ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาแสดงนั้น สื่อสารให้รู้ว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีต นายกรัฐมนตรี และยังเป็นผู้นำของฝ่าย นปช. ที่สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลนั้นมีความมักใหญ่ใฝ่สูง และพยายามทำตัวเยี่ยงกษัตริย์ ยิ่งไปกว่านั้น ความทะเยอทะยานของ พ.ต.ท.ทักษิณ ยังแสดงออกมาในรูปแบบของการใช้สิ่งเหนือชาติ ไสยศาสตร์ และมนต์ดำ

ผู้ที่แสดงออกถึงความไม่จงรักภักดี และจับจ้วงสถาบันกษัตริย์ส่วนมากเป็นผู้ที่สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลทั้งสิ้น เช่น นายจักรภพ เพ็ญแข หรือ ดา ตอปีโต บุคคลทั้งสองที่ยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างนี้ แสดงออกอย่างเปิดเผยว่าไม่มีความเคารพเทิดทูนสถาบัน

ความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารให้ผู้รับสารทุกคนเข้าใจคือ ฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายกระทำในสิ่งไม่ดี ความไม่เคารพ ปราศจากความจงรักภักดีต่อสถาบันเบื้องสูงเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม ในสังคมไทยนี้ สถาบันกษัตริย์เป็นสถาบันที่ใครก็จะล่วงละเมิดมิได้ การที่ฝ่ายรัฐบาลมีพฤติกรรมจบบ้างสถาบันเบื้องสูงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบ จึงไม่มีความชอบธรรมและเหมาะสมที่จะบริหารประเทศอีกต่อไป

4.2 กลยุทธ์ที่ฝ่ายรัฐบาลใช้ตอบโต้ ฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นการจบบ้างสถาบันกษัตริย์

ประเด็นที่รัฐบาลหยิบยกขึ้นมาตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ในเรื่องของการจบบ้างสถาบันกษัตริย์นี้ โดยมากแล้ว ฝ่ายรัฐบาลมักจะไม่ได้ยกประเด็นนี้ขึ้นมาเอง แต่เป็นการตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ มากกว่า ทั้งนี้กลยุทธ์ในการตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นนี้มีดังต่อไปนี้

4.2.1 การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ

การอ้างบุคคลนั้น เป็นการอ้างเพื่อช่วยให้คำพูดของฝ่ายตนเองน่าเชื่อถือ และเพื่อลดความน่าเชื่อถือของฝ่ายตรงข้าม ทั้งนี้การอ้างบุคคลที่ดี ควรเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในทางที่ดี และยังมีชื่อเสียงในทางที่ดีมากเท่าไร ก็จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของฝ่ายตนเองมากเท่านั้น เช่น

“.....การที่นายสนธิ ลิ้มทองกุล ได้เดินทางไปมอบตัวครั้งนี้เนี่ย เป็นผลพวงกับที่ทางพล.ต.ท.สุรศักดิ์ สิงห์ไกล รองผู้กำกับฯ สถานีตำรวจ สน. ดุสิตเนี่ยนะครับ ขออนุมัติหมายจับต่อศาลอาญานะครับ ในข้อหาหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ราชนิ และรัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ซึ่งเป็นผลพวงจากการที่นายธนาชาติ แสงประดับธรรมโชติ ซึ่งเป็นทนายความนำหลักฐานบันทึกเทปภาพและเสียงเข้าร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน พ.ต.ท.สุรศักดิ์ได้เบิกความต่อศาลว่า ได้ความจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ได้ทำการบันทึกภาพ และเสียงการประชุมของกลุ่มพันธมิตรฯ ที่สะพานมัฆวานรังสรรค์ เมื่อคืนวันที่ 20 กรกฎาคม 2551 ซึ่งนายสนธิที่เป็นแกนนำได้ขึ้นปราศรัย โดยมีข้อความ

อภิปรายถึงข้อความ ซึ่งนางสาวดารณี เชิงชาญศิลป์¹⁷ กล่าวข้อความหมิ่นสถาบัน กษัตริย์ ซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงทำการบันทึกภาพและเสียงเอาไว้ก่อน ก่อนจะถอดเทปส่งให้พนักงานสอบสวน....จึงขอศาลเพื่อขอหมายจับ” (จดุพร พรหมพันธุ์, 15 สิงหาคม 2551, รายการ"ความจริงวันนี้", สทท.11)

เราจะเห็นได้ว่านายจตุพรได้พูดยาวมาก เกี่ยวกับกรณีการจับจ้วงสถาบัน ซึ่งเป็นการตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ที่กล่าวหาพวกตนมาตลอดว่าจับจ้วงสถาบันฯ และมีพฤติกรรมสารพัดอย่างที่ไม่เหมาะสม การอ้างบุคคลของนายจตุพรนี้ อาจยังเป็นบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียงมากนัก ได้แก่ นายธนาชาติซึ่งเป็นทนายความ และ พ.ต.ท.สุรศักดิ์ ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวน แต่ตำแหน่งทางการของ 2 คนนั้น ก็พอประกันได้ว่าเรื่องที่ตนนำมาพูดนั้นเป็นเรื่องจริงไม่ได้กล่าวหลอหลอม ใดๆ เพราะหากกล่าวหลอหลอม ใดๆ ก็คงโดนคดีหมิ่นประมาทศาลสถิตย์ยุติธรรมไปแล้ว คำพูดของนายจตุพรนี้ จึงเป็นคำพูดที่ฟังดูน่าเชื่อถือได้

4.2.2 การอ้างตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาล

การอ้างตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาลนั้น เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่เสี่ยงต่อการติดคุกติดตาราง เพราะหากอ้างกฎหมายผิด ใดๆ โทษทัณฑ์อาจจะไม่รุนแรงแต่ถ้าอ้างคำพิพากษาของศาล หรือเผลอเรือไปพูดถึงคำพิพากษาของศาลในทางลบ ก็อาจต้องรับโทษคดีหมิ่นประมาทศาลสถิตย์ยุติธรรมอีก การอ้างกฎหมายและคำพิพากษาของศาล จึงเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นก็ไม่ควรนำมาอ้าง

“.....คือว่า ASTV ออกอากาศถ้อยคำที่หยาบคายเป็นเดือน ใดๆ และที่สุดนี้ก็มาออกอากาศหมิ่นพระบรมเดชานุภาพเช่นนี้ ต้องถามเหมือนกันว่าเป็นโอกาสดีแล้วหรือยังที่กรมประชาสัมพันธ์จะร้องไปยังศาลปกครองว่า สมควรแก่การคุ้มครองต่อไปหรือไม่.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 15 สิงหาคม 2551, รายการ"ความจริงวันนี้", สทท.11)

การพูดของนายวีระในช่วงนี้ ไม่ได้เป็นการหมิ่นประมาทศาลฯ และไม่ได้ล่วงเกินจับจ้วงเบี่ยงสูง แต่เป็นการถามทิ้งไว้ให้คิดว่า ควรหรือยังที่กรมประชาสัมพันธ์จะร้องเรียนให้ศาลปกครอง

¹⁷ มีสมญานามว่า ดาตอปีโต

เพิกถอนการคุ้มครองฉุกเฉินต่อฝ่ายพันธมิตรฯ เพราะพฤติกรรมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่นำเอาการพูดจาจาบจ้วงสถาบันฯ มาเผยแพร่ต่อ ทั้งบนเวทีปราศรัย และเผยแพร่ผ่าน ASTV การพูดครั้งนี้ของนายวีระเป็นการพูดเพื่อชี้ช่องทางให้ผู้รับสารเห็นความผิดของฝ่ายอริของตน

4.2.3 การพูดพินผอยหาตะเข็บ

การพินผอยหาตะเข็บ เป็นกลยุทธ์ที่นำผู้รับสารกลับไปยังอดีต และชี้ให้ผู้รับสารมองเห็นว่าฝ่ายตรงข้ามของตนนั้น มีความผิดอย่างไร และความผิดพลาดในครั้งนั้นก็ส่งผลที่ตามมาอย่างไร โดยปกติ การพินผอยหาตะเข็บนั้น จะเป็นการนำเรื่องที่ไม่ดีไม่งามของฝ่ายอริมาขุดคุ้ยให้ฟังอีกครั้ง เพื่อให้ผู้รับสารเห็นได้ชัดเจนว่าฝ่ายอรินั้นเคยทำผิดแบบนี้มาก่อน ตอนนั้นก็มาทำผิดอีก (ไม่ว่าจะผิดเหมือนเดิม หรือแตกต่างไปจากเดิม ถ้าผิดก็ถือว่าผิด) เช่น

“..... วันนี้คุณสนธิ ลิ้มทองกุล เข้าสู่กระบวนการในข้อหาหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ที่ดูไปมอบตัวกันใหญ่โตนี้ ท่านผู้ชมต้องไม่ลืมว่านี่ไม่ใช่คดีแรก ที่คุณสนธิ ลิ้มทองกุลถูกกล่าวหาในเรื่องนี้ แล้วก็ขั้นตอนในคดีก่อนหน้านี้ ได้เดินหน้าไปจนถึงกระบวนการชั้นศาล นั้นหมายความว่า เจ้าพนักงานอัยการเนี่ย มีความเห็นสั่งฟ้อง แล้วเรื่องเข้าสู่ศาลแล้วด้วย” (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, 15 สิงหาคม 2551, รายการ"ความจริงวันนี้", สทท.11)

เราจะเห็นได้ว่านายณัฐวุฒิกล่าวถึงอดีตที่ผ่านมาของนายสนธิ ลิ้มทองกุล ว่าเคยมีคดีความแบบนี้มาแล้ว และกำลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในชั้นศาล การอ้างระบบตุลาการของนายณัฐวุฒินี้ เป็นการอ้างเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และความชอบธรรมให้ตนเอง เพราะคงไม่มีใคร อยากร้องโทษคดีหมิ่นศาล ที่ต้องจำคุก 3 ปี กระบวนการยุติธรรมของศาลจึงไม่ได้เป็นแค่กระบวนการยุติธรรม แต่เป็นโล่ห์ป้องกันนายณัฐวุฒิในสายตาของผู้รับสาร ว่าสิ่งที่นายณัฐวุฒิพูดนั้นเป็นเรื่องจริงถึงแม้ว่าจะต้องเล่าเรื่องย้อนอดีต

อีกตัวอย่างหนึ่งในกรณีจาบจ้วงสถาบันที่ฝ่ายรัฐบาลออกมาดำเนิน และเข้าข่ายการพินผอยหาตะเข็บ ได้แก่

“.....ย้อนหลังไปวันที่ 19 ตุลาคม 2549 หลังการยึดอำนาจประมาณหนึ่งเดือนนะครับ ที่ศาลอาญา ถนนรัชดาภิเษก นายวุฒิชัย นาคนิธิภูมิ อัยการจังหวัด ประจํากรมสำนักงาน

อัยการฝ่ายคดีอาญา 8 เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายสนธิ ลิ้มทองกุล แกนนำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งนะครับ ในความผิดฐานร่วมกันดูหมิ่นพระมหากษัตริย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ซึ่งก็มาตราเดียวกัน ซึ่งก็ความผิดตาม พรบ. การพิมพ์ พ.ศ. 2484 อันนี้ก็สำหรับหนังสือพิมพ์ที่ลงตีพิมพ์คำพูดของนายสนธิในคราวนั้น ในวันนั้นเนี่ยเมื่อเจ้าพนักงานอัยการยื่นฟ้องเนี่ยศาลก็ประทับฟ้อง คดีนี้เนี่ย ก็เข้าสู่ศาลแล้ว นายสนธิ ลิ้มทองกุลก็เป็นจำเลยในศาลด้วย ข้อนี้อยู่ (วีระพูดเสริม - - ต้องเข้าไปประกันตัวมา) ปรากฏว่าเหตุการณ์ผ่านไปไม่ได้ไม่เต็มเดือนดี ในคดีเดียวกันเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน คุณอรรรถพล ใหญ่สว่างผู้ตรวจราชการสำนักงานอัยการสูงสุด และโฆษกสำนักงานอัยการสูงสุด ก็ได้แถลงคดีสถาบันหมิ่นเบื้องสูง จากพนักงานอัยการคดีอาญา 8 ยื่นฟ้องนายสนธิ ลิ้มทองกุล 'คุณอรรรถพลแถลงว่า ภายหลังจากที่นายพรช ยุติธรรมดำรง อัยการสูงสุด ได้มอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาว่าการดำเนินคดีดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หรือมีผลกระทบต่อความปลอดภัย ความมั่นคงต่อชาติหรือไม่ คณะทำงานเห็นว่าการดำเนินคดีนี้ต่อไป อาจมีประชาชนบางฝ่ายเห็นด้วย และอาจมีประชาชนบางฝ่ายไม่เห็นด้วย นี่ความเห็น คลาสสิคมากนะครับ ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่ประชาชนขั้นรุนแรงได้ ประกอบกับสถานการณ์และภาวะบ้านเมืองในขณะนี้ ต้องการให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าสามัคคีกันเพื่อให้เศรษฐกิจ ที่หยุดชะงักตลอดเวลาที่ผ่านมาและเพื่อให้สถานการณ์ทางการเมืองที่ตึงเครียดเปลี่ยนไปในทางที่ดี ซึ่งตรงกับเจตจำนงของรัฐบาลที่ต้องการความสามัคคีกันที่ปรองดอง ของประชาชนทุกหมู่เหล่า จึงมีความเห็นว่าการดำเนินคดีกับนายสนธิ และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์อีกหนึ่งฉบับนั้น ไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ จึงพิจารณาแล้ว เห็นว่าให้ถอนฟ้องนายสนธิ กับพวก โดยจะยื่นถอนฟ้องในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2549 นั้นคือหลังจากแถลง 3 วัน" (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, 15 สิงหาคม 2551, รายการ"ความจริงวันนี้", สทท.11)

จะเห็นได้ว่า นายณัฐวุฒิร้ายยาวให้เห็นถึงความผิดของนายสนธิ ลิ้มทองกุล และยังร้ายยาวต่อไปถึงสำนักงานอัยการสูงสุดที่มีความเห็นให้ถอนฟ้องนายสนธิ เพราะการดำเนินคดีนี้อาจทำให้เกิดความสามัคคีกันในประเทศชาติ สิ่งที่น่าณัฐวุฒิพยายามชี้ชวนให้ผู้รับสารมองเห็นคือ ตามปกติแล้ว คดีหมิ่นฯ เบื้องสูงนี้เป็นคดีที่ยอมความไม่ได้ ถอนฟ้องก็ไม่ได้ แต่มาครั้งนี้ สามารถถอนฟ้องได้ เพราะกลัวว่าประชาชนจะไม่สามัคคีกัน จนนำไปสู่ความแตกแยกทางสังคม สิ่งที่นายณัฐวุฒิชี้ชวนให้ขบคิดคือ ทำไมจึงถอนฟ้องได้ การจับจำขังเบื้องสูงของนายสนธิ

ครั้งนี้ มีประเด็นใดที่สามารถยอมความได้ กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยจะต้องศึกษาคณินี้ให้ลึกซึ้ง ด้วยว่าคำพิพากษาของศาลจะเป็นการสร้างบรรทัดฐานในการพิจารณาคดีต่อ ๆ ไปอีก ดังนั้น เมื่อเราย้อนถามกลับมาที่ว่าคดีหมิ่นเบื้องสูงของนายสนธิ์นั้น สามารถจะถอนฟ้องได้จริงหรือ หากจริง การพิจารณาของอัยการครั้งนี้ ก็จะเป็นบรรทัดฐานในการพิจารณาคดีความต่อ ๆ ไป เมื่อเกิดกรณีอ่อนไหวแบบนี้

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นการจบบังคับจ้วงสถาบันกษัตริย์

ความหมายของฝ่ายรัฐบาลที่ตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ คือการพยายามชี้ให้เห็นว่าฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นฝ่ายที่นำเอาสถาบันกษัตริย์เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองเอง ในความเป็นจริงแล้ว ฝ่ายพันธมิตรฯ เอง มีคดีความในข้อหาจบบังคับจ้วงสถาบันกษัตริย์อยู่หลายคดี เห็นได้จากการที่พิธีกร และผู้ร่วมรายการ “ความจริงวันนี้” นำคดีความต่าง ๆ ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ถูกฟ้องร้องมานำเสนอ และเป็นการนำเสนออย่างละเอียด เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจได้ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นถูกดำเนินคดีความจริง และมีความผิดจริง ฝ่ายตนมิได้กล่าวหาลอย ๆ

ในทางตรงข้ามฝ่ายรัฐบาลไม่ได้จบบังคับจ้วงสถาบันเบื้องสูงแต่อย่างใด ความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการให้ผู้รับสารเข้าใจอีกประการหนึ่ง คือ ฝ่ายพันธมิตรฯ พยายามสร้างให้เกิดความเข้าใจผิดต่อฝ่ายรัฐบาล ทั้ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และนายสมัคร สุขนทรเวช ที่ตกเป็นเป้าหมายใหญ่ของการดจมตีในประเด็นนี้โดยตรง ต่างก็ไม่มีความคิดที่จะทรยศต่อสถาบันกษัตริย์แต่อย่างใด

5. ประเด็นโจมตีผู้นำของฝ่ายอริ

การโจมตีหัวหน้าและพรรคพวกของฝ่ายรัฐบาลโดยกลุ่มพันธมิตรฯ และการโจมตีหัวหน้าและพรรคพวกของกลุ่มพันธมิตรฯ โดยฝ่ายรัฐบาลนั้น ทั้งสองฝ่ายต่างใช้กลยุทธ์มากมายในการต่อสู้ทางวาทกรรม ทั้งนี้ การต่อสู้ทางวาทกรรมของทั้ง 2 ฝ่าย มีการใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ใหญ่ ๆ คือ

- 5.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อโจมตี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และนายสมัคร สุขนทรเวช และฝ่ายรัฐบาล

5.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมฝ่ายรัฐบาลที่ใช้เพื่อโจมตี นายสนธิ ลิ้มทองกุล และพรรคพวก

การโจมตีทั้งสามหัวข้อนี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ และฝ่ายรัฐบาลได้นำเอากลยุทธ์หลากหลายรูปแบบมาใช้โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อโจมตี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และนายสมัคร์ สุนทรเวช

ฝ่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ใช้การโจมตี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นประเด็นหลักของตน เนื่องจากฝ่ายพันธมิตรฯ เข้าใจว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นั้น จัดว่าเป็นหัวหน้าที่แท้จริงของฝ่ายรัฐบาล กล่าวคือ ก่อนหน้านั้น พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมา 2 สมัย ภายใต้รัฐบาลที่จัดตั้งโดยพรรคไทยรักไทย และได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนเป็นอย่างมาก ทำให้สามารถจัดตั้งรัฐบาลด้วยพรรคไทยรักไทยเพียงพรรคเดียว แต่ในสมัยที่ 2 ของการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นั้น ถูกทำรัฐประหารโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำโดย พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ในวันที่ 19 กันยายน 2549 ทำให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ต้องพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และต้องลี้ภัยทางการเมือง

ส่วนพรรคไทยรักไทยนั้น โดยเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรค ทำให้ต้องจัดตั้งพรรคใหม่ในนามพรรคพลังประชาชน แต่ พ.ต.ท.ทักษิณ ก็ไม่สามารถกลับมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคได้ เพราะนอกจากจะถูกตัดสิทธิ์ทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี ตามกฎหมายแล้ว ยังต้องลี้ภัยทางการเมืองและตกเป็นผู้ต้องหาคดีความต่าง ๆ มากมาย เช่น คดีการหลีกเลี่ยงการชำระภาษีที่ซื้อที่ดินย่านรัชดา คดีการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ อันอาจนำไปสู่การยึดทรัพย์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า พ.ต.ท.ทักษิณ จะไม่ทำนกออยู่ในประเทศไทย แต่ในสังคมไทยก็ยังคงมีความเชื่อว่า พ.ต.ท.ทักษิณ นั้น ยังไม่เลิกเล่นการเมือง การตั้งพรรคพลังประชาชน (หรือที่ทราบกันว่าเป็นพรรคไทยรักไทยเดิม) โดยมีนายสมัคร์ สุนทรเวช เป็นหัวหน้าพรรคนั้น ก็ไม่ทำให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ถูกมองว่าเลิกเล่นการเมืองไปแล้ว มิหนำซ้ำยังถูกมองว่าเป็นนายใหญ่ และเป็นผู้เชิดรัฐบาลหุ่น

ด้วยภาพลักษณ์ที่เป็นนายใหญ่ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นี้เองทำให้กลุ่มพันธมิตรฯ ยังคงโจมตี พ.ต.ท.ทักษิณ ในประเด็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำประเด็นเก่า ๆ ที่ผ่านมาแล้วมาพูดถึง หรือเป็นการนำประเด็นใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมาโยงเข้ากับ พ.ต.ท.ทักษิณ และนำมาปราศรัยเพื่อกล่าวร้าย พ.ต.ท.ทักษิณ อยู่เกือบตลอดเวลา ลีลาการปราศรัยของกลุ่มพันธมิตรฯ ที่มีการโจมตี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และนายสมักร สุนทรเวช นั้น มีดังต่อไปนี้

5.1.1 การพูดพินยอยหาตะเข็บ

การพินยอยหาตะเข็บคือการนำเอาเรื่องราวที่ผ่านไปแล้วออกมาพูดถึง (ฝ่ายวิชาการ สกายบุ๊กส์, 2553) ทั้งนี้ แกนนำกลุ่มพันธมิตรฯ ก็ได้ใช้กลยุทธ์ที่ว่านี้ โดยนำเอาเรื่องที่ผ่านมาแล้วของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มาพูดถึง ซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ กลุ่มพันธมิตรฯ เลือกใช้บ่อย เช่น

“.....เราคงจำได้ดีว่าระบอบทักษิณนี้ สู้กับเรามาตั้งแต่ปี 2549 ระยะนั้นเนี่ย เขาจะใช้เล่ห์เพทุบายต่อสู้กับเรา ทั้งลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปต่างประเทศ แล้วเขาก็ไม่ได้กลับมาอีกเลย เขาเรียกว่าปี 2549 - 2550 นี้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ตกอยู่ในภาวะการณ์หลบหนีและลี้ภัยทางการเมือง ในรายงานที่ จักรภพ เพ็ญแข.....” (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 23 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า เรื่องที่นายสมเกียรติพูดมานี้ เป็นเรื่องที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2549 -2550 ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องที่ผ่านไปแล้วทั้งสิ้น แต่นายสมเกียรติก็ยังนำมาพูด เพื่อเป็นการรื้อฟื้นความทรงจำของผู้รับสาร ให้ระลึกได้ถึงความไม่ดีไม่งามของ พ.ต.ท.ทักษิณ และเพื่อแสดงให้เห็นว่า พ.ต.ท.ทักษิณ นั้นปราศจากความจริงใจในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลปัจจุบันที่จัดตั้งโดยพรรคพลังประชาชนซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายใหญ่อยู่เบื้องหลังการเชิดรัฐบาลหุ่นชุดนี้ ไม่มีความจริงใจในการทำงานด้วย แม้ว่าจะไม่มี พ.ต.ท.ทักษิณ เป็นหัวหน้าพรรคแล้วก็ตาม

การพินยอยหาตะเข็บเป็นกลยุทธ์ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เลือกนำมาใช้ โดยจะนำเสนอแต่ด้านที่เป็นลบเท่านั้น และไม่สนใจเกี่ยวกับเงื่อนไขเวลา กล่าวคือไม่ว่าเหตุการณ์นั้นจะเพิ่งเกิด หรือเกิดมานานแล้ว ก็ยังนำมาเล่าเพื่อผู้รับสารจะได้เข้าใจการกระทำของฝ่ายพันธมิตรฯ

5.1.2 การใช้คำพูดเยาะเย้ย ถากถาง เสียดสี และประชดประชัน

การใช้คำพูดเยาะเย้ย ถากถาง เสียดสี และประชดประชันนี้ ไม่ได้เป็นคำพูดที่ออกมาอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตาม คำพูดต่าง ๆ ที่อยู่ในกลุ่มนี้ อาจจะเป็นเรื่องจริงหรือไม่ใช่เรื่องจริงก็ได้ ฝ่ายพันธมิตรฯ มักนิยมนำมาพูดเพื่อสร้างความเสียหายให้กับผู้รับสาร เช่น

“.....เงิน 76,000 ล้านบาทนี้ ใคร ๆ ก็หวัง ทุกคนหวังหมด เงินก้อนนี้ ไม่ว่าจะป็น พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็หวัง คุณหญิงกั๊หวง นักร้องเสียดสี¹⁶ ก็หวัง ห่วงเงินก้อนนี้หมด.....”
(สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 24 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า นายสมเกียรติได้พูดถึงลิเดีย ซึ่งเป็นนักร้องค่าย RS ที่มีความสนิทสนมกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และมีข่าวลือในเชิงชู้สาวกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ด้วย ส่งผลให้ผู้ร่วมชุมนุมที่กำลังฟังการปราศรัยอยู่นั้นหวัหระออกมา การใช้กลยุทธ์นี้ จึงไม่ใช่การใช้โจมตีอย่างตรงไปตรงมา ไม่ใช่การตีแสดหน้า หรือด้วยคำพูดที่รุนแรง แต่เป็นการพูดแบบเสียดสีถากถาง ซึ่งช่วยเพิ่มอรรถรสในการฟังให้แก่ผู้รับสารเป็นอย่างดีด้วย อย่างไรก็ตาม การพูดถึงความสัมพันธ์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ และลิเดียนี้ เป็นการพูดเพื่อย้าเตือนความจำของผู้รับสารว่าเคยมีกรณีนี้เกิดขึ้น โดยเฉพาะกรณีนี้เป็นกรณีที่เกิดศีลธรรม การประพฤติผิดศีลธรรมของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งจัดได้ว่าเป็นเสมือนหัวหน้าใหญ่ของฝ่ายรัฐบาล จึงเป็นเรื่องที่พลาดไม่ได้ที่จะต้องนำขึ้นมาพูดบนเวทีปราศรัย

อีกหนึ่งตัวอย่างที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้ในการโจมตีผู้นำของฝ่ายรัฐบาล

“.....ยังดินะ กินแต่ข้าวไม่ได้กินทั้งโต๊ะเพราะธรรมดาถนัดกินถนน กินรถเมล์อยู่ แล้ว ไม่ใช่หรือพี่น้อง....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 18 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมฆวานรังสรรค์)

¹⁶ เสียดสี เป็นคำผวนของคำว่า ลิเดีย ซึ่งเป็นชื่อของนักร้องหญิงสังกัดค่าย RS เพลงที่เธอร้องเป็นเพลงแนว R&B (Rhythm and Blues) ที่ต้องใช้การเข้ยนเสียง และการลากเสียง เพื่อเปลี่ยนคีย์ในคำร้องเพียงแค่คำเดียว

การพูดถ้อยคำเหล่านี้ เราจะเห็นได้ชัดว่าเป็นการประชดประชัน เพราะ “การกินถนน กินโต๊ะ” นั้น แท้ที่จริงแล้ว ไม่สามารถจะกินได้ในความเป็นจริง แต่คำพูดนี้สื่อไปที่การทุจริตของนายสมัครว่า การพิจารณาว่าจะให้ใครเป็นผู้รับเหมารสร้างถนนนั้น ขึ้นอยู่กับเงินใต้โต๊ะที่จะให้นายสมัคร ซึ่งเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ ถ้านายสมัครพึงพอใจกับเงินใต้โต๊ะก่อนหน้านี้ นายสมัครก็จะอนุมัติให้บริษัทสร้างถนนได้

5.1.3 การอธิบายเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้ผู้รับสาร

การใช้การอธิบายความเพื่อเพิ่มความกระจ่างให้ผู้รับสารนี้ มักจะใช้เมื่อมีการพูดถึงประเด็นที่สลับซับซ้อน ยากต่อการทำความเข้าใจ ผู้ส่งสารจึงต้องอธิบายความเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้มากขึ้น ทั้งนี้ฝ่ายพันธมิตรฯ เลือกที่จะใช้กลยุทธ์นี้ ต่อเมื่อต้องการพูดโจมตีฝ่ายอริเท่านั้น เช่น

“.....ทำไมถึงต้องหวังเงินก้อนนี้ เพราะว่าถ้าเขาเอาเงินก้อนนี้ไปได้เนี่ย มีคนรายงานเข้ามาในวงวิเคราะห์ของเรา บอกว่ายอมเสียเงินไปสักหมื่นล้าน เพื่อสร้างความปั่นป่วนในประเทศ ไปซื้อ สส. สองร้อยที่นั่ง เสียแค่หกพันล้านบาท ลงทุนเป็นหมื่นล้านกับการแลกเงินที่ยืดอายุทรัพย์ไว้เจ็ดหมื่นกว่าล้านนี้คุ้ม คุ้มครับ พอเลือกตั้งเสร็จนี้เขานอนยิ้มเฉลิมฉลองกัน.....” (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 24 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

นายสมเกียรติ ได้ใช้การอธิบายความเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจว่าทำไมเงินก้อนใหญ่ 76,000 ล้านบาทถึงสำคัญนัก และนั่นคือทำไม พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จึงต้องการเงินก้อนนี้คืน นอกจากนี้ยังอธิบายวิธีการเอาเงินก้อนดังกล่าวคืน

5.1.4 การอ้างคำพูด หรือการกระทำของคู่อริ

การอ้างคำพูดหรือการกระทำของคู่อรินั้น เป็นการอ้างเพื่อให้ผู้รับสารเห็นได้ว่าคู่อริเคยมีพฤติกรรมที่น่าสงสัย หรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นการอ้างเพื่อให้เห็นว่าคู่อรินั้นมีพฤติกรรมที่ไม่รักษาคำพูด เคยพูดไว้แบบนั้น แต่ตอนนี้กลับมาพูดหรือทำอีกแบบหนึ่ง ส่งผลให้ความน่าเชื่อถือของคู่อริลดลง เช่น

“.....แล้วเขาก็ไม่ได้กลับมาอีกเลย เขาเรียกว่าปี 2549-ปี 2550 นี้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ตกอยู่ในภาวะการณ์หลบหนีและลี้ภัยทางการเมือง ในรายงานที่นายจักรภพ เพ็ญแข ได้ปราศรัย ทั้งที่สหรัฐอเมริกา และที่สมาคมต่างประเทศ จักรภพบอกว่าเคยมีความคิดที่จะตั้งรัฐบาลพลัดถิ่น เพราะว่าถูกแย่งชิงไปโดยคณะรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน 2549 ผมก็เลยอยากจะแนะนำว่า แนะนำว่าอยากจะให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ไปเป็น นายรัฐมนตรีคนที่สามของกัมพูชาครับ เพราะว่าเขามีสองคน ไปเป็นอีกคนหนึ่งซะ.....” (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 24 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากตัวอย่างด้านบน เราจะเห็นได้ว่านายสมเกียรติได้ปราศรัยโดยอ้างคำปราศรัยของนายจักรภพ เพ็ญแข เพื่อให้เห็นว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรมีความคิดว่าจะต้องตั้งรัฐบาลพลัดถิ่น ซึ่งจัดว่าเป็นรัฐบาลที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และการจัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น ก็จะเป็นเหตุในชาติบ้านเมืองปั่นป่วน คนในชาติแตกสามัคคีกัน เพราะฉะนั้นการต่อต้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ของฝ่ายพันธมิตรฯ จึงเป็นเรื่องที่ถูกต้องและชอบธรรม¹⁹

5.1.5 การอ้างตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาล

การอ้างกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาลนั้น เป็นกลยุทธ์ที่แบบยลที่แสดงให้เห็นได้ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นฝ่ายที่ชอบธรรม เป็นฝ่ายที่ไม่ได้ออกมาชุมนุมอย่างเลือนลอย หรือไม่ได้ชุมนุมอย่างไม่มีเหตุผล แต่เป็นการชุมนุมเพื่อขับไล่บุคคลที่ทำผิดกฎหมาย ตัวอย่างเช่น

“.....พี่น้องเห็นไหม เมียก็โกง ศาลพิพากษาไปแล้วเมื่อวานนี้ สด ๆ ร้อน ๆ ของจริงทั้งนั้น.....” (สมศักดิ์ โกศัยสุข, 1 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

¹⁹ การตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นอย่างเปิดเผยนั้น ไม่สามารถกระทำได้ เพราะรัฐบาลสมัย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรนั้น ถูกคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ค.ป.ค.) ทำรัฐประหาร และล้มอำนาจไปแล้ว หลังจากนั้น ค.ป.ค. ได้ตั้งคณะรัฐบาลใหม่ โดยมี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ความคิดที่จะตั้งรัฐบาลพลัดถิ่น จึงเป็นได้แต่เพียงความคิด เพราะประเทศเกือบจะทุกประเทศนั้น มีรัฐบาลที่จะบริหารประเทศอย่างถูกต้องเพียงรัฐบาลเดียวเท่านั้น หากจะมีรัฐบาลพลัดถิ่น รัฐบาลพลัดถิ่นที่จะเกิดขึ้นมา จะกลายเป็นรัฐบาลซ้อน ประเทศไทยจะมีสองรัฐบาล ซึ่งเป็นไปไม่ได้

เราจะเห็นได้ว่านายสมศักดิ์ โกศัยสุข ได้โจมตีคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ภริยาของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ว่าต้องคำพิพากษาว่าหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษีกรณีที่ดินย่านรัชดา นายสมศักดิ์ ได้ยกคำพิพากษาออกมาเพื่อเป็นหลักฐานให้ผู้รับสารเห็นว่าคุณหญิงพจมานซึ่งเป็นภริยาของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร นั้นโกงภาษีจริง เราอาจจะเรียกได้ว่าเป็นการโกงภาษีของบ้านเมือง ตามคำพิพากษาของศาล ทำให้ผู้รับสารสามารถตีความได้ว่าโกงทั้งสามีและภรรยา หรืออาจจะเรียกได้ง่าย ๆ ว่าโกงทั้งผัวทั้งเมีย เพราะมีหลักฐานเป็นคำพิพากษาของศาลตัดสินออกมาแล้วว่า คุณหญิงพจมานนั้นมีความผิด

5.1.6 บ้างข้างยู

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบบ้างข้างยูนี้ เป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้เพื่อให้ฝ่ายอริของตนไม่ไว้ใจกันเอง ขาดความสามัคคีแล้ว ก็จะเป็นการง่ายที่จะได้ชัยชนะ เช่น

“.....พี่น้องครับ วันนี้มันไม่ต้องทำอะไรกันแล้ว มันนั่งประชุมสุมหัวกันว่ามันจะเอาอย่างไร จะจัดโครงสร้างอำนาจกันยังไง หลังจากที่ชายทักษิณไม่ออกแล้ว วันนี้ทุกคนเขาเชื่อแล้วนะ เขาตัดสินใจว่าชายทักษิณไม่ออกแล้ว วันนี้ที่มีข่าวออกเนี่ยเพื่อวางบิลงวดสุดท้าย เพื่อจะได้กด ATM งวดสุดท้ายกัน ว่าผมยังสู้ให้ท่านอยู่นะ ผมยังสู้ให้ท่านอยู่นะ แต่ว่าแท้ที่จริงแล้ว วันนี้เตรียมถีบหัวส่ง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร....” (สนธิ ลิ้มทอง-กุล, 9 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

การใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบบ้างข้างยูนั้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้ฝ่ายอรินั้นเกิดความไม่ไว้ใจกัน นายสนธิ ลิ้มทองกุลปราศรัยนั้น เป็นการพูดเพื่อให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร คิดว่าฝ่ายรัฐบาลขาดความจงรักภักดี ผลที่ตามมาจากความระแวงที่อาจจะเกิดขึ้นได้นั้น จะทำให้เกิดจุดอ่อนของฝ่ายรัฐบาล และนำไปสู่ชัยชนะของฝ่ายพันธมิตรฯ ในที่สุด

5.1.7 การใช้อุปมา (Analogy)

การใช้คำอุปมา คือคำอุปมา เพื่อโจมตีหรือ คำอุปมาที่จะเลือกมาใช้ ต้องเป็นคำที่ผู้รับสาร เข้าใจความหมายว่าคำ ๆ นั้น อุปมาคนธรรมดา กับสัตว์ที่ต่ำช้า และผู้ฟังต้องสามารถเชื่อมโยง คุณสมบัติของคำอุปมา ที่ใช้ให้เข้ากับอริได้ เช่น

“.....พวกเขาจัดแก๊งสัตว์นรก สร้างสัตว์นรกพันธุ์ใหม่ขึ้นมา แต่ยังคงเป็น สัตว์นรกอยู่เหมือนเดิมพี่น้องครับ.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 26 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เห็นได้ชัดเจนว่านายสนธิใช้คำอุปมา เพื่อสื่อสารความหมายถึง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (และรัฐบาลด้วย) ทั้งนี้ผู้รับสารจะเข้าใจความหมายทันที เพื่อเข้าใจว่า พ.ต.ท.ทักษิณ เป็น คนทุจริต โกงบ้านกินเมือง นอกจากนี้ผู้รับสารต้องเข้าใจว่าสัตว์นรกคืออะไร จากนั้น เมื่อนาย สนธิพูดว่า ‘สัตว์นรก กำลังสร้างสัตว์นรก’ ขึ้นมา เป็นการแสดงให้เห็นได้ชัดว่า คนธรรมดาที่มี พฤติกรรมและนิสัยชั่วช้าสามารถกระทำสิ่งที่เลวทรามต่ำช้าได้

5.1.8 การอ้างตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาล

การอ้างตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาลนี้ เป็นกลยุทธ์ทาง วาทกรรมที่ไม่มีใครเถียงได้ นอกจากนี้ยังเป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ตรงไปตรงมา โจมตีจุดอ่อน หรือข้อเสียของฝ่ายอริโดยตรง ไม่ต้องอาศัยการตีความอะไรทั้งนั้น เช่น

“.....การแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อฟอกผิดอดีตนายกรัฐมนตรีที่โกงทรัพย์ โกง แผ่นดิน พี่น้องเห็นไหม เมียก็โกง ศาลพิพากษา เมื่อวานนี้ สด ๆ ร้อน ๆ ของจริง ทั้งนั้น.....” (สมศักดิ์ โกศัยสุข, 31 กรกฎาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวาน รังสรรค์)

เราจะเห็นได้จากคำพูดของนายสมศักดิ์ว่า ฝ่ายรัฐบาลต้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่ออะไรโดยที่ไม่ต้องอาศัยการตีความใด ๆ ทั้งสิ้น ผู้รับสารก็เข้าใจได้ว่า พ.ต.ท.ทักษิณ

ชินวัตร และภரியานัน เป็นคนไม่ดี ทุจริตต่อบ้านเมือง และทั้งสองคนนั้นถูกกระบวนการ ยุติธรรมตัดสินแล้วว่ามีความผิดจริง ไม่ต้องอาศัยการอธิบายใด ๆ ทั้งสิ้น

5.1.9 การโยนหินถามทาง

การโยนหินถามทาง เป็นการถามเพื่อลองเชิงว่าผู้ชุมนุมจะเอาหรือไม่เอาด้วยความคิด ของตน หรือของแกนนำ ทั้งนี้การโยนหินถามทางนี้ถูกนำมาใช้เพื่อการโจมตีนายสมัคร สุนทรเวช ด้วย แม้จะรู้สึกไม่ได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการโจมตีนายสมัคร แต่ก็มึนยยะว่ากฎหมายมาจาก ความผิดของนายสมัคร เช่น

“.....อะไรบ้างต้องไปขออนุญาต ดังต่อไปนี้ 1) มีการใช้ช่องทางเดินรถ หรือพื้นผิว การจราจร เห็นมัยยะ มาตรานี้เขาใช้เล่นงานเราโดยฟ้องศาลแพ่งมาแล้วไซ้ใหม่พ่อแม่พี่น้อง โดยข้าราชการกระทรวงการศึกษาบางคน ไปฟ้องอีกเราก็ยื่นไปให้ตุลาการศาล รัฐธรรมนูญตีความ 2) มีการตั้งเวทีปราศรัยในลักษณะกีดขวางการจราจร หรือทางสัญจร ของประชาชน ก็พันธมิตรฯ อีก เวทีพันธมิตรฯ อีกไซ้รีเปลา่ เอ๊ะ ถ้าไม่ชุมนุมกันที่พื้นผิว จราจรนี้ ไปชุมนุมในทำเนียบได้รีเปลา่ เขาก็บอกมาสิว่านี่มันเกะกะจราจร ก็อนุญาต ทำเนียบรัฐบาลเลยตีมัย (ดี) เออ จะได้ไปจัดชุมนุม ไม่ยกกะเขียนไว้ในนี้ละว่าห้ามชุมนุม ในสถานที่ราชการ จันต๋อไปชุมนุมในสถานที่ราชการเลยตีมัยพ่อแม่พี่น้อง แหม ห้องน้ำ ห้องทำมันจะได้สะดวกสบายหน่อย.....” (พิภพ ธงไชย, 17 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่านายพิภพ ไม่ได้กล่าวโจมตีนายสมัครโดยตรง แต่พูดถึงพระราชบัญญัติที่ นายสมัครต้องการเสนอ และนำช่องว่างของพระราชบัญญัติที่นายสมัครต้องการเสนอนั้นมา ใช้เป็นเครื่องมือในการโยนหินถามทางผู้ร่วมชุมนุมว่าหากจะไปชุมนุมที่ทำเนียบรัฐบาล นั้น ผู้ร่วมชุมนุมพร้อมที่จะไปหรือไม่ การพูดครั้งนี้ แม้จะไม่ได้โจมตีนายสมัครโดยตรง แต่เป็น การนำช่องว่างที่ร่างพระราชบัญญัติที่นายสมัครต้องการเสนอมาเป็นเครื่องมือในการ ปราศรัยแบบหนึ่ง

ยิ่งไปกว่านั้น การพูดของนายพิภพนี้ ยังเป็นการยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว นกตัวที่หนึ่งคือการโจมตีฝ่ายนายสมัคร ส่วนนกตัวที่สองคือการโยนหินถามทางว่าผู้ร่วมชุมนุมจะไปทำเนียบหรือไม่

5.1.10 การใช้ตัวอย่างมาเปรียบเทียบ

ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้ตัวอย่างบางประการ เพื่อโจมตีนายสมัคร สุนทรเวช ด้วย เพื่อให้ผู้รับสารเห็นภาพชัดขึ้น และสามารถเข้าใจสถานการณ์ได้ดีขึ้นและเพื่อที่จะให้ผู้รับสารเข้าใจว่าทำไมนายสมัคร สุนทรเวช จึงไม่เหมาะสมกับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เช่น

“.....คุณสมัครเล่ห์กลิน เล่ห์เพทุบาย นายกรัฐมนตรีหลอกลวงประชาชนได้อย่างไร ใช้หรือเปล่า มาทำให้ประชาชนเขวในเรื่อง ในมาตรา 63 มาเด้าข่าวบอกว่าเราจะไปปิดศาลากลาง มาเด้าข่าวว่าเราใช้ความรุนแรง ไม่มีนายกรัฐมนตรีประเทศไหนโกหกปกคลุม เช่นนี้ ผมคิดว่าคุณสมัครเป็นนายกรัฐมนตรีที่โกหกและหลอกลวงประชาชนเหนือ นายกรัฐมนตรี และผู้นำประเทศต่าง ๆ ในโลกเลยครับ ที่พูดนี้มีหลักฐานนะ ไม่เชื่อให้ลองทำบัญชีการโกหกของประธานาธิบดี หรือนายกรัฐมนตรีต่าง ๆ มาดู ที่พูดอย่างนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาไม่เคยโกหก นายรัฐมนตรีโทนี่ แบลร์ไม่เคยโกหก จำได้ไหมฮะคราวนั้นโกหกเรื่องสงครามอิรักที่นิ่ง บุชก็โกหก คลินตันก็โกหก นิคสันก็โกหก แต่ถ้าเทียบสถิติแล้วเขาโกหกน้อยมาก อาจจะเพียงครั้งเดียวในชีวิตการเป็นผู้นำ แต่สมัครของเราเนี่ยโกหกได้เกือบทุกวันอาทิตย์ ใช้รีเปลา่พ่อแม่พี่น้อง ก็น่าอเน็จอนาถใจ สังคมไทย ทำไมมาตรฐานทางจริยธรรมแบบนี้มันถึงไม่ทำให้นายกฯ ต้องออกนะ ถ้าเป็นประเทศอื่นนั้นเขาต้องถูก impeachment ก่อน impeachment เขาเอาออกแล้วใช้หรือเปล่า หรือประธานาธิบดีก็ต้องมาขอโทษแล้วใช้รีเปลา่ซะ เพื่อลดโทษ สมัครไม่เคยรู้สึกผิดเลยใช้หรือเปล่าพ่อแม่พี่น้อง ที่มาโกหกประชาชน.....” (พิภพ ธงไชย, 17 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากข้อความนี้ เราจะเห็นได้ว่า นายพิภพได้โจมตีนายสมัคร สุนทรเวช โดยใช้การตัวอย่างเปรียบเทียบกับผู้นำประเทศคนอื่น ๆ มากตัวอย่างเพื่อให้ผู้รับสารเห็นว่านายสมัครนั้นเป็นคนไม่ดี เป็นคนที่ไม่มีความจริยธรรม และสมควรแล้วที่จะลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี และนายสมัครยังมีความถี่ของการโกหกมากกว่าผู้นำคนอื่น ๆ กล่าวคือ ในขณะที่ผู้นำคนอื่น ๆ

โกหกเพียงหนึ่งครั้ง นายสมัครโกหกสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง แต่นายสมัครก็ยังไม่ได้ออกจากการเป็น นายกรัฐมนตรี ทำให้ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องมาชุมนุมขับไล่ การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ จึงเป็นการกระทำที่ชอบธรรม และสมควรทำ เนื่องจากนายสมัครไม่ได้เป็นบุคคลที่ดี มีคุณสมบัติจะเป็น นายกรัฐมนตรีแต่อย่างใด

5.1.11 การพูดหวังดี ประสงค์ร้าย

กลยุทธ์แบบหวังดี ประสงค์ร้ายนั้น เป็นกลยุทธ์ที่เหมือนจะแนะนำคู่อริ แต่ที่จริงแล้วเป็นการประจาน หรือรื้อฟื้นความผิดพลาดของคู่อริ ผู้ที่เลือกใช้กลยุทธ์นี้ ต้องมีความเชี่ยวชาญและมี ข้อมูลมากพอ นอกจากนี้ยังต้องมั่นใจว่าผู้รับสารนั้นมีความเข้าใจในเรื่องที่ตนต้องการจะพูดอยู่ แล้วในระดับหนึ่ง การพูดแบบหวังดีประสงค์ร้ายมีตัวอย่าง เช่น

“.....เพราะฉะนั้นวันนี้ผมจะเตือนนะฮะคุณสมัคร ที่กล้า ที่เอาประธานที่ปรึกษา ตั้งประธานที่ปรึกษาเศรษฐกิจ แต่ไม่บังคับให้เขาเข้าสู่ระบบของกฎหมาย ระบบของระเบียบทางราชการ คุณสมัครจะมีปัญหาเรื่องคุกตารางในอนาคตครับ พ่อแม่พี่น้อง.....” (พิภพ ธงไชย, 22 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่านายพิภพเหมือนจะเตือนนายสมัครว่ากำลังเสี่ยงที่ตั้งนายวีรพงษ์ รามานุมาเป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจ แต่เราจะเห็นได้ว่า นายพิภพ ไม่ได้เตือนอย่างจริงจัง เพราะมีการบอกว่า “แต่ไม่ได้บังคับเขาเข้าสู่ระบบของกฎหมาย ระบบของระเบียบราชการ” เป็นการบอกให้ผู้รับสารรู้ว่านายสมัครไม่ได้เล่นตามกติกา ไม่ได้เล่นตามกฎหมาย ทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่านายสมัครนั้นบกพร่องในการทำหน้าที่ของการเป็นนายกรัฐมนตรีฯ

5.1.12 การโจมตีด้วยถ้อยคำที่รุนแรงที่มีความหมายในเชิงลบกับคู่อริ

ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้คำพูดที่รุนแรงโจมตีนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น และเรียกร้องให้นายสมัครลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี ตัวอย่างการใช้คำที่รุนแรง ได้แก่

“.....เรื่องร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบการชุมนุมที่สาธารณะ’ ขอสัมภาษณ์ พอผมเห็นพระราชบัญญัติตัวนี้เข้า จึงเห็นว่าสมัครนี้มันจอมหลอกหลวงจริงๆ หลอกหลวงจริงๆ

นายกรัฐมนตรีที่มาหลอกลวงประชาชนเนีย ปรากฏว่าแอบเอาพระราชบัญญัติประกอบ มาตรา 63²⁰ เรื่องการชุมนุมที่สาธารณะเข้าสภา เพื่อจุดประสงค์เดียวระ เพื่อทำลาย การชุมนุมของพันธมิตรฯ นำหัวเราะโหมครีบพ่อแม่พี่น้อง....." (พิภพ ธงไชย, 17 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากตัวอย่าง เราจะเห็นได้ว่านายพิภพ ได้กล่าวว่า "นายสมัครนี่มันจอมหลอกลวงจริงๆ" การกล่าวว่านายสมัครว่าเป็นจอมหลอกลวงนั้น เป็นการกล่าวโจมตีด้วยคำพูดที่รุนแรงต่อตัวนาย สมัครเอง และประเด็นที่โจมตีนายสมัครนี้ก็เป็นที่รุนแรง เนื่องจากเป็นประเด็นที่ นายกรัฐมนตรีของประเทศ ต้องการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในประเทศ ข้อ กล่าวหานี้จึงรุนแรง แม้คำพูดของนายพิภพจะไม่ได้เป็นคำมรสุวาท แต่ก็เป็นการใช้คำที่รุนแรง เนื่องจากการหลอกลวงนั้น เปรียบได้กับพฤติกรรมของพวกเขา 18 มงกุฎ ที่ล้มตุน หลอก หลวงคนอื่น ๆ และปราศจากความจริงใจ

ตัวอย่างอีกตัวอย่างหนึ่ง ได้แก่ ตัวอย่างจากนายสมศักดิ์ โกศัยสุข

"...เพราะเมื่อไรที่เป็นรัฐบาล แล้วไม่ได้ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ ของประชาชน เมื่อนั้นต้องถือว่า รัฐบาลนั้นโมฆะมาตั้งแต่ต้น เป็นเถื่อนมาตั้งแต่ต้น ก็ ขอให้พี่น้องเข้าใจว่ารัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลเถื่อน เพราะว่าไม่ได้ทำตามบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญ...." (สมศักดิ์ โกศัยสุข, 1 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากที่นายสมศักดิ์พูด ว่า "รัฐบาลนั้นเป็นรัฐบาลเถื่อน" หมายความว่าฝ่ายรัฐบาลนั้น ไม่มีความชอบธรรมที่จะมาเป็นรัฐบาลและเป็นผู้บริหารของประเทศ คำว่า "เถื่อน" ไม่ใช่คำ หยาบคาย แต่เป็นคำพูดที่มีความหมายรุนแรง หมายความว่าถึงบางสิ่งบางอย่างที่ไม่มีอารย ธรรม หรือปราศจากความชอบธรรมที่จะกระทำอะไรบางอย่าง เนื่องจากขัดกับหลักจริยธรรม

²⁰ มาตรา 63 บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบแล้วปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยพระราชอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะใน กรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะ สงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

และกฎหมาย ดังนั้น การกล่าวว่ “รัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลเถื่อน” จึงหมายความว่ารัฐบาลนี้เป็น รัฐบาลที่ไม่ชอบธรรม เพราะรัฐบาลนี้ปราศจากซึ่งคุณธรรมและจริยธรรม

5.1.13 การอ้างสถาบันกษัตริย์

ด้วยความที่สถาบันกษัตริย์นั้น เป็นที่รักและเคารพของคนไทยส่วนใหญ่ในประเทศไทย การชี้ให้เห็นว่า ฝ่ายตรงข้ามโจมตีสถาบันกษัตริย์จึงเป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ใช้โจมตีฝ่ายอริได้ อย่างค่อนข้างมีประสิทธิภาพ เช่น

“.....พี่น้อง เมื่อกี้คุณชัชวาลก็เล่าให้ฟังถึง มารยาทบนโต๊ะเสวย พูดถึงมารยาท ในสังคมโลก ตัวเองเมื่อเห็นสมเด็จพระเทพฯ เสด็จไปที่ปักกิ่ง ตัวเองก็รู้อยู่แล้วว่าพระองค์ ท่านเสด็จ ในฐานะที่เป็นผู้แทนขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็รับทราบมานาน แล้ว ว่าองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะไม่เสด็จออกนอกประเทศไทยเป็นอันขาด เพราะฉะนั้นการที่สมเด็จพระเทพฯ เสด็จไปแทน ก็เปรียบเสมือนพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวเสด็จไปแทน ใช่ไม่ใช่พี่น้อง (ผู้ร่วมชุมนุมตอบ “ใช่”) เมื่อตัวเองทราบอย่างนี้แล้ว เราอย่าไปโทษจีน เพราะจีนเขาต้องถามแขก ว่าใครจะเป็นคนลุกขึ้นมาแล้วก็โบกไม้โบก มือให้กับนักกีฬาไทย ผมเชื่อว่าไอ้หอกหักมันต้องบอกว่า ‘ไม่ต้อง ผมเอง’ ” (สนธิ ลิ้มทอง กุล, 15 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่านายสนธิ ได้กล่าวหาว่านายสมัครไม่รู้ธรรมเนียม และไม่ให้เกียรติสถาบัน กษัตริย์ และทำตัวไม่รู้จักกาลเทศะ อย่างไรก็ตามเราจะเห็นได้ว่านายสนธิกล่าวหานายสมัครโดย ไม่มีหลักฐานมายืนยัน เพราะนายสนธิพูดว่า “ผมเชื่อว่าไอ้หอกหักมันบอกว่า ‘ไม่ต้อง ผมเอง’ ” การที่นายสนธิกล่าวเช่นนั้น เป็นการตั้งสมมติฐานว่านายสมัครจะต้องพูดแบบนั้น นายสนธิไม่ได้เห็น หรือได้ยินด้วยตนเอง แต่นายสนธิคาดว่ นายสมัครนั้นต้องพูดแบบ นั้น และได้นำเอาความเชื่อของตนมาพูดบนเวทีพันธมิตรฯ เพื่อให้ผู้รับสารฟัง และเข้าใจได้ว่า นายสมัครมีพฤติกรรมจาบจ้วงสมเด็จพระเทพฯ

5.1.14 การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ

การอ้างบุคคลนี้ เป็นการอ้างเพื่อให้ผู้รับสารมั่นใจได้ว่าผู้ส่งสารมีความจริงใจ ไม่พูดหลอกลวง และช่วยให้การพูดของผู้รับสารนั้นมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น และยิ่งบุคคลที่ผู้ส่งสารอ้างถึงนั้นมีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยุ่จักกันในสังคมมากเท่าไร ผู้รับสารก็จะยิ่งเชื่อใจ ไว้วางใจ ผู้ส่งสารมากเท่านั้น เช่น

“.....มันสะเทือนใจคน ทำไมไม่มันสะเทือนใจ ถ้าคุณเป็นนายจักรภพ เพ็ญแข ผมยังพอเข้าใจได้ เพราะรู้โดยพื้นฐานว่าคุณไม่ต้องการสถาบันฯ อยู่แล้วคุณจักรภพ เพ็ญแข²¹ แต่ในขณะที่เดียวกัน คุณ²² เทียวแอบอ้างในที่สาธารณะตลอดเวลาและในส่วนตัว ว่าคุณสนิทสนมกับราชวงศ์มาก แต่ดูการทำของคุณมันพิสดารชัด เมื่อกี้คุณชัชวาลย์ ก็มาแล้ว เรื่องเลวทรามต่ำช้าในขณะร่วมโต๊ะเสวย คุณชัชวาลย์พูดชัด ผมย้ำอีกทีหนึ่ง ขนาดเราซึ่งเป็นสามัญชน เวลาเราทานข้าว เรายังต้องรอพอดักก่อนเลย หรือรอคุณแม่ดักก่อน..... แล้วโต๊ะเสวย สมเด็จพระเทพฯ นั่งอยู่ทำไมจะมีความอดกลั้นสักนิดไม่ได้หรือ จะหิวโหยมาจากไหน ก็ให้อัดทนสักหน่อย รอพระองค์ท่านเริ่มเสวยก่อนแล้วตัวเองค่อยรับประทานต่อไป เหมือนอย่าง ที่คุณชัชวาลย์พูดมันอดอยากมาจากไหนกัน มิน่า เมกกะโปรเจคเยอะฉิบหายเลย” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 15 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

เราจะเห็นได้ว่า นายสนธิได้ยกเอา นายชัชวาลย์ ขึ้นมาเป็นพยานบุคคล และเปิดโปงให้เห็นว่า นายสมัคนั้น มีพฤติกรรมที่เลวร้าย ไม่ให้เกียรติสมเด็จพระเทพฯ บนโต๊ะเสวย การยกเอาบุคคลขึ้นมาเป็นพยานบุคคลของนายสนธิของนายสนธิ ก็เพื่อจะโน้มน้าวใจผู้รับสาร

²¹ จักรภพ เพ็ญแข เป็นหนึ่งในผู้นำ นปช. เคยได้รับตำแหน่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีช่วงที่นายสมัคร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ลาออก เพราะฝ่ายพันธมิตรฯ ชุมนุมเพื่อขับไล่ นายจักรภพ การชุมนุมเพื่อขับไล่ นายจักรภพ นั้นเกิดขึ้นในช่วงแรก ๆ ของการชุมนุม

²² หมายถึง นายสมัคร สุนทรเวช

5.1.15 การใช้คำผรุสวาท

การใช้ถ้อยคำผรุสวาทนั้น เป็นการใช้ถ้อยคำที่หยาบคายเพื่อโจมตีคู่อริ เป็นถ้อยคำที่นำคู่อริของตนมาจัดประเภทว่าอรินั้นเป็นประเภทเดียวกับสิ่งนั้น ซึ่งโดยมากแล้ว สิ่งนั้นจะไม่ดี และเป็นที่ยังเกียดของคนในสังคม เช่น

“.....สติปัญญาแบบนี้ที่หลุดออกมาจากปาก ว่ารัฐบาลไม่มีหน้าที่ไปรับรองความยุติธรรม มันเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องออกประกาศทันที สอนทางทันที บอกว่ารัฐบาลชุดนี้เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย ที่มันไม่พูดเพราะอะไร เพราะว่ามันเป็นสัตว์นรกครอกเดียวกัน พี่น้อง สัตว์นรกร่วมช่วยเหลือสนับสนุนกันและกันใช่ไหมพี่น้อง เพราะฉะนั้นแล้วเรามาที่นี่ทำไม ไล่สัตว์นรก ไล่ไหมพี่น้อง” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 9 มิถุนายน 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

การพูดของนายสนธิด้านบนนั้นเป็นการใช้ถ้อยคำผรุสวาท เพราะนายสนธิใช้คำว่า “สัตว์นรก” เพื่อเป็นการสื่อความหมายว่าฝ่ายรัฐบาลนั้นชั่วร้าย เลวทราม เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็แย่แล้ว แต่นี้เป็นสัตว์ธรรมดา ๆ ไม่พอ ยังเป็นสัตว์นรกด้วย เพราะฉะนั้นฝ่ายอริของนายสนธิจึงเป็นสิ่งที่เลวร้าย อันตราย ไม่น่าเกี่ยวข้อง

5.1.16 การพินความหลัง

การพินความหลังนี้ ไม่ใช่พินปล่อยหาคะเข็บ การพินความหลังเป็นการทบทวนความทรงจำนำมาบอกกล่าวให้ผู้รับสารได้ทราบว่าในอดีตนั้นเคยเกิดอะไรขึ้น และเรื่องในอดีตนั้นเป็นอย่างไร จบลงอย่างไร แตกต่างจากพินปล่อยหาคะเข็บตรงที่การพินปล่อยหาคะเข็บนั้นเป็นการพูดถึงเรื่องที่ผ่านมาไปแล้ว จบไปแล้ว แล้วยังนำมาพูดอีกทำให้เกิดเป็นเรื่อง แต่การพินความหลังเป็นการท้าวความให้ผู้รับสารทราบ เช่น

“.....พี่น้องครับ เราเคยประสบภาวะอย่างนี้มาแล้ว จำได้ไหม ในเหตุการณ์ปี 35 นะ พวกเราประชาชนต่อต้านกับ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศถึง 4 เหล่า

ทัพ เขาจะประกาศภาวะฉุกเฉินยังไงก็ช่างเขา หน้าทีของเราอย่างเดียวคือกู่ชาติ ไซ้ใหม่ ครับ.....” (จำลอง ศรีเมือง, 25 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากคำพูดของพลตรีจำลอง เราจะเห็นได้ว่าพลตรีจำลองนั้นได้ยกเอาเหตุการณ์ปฏิวัติในปี 2535 หรือที่เราเรียกกันว่าพฤษภาทมิฬมาพูดถึง การยกเอาเหตุการณ์ดังกล่าวมาพูดถึงนั้น เป็นการย้ำเตือนความจำ และบอกเน้นย้ำว่าเราเป็นประชาชน อย่างไรก็ตามเราก็ชนะ ไม่มีทางที่เราจะแพ้ เพราะตอนนั้นเรารู้กับกองทัพทั้ง 4 เหล่าทัพ เราก็ยังชนะ มาถึงตอนนี้ เราก็ต้องชนะ อีก

5.1.17 การเล่าเรื่อง (narration)

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบการเล่าเรื่องนี้ มีความคล้ายกับการพรรณนา แต่ต่างที่การเล่าเรื่องนั้น เป็นการบรรยายเรื่องที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา (อรวรรณ ปิรันธนีโอวาท, 2549) การเล่าเรื่อง ให้เล่าเพียงประเด็นเดียวต่อหนึ่งเรื่อง และเล่าสั้นๆ เล่าตามความเป็นจริง ไม่ตีไข่ใส่สี เล่าให้เห็นตัวคน หรือตัวละคร เห็นพฤติกรรมหรือการกระทำ เห็นความคิดหรือความเชื่อที่อยู่เบื้องหลัง เล่าให้เห็นชีวิตและความสัมพันธ์ที่อยู่ในเรื่อง เล่าให้มีชีวิตชีวา เห็นภาพพจน์ เห็นสภาพแวดล้อมหรือบริบทของเรื่อง

นักวิชาการกลุ่มโครงสร้างนิยม (Structuralist) ให้ทัศนะว่า การเล่าเรื่องประกอบด้วย สอง ส่วน ส่วนหนึ่งคือ เรื่องราว (story) ซึ่งก็คือตัวสาร (content) ส่วนที่สอง วิธีการเล่าเรื่อง เช่น ตัวละคร (characters) สิ่งของที่ใช้ (items) และวาทกรรม (discourse) ที่เป็นส่วนกำหนดรูปแบบการสื่อสาร การเล่าเรื่องราวที่มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อม (context) จำเพาะ สำหรับให้ผู้ฟังตีความได้โดยอิสระ และคาดหวังว่าผลการตีความของผู้ฟังแต่ละคนจะมีทั้งส่วนที่เหมือนและส่วนที่ไม่เหมือนกับการตีความของคนอื่น (Bettelheim, 1976 อ้างถึงใน Berger A.A, 1996) ตัวอย่างของวาทกรรมที่ใช้กลยุทธ์การเล่าเรื่อง เช่น

“.....เมื่อตัวเองทราบอย่างนี้แล้ว เราอย่าไปโทษจีน เพราะ จีนเขาต้องถามแซง ว่าใครจะเป็นคนลุกขึ้นมาแล้วก็โบกไม้โบกมือให้กับนักกีฬาไทย ของประเทศชาติตนเอง ของประเทศชาติแต่ละประเทศ ตัวเอง ถ้ามีสำนึก ไซ้ใหม่พี่น้อง ถ้ามีสำนึก ถ้าเป็นลูกพระยาจริง ไม่ใช่ลูกอย่างที่คุณชัชวาลย์พูด เจ้าพระยาอาบอบนวด ต้องสั่งทีมงาน หรือถ้าทีมงาน

เข้าไปเรียนให้ทราบ ‘ท่านนายกครับ ทางจีนเขาถามว่าเวลาชบวนนักกีฬาไทยเดินผ่านนั้น ควรจะให้สมเด็จพระเทพฯ เป็นผู้ลุกขึ้นมาแล้วโบกไม้โบกมือดีไหม เพราะพระองค์ท่าน เป็นตัวแทนขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นพระประมุขของชาติไทย ผมเชื่อว่าไอ้หอกหัก²³มันต้องบอกว่า ‘ไม่ต้องผมเอง’ เชื่อไม่เชื่อพี่น้องเพราะสันดานมันเป็นคน อย่างนั้นมาแล้ว ถ้ามันไม่ใช่คนอย่างนั้น มันไม่ได้คิดเรื่องอับลักษณ์อย่างนี้เกิดขึ้นหรือก จัดงานร้อยสิบกวัน แล้วก็ไปตั้งที่นั่นอย่างที่ผมเล่าให้พ่อแม่พี่น้องฟังแล้วบอกว่ามีคน สองร้อยคนไป ร้อยห้าสิบคนเป็นคนเอาของมาขาย อีกสามสิบคนคือตำรวจอีกยี่สิบคนที่ เหลือคือ คนจรจัดเข้าไปเดิน.....คุณแอบอ้างทั้งในที่ส่วนตัวและที่สาธารณะว่าคุณสนิท สนมกับราชวงศ์ แต่ดูการกระทำของคุณที่มหานครปักกิ่ง มันพิสดารชัด ” (สนธิ ลิ้มทองกุล , 18 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

หากพิจารณาการพูดของนายสนธินี้ จะเห็นได้ว่านายสนธิกำลังเล่าเรื่องการลุกขึ้นโบก มือให้กับนักกีฬาทีมชาติไทยในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ที่ประเทศจีนเป็นเจ้าภาพ ในปี 2551 (2008) ว่า นายสมัคร สุนทรเวช เป็นคนลุกขึ้นโบกมือแทนสมเด็จพระเทพฯ ซึ่ง พระองค์ท่านมีฐานันดรสูงส่งกว่านายสมัคร ก่อนการลุกขึ้นโบกมือนี้มีตัวละครเอกสามตัว คือ สมเด็จพระเทพฯ นายสมัคร สุนทรเวช และคนที่เข้าไปตามนายสมัคร จากคำบอกเล่าของนาย สนธิ การกระทำของนายสมัคร จึงเป็นการกระทำที่ไม่รู้จักกาลเทศะ ไม่ประมาณตน และ ที่แย่งที่สุดคือจบบังคับ

จุดที่น่าสังเกตคือคำพูดของนายสนธิ ที่ว่า “ผมเชื่อว่าไอ้หอกหักมันต้องบอกว่า ‘ไม่ต้องผมเอง’ เชื่อไม่เชื่อพี่น้อง....” จุดนี้ที่เป็นส่วนสำคัญเพราะเรื่องที่เล่ามานี้ เป็นความเชื่อของนาย สนธิเท่านั้น ไม่มีหลักฐานที่ไหนที่สามารถยืนยันได้ว่าการกระชิบจริง ๆ หากผู้รับสารฟัง แล้วเชื่อทันที ก็เป็นสิ่งที่บอกได้ว่านายสนธิ มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร (หรือผู้สนับสนุนฝ่าย พันธมิตรฯ) มาก ในขณะที่เดียวกัน ความรู้เท่าทันสื่อของผู้รับสารก็เข้ามามีบทบาท ความรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) เปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันไม่ให้เชื่อถือผู้ส่งสารทันที แต่จะใช้วิจารณญาณ ของตนเพื่อตัดสินว่า เนื้อหาที่ถูกส่งมานั้น มีความน่าเชื่อถือเพียงใดด้วย

23

หมายความว่า นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี

ส่วนประเด็นการเล่าเรื่องที่สองควบคู่ไปนั้น นายสนธิได้นำเอาความล้มเหลวของ นิทรรศการจากหนึ่งร้อยสิบหกวัน จากวันแม่สู่วันพ่อมาพูด เพื่อให้ผู้รับสารเห็นว่า ล้มเหลวอย่างไร มีใครไปบ้าง รวมไปถึงมีกี่คนที่ไปงานนี้²⁴ ซึ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงศักยภาพ ของนายสมัครว่าไม่มีความสามารถเลย งานนี้จึงเป็นเพียงงานที่เสียบเหงานบนความล้มเหลว ของรัฐบาลพลังประชาชน

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นการโจมตีผู้นำของฝ่ายอริ

ในการโจมตีผู้นำของฝ่ายอรินี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้โจมตีทั้ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และ นายสมัคร สุนทรเวช ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้การพ่นฝอยหาตะเข็บ เพื่อขุดคุ้ยพฤติกรรม และการกระทำของ พ.ต.ท.ทักษิณ และฝ่ายรัฐบาลที่มีพฤติกรรมจาบจ้วงสถาบันกษัตริย์ โดยขุดคุ้ย ไปตั้งแต่ก่อนมีการทำรัฐประหารในปี 2549 ความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการจะสื่อสารให้ผู้รับ สารเข้าใจคือ พ.ต.ท.ทักษิณ นั้น เป็นคนไม่ดีมานานแล้ว กระทั่งโดนขับไล่ออกจากตำแหน่งไปแล้ว ก็ยังจะกลับมาเพื่อมีอำนาจ

นอกจากปัญหาในการทำงานทางการเมืองของ พ.ต.ท.ทักษิณ แล้ว เขายังมีปัญหาเรื่อง ศิลธรรม กล่าวคือ พ.ต.ท.ทักษิณ มีข่าวลือเชิงชู้สาวกับนักร้องสาวชื่อ “ลิเดีย” การมีปัญหา เรื่องศิลธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริงหรือไม่ใช่เรื่องจริงก็ตามนี้ ทำให้ฝ่ายพันธมิตรฯ ยกขึ้นมาเป็น ประเด็นในการโจมตี พ.ต.ท.ทักษิณ ได้ เนื่องจากบุคคลระดับผู้นำประเทศนั้น ไม่สมควรที่จะมี พฤติกรรมที่นอกกลุ่มนอกทางเช่นนั้น ความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารนั้น คือสร้าง ความเฮฮา ตลกขบขัน ซึ่งเห็นได้จากการใช้คำพวนเรียกชื่อนักร้องสาว “ลิเดีย” ว่า “เลียดี” แทน ทำให้ผู้รับสารที่ฟังอยู่ มีความรู้สึกขบขัน และทราบได้ว่าไม่ใช่เรื่องจริงจัง ทว่าแม้จะไม่ใช่ เรื่องจริงจัง แต่ก็ก็เป็นเรื่องที่เป็นจุดอ่อนของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ฝ่ายพันธมิตรฯ พยายามที่จะสื่อสารความหมายเกี่ยวกับการกระทำ หรือความคิด ต่าง ๆ ของฝ่ายรัฐบาล ที่อาจจะส่งผลเสียต่อสังคม เช่น ความคิดที่จะตั้งรัฐบาลพลัดถิ่น ของ พ.ต.ท.ทักษิณ เมื่อครั้งที่มีการทำรัฐประหาร 2549 ใหม่ ๆ ทั้งนี้ฝ่ายพันธมิตรฯ อ้างว่าความคิดที่จะ

²⁴ นายสนธิไม่ได้เปิดเผยที่มาของจำนวนคนที่ไปในงานนิทรรศการดังกล่าว

ตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นนี้ เป็นความคิดที่อาจทำให้คนในบ้านเมืองเกิดความแตกแยก ขาดความสามัคคีกันในชาติบ้านเมือง

การพูดของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่โจมตีผู้นำทั้งสองคนของฝ่ายรัฐบาล เป็นความพยายามที่จะสื่อสารความหมายถึงความเลวร้ายที่ผู้นำทั้งสองคนมีอยู่ การไร้ซึ่งความสามารถที่จะปฏิบัติงานใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ (เช่น การจัดงาน 116 วัน จากวันแม่ สู่วันพ่อ ของ นายสมัคร สุนทรเวช)

ฝ่ายพันธมิตรฯ ยังใส่ความหมายถึงความเลวร้ายของคนใกล้ชิดของ พ.ต.ท. ทักษิณ เช่น คุณหญิงพจมาน ชินวัตร ภริยาของ พ.ต.ท. ทักษิณ ว่าเป็นบุคคลที่ทำผิดกฎหมาย เช่นเดียวกับ พ.ต.ท. ทักษิณ ในกรณีที่ดินย่านรัชดา ฝ่ายพันธมิตรฯ ยกคำพิพากษามาอ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมให้ฝ่ายตน และตอกย้ำความเลวร้ายของฝ่ายรัฐบาล

นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี จากพรรคพลังประชาชนคนแรก ถูกโจมตีโดยฝ่ายพันธมิตรฯ จากเนื้อหาที่ใส่ความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่า นายสมัครนั้นเป็นคนโกงกินชาติบ้านเมือง และรับเงินสินบน แม้ฝ่ายพันธมิตรฯ จะไม่ได้พูดอย่างตรงไปตรงมา แต่ใช้การเสียดสีเพื่อสื่อสารให้ผู้รับสารเข้าใจได้

นอกจากการสื่อสารความหมายถึงความไม่ซื่อสัตย์ในการบริหารประเทศแล้ว ฝ่ายพันธมิตรฯ ยังตอกย้ำความเลวร้ายของรัฐบาล โดยมีตัวนายสมัครเป็นเครื่องมือด้วยว่านายสมัครนั้นเป็นคนหลอกลวง พยายามแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 63 ที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชน ทั้งที่พยายามปลอบใจว่าจะแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 309 แต่เบื้องหลังยังพยายามแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 63 ด้วย

ยิ่งไปกว่านั้น พฤติกรรมของนายสมัครหลายประการ ที่ไม่สามารถยอมรับได้ เช่น การหลบหนีนักข่าวเข้าไปในห้องน้ำ 40 นาที เมื่อออกมาก็บริภาษนักข่าวอย่างเสีย ๆ หาย ๆ หรือแม้แต่พฤติกรรมบางประการของนายสมัครก็เป็นพฤติกรรมที่ไม่รู้จักฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ เช่น การลุกขึ้นโบกมือให้นักกีฬาไทยที่การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกที่ประเทศจีน หรือมารยาทในการทานอาหารร่วมโต๊ะเดียวกับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

การพูดจาของนายสมัครก็ถูกนำมาโจมตีว่าเป็นการพูดที่สิ้นคิด ไม่สมควรเป็น นายกรัฐมนตรี มีความคิดที่ชั่วร้ายเลวทราม (หรือที่นายสนธิเรียกว่าเป็นสัตว์นรก) นายสมัครไม่เหมาะสมกับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพราะสนใจแต่พวกพ้องของตนเอง (หรือ ตามที่นายสนธิ พูดว่า “สัตว์นรก ย่อมช่วยเหลือสนับสนุนกัน”)

5.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้เพื่อโจมตีผู้นำ พรรคพวก ผู้สนับสนุน และผู้เห็นด้วยกับฝ่ายรัฐบาล

การปะทะกันของวาทกรรมฝ่ายพันธมิตรฯ และวาทกรรมของฝ่ายรัฐบาลหลังประชาชน ต่อไปนี้ เป็นกลยุทธ์ที่ฝ่ายรัฐบาลใช้ในการโจมตีนายสนธิ ลิ้มทองกุล และพรรคพวกฝ่ายพันธมิตรฯ มีดังต่อไปนี้

5.2.1 การพูดตีแสกหน้า หรือเปิดโปง

กลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้ว่าเป็นกลยุทธ์การพูดที่ตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม พูดอย่าง ไม่สนใจว่าจะกระทบกระเทือนฝ่ายใด ทั้งนี้ การตีแสกหน้านั้น เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ผู้รับสารจะ เข้าใจได้ง่าย ผู้ส่งสารก็พูดได้ตามสบาย เพราะไม่ต้องระมัดระวังวลีลาอะไร เช่น

“.....ในขบวนการของคนที่อยู่บนสะพานมัฆวานฯ นั้น คุณสนธิ ลิ้มทองกุล มีคดี ติดตัวอยู่อีกห้าหกสิบคดีรออยู่ คุณสนธิ ลิ้มทองกุลที่มีเจ้าหน้าที่คอยแบ่งทรัพย์สินเฉลี่ยกัน แล้วหมิ่นกว่าล้าน ไม่มีฐานะที่จะทำอะไรใครได้ แล้วจะยังงัยครับ แล้วจะทำยังงัยกับตัว คุณ คุณสนธิ ลิ้มทองกุล.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 25 สิงหาคม 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

จากย่อหน้าก่อนหน้านี้นี้ เราจะเห็นได้ว่าฝ่ายรัฐบาลมีการตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ กลับไป ไม่ได้อยู่เฉย ๆ ให้ฝ่ายพันธมิตรฯ พูดจาโจมตีอยู่ฝ่ายเดียว การพูดครั้งนี้ของนายวีระนั้น จัดเข้า ข่ายว่าเป็นการเปิดโปง โดยนายวีระได้แฉว่านายสนธิ ลิ้มทองกุลนั้นมีหนี้สินล้นพ้นตัว และ กลายเป็นบุคคลล้มละลาย นายวีระยังได้ตั้งคำถามกับนายสนธิว่า “แล้วจะทำยังงัยกับตัวคุณ” เป็น การแสดงให้เห็นชัดเจนว่า นายสนธิ นั้นเป็นตัวปัญหา และเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องการการ แก้ไขโดยด่วน

แกนนำพันธมิตรฯ อีกคนหนึ่งซึ่งมีภาพของความเป็นคนธรรมะธรรมโม คือพล.ต.จำลอง ศรีเมือง ก็โดนนายวีระออกมาพูดโจมตีติด ๆ กัน

“.....คุณจำลอง ศรีเมือง เราก็เปิดให้เห็นแล้วว่าเขาเป็นสมุนเอก ของสำนักสันติ-
อโศก สำนักสันติอโศก ที่มีนายรักษ์ รักพงษ์ เป็นผู้นำ คน ๆ นี้ที่แท้จริงแล้วเป็นใคร เป็น
ปาราชิกกับพระภิกษุในพระพุทธศาสนาที่คนไทยนับถือมาชั่วปฐุยาตาทวด แล้วไปตั้งนิกาย
ใหม่ ตั้งลัทธิใหม่ของตนขึ้นมา ถ้าดำเนินงานทางการเมืองสำเร็จเสร็จสรรพ ลัทธินี้ก็โตได้
เพราะการเมืองหนุนหลัง ทั้งมือที่อยู่สะพานมัฆวาน ทั้งองค์กรต่าง ๆ ที่กำลังจะจมนมุนนี้
ย่อมปรารถนาความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เรื่องพวกนี้ผมมั่นใจว่าจะต้องมีคนชักใยอยู่
คนหนึ่ง แล้วร้อยเรื่องทั้งหมดเข้าด้วยกัน.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 25 สิงหาคม 2551, รายการ
“ความจริงวันนี้”, สทท.11)

5.2.2 เปิดเผย “ความจริง” สู่อำนาจชน

ในเมื่อเป็นการโจมตีนายสนธิ และพรรคพวก ก็เป็นการยากที่จะเลี่ยงการขูดคู้หา
ความผิดของนายสนธิออกมาเผยแพร่ นายสนธิไปกระทำการไม่ดีไว้ตรงไหน ต้องคดีอาญาคดีใด
คดีแพ่งคดีใด ฝ่ายรัฐบาลที่นำเสนอรายการ “ความจริงวันนี้” ก็จะต้องไปขูดคู้ ค้นหาเรื่องไม่ดีไม่
งามเหล่านั้น เช่น

“.....ก็ต่อคดี เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2550 ศาลอาญาได้พิพากษาจำคุกนายสนธิ
ลิ้มทองกุล โดยไม่รอลงอาญาสามปี กรณีไปหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ตามประมวล
กฎหมายอาญามาตรา 328 ต่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี มีถ้อยคำที่
อยากให้ท่านผู้ชมสนใจจะครับ ว่าคำวินิจฉัยของศาลนั้น เป็นเรื่องน่ารับฟังอย่างยิ่ง ผมขอ
อนุญาตอ่านเพราะว่าเป็นถ้อยคำที่ใช้ในการพิจารณาคดี ‘ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐาน
นำสืบทั้งสองฝ่ายแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยที่ 1 ได้กล่าวปราศรัยว่าโจทก์’ จำเลยที่ 1
คือนายสนธิ ลิ้มทองกุล โจทก์คือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ‘ใช้เงินซื้อประชาชนให้รักตนเอง
และสร้างภาพให้ลูกน้องไปเผาเวทีของพันธมิตรฯ กู้ชาติ ที่จังหวัดภูเก็ต และกล่าวหาโจทก์
ว่าเป็นนายกรัฐมนตรีบ้า ต้องไล่ให้ไปประเทศสิงคโปร์ นอกจากนี้ยังกล่าวหาโจทก์ว่า
หมกมุ่นในไสยศาสตร์ ให้หมอเขมรไปทำพิธีที่ทำเนียบรัฐบาล ทำพิธีฝังรูปฝังรอยที่ศาล

พระพรหม หน้าโรงแรมเอราวัณ สี่แยกราชประสงค์ เห็นว่าจำเลยที่หนึ่งกล่าวหาโจทก์ใช้เงินซื้อประชาชนให้รักตนเองนั้น เป็นการกล่าวอ้างด้วยความสุจริต ดิชมด้วยความเป็นธรรม และที่ปราศรัยว่าโจทก์เป็นคนบ้า ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นความจริง โจทก์จึงไม่ได้รับความเสียหาย ให้ยกฟ้อง จำเลยกล่าวหมิ่นประมาทโจทก์ในประเด็นเรื่องการลอบสังหาร การส่งลูกน้องไปเผาเวทีพันธมิตรกู้ชาติ ที่จังหวัดภูเก็ต และกล่าวหาโจทก์เป็นนายกรัฐมนตรีที่เลื่อมใสในไสยศาสตร์ มักใหญ่ใฝ่สูงหวังใช้ไสยศาสตร์ให้ตัวเองเป็นใหญ่ในแผ่นดิน จำเลยไม่ได้นำสืบพิสูจน์ความจริง ข้อต่อสู้เป็นเพียงการกล่าวอ้างอย่างเลื่อนลอย พิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา โดยจำเลยที่ 1 มีความผิด 3 กระทง เรียงกระทงตามลำดับ จำคุกกระทงละ 1 ปี รวม 3 ปี จำเลยที่ 2 ผิด 2 กระทง กระทงละ 1 ปีรวม 2 ปี และให้ปรับจำเลยที่ 2 จำนวน 4 หมื่นบาท” (จดุพร พรหมพันธุ์, 15 สิงหาคม 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

เราจะเห็นได้ว่านายจุดพรได้ยกคำพิพากษามาอ่านออกอากาศ การนำคำพิพากษามาออกอากาศนี้เป็นการเสี่ยงอย่างมากที่จะต้องโทษจำคุกด้วยคดีหมิ่นประมาทศาลสถิตยยุติธรรม นายจุดพรต้องมีความมั่นใจอย่างมากว่าการพูดของตนนั้น ไม่ได้หมิ่นศาลฯ และจะต้องไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ผู้ร่วมรายการทั้งสองคน คือ นายวีระ มุสิกพงศ์ และนายณัฐวุฒิ โดยเกื้อ

เนื้อความที่นายจุดพรได้พูดถึงนั้น เป็นเนื้อความที่แสดงให้เห็นว่าทั้งฝ่ายพันธมิตรฯ และฝ่ายรัฐบาล (ในที่นี้คือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร) ได้ประโยชน์กันทั้งคู่ เห็นได้จากถ้อยแถลงคำพิพากษาที่ว่า ‘ประสงค์ เห็นว่าจำเลยที่หนึ่งกล่าวหาโจทก์ใช้เงินซื้อประชาชนให้รักตนเองนั้น เป็นการกล่าวอ้างด้วยความสุจริต ดิชมด้วยความเป็นธรรม และที่ปราศรัยว่าโจทก์เป็นคนบ้า ไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นความจริง โจทก์จึงไม่ได้รับความเสียหาย ให้ยกฟ้อง’ ถ้อยแถลงตรงนี้เป็นถ้อยแถลงที่ฝ่ายนายสนธิได้ประโยชน์ เพราะศาลพิพากษาให้ยกฟ้อง ส่วนถ้อยแถลงที่ว่า ‘จำเลยกล่าวหมิ่นประมาทโจทก์ในประเด็นเรื่องการลอบสังหาร การส่งลูกน้องไปเผาเวทีพันธมิตรกู้ชาติ ที่จังหวัดภูเก็ต และกล่าวหาโจทก์เป็นนายกรัฐมนตรีที่เลื่อมใสในไสยศาสตร์ มักใหญ่ใฝ่สูงหวังใช้ไสยศาสตร์ให้ตัวเองเป็นใหญ่ในแผ่นดิน จำเลยไม่ได้นำสืบพิสูจน์ความจริง ข้อต่อสู้เป็นเพียงการกล่าวอ้างอย่างเลื่อนลอย พิพากษาว่าจำเลยทั้งสองมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา โดยจำเลยที่ 1 มีความผิด 3 กระทง เรียงกระทงตามลำดับ จำคุกกระทงละ 1 ปี รวม 3 ปี จำเลยที่ 2 ผิด 2 กระทง กระทงละ 1 ปีรวม 2 ปี

และให้ปรับจำเลยที่ 2 จำนวน 4 หมื่นบาท' นั้น เป็นการสั่งจำคุกนายสนธิ ลิ้มทองกุล และพรรคพวก คำพิพากษาในส่วนนี้ จึงเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายรัฐบาล และ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

นอกเหนือไปจากการได้ประโยชน์และการเสียประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายแล้ว สิ่งที่ฝ่ายรัฐบาลได้ประโยชน์จากการอ่านคำพิพากษาที่นายจตุพรนำเสนอนี้ ยังเป็นการเผยแพร่ให้สาธารณชนรับรู้ ด้วยศักยภาพของสื่อโทรทัศน์ และ สทท.11 ที่มีเครือข่ายทั่วประเทศไทย ทำให้ฝ่ายรัฐบาลสามารถแสดงให้เห็นว่านายสนธิมีความผิด ศาลเองก็ตัดสินให้นายสนธิมีความผิดพูดให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นไปอีกว่า ฝ่ายรัฐบาลได้ “แฉ” ว่านายสนธิมีความผิดข้อใดติดตัวไว้บ้าง

5.2.3. การใช้คำผรุสวาท

ตามที่เคยกล่าวมาแล้วข้างต้น คำผรุสวาทนั้นเป็นคำหยาบคาย ที่ใช้ด่าทอฝ่ายอริ เพื่อให้สาแก่ใจของผู้พูด ในช่วงครู่ที่โดนอริของตนเองผรุสวาทนั้น ผู้ที่โดนด่าทออาจอารมณ์เสีย ถ้าไม่ตั้งสติให้ดี ก็อาจจะตกเป็นเหยื่อ และในที่สุดก็จะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงครามวาทกรรม เช่น

“..... ความจริงแล้ว ผมไม่อยากจะเอามาออกอากาศในช่องนี้ เพราะมันเป็นเสียด แต่ที่ท่านผู้ชมโปรดดูเถอะครับ....” (วีระ มุสิกพงศ์, 25 สิงหาคม 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

โดยปกติฝ่ายรัฐบาลไม่สามารถและไม่ควรใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้ เพราะพันธมิตรฯ นั้นใช้การปราศรัยบนเวที จากนั้นก็นำออกเผยแพร่สู่สาธารณชนทาง ASTV เป็นโทรทัศน์แบบต้องบอกรับสมาชิก จึงจะสามารถรับชมรับฟังได้ ทำให้ฝ่ายพันธมิตรฯ สามารถปราศรัย หรืออภิปรายได้อย่างค่อนข้างมีอิสระ เพราะจริยธรรมของสื่อมวลชนนั้น ไม่มีความเคร่งครัดมากเหมือนสถานีโทรทัศน์แบบฟรีทีวี (แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า รายการที่ออกอากาศทาง ASTV นั้น จะนำเสนออะไรก็ได้)

ขณะเดียวกัน ฝ่ายรัฐบาลนั้นก็ออกอากาศทาง สทท.11 ชื่อรายการว่า “ความจริงวันนี้” การออกเผยแพร่ข่าวสาร ทางสื่อสาธารณะนี้ เป็นการเผยแพร่ที่สื่อต้องควบคุมตนเอง และยึดถือ

จรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นหลัก และแน่นอนว่าการบังคับใช้จรรยาบรรณนั้นจะต้องได้รับการตอบสนองโดยนักสื่อสารมวลชน และปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

แต่กรณีนี้เป็นกรณียกเว้น เราจะเห็นได้ว่านายวีระ มุสิกพงศ์ ได้ใช้คำผรุสวาท (คำว่า เสนียด) โจมตีอีกฝ่ายหนึ่ง คำว่าเสนียดนั้น เป็นคำที่มีความหมายในทางลบ ไม่มีความเป็นมงคล เรียกได้ง่าย ๆ ว่า ถ้าเสนียดไปอยู่ที่ไหน ความเสียหายมากมายก็จะไปอยู่ที่นั่นด้วย ดังนั้น เราจะเห็นแล้วว่า การใช้คำผรุสวาทนั้น ไม่ได้มีเพียงฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ใช้ได้ และแม้ว่าจะเปลี่ยนบริบททางการพูด (เช่น จากเวทีปราศรัย มาเป็นนั่งคุยกัน 2 คนในห้องส่ง) การใช้คำผรุสวาทก็สามารถนำมาใช้ได้ เพียงแต่อย่าใช้บ่อย เพราะยิ่งใช้กลยุทธ์นี้มากเท่าไร ก็ยิ่งเท่ากับว่าละเมิดจรรยาบรรณวิชาชีพมากขึ้นเท่านั้น

5.2.4 การอ้างคำพูดหรือการกระทำของคู่กรณี

การนำคำพูดหรือการกระทำของกรีกออกมากล่าวถึงเป็นกลยุทธ์ที่แสดงว่าคำพูดหรือการกระทำของกรีกนั้น เกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้ในเวลาไม่นานมากนัก และผู้โดนโจมตีก็ต้องออกมาปกป้องตนเอง และในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นว่าตนมิได้เปิดฉากโจมตีก่อน เช่น

“.....พวกรุ่นนี้เขาจะทำอะไร ก็ไม่รู้ รู้แต่ว่าเขาจะไล่อะไรบ้าง ซึ่งเขาใช้คำว่า ‘รัฐบาลชั่ว’ นี้ก็เตรียมภาพมานะครับ ให้ท่านดูสักหน่อย เอาภาพมาดูซิว่า หนังสือพิมพ์ฉบับนี้คือหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ ความจริงไม่อยากเอามาออกอากาศช่องนี้.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 25 สิงหาคม 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

เราจะเห็นได้ว่านายวีระได้หยิบยกเอาตัวอย่างที่ฝ่ายตนถูกรุกรานโดยฝ่ายพันธมิตรฯ มาออก เพื่อยืนยันให้ผู้ชม หรือผู้ฟังเห็นว่าฝ่ายตน (ฝ่ายรัฐบาล) นั้น เป็นฝ่ายตั้งรับ ไม่ได้เป็นฝ่ายรุกราน และไม่ได้รู้ หรือสร้างปัญหาให้กับชาติบ้านเมือง การแสดงพยานวัตถุตรงนี้เองเป็นข้อพิสูจน์ได้ชัดเจนว่า ฝ่ายรัฐบาลไม่ได้เปิดฉากก่อน แต่ก็ไม่ได้หยุดนิ่งให้ฝ่ายพันธมิตรฯ มาโจมตีเอา ตลอดเวลา

5.2.5. การใช้สุภาชิตและคำพังเพย

การใช้สุภาชิตและคำพังเพยนั้น มีไว้เพื่อเตือนใจ สั่งสอน และขัดเกลาคน ฝ่ายรัฐบาลได้นำมาใช้เพื่อเน้นย้ำเหตุการณ์ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ได้รับการลงโทษตามกฎหมายแห่งกรรม

“.....มันจะต้องมีคน ๗ หนึ่งในตัวชกโยอยู่เบื้องหลัง แล้วร้อยโยงเรื่องทั้งหลายเข้า เพื่อให้เห็นว่าอาวุธที่ใช้ปราบปรามนักการเมือง และพรรคการเมืองนั้น ในที่สุดมันไม่สำเร็จ ตรงกันข้ามมันกลับย้อนเข้าตัวเอง เพราะหลักว่า ให้ ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว ดังนั้นเหตุการณ์ที่จะต้องเกิดขึ้นในวันพรุ่งนี้.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 25 สิงหาคม 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการนำเสนอในประเด็นการโจมตีผู้นำ พรรคพวก ผู้สนับสนุน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับอริ

ฝ่ายรัฐบาลพยายามสื่อสารความหมายว่า ผู้นำของฝ่ายพันธมิตรฯ ก็มีจุดด้อย หรือข้อบกพร่องเช่นกัน เห็นได้จากการที่นายวีระ มุสิกพงศ์ กล่าวในรายการ “ความจริงวันนี้” เกี่ยวกับนายสนธิ ลิ้มทองกุล ที่ตกเป็นผู้ต้องหาหลายสิบคดี และเป็นนักโทษคดีหมิ่นประมาท พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยไม่รอลงอาญา การนำความผิดของนายสนธิมาเปิดเผยนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่า ฝ่ายรัฐบาลพยายามสื่อสารความหมายว่านายสนธิไม่ได้เป็นผู้บริสุทธิ์ผุดผ่อง ตรงกันข้าม นายสนธิเองก็มีคดีความติดตัว มีความผิดมากมายหลายกระทง การจะเชื่อนายสนธิ ที่พูดจาให้ร้าย พ.ต.ท.ทักษิณ และพรรคพวกนั้น เป็นเรื่องที่เหมาะสมที่จะไตร่ตรองให้ดีกว่า

นอกจากนายสนธิ ลิ้มทองกุล แล้ว ฝ่ายรัฐบาลยังโจมตีพลตรีจำลอง ศรีเมือง เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของความเป็นคนธรรมะธรรมโม ว่าพลตรีจำลองนั้น เกี่ยวข้องกับสำนักสันติอโศก ที่มีสมณะโพธิรักษ์ เป็นผู้นำ ทั้งนี้ฝ่ายรัฐบาลให้ความหมายว่าสมณะโพธิรักษ์นั้นเป็นปาราชิกกับพระภิกษุในพระพุทธศาสนา การโจมตีพลตรีจำลองผ่านทางพรรคพวกนี้ เป็นความพยายามใส่ความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่า คนเลวเท่านั้นย่อมอยู่กับคนเลวได้ เมื่อสมณะโพธิรักษ์เป็นปาราชิก แต่พลตรีจำลองยังให้ความเคารพนับถือ ก็แสดงให้เห็นได้ว่าพลตรีจำลองไม่ได้ดีไปกว่าสมณะโพธิรักษ์ที่เป็นปาราชิก

6. ประเด็นอำนาจหน้าที่ และความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

ประเด็นเรื่องอำนาจหน้าที่และความชอบธรรมขององค์กรอิสระนี้ ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากมาย องค์กรอิสระทั้งหลายนั้น มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ หรือไม่ ข้อมูลส่วนนี้ แบ่งออกได้เป็น

6.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อโจมตีฝ่ายพันธมิตรฯ

6.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายรัฐบาล

6.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อโจมตีฝ่ายพันธมิตรฯ

เป็นครั้งแรกที่ฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายตั้งประเด็นขึ้นมา เรียกกาง ๆ ว่าฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายถูกการรุกของฝ่ายรัฐบาลนี้ อาจไม่น่าสนใจเท่ากับประเด็นที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ตั้ง แต่ก็เป็นการรุกที่มีหลักการ

ประเด็นเรื่องความชอบธรรมขององค์กรอิสระนั้น เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอิสระต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทั้งนี้ผู้จัดรายการคือ นายวีระ มุสิกพงศ์ และผู้ร่วมรายการ ได้แก่ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ และนายจตุพร พรหมพันธุ์ นั้น ทั้ง 3 คนได้พูดถึงความชอบธรรมในการเข้ามาปฏิบัติงาน และความรับผิดชอบจากผลของการทำงานต่าง ๆ ด้วยกลยุทธ์ทางวาทกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1.1 การอ้างตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาล

การอ้างตัวบทกฎหมาย และระเบียบหรือข้อบังคับนั้น เป็นการอ้างเพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าองค์กรอิสระที่ตนกำลังกล่าวถึงนั้น เป็นองค์กรที่ไม่มีความชอบธรรมในการปฏิบัติงาน แต่ก็ยังมาทำงาน เช่น

“.....ป.ป.ช. ชุดนี้เนี่ย แน่นนอนแล้วนะครับ ชัดเจนเป็นอย่างยิ่งว่าเข้ามาสู่ตำแหน่งโดยไม่มีการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งโดยองค์พระประมุข อันนี้

ชัดเจน ปปช. ก็พยายามตะแบงว่าเข้าสู่ตำแหน่งโดยรัฐาธิปัตย์²⁵ คำว่ารัฐาธิปัตย์
นี้ไม่มีในพจนานุกรม ซึ่งรัฐาธิปัตย์นี้หมายถึงผู้มีอำนาจสูงสุดในการปฏิวัติ²⁶”
(ณัฐวุฒิ.ไสยเกื้อ, รายการ"ความจริงวันนี้", 28 กรกฎาคม 2551)

จะเห็นได้ว่านายณัฐวุฒิ ไสยเกื้อ ได้กล่าวถึงวิถีทางที่ ป.ป.ช. ได้เข้ามาทำงานนั้น ว่า
ไม่มีความชอบธรรม เนื่องจากไม่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าแต่งตั้งให้มาเป็น ป.ป.ช.
ตามที่กฎหมายระบุ ส่งผลให้ไม่สามารถทำงานได้ เนื่องจากพลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน มีฐานะเป็น
รัฐาธิปัตย์ ไม่สามารถโปรดเกล้าแต่งตั้งใครได้

อีกหนึ่งตัวอย่างของการอ้างกฎหมายที่ฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ
ความชอบธรรมขององค์กรอิสระคือ

“ถ้าอย่างนั้นนะ ผมขอสรุปในขั้นนี้เสียก่อน คือสรุปว่าทั้งคณะกรรมการ
ปป.ช. และทั้งกรรมการ ก.ก.ต. ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นนักกฎหมายในวันที่ได้รับ
แต่งตั้งจากหัวหน้า ค.ป.ค. เนี่ย ก็ตัวรู้กันทั้งหมดว่า ต้องรอพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง จนวันนี้ก็ไม่มีพระราชโองการโปรดเกล้าโปรด
กระหม่อมแต่งตั้ง ข้อเท็จจริง การดำรงตำแหน่ง ก.ก.ต. ได้ผ่านการสรรหาตาม
กฎหมาย ก.ก.ต. เพียงแต่ว่าการมีการแต่งตั้งมาเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพียงแต่ว่ายังไม่
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ก็รีบทำให้มันต่อเนื่อง....(วีระ มุสิกพงศ์, รายการ
"ความจริงวันนี้", 21 กรกฎาคม 2551)

เราจะเห็นได้ว่า นายวีระใช้กฎหมายเพื่อโจมตีฝ่ายตรงข้าม โดยอ้างว่าฝ่ายตรงข้าม (ใน
ที่นี่คือองค์กรอิสระ) เข้ามาทำงานโดยไม่ได้รับพระราชทานโปรดเกล้าแต่งตั้งตามที่กฎหมาย
บัญญัติไว้ ซึ่งอาจจะสร้างความกังขาให้ผู้รับสารที่ยังไม่เลือกข้าง และนำไปสู่การ
ตัดสินใจเลือกข้างให้มาอยู่ฝ่ายเดียวกับตน

²⁵ ความหมายของคำว่า "รัฐาธิปัตย์" นั้น ยังไม่มีความหมายชัดเจนแน่นอน เพราะยังไม่มียุติบัญญัติไว้ในพจนานุกรมเล่มใด ๆ

²⁶ ให้เราสังเกตว่า นายณัฐวุฒิ ได้ให้คำนิยามคำว่า "รัฐาธิปัตย์" ไว้แล้วว่าหมายถึง "ผู้มีอำนาจสูงสุดในการปฏิวัติ"

6.1.2 การใช้คำถามชี้แนะ (leading question)

การถามแบบบังคับคำตอบนั้น เป็นการถามโดยที่ผู้ส่งสารรู้อยู่แล้วว่าผู้รับสารจะตอบว่าอย่างไร เช่น

“.....มีคำถามว่า หาก ป.ป.ช. หายไป 4 คน เพราะมีอายุ 70 ปี ตามกฎก็ต้องออกจากตำแหน่งทั้ง 4 คน ก็จะต้องมีการสรรหามาใหม่ 4 คน ตามกระบวนการให้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง 4 คน ป.ป.ช. ที่มาจากลายเซ็นของพลเอกสนธิ 4 คน คำถามที่ผมจะถามก็คือ ว่า เราจะยอมให้ ป.ป.ช. ที่มาโดยการพระราชทานโปรดเกล้าแต่งตั้งโดยองค์พระมหากษัตริย์ มา นั่งทำงานร่วมงานกับ ป.ป.ช. ที่มาโดยลายเซ็นของ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน หรือไม่ หรือจะกล่าวให้เป็นไปตามรูปธรรมก็ตามวิธีพิจารณาประมวลความอาญาก็คือมีความผิดฐานะกบฏได้อย่างไร.....” (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, รายการ “ความจริงวันนี้”, 28 กรกฎาคม 2551, สทท.11.)

ยังมีตัวอย่างที่เป็นคำถามลักษณะเป็นคำถามแบบชี้แนะ จากนายวีระ มุสิกพงศ์ ได้แก่

“.....เราก็เลยมีคำถามที่ชัดเจน ตรงไปตรงมา แบบคนที่เรียกว่า...แบบคนไม่ต้องศึกษากฎหมายว่า แล้วจะมีอำนาจอะไรเข้ามาดำรงตำแหน่ง มีอำนาจอะไรที่มาทำงาน และมีอำนาจอะไร เข้ามารับเงิน [เดือน].....” (วีระ มุสิกพงศ์, “ความจริงวันนี้”, 1 กรกฎาคม 2551, สทท.11)

จากตัวอย่าง เราจะเห็นได้ว่าทั้งนายวีระ และนายณัฐวุฒิได้ตั้งคำถามแบบชี้แนะคำตอบ ผู้ส่งสารทั้งสองคนที่ตั้งคำถาม ได้กำหนดคำตอบไว้ชัดเจนแล้ว และคาดหมายว่าผู้รับสารจะมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกับตน

การตั้งคำถามแบบชี้แนะคำตอบเป็นเครื่องมือของผู้ส่งสารที่ต้องการให้ผู้รับสารมองเห็นมองเห็นสิ่งที่ตนต้องการให้เห็น การที่นายณัฐวุฒิถามว่า “ตามวิธีพิจารณาประมวลความอาญาก็คือมีความผิดฐานะกบฏได้อย่างไร” นั้น นายณัฐวุฒิมีคำตอบไว้ในใจแล้วว่า “มีฐานะกบฏได้เพราะรัฐบาล ค.ม.ช. ทำรัฐประหาร และฉีกรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 โคนล้ม

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น และแต่งตั้งตัวเองและพรรคพวกขึ้นมาเป็นรัฐบาลแทน คำตอบในทำนองนี้จากผู้รับสารเป็นสิ่งที่ยาญรัฐวุฒิศาคาดหวังให้เกิดขึ้น

ทฤษฎีกระสุนปืน (Magic Bullet Theory)²⁷ เป็นทฤษฎีหนึ่งในกระบวนการทัศน์การพัฒนา (Evolutionary Paradigm) (DeFlure and Ball-Rokeach, 1989) ทั้งนี้ ทฤษฎีกระสุนปืนนี้มีพัฒนาการมาจากการโฆษณาชวนเชื่อ เนื้อหาสาระที่สำคัญของทฤษฎีกระสุนปืนคือ ความเชื่อที่ว่า สื่อมวลชนจะสามารถฉีดเนื้อหาข่าวสารแบบหนึ่งให้กับผู้รับสารได้ทุกคน (One message fit for all) (กาญจนา แก้วเทพ, 2540) สื่อมวลชนมีความสามารถที่จะกำหนดประชามติ (public opinion) และกำหนดมุมมองของผู้รับสารตามทิวใจของผู้ส่งสารต้องการ (DeFlure and Ball-Rokeach, 1989)

การถามแบบชี้้นำคำตอบของนายณัฐวุฒิศและนายวีระข้างต้น เป็นการถามคำถามเดียวขณะที่ผู้ชมรายการ"ความจริงวันนี้" มีหลากหลาย ทั้งเพศชาย-หญิง การงานอาชีพ การศึกษารสนิยม สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ฯลฯ คำถามที่ถามเพียงครั้งเดียว เป็นเนื้อหาสาระที่นายณัฐวุฒิศและนายวีระ ต้องการชี้้นำให้ผู้รับสารตอบตามที่ตนต้องการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่าการถามคำถามของนายณัฐวุฒิศ และนายวีระคาดหวังว่าคำถามเพียงคำถามเดียว จะสามารถชี้้นำให้ผู้รับสารทุกคนตอบได้ตามที่ตนต้องการ หรืออย่างน้อย ทั้งนายวีระ และนายณัฐวุฒิศก็คาดหวังว่าคำถามนั้น สามารถกระตุ้นให้ผู้รับสารจุกคิดได้บ้าง

6.1.3 การอ้างคำพูด หรือการกระทำของคู่กรณี

การใช้คำ ๆ หนึ่งเพื่อสื่อสารความหมายถึงอีกคำหนึ่ง เป็นการพูดที่ถึงเอาลักษณะของ สิ่ง ๆ หนึ่ง มาใช้เพื่ออธิบายสิ่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น

".....ท่านคณะกรรมการ ปปช. ได้ ชักแฉกัน ออกมานั่งแถลงการณ์กันเลยทีเดียว ท่านแถลงการณ์ถึงความชอบธรรมของการทำหน้าที่ ก็หลัก ๆ ก็บอกอย่างนี้ครับ" (วีระ มุสิกพงศ์, รายการ "ความจริงวันนี้", 21 กรกฎาคม 2551, สทท.11.)

²⁷ ทฤษฎีกระสุนปืน มีอีกชื่อหนึ่งว่าทฤษฎีเข็มฉีดยา (Hypodermic Needle)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น นายวีระ ได้ใช้คำว่า “ชักแถว” คำว่าชักแถวในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า กรรมการขององค์การอิสระทุกคนเดินเรียงแถวกันมา แต่หมายความว่า กรรมการขององค์การอิสระจำนวนมากต่างอธิบายถึงที่มาที่ไปของตน ดังนั้น คำว่า “ชักแถว” ในที่นี้จึงให้ภาพของการแก้ตัวอย่างพลวัน

นอกจากนี้ การพูดคำว่า “ชักแถว” ของนายวีระ ยังสื่อสารความหมายถึงการกินปูนร้อนท้อง ของกรรมการขององค์การอิสระ เพราะทันทีที่รายการ “ความจริงวันนี้” นำเสนอประเด็นความชอบธรรมขององค์การอิสระ กรรมการขององค์การอิสระต่างก็รีบออกมาชี้แจงเรื่องราวต่าง ๆ ราวกับว่ารายการ “ความจริงวันนี้” กำลังจะเปิดโปงพวกเขา ดังนั้นกรรมการขององค์การอิสระต่าง ๆ จึงตัดไฟเสียแต่ต้นลม โดยการออกมาอธิบายคำตอบที่นายวีระ นายณัฐวุฒิ และนายจตุพร ตั้งคำถามไว้

ยิ่งไปกว่าการพูดของนายวีระ ยังมีนัยยะว่าคณะกรรมการขององค์การอิสระนั้นรู้ตัวอยู่แล้วว่าที่มาที่ไปของการแต่งตั้งพวกตนขึ้นมาเป็นการแต่งตั้งที่ไม่มีความชอบธรรม จึงรีบออกมาอธิบายเรื่องราวที่มาและที่ไปของการแต่งตั้งพวกตน

การอ้างคำพูด และการกระทำของคู่กรณี เป็นการชี้ให้เห็นว่าฝ่ายตรงข้ามเคยทำอะไรมาบ้าง อะไรมาบ้าง หรือเคยพูดอะไรมาบ้าง

วีระ:นี่ๆ ว่าด้วยตัวกฎหมาย แต่ว่าด้วยธรรมเนียมประเพณี เราก็จะเห็นสิ่งแปลกประหลาด คือเมื่อยึดอำนาจเสร็จสรรพแล้วยังขอให้มีการพระราชทานโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ให้ตัวพลเอกสนธิ บุญรัตกลิน เอง เป็นหัวหน้าคณะ ค.ป.ค.

ณัฐวุฒิ: อ้าวแล้ว ป.ป.ช. กับ ก.ก.ต.ไปเว้นได้อย่างไร

วีระ: ก็เนี่ย คือๆๆ จะได้เห็นกันชัด ๆ เพราะฉะนั้นการอ้างว่าเป็นรัฐาธิปัตย์ ทำอะไรก็ได้ คนเรา ฉีกรัฐธรรมนูญแล้วเนี่ยทำอะไรก็ได้ ใช่ไหมครับ ~
(วีระ มุสิกพงศ์ และณัฐวุฒิ ไลยเกื้อ, รายการ “ความจริงวันนี้”, 7 สิงหาคม 2551, สทท.11.)

เราจะเห็นได้ว่า ทั้งนายวีระ และนายณัฐวุฒินันท์ กำลังชี้ให้เห็นถึงการกระทำของฝ่ายอริว่า ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะกรรมการองค์การอิสระ การชี้ให้เห็นถึงการไม่ทำตามข้อกฎหมายนี้ ทำให้ผู้รับสารมองเห็น และเกิดความสงสัยว่าที่จริงแล้วเป็นอย่างไรกันแน่ สำหรับผู้รับสารที่ยังไม่เลือกข้าง ส่วนผู้รับสารที่เลือกสนับสนุนฝ่ายรัฐบาลนั้นจะเป็นการตอกย้ำว่า ฝ่ายอรินั้นเป็นคนไม่ดี เป็นคนที่ไม่ทำตามกฎหมาย และผู้รับสารนั้นทำถูกแล้วที่เลือกข้างสนับสนุนฝ่ายรัฐบาล

6.1.4 การอ้างสถาบันกษัตริย์

การอ้างถึงสถาบันกษัตริย์นี้ เป็นการอ้างเพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามจนตรอก เพราะไม่มีใครที่จะฝ่าฝืน หรือตะแคงสถาบันกษัตริย์นี้ได้ ตัวอย่างของการอ้างถึงสถาบันกษัตริย์ได้แก่

“.....คืออย่างนี้ฮะ ผมคิดว่าที่ท่านกรรมการ ป.ป.ช. ออกมาแถลงการณ์วันนี้เนี่ย สาเหตุหนึ่งคงเป็นเพราะว่าเรามีการตั้งข้อสังเกต ผ่านรายการ”ความจริงวันนี้” ด้วยตลอดจนข้อสังเกตจาก พล.ต. ท่านนายกรัฐมนตรี แล้วก็อีกหลายคนหลายฝ่าย ก็ปรากฏว่าความจริงทุกวันที่พูดกันเนี่ย ป.ป.ช. เขาก็เอามากล่าวอ้างว่าเป็นความชอบธรรมแล้วที่ได้มาจากการแต่งตั้งโดยลายเซ็นของ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ในฐานะหัวหน้าคณะยึดอำนาจ เมื่อพูดกันอย่างนี้ ผมมีความจำเป็นที่จะต้องพูดถึงความจริง ซึ่งเป็นความจริงตลอดกาลในระบอบการปกครองในประเทศไทยเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย ไม่มีข้าราชการระดับสูงคนไหนนะครับ ท่านผู้ชมที่จะสามารถดำรงตำแหน่ง และปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยไม่ได้รับการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง.....หากยังไม่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง ก็ยังปฏิบัติหน้าที่มิได้ เมื่อปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ก็จะรับค่าตอบแทนใด ๆ มิได้เช่นเดียวกัน แต่วันนี้ผมจำเป็นต้องพูดครับท่านผู้ชมว่า ข้าราชการระดับสูงทุกคนในประเทศไทยยึดหลักการนี้วันนี้มีเพียงคน 14 คนเท่านั้นที่ละเมิดหลักการดังกล่าว คือ ป.ป.ช. 9 และ ก.ก.ต. อีก 5 หมายความว่า 2 กลุ่ม 2 องค์การ เข้าสู่ตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่รับเงินเดือน รับเงินประจำตำแหน่ง ค่าตอบแทน สวัสดิการต่าง ๆ โดยไม่มีการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่กรรมการ ป.ป.ช.แต่งตั้ง ก็หมายความว่ากล่าวอ้างว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้ขอให้สำนักราช

เลขาธิการนำความกราบบังคม ทูลฯ แต่งตั้งต่อไปแล้ว ประเด็นคือ หนังสือของสำนักราชเลขาธิการ แจ้งความเห็นเนี่ย ความเห็นของใคร ประการต่อมา หนังสือของสำนักราชเลขาธิการนายกรัฐมนตรี้ ได้รับแจ้งหนังสือฉบับนี้ในรูปแบบใด ความเห็นดังกล่าวนั้นมีผลอย่างไร แต่หนังสือฉบับนั้น มีอำนาจให้พระมหากษัตริย์แต่งตั้งกลุ่มบุคคลที่เรียกตัวเองว่า ป.ป.ช. หรือไม่.....” (ณัฐวุฒิ ไสยเกื้อ, รายการ”ความจริงวันนี้”, 21 กรกฎาคม 2551, สทท.11.)

อีกหนึ่งตัวอย่างที่นำมาเป็นตัวอย่างได้ เพราะมีการพูดถึงสถาบันกษัตริย์ ได้แก่

“.....ผมยังมีตอนิดหน่อย ขอย้อนไปอีกนิดหนึ่ง ว่าการยึดอำนาจเนี่ย เป็นการยึดอำนาจจากรัฐบาล เป็นการฉีกรัฐธรรมนูญที่มาจากรัฐสภา แต่ถามว่าในวันนั้นเนี่ย คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเนี่ย ยึดพระราชอำนาจไปด้วยรีเปลา ถ้าไม่พระราชอำนาจยังคงอยู่ ก็ถามว่าองค์กรทั้ง 2 เนี่ยเป็นพระราชอำนาจ โดยตัวบทกฎหมายอย่างเห็นได้ชัด ใครไม่ทำตามนี้ ถือว่าเป็นการละเมิดพระราชอำนาจหรือไม่...” (วีระ มุสิกพงศ์, รายการ ”ความจริงวันนี้”, 9 กรกฎาคม 2551, สทท. 11.)

จะเห็นได้ว่านายวีระ มุสิกพงศ์ นั้น ได้พูดถึงพระราชอำนาจ แม้แต่ตัวนายวีระเองก็ยังไม่บอกว่า “ขอย้อนไปอีกนิดหนึ่ง” และได้ย้อนพูดถึงเรื่องการทำรัฐประหาร อันเป็นที่มาของคำว่า “รัฐธิปัตย์” และพระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าการที่องค์กรอิสระอ้างว่าแต่งตั้งโดยมีที่มาจากรัฐธิปัตย์นั้น เป็นการลวงล้างพระราชอำนาจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจริงหรือไม่ แต่นายวีระก็มีคำตอบอยู่แล้ว และต้องการชี้ให้เห็นผู้รับสารเข้าใจว่าเป็นการลวงล้างพระราชอำนาจ สถาบันสูงสุดซึ่งเป็นที่รักและเทิดทูนของคนไทย

6.1.5 การใช้ถ้อยคำรุนแรงที่มีความหมายในเชิงลบกับคู่อธิ

ฝ่ายรัฐบาลที่จัดรายการ“ความจริงวันนี้”ทั้งสามคนนั้น ก็ไม่ได้ใช้คำมรสุวาทด่าทอฝ่ายตรงข้าม อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของตัวสื่อ เพราะสื่อที่ใช้นำเสนอรายการ “ความจริงวันนี้” เป็นสื่อวิทยุโทรทัศน์ ที่ถูกกำกับโดยจริยธรรมสื่อ (Code of Ethics) อยู่แล้ว ทำให้ไม่สามารถใช้คำมรสุวาทได้ แต่ฝ่ายรัฐบาลก็พยายามโจมตีด้วยคำพูดที่รุนแรงแทน เช่น

“.....คือ คุณวิชา มหาคุณเนี่ย กำลังจะใช้ทฤษฎีได้ว่าที่ ซึ่งความจริงแล้วเนี่ย มันสะท้อนคุณวิภาวะของคุณวิชาได้เป็นอย่างดีว่ามีมากน้อยแค่ไหน คำพูดและการกระทำ มันสะท้อนให้เห็นชัด.....” (จตุพร พรหมพันธุ์, รายการ “ความจริงวันนี้”, 29 สิงหาคม 2551)

การกล่าว “มันสะท้อนคุณวิภาวะของคุณวิชา มหาคุณได้เป็นอย่างดี” นั้นเป็นการกล่าวเสียดสีนายวิชา มหาคุณ ว่าอายุมาก แต่ความเป็นผู้ใหญ่ในตัวเองนั้นไม่มีเลย ซึ่งการกล่าวเช่นนั้นนั้น จะทำให้ผู้รับสารที่ยังไม่เลือกข้าง มองเห็นจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งจะนำไปสู่ทัศนคติในเชิงลบต่อฝ่ายตรงข้าม หรือบางที่อาจสะท้อนเป็นผลสะท้อนกลับแบบบูมเมอแรง (boomerang effect) ได้ กล่าวคือ ผู้รับสารอาจมีทัศนคติในเชิงลบต่อผู้พูดได้

อีกตัวอย่างหนึ่งของกลยุทธ์ทางวาทกรรมนี้

“.....ความโดยสรุปคือ ป.ป.ช. ชุดนี้ดำรงตำแหน่ง และปฏิบัติหน้าที่โดยการแต่งตั้งของ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ประธาน คปค. ในตอนนั้น ภายหลังเปลี่ยนเป็น คมช. ก็แต่งตั้งโดยประกาศของคมช. ฉบับที่ 19 ลงวันที่ 22 กันยายน 2549 ในฉบับนั้นเองก็มีรายชื่อประธานและกรรมการ ป.ป.ช. ก็ 9 คน แต่ว่าข้อหนึ่งในประกาศเนี่ยระบุว่า ‘ให้พระราชบัญญัติปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไป เว้นเฉพาะบทที่เกี่ยวกับการสรรหาของ ป.ป.ช.’” (จตุพร พรหมพันธุ์, รายการ “ความจริงวันนี้”, 29 กรกฎาคม 2551)

เราจะเห็นได้ว่านายจตุพร พยายามอธิบายกฎหมายมาตราต่าง ๆ นั้น เป็นการเพิ่มความเข้าใจของผู้รับสารที่กำลังชมรายการโทรทัศน์ การพยายามอธิบายเพิ่มเติมนี้ หากฟังผิวเผิน

แล้วก็ดูเหมือนว่าจะเป็นกลาง เพราะเป็นการอธิบายข้อกฎหมาย แต่ความจริงแล้วการอธิบายนี้ เมื่อถึงบริบททางการสื่อสารเข้ามาด้วย ก็จะเห็นว่าเป็นการโจมตีฝ่ายตรงข้าม²⁸

6.1.6 การลดความน่าเชื่อถือของอีกฝ่ายโดยใช้เรื่องส่วนตัว (Ad Hominem Argument)

การลดความน่าเชื่อถือของอีกฝ่ายโดยใช้เรื่องส่วนตัวนั้น เป็นการโต้แย้งที่ตัวบุคคล ออรรรณ ปิลันธน์โอวาท (2549) กล่าวว่า การโต้แย้งแบบนี้ เป็นการโต้แย้งที่ชาติกำเนิด เป็นการโจมตีที่ตัวบุคคลมากกว่าเรื่องที่กำลังโต้แย้ง เราต้องแน่ใจในหลักฐานประเภทนี้ เนื่องจากเป็นหลักฐานทางอ้อม และเป็นกรณีแวดล้อม เช่น

“.....นี่พูดก็พูดเถอะครับ คนเขากล่าวหากันทั่ว ว่าพลเอกสนธิ บุญยรัตกลินนั้น ตอนเป็น ผบ.ทบ. เป็นประธาน ค.ป.ค. เนี่ยมีคนไปยื่นว่าจดทะเบียนซ้อน 2-3 ราย แต่การตรวจสอบมันยังไม่มียื่นออกมาเท่านั้น มันมีการดิ่งกันไว้อย่างไร.....” (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, รายการ”ความจริงวันนี้”, 27 กรกฎาคม 2551)

เราจะเห็นได้ว่า นายณัฐวุฒิ ได้พูดถึง พลเอกสนธิ ซึ่งเป็นหัวหน้า ค.ป.ค. ว่าจดทะเบียนสมรสซ้อน มีการนำเรื่องนี้ออกมาเผยแพร่ทั่วไป ทั้งนี้ ประเด็นที่จดทะเบียนสมรสซ้อนนั้น เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นและเงียบไประยะหนึ่งแล้ว อีกทั้งเรื่องการจดทะเบียนสมรสซ้อนนี้ ก็เป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ได้เป็นเรื่องของการทำงาน หากผู้รับสารพิจารณาสารตัวนี้ให้ดี ก็จะพบว่าถึงแม้ชีวิตส่วนตัวของ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน จะมีการจดทะเบียนสมรสซ้อน แต่พลเอกสนธิ ก็เป็นอดีตผู้นำของ ค.ป.ค. และเป็นผู้นำการทำรัฐประหาร ในวันที่ 19 กันยายน 2549 ดังนั้นการจะบั่นทอนความน่าเชื่อถือนั้นของ พลเอกสนธิ จึงเป็นไปได้ยาก

²⁸ องค์การอิสระทุกองค์กรนั้น มาจากการการแต่งตั้งโดย ค.ม.ช. และบุคคลที่ได้คำสรรนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นคนที่ เป็นฝ่ายตรงข้ามกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร จึงมานำสู่คำถามเกี่ยวกับความโปร่งใส และความเป็นกลางของกรรมการองค์การอิสระเกือบทุกคน

6.1.7 การใช้คำคำหนึ่ง สื่อสารความหมายถึงอีกคำหนึ่ง

การใช้คำคำหนึ่ง สื่อสารความหมายถึงคำอีกคำหนึ่งนั้น ย่อมมีคำ 2 คำเข้ามาเกี่ยวข้อง คือคำที่พูดออกไป และคำที่ต้องการสื่อสารความหมายถึง ทั้งนี้เมื่อเราพิจารณาจากความหมายที่แท้จริงของคำที่พูดออกไปแล้วนั้น อาจเห็นได้ว่าไม่มีความเกี่ยวข้องใด ๆ เลยกับคำที่ต้องการจะสื่อสารความหมายไปถึง ตัวอย่างของการใช้คำ ๆ หนึ่ง สื่อสารความหมายของอีกคำหนึ่ง ที่นาย วีระ มุสิกพงศ์ นำมาใช้ ได้แก่

“....ส่วนคนที่คัดค้านรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือไม่ให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับนี้ชัดเจนอยู่แล้ว คือกลุ่มคนที่ชุมนุมกันอยู่บนสะพานมัฆวาน เมื่อวันที่ 1 เขาชุมนุมกันแสดงแสนยานุภาพ ได้เท่าไรสุดแล้วแต่ แล้วก็วันที่ 2 ได้ลดน้อยถอยลงไป แต่ว่าเขาได้ประกาศรับว่า เมื่อไรที่สมาชิกรัต [ฐะ] สภา ยกเรื่องแก้ไขรัต [ฐะ] ธรรมนูญขึ้นพิจารณา ก็จะเป็นกหวีด อีกครั้ง คนพวกนี้ไม่ใช่ตำรวจจรรยาบรรณ การเป่านกหวีด ของคนพวกนี้ หมายความว่านัดชุมนุมกันครั้งใหญ่ แล้วประกาศว่า 7 วัน เขาจะล้มให้ได้....” (วีระ มุสิกพงศ์, 4 สิงหาคม 2551, รายการ”ความจริงวันนี้”, สทท.11)

จะเห็นได้ว่านายวีระได้ใช้คำว่า “เป่านกหวีด” เพื่อเป็นการสื่อสารถึง “การเรียกรวมพล” ของฝ่ายพันธมิตรฯ นอกจากนี้ นายวีระยังอธิบายด้วยว่า “การเป่านกหวีด” นี้มีความหมายว่าอย่างไร เพื่อสร้างความเข้าใจให้ผู้รับสารเข้าใจมากยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันก็เป็นการเสียดสี เยาะเย้ย ถากถางฝ่ายอริอีกด้วย

6.1.8 การใช้คำคล้องจอง การใช้คำเล่นเสียง การเล่นคำ และการใช้คำตรงข้าม

การใช้การเล่นคำนี้ ฝ่ายรัฐบาลนั้นไม่ค่อยได้นำมาใช้มากนัก และคนที่ใช้กลยุทธ์นี้นั้น โดยมากจะเป็นนายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ ที่ใช้กลยุทธ์นี้มากกว่าคนอื่น เช่น

“....คือมีคนถามผมเหมือนกันครับว่าแล้วจะไม่มีทางออกให้เขาเลยหรือ ผมก็บอกว่ามีทางออกครับ ทางออกคือ ออกตรงทางเข้าครับ ออกตรงทางเข้าคือ มาทางไหนก็ไปทางนั้นอะ มากับอำนาจเผด็จการ เมื่อเผด็จการไปก็ต้องไปกับเผด็จการ....” (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, 15 สิงหาคม 2551, รายการ”ความจริงวันนี้”, สทท.11)

จากตัวอย่างด้านบน เราจะเห็นได้ว่า นายณัฐวุฒิ ได้เล่นคำ คำว่า เข้าและคำว่าออก นำมาสลับที่กันไปมา เป็นการเปลี่ยนลำดับของคำ ทำให้ความหมายเปลี่ยน เข้ามาและออกไป เข้าทางไหนก็ออกทางนั้น ไม่ใช่ออกไปแล้วเข้ามา และแนะนำมาการแก้ไขปัญหาคือ “เข้าทางไหนก็ออกไปทางนั้น” นอกจากนี้ ผู้พูดนั้นแสดงให้เห็นได้ว่าตัวเองเป็นคนเจ้าคารม การกล่าวเช่นนั้น ยังมีนัยยะทางดูถูกฝ่ายตรงข้ามอยู่ด้วยการใช้คำว่า “เข้ามาทางไหน ก็ออกไปทางนั้น” เป็นเสมือนการไล่อีกฝ่ายหนึ่ง ให้มาทางไหน ก็ให้ออกไปทางนั้น

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

ฝ่ายรัฐบาลต้องการเสนอความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจว่าองค์กรอิสระ เช่น กกต. สตง. ปปช. เหล่านี้ เป็นองค์กรที่ถูกแต่งตั้งขึ้นโดยคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) ทำให้ที่มาขององค์กรเหล่านี้มีที่มาอย่างไม่ชอบธรรม กล่าวคือ เป็นองค์กรที่มีที่มาจากเผด็จการ ไม่ได้มีที่มาจากรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เมื่อรัฐบาล คมช. หหมดอำนาจไปแล้ว องค์กรอิสระต่าง ๆ ที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมาก็สมควรที่จะหมดอำนาจตามไปด้วย ไม่ควรที่จะทำหน้าที่ต่อ

ยิ่งไปกว่านั้น ฝ่ายรัฐบาลยังชี้ให้เห็นถึงความไม่ชอบธรรมขององค์กรอิสระที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากไม่ได้รับการพระราชทานโปรดเกล้าแต่งตั้งฯ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารความหมายว่า คำกล่าวอ้างของผู้ปฏิบัติงานในฐานะองค์กรอิสระที่อ้างว่าพวกเขาได้รับการแต่งตั้งจาก “รัฐาธิปัตย์” ในขณะนั้น ซึ่งก็คือ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ทำให้องค์กรอิสระเหล่านั้นมีความชอบธรรมที่จะปฏิบัติงาน

ฝ่ายรัฐบาลต้องการชี้ให้เห็นว่า พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ซึ่งเป็นรัฐาธิปัตย์นั้น ยังต้องได้รับการโปรดเกล้าแต่งตั้งจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วทำไมผู้ปฏิบัติงานในฐานะองค์กรอิสระเหล่านั้น จึงไม่ต้องรับการโปรดเกล้าแต่งตั้งฯ ฝ่ายรัฐบาลพยายามชี้ให้เห็นถึงความอ่อนด้อย และปราศจากความชอบธรรมที่จะดำรงตำแหน่ง และทำหน้าที่ตรวจสอบที่ยุติธรรมและตรงไปตรงมาได้

6.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เลือกใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายรัฐบาล

หลังจากที่ฝ่ายรัฐบาลเป็นฝ่ายรุกในประเด็น โดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ข้างต้น ฝ่ายพันธมิตรฯ ก็ได้ออกมาตอบโต้ฝ่ายรัฐบาลโดยกลยุทธ์ต่อไปนี้

6.2.1 การอธิบายเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้ผู้รับสาร

การอธิบายเพื่อความกระจ่างนี้ เป็นการพูดเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้มากขึ้นว่าผู้ส่งสารต้องการสื่อสารอะไร ประเด็นสำคัญคืออะไร ทั้งนี้บุคคลที่เป็นผู้ส่งสารนั้น จะต้องมีความเข้าใจประเด็นที่ตนต้องการจะสื่อสาร และต้องทำให้ตัวสารนั้นเข้าใจได้ง่ายที่สุดโดยที่ยังคงสาระสำคัญของสารได้ เช่น

“หากเราต้องการแก้ปัญหาเขตแดนกับเขมรเนี่ย ต้องตั้งองค์กรอิสระ ต้องเป็นอิสระจากการเมือง ซึ่งประกอบไปด้วยนักวิชาการ นักคิด นักกฎหมาย นักสิทธิมนุษยชน นักประวัติศาสตร์ นักกฎหมายระหว่างประเทศ เข้ามาเป็นกรรมการระหว่างประเทศ ซึ่งอิสระจากการครอบงำทางการเมือง และผลประโยชน์ทางการเมือง ซึ่งมีอยู่เห็นชัดเจนระหว่างรัฐบาลพรรคพลังประชาชน ซึ่งเป็นนอมินีของพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นตั้งแต่อดีต นายกรัฐมนตรีกับรัฐบาลอุษเน็ช....กลไกองค์กรอิสระนี้เคยใช้มาแล้วนะฮะ เรื่อง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่พี่น้องก็อาจจะบอกว่าทำไมไม่เห็นสำเร็จเลย ที่จริงกรรมการอิสระ มีคุณอานันท์ บันยารชุนเป็นประธานกรรมการ เอาคนมุสลิม เอาคนพุทธ เอานักการเมืองฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาลมาทำ ที่จริงคุณทักษิณไม่สนใจต่างหาก ไม่สนใจข้อเสนอนำของคณะกรรมการไปปฏิบัติต่างหาก.....” (พิภพ ธงไชย, 23 กรกฎาคม 2551, ปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์)

จากข้อความข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าประเด็นที่นายพิภพพูดนั้น เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอิสระ แต่การพูดของนายพิภพนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องความชอบธรรมขององค์กรอิสระเลย ทว่าเป็นการพูดถึงการทำงานขององค์กรอิสระ การพูดครั้งนี้ของนายพิภพนั้นไม่ได้เป็นแค่เพียงการพูดตอบกลับฝ่ายรัฐบาล (ถึงแม้จะไม่ค่อยตรงประเด็น) แต่ก็การพูดเพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาลด้วยในคราวเดียวกัน

อวัจนภาษาของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ปรากฏในช่วงเหตุการณ์ที่ 1

DeVito (1991) กล่าวว่า อวัจนภาษา (nonverbal) คือศัพท์เฉพาะตามสมัยนิยมของสังคม (buzzwords) ในยุคต่าง ๆ ทุกคนมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญต่อการวางท่าทาง (posture) การเคลื่อนไหวของดวงตา (eye movements) การแสดงออกทางสีหน้า (facial expression) ท่าทาง (gesture) การใช้สถานที่ (use of space) ระดับความดังของเสียง (vocal volume) รวมไปถึงความเงียบ (silence) อวัจนภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยบอกคุณลักษณะของผู้ส่งสาร เช่น บ่งบอกถึงสถานะของผู้ส่งสาร ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร สัมพันธภาพระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

DeVito กล่าวเพิ่มเติมว่า อวัจนภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยเติมเต็มความหมายของวัจนภาษา หรือใช้เพื่อสื่อสารว่าคำพูดที่ผู้ส่งสารพูดนั้นเป็นเรื่องจริง หรือไม่จริง เช่น การขยิบตาขณะที่เรากำลังพูดหมายความว่า การพูดอย่างหนึ่ง แต่การกระทำกลับทำอีกอย่างหนึ่ง ในสังคมไทยเราจะบอกได้ว่าเป็นการพูดแบบ “ปากว่า ตายขยิบ” (ฝ่ายวิชาการ สกายบุ๊ก, 2553) แต่หากการพูดนั้น มีการขยิบตาไปด้วย แต่อยู่ในบริบทสังคมแบบอเมริกัน ความหมายของการขยิบตาจะเปลี่ยนไป เช่น trust me ก็ได้ หรืออาจจะแปลความหมายได้ว่าเป็นการเรียกร้องความสนใจก็ได้ (ในกรณีที่คนทั้งสองคนไม่รู้จักกัน) (Ellis, 1999) อาจกล่าวได้ว่าอวัจนภาษาถูกใช้สื่อสารควบคู่ไปกับ อวัจนภาษา

อวัจนภาษาของฝ่ายพันธมิตรฯ บนเวทีปราศรัย ณ สะพานมัฆวานรังสรรค์ มี 5 ประเภทดังต่อไปนี้

1. สีที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม (color)
2. เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ (dressing and furniture)
3. ฉากหลังของเวทีปราศรัย (stage)
4. มือตบ

1. สีที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม (color)

สีหมายถึง แสงที่มาจากวัตถุแล้วสะท้อนเข้าตาเรา ทำให้เห็นเป็นสีต่างๆ การที่เรามองเห็นวัตถุเป็นสีใดๆ ได้ เพราะวัตถุนั้นดูดแสงสีอื่น สะท้อนแต่สีของมันเอง เช่น วัตถุสีแดง เมื่อมีแสงส่องกระทบ ก็จะดูดทุกสี สะท้อนแต่สีแดง ทำให้เรามองเห็นเป็นสีแดง (รัชดา, 2543)

สีมีผลถึงจิตวิทยา คือมีอำนาจให้เกิดความเข้มของแสง ที่อารมณ์ และความรู้สึกได้ การที่ได้เห็นสีจากสายตา สายตาจะส่งความรู้สึกไปยังสมองทำให้เกิดความรู้สึกต่างๆ ตาม อิทธิพลของสี เช่น สดชื่น เปรี้ยวร้อน เยือกเย็น หรือตื่นเต้น มนุษย์เราเกี่ยวข้องกับสีต่างๆ อยู่ตลอดเวลาเพราะ ทุกสิ่ง ที่อยู่รอบตัวนั้น ล้วนแต่มีสีล้วนแตกต่างกันมาก (ศักดิ์ดา ศิริพันธ์, 2527, อ้างถึงใน <http://www.pointstudio.net/wpoint/content/view/17/1/>)

การใช้สีของฝ่ายพันธมิตรฯ

จากความสำคัญของสีตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า สีมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เนื่องจากมนุษย์ใส่ความหมายให้สี สีจึงไม่เป็นเพียงสี แต่เป็นอะไรบางอย่างตามที่มนุษย์กำหนดความหมายให้

ในชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ สีมีบทบาทสำคัญอย่างมาก สีถูกนำมาเปลี่ยนแปลงความหมาย เพื่อใช้ในการชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ตั้งแต่การโจมตี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในปี 2547 เมื่อการชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ เริ่มต้นอีกครั้งในปี 2551 สีที่เป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายพันธมิตรฯ ก็ถูกนำมาใช้อีกครั้งหนึ่ง สีที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เลือกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายตน คือสีเหลือง และสีฟ้า (วิกิพีเดีย, 2554)

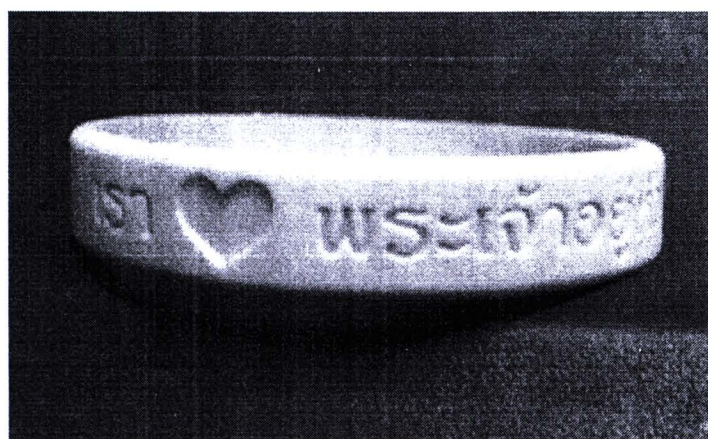
Hoggins (2003) กล่าวว่า โดยตัวของสีเองนั้นมีคุณลักษณะที่สามารถนำมาใส่ความหมายได้ ทั้งนี้ หากการใส่ความหมายให้สีนั้นมีความเหมาะสม ก็จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้กำหนดความหมายนั้น นอกจากนี้ ความหมายต่าง ๆ ของสีนั้น จะไม่หยุดนิ่ง (dynamic) และหากใส่ความหมายให้สีอย่างเหมาะสม ตัวสีที่ถูกกำหนดความหมายนั้น จะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ Hoggins (อ้างถึงใน Hoggins, 2003) ให้ทัศนะว่า คุณลักษณะประการหนึ่งของสี คือการถ่ายทอดอารมณ์ของผู้ส่งสารที่เลือกใช้สีนั้น นอกจากนี้ความหมายที่เปลี่ยนไปของสีต่าง ๆ ต่างก็มีนัยยะสำคัญ เพราะความหมายของสีที่ไม่มีการหยุดนิ่ง

ในการชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ในปี 2551 นี้ สีเป็นหัวใจสำคัญอย่างมากของสงครามวาทกรรมสีเหลืองเป็นสีที่ถูกให้ความสำคัญมากที่สุด สีเหลืองเป็นตัวแทน (representation) ของ

ฝ้ายพันธมิตรฯ สีเห็นได้ชัดทำหน้าที่เป็นตัวแบ่งฝ้ายอย่างชัดเจน นอกจากนี้แล้ว สียังเป็นเครื่องมือที่ประกาศอุดมการณ์ของฝ้ายพันธมิตรฯ ด้วย โดยจะเห็นได้จากวลีบนเสื้อยืดสีเหลือง และ ผ้าพันคอสีฟ้า สีเหลืองเป็นสีที่เป็นพื้นฐานของสิ่งของเกือบจะทั้งหมดของฝ้ายพันธมิตรฯ เช่น เสื้อสีเหลือง มือตบสีเหลือง ผ้าคาดศีรษะของผู้ชุมนุมฝ้ายพันธมิตรฯ นอกจากนี้ สีเหลืองยังเป็นสีประจำพระพุทธศาสนา และเป็นสีประจำราชวงศ์จักรี (วิกิพีเดีย, 2554)

เมื่องานฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 9 มิถุนายน 2549 สีเหลืองถูกเพิ่มเติมความหมาย ให้สื่อสารถึงการจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องจากพระองค์มีพระราชสมภพในวันจันทร์ (วิกิพีเดีย, 2554) เสื้อยืดสีเหลือง ซึ่งเป็นสีประจำวันจันทร์ ถูกนำมาใส่เพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีของพสกนิกรชาวไทย รวมไปถึงสายรัดข้อมือ (wristband) สีเหลือง ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย เว็บไซต์วิกิพีเดีย (2554) กล่าวถึงความหมายของ wristband สีเหลืองว่า สีเหลืองหมายถึง เรารักในหลวง

สายรัดข้อมือ (wristband) สีเหลือง มีข้อความว่า
เรารักพระเจ้าอยู่หัว

วันที่ 2 กันยายน 2549 ฝ้ายพันธมิตรฯ นัดรวมตัวครั้งใหญ่ เพื่อชุมนุมต่อต้าน พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ในการชุมนุมของฝ้ายพันธมิตรฯ เสื้อยืดสีเหลืองถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ของฝ้ายพันธมิตรฯ พร้อมทั้งคำขวัญว่า “เราจะสู้เพื่อในหลวง” “ยามเฝ้าแผ่นดิน” “กู้ชาติ” ฯลฯ สีเหลืองถูกเพิ่มเติมความหมายอีกหนึ่งความหมาย จากความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็น

สีเหลืองคือฝ้ายพันมิตรฯ อาจกล่าวได้ว่าสีเหลืองเป็นตัวแทน (representation) ของฝ้ายพันมิตรฯ (วิกิพีเดีย, 2554)

นายสนธิ ลิ้มทองกุล แกนนำฝ้ายพันมิตรฯ ใส่เสื้อเหลือง
มีข้อความว่า "เราจะสู้เพื่อในหลวง"

2. เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับ

การชุมนุมของฝ้ายพันมิตรฯ ในครั้งแรกเมื่อปี 2549 หยุดลงเพราะคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้ทำรัฐประหารโค่นล้ม พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในวันที่ 19 กันยายน 2549 ทำให้อำนาจของ พ.ต.ท.ทักษิณ หดลง ฝ้ายพันมิตรฯ จึงไม่ได้ชุมนุมใหญ่ในครั้งนั้น²⁹

นอกจากสีเหลือง ที่ถูกนำมาเป็นภาพตัวแทนของฝ้ายพันมิตรฯ แล้ว สีฟ้าก็ถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนสีเหลือง กล่าวคือ สีฟ้า เป็นสีประจำวันศุกร์ซึ่งเป็นวันพระราชสมภพของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (ร้อยใจไทย, 2553) ฝ้ายพันมิตรฯ จึงนำสีฟ้ามาเป็นสัญลักษณ์ของฝ้ายตนด้วย (วิกิพีเดีย, 2554)

²⁹ เดิมทีฝ้ายพันมิตรฯ นัดชุมนุมใหญ่ในวันที่ 20 กันยายน 2549

นายสนธิ ลิ้มทองกุล การ์ดพันธมิตรฯและผู้ร่วมชุมนุมผ้าพันคอสีฟ้า

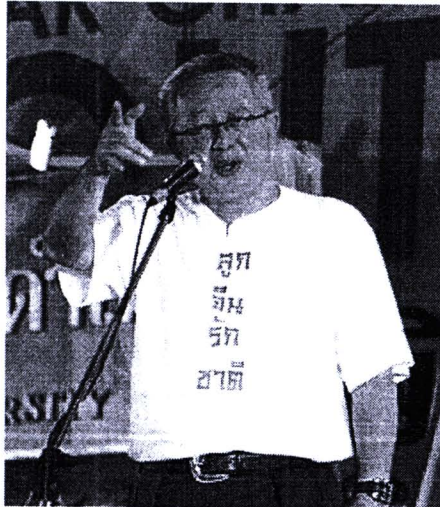
นายสนธิ ลิ้มทองกุล แกนนำคนสำคัญของฝ่ายพันธมิตรฯ แต่งกายด้วยเสื้อยืดสีเหลือง และผ้าพันคอสีฟ้า

การที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำสีประจำพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มาใช้เป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายตนนี้ ก็เพื่อจะสร้างความชอบธรรมในการชุมนุมของพวกเขา เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ เมื่อนำสีประจำพระองค์ของทั้ง 2 พระองค์มาใช้ ก็จะทำให้คนไทยส่วนใหญ่เข้าใจได้ว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ มีความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ และเมื่อนำมาผนวกเข้ากับวลีบนเสื้อยืดของฝ่ายพันธมิตรฯ (เช่น เราจะสู้เพื่อในหลวง) ก็เป็นการตอกย้ำประชาชนไทยให้การยอมรับฝ่ายของตนมากขึ้น เพราะฝ่ายของตนสู้เพื่อในหลวง และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่คนไทยรักและเป็นจุดตั้งบิดา และมารดาของคนไทยทุกคน

นอกเหนือไปจากเสื้อยืดสีเหลือง และผ้าพันคอสีฟ้าแล้ว สีขาวก็ถูกนำมาใช้ในการปราศรัยบนเวที ของแกนนำฝ่ายพันธมิตรฯ ด้วย กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย (2550) กล่าวว่า สีขาว (white) เป็นสีที่สื่อสารอารมณ์ที่เต็มไปด้วยความสุข ความเบา การเป็นกลาง และเย็น ความหมายของสีขาวมักจะหมายถึงโอกาสสำคัญ ความบริสุทธิ์ ความสุข ความเบา และความอ่อนน้อม

เสื้อยืดสีขาว สกรีนประโยค “ลูกจีนรักชาติ” ที่นายสนธิ ลิ้มทองกุล แกนนำคนสำคัญของ
ฝ่ายพันธมิตรฯ สวมใส่ขณะปราศรัย

เสื้อยืดสีขาวที่นายสนธิ ลิ้มทองกุล สวมใส่บนเวทีปราศรัย สีขาวเป็นสีที่สื่อสารถึงความบริสุทธิ์ อ่อนน้อมถ่อมตน การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นการชุมนุมด้วยเจตนาบริสุทธิ์ต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

เสื้อยืดสีขาว มีประโยค “ลูกจีนรักชาติ” นั้นเป็นตัวอักษรสีแดงสกรีนบนเสื้อยืดคอกกลมสีขาว สีแดงตามวัฒนธรรมของชาวจีน เป็นสีแห่งธาตุไฟ ซึ่งหมายถึงความอบอุ่น แสงสว่าง สีแดงหมายถึงความรัก ความเป็นสิริมงคล อำนาจ บารมี และความกล้าหาญ ความกระตือรือร้น (ยุทธชัย อนันตศักรานนท์, 2551)

Danto (1988) กล่าวว่า ในวัฒนธรรมจีน สีแดงเปรียบเสมือนจิตวิญญาณของชาวจีน อยู่ร่วมกับวัฒนธรรมของชาวจีนมานาน นอกจากนี้ ความเชื่อของชาวจีนที่ว่าสีแดงเป็นสีมงคล คุ่มครองป้องกันภัย ขับไล่ภูติผีปีศาจออกไป ความหมายของสีแดง จึงเพิ่มขึ้นว่าเป็นสีที่มีความศักดิ์สิทธิ์

เสื้อยืด “ลูกจีนรักชาติ” ที่เขียนเป็นภาษาจีน ของฝ่ายพันธมิตร³⁰

เมื่อนำสีขาว ที่เป็นสีพื้นของเสื้อ มาสกรีนตัวอักษร “ลูกจีนรักชาติ” ด้วยสีแดง ก็อาจแปลความหมายได้ว่า ลูกหลานชาวจีนที่มีความกระตือรือร้น และกล้าหาญ มีความรักชาติอย่างบริสุทธิ์ใจ การใช้สีแดงสกรีนอักษรเหล่านั้น มีความหมายที่แปลได้เพิ่มเติมอีกว่า ด้วยความรักชาติของลูกหลานชาวจีนที่บริสุทธิ์ใจนี้ สิ่งศักดิ์สิทธิ์จะปกป้องลูกจีนที่รักชาติทุกคนด้วย

3. ฉากหลังบนเวที

Cheney (1928) กล่าวว่า การสร้างฉากหลัง คือการออกแบบพื้นหลังของเวทีที่มีความเหมาะสม และพอดี เพื่อที่จะเป็นองค์ประกอบในการสื่อสาร อาจกล่าวได้ว่าฉากหลังเป็นศิลปะ

ฉากหลังมีหลายประเภท มีทั้งที่เป็นทางการ ถูกต้อง ศิลปะของการสร้างฉากหลังนั้นมีมากมาย และเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การนำภาพมาเป็นฉากหลังนั้น เป็นการนำเสนอถึงสิ่งที่แสดงอารมณ์ของผู้ส่งสาร และอาจเป็นตัวแทน (representation) ของผู้ส่งสารได้

ศิลปินผู้สร้างฉากหลัง (artist) จะต้องทำนายรสนิยมของผู้รับสารซึ่ง โดยมากแล้ว ผู้สร้างฉากหลัง มักจะสร้างตามหลักการของตนเอง หากผู้ออกแบบฉากหลังอาจเป็นบุคคลเดียวกับผู้ที่ต้องการสื่อสารความหมาย ฉากหลังก็จะสื่อสารได้สำเร็จ

³⁰ ออกเสียงได้ว่า “ไต่ฮุยอ้อไต่ท้าว” หมายความว่า ชาวจีน (คนไทยเชื้อสายจีน) รักประเทศไทย

โดยธรรมชาติของการสร้างฉากหลังนั้น จะต้องสร้างให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกตามที่ผู้ส่งสารต้องการ ทั้งนี้การออกแบบฉากหลังจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงเรื่องของรูปทรง สีสรร วัตถุประกอบฉากเหล่านี้ เป็นสิ่งที่สร้างอารมณ์ให้กับผู้รับสาร

สีของฉากหลังจะช่วยสื่อสารความหมายได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการประยุกต์ใช้กฎของการจัดองค์ประกอบของฉาก ทั้งการใช้เส้น รูปวัตถุ รวมไปถึงสีสรร ในยุคปัจจุบันนี้ ฉากหลังมีบทบาทในการเติมเต็มความหมายของผู้ส่งสาร นักวิชาการในยุคปัจจุบันมักจะมองข้ามศิลปินผู้สร้างฉากหลัง ทั้งที่ฉากหลังนั้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเร้าอารมณ์ให้ถึงขีดสุด หรือเร้าอารมณ์ให้รุนแรงมากขึ้น

ฉากหลังของเวทีฝ่ายพันธมิตรฯ

ฉากหลังของเวทีฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น มีสีเหลืองคุมโทนไว้ เนื่องจากสีเหลืองเป็นสัญลักษณ์หลักตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตามฉากหลังของเวทีฝ่ายพันธมิตรฯ ยังมีการใช้สีอื่น ๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อสื่อสารความหมาย นอกจากนี้ฉากหลังของเวทีฝ่ายพันธมิตรฯ ยังประกอบด้วยรูปภาพ และข้อความ เพื่อสื่อสารความหมาย

เราอาจกล่าวได้โดยสรุปว่าฉากหลังของเวทีพันธมิตรฯ มีทั้งสี รูปภาพ ตัวอักษร ประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อสื่อความหมายทั้งความหมายนัยตรง (denotative meaning) และความหมายนัยประหวัด (connotative meaning)

ฉากหลังของเวทีพันธมิตรฯ

ฉากหลังของเวทีที่เป็นสีเหลือง ตัดกับภาพ ตัวอักษรสีแดงและสีดำ แสดงให้เห็นถึงมุมมองของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่สื่อสารความหมายนัยตรงว่า นายสมัคร กำลังโมโห โมโหมาก จนหน้าแดง³¹ มุมมองความหมายนัยประหวัดนั้น ภาพฉากหลังของเวทีชี้ให้เห็นว่า นายสมัคร สุนทรเวช มีอันตรายใหญ่ใหญ่หลวงต่อแผ่นดินไทย

ภาพล้อเลียนนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี และพรรคพวก

ภาพฉากหลังบนเวทีพันธมิตรฯ นี้ เมื่อเราพิจารณารายละเอียด เราจะพบว่า บุคคลที่ถูกกล่าวถึง ในเชิงล้อเลียนอย่างชัดเจนคือนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี ที่มีจมูกูปร่างที่เป็นเอกลักษณ์ ไม่ซ้ำแบบใคร เมื่อจะวาดภาพการ์ตูนล้อเลียนนายสมัคร สิ่งที่จะช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าเป็นภาพของนายสมัคร คือจมูกที่ใหญ่³² การนำเอาเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เป็นเพียงส่วนเดียวของนายสมัครขึ้นมา และชี้ให้ผู้รับสารสามารถเชื่อมโยงถึงนายสมัครได้นั้น ในทางสัญวิทยา (Semiology) อาจกล่าวได้ว่าเป็นกลยุทธการสื่อสารแบบ Metonymy

³¹ โมโหจนเลือดขึ้นหน้า หรือโมโหจนหน้าแดง เกิดจากหัวใจจะเต้นเร็วขึ้น ทำให้เลือดถูกสูบฉีดเข้าไปที่กล้ามเนื้อ และสมองโดยตรง ม่านตาจะเบิกกว้างขึ้น น้ำตาลในเลือดก็จะสูงขึ้น เมื่อเลือดถูกสูบฉีดมากขึ้น ใบหน้าจะเริ่มกลายเป็นสีแดง (McElroy and Townsend, P.K. 19๙6)

³² รูปร่างจมูกของนายสมัครนี้ ทำให้เกิดการตั้งฉายาให้นายสมัครว่า “ชมพู่” เพราะจมูกที่ใหญ่ และบานออกเหมือนชมพู่

นายสมัคร สุนทรเวช

กาณฺญา แก้วเทพ (2541) กล่าวว่า Metonymy เป็นวิธีการถ่ายทอดความหมายโดยที่หยิบยกเอาส่วนเล็ยวเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งของสัณฺญะ (part) มาแทนความหมายของส่วนรวมทั้งหมด (whole) ตัวอย่างในกรณีนี้คือการวาดภาพใบหน้านายสมัครซึ่งเน้นชัดเจนนที่รูปร่างจุมุกของนายสมัครซึ่งเป็นเอกลักษณะของนายสมัครมานำเสนอ เมื่อผู้รับสารเห็นภาพลั้อยันดังกล่าว ก็จจะทราบความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการนำเสนอ ว่าเกี่ยวข้องกับนายสมัคร

นอกจากการใช้จุมุกของนายสมัครเป็นตัวสารเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจได้ถึงนายสมัครแล้ว ใบหน้าของนายสมัครมีสีแดง

Johnson (1997) กล่าวถึงความหมายของสีแดงว่า เกี่ยวข้องกับเรื่องความรุนแรงทางศาสนา ในช่วงศตวรรษที่ 19 สีแดงถูกใช้สื่อความหมายเรื่องความอันตราย ความอันตรายส่วนมากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่มีมาเกี่ยวข้อง ความเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดอันตรายได้อีกคือการทำงานด้วยเครื่องจักรกล โดยมากสัณฺญานเตือนให้ระวังอันตราย และเตือนให้ผู้รับสารรู้ว่ามีความเสี่ยงในการกระทำอะไรบางอย่าง จะใช้สีแดงเป็นสัณฺญะ

เมื่อจาแหล่งของเวทียฝ่ายพันธมิตรฯ วาดภาพการ์ตูนลั้อยันนายสมัคร โดยการเน้นที่จุมุกแล้ว ภาพการ์ตูนนั้นยังทำหน้าที่ในการสื่อสารว่า นายสมัครกำลังโมโห หรือโกรธไม่ได้ระบุชัดเจนนว่าโมโหหรือโกรธใคร มากไปกว่านั้นนายสมัครยังเป็นอันตราย เพราะนอกจากมีใบหน้าที่เป็นสีแดงและ ปากของนายสมัครในรูปแบบการ์ตูนนั้นยังอ้ากว้าง และมีคำว่า “ประเทศไทย” ถูกจัดวางไว้บริเวณปากของภาพการ์ตูนที่ลั้อยันนายสมัคร สื่อสารความหมายได้ชัดเจนนว่า นายสมัคร

กำลังกีดกันประเทศไทย ความหมายเหล่านี้ จัดได้ว่าเป็นความหมายนัยตรง (denotative meaning) ที่ถูกสื่อสารออกมาเป็นภาพการ์ตูน

อย่างไรก็ตาม ความหมายของใบหน้าของนายสมัคร (ที่มี พ.ต.ท.ทักษิณนั่งบนศีรษะ ขาพาดลงมาจนถึงศีรษะของนายสมัคร) นั้น อาจช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่า ที่นายสมัครโกรธจนหน้าแดงนั้น ก็เนื่องจากว่ามี พ.ต.ท.ทักษิณคอยสั่งให้กระทำการตาม ๆ คำสั่งของตน การกระทำของนายสมัครนั้น มิใช่ นายสมัครเป็นผู้ตัดสินใจ นายสมัครเป็นเพียงผู้ทำตามคำสั่งเท่านั้น ความหมายนี้ได้รับการยืนยันบนฉากหลังที่เช่นเดียวกัน ความหมายที่ปรากฏจากภาพฉากหลังบนเวทีนี้ จึงมีนัยยะว่านายสมัคร มีความไม่พอใจ พ.ต.ท.ทักษิณ และการทำงานเป็นตัวแทน ความหมายนี้ได้รับการยืนยันด้วยคำว่า NOMINEE บนฉากหลังเดียวกัน การที่ต้องทำงานตามคำสั่งของผู้ด้อยประสบการณ์ทางการเมืองมากกว่าตนเอง (ในกรณีนี้ พ.ต.ท.ทักษิณ บงการรัฐบาลจริง) อาจทำให้นายสมัครโมโหจนหน้าแดง มากไปกว่านั้น ตำแหน่งที่ พ.ต.ท.ทักษิณ นั่งเป็นศีรษะ อากาษาของ พ.ต.ท.ทักษิณ ที่ปรากฏคือ การถือถุงเงินสกุลบาท ก็สามารถตีความหมายได้ว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ใช้เงินเพื่อควบคุมพรรคพวกของตน ให้ทำงานตามที่ตนต้องการ (อาจกล่าวได้ว่า “ใช้เงินพาดหัว” ได้)

นอกจากนายสมัคร สุนทรเวช บุคคลที่เห็นเด่นชัดเป็นคนที่สอง ในต่อจากนายสมัคร คือ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

เอกลักษณ์ประจำตัวของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร คือการที่มีลักษณะใบหน้าที่เป็นสี่เหลี่ยม ผู้วาดภาพการ์ตูนที่ต้องการล้อเลียน พ.ต.ท.ทักษิณ ต่างก็ใช้จุดนี้เป็นจุดบอกใบ้ (hint) ให้ผู้รับสารเข้าใจว่า ภาพนี้คือภาพของ พ.ต.ท.ทักษิณ

พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

ภาพล้อเลียนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กำลังนั่งบนศีรษะ
ของนายสมัคร สุนทรเวช บนฉากหลังของเวทีฝ่ายพันธมิตรฯ

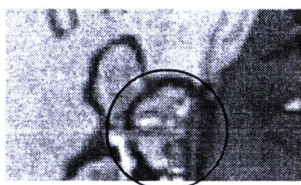
จากภาพ เราจะเห็นภาพ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กำลังนั่งบนศีรษะของสมาชิกมือขวาถือแก้ว
มีเชิง มือซ้ายถือถุงใส่เงิน (สกุลบาทไทย) พร้อมกับคำพูดว่า “สนุกจังโว้ย! ฮ่า ฮ่า!”

ภาพล้อเลียน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ภาพนี้ แสดงให้เห็นอย่างตรงไปตรงมาว่า ฝ่าย
พันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารว่า นายสมัครเป็นนายกรัฐมนตรี ที่ถูกควบคุมโดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชิน
วัตร เห็นได้จากตำแหน่งที่ พ.ต.ท.ทักษิณ นั่งบนศีรษะของนายสมัคร อากาษาของ พ.ต.ท.
ทักษิณ ในภาพการ์ตูนบนฉากเวทีทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า พ.ต.ท.ทักษิณ นั้นเป็นบุคคลที่ร่ำรวย ใช้
ชีวิตฟุ้งเฟ้อ ไม่ว่าจะเป็นการอุปชักร์ การดื่มเครื่องดื่มราคาแพง (สันนิษฐาน ได้จากลักษณะของ
แก้ว ที่เป็นแก้วมีเชิง) และถือถุงใส่เงินสกุลบาทไทย อากาษาที่วาดออกมาเป็นภาพล้อเลียน
เหล่านี้ เป็นการสื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา ไม่ต้องอาศัยการตีความใด ๆ ก็เข้าใจได้ว่า ผู้
วาดภาพนี้ หรือผู้ส่งสารนี้ กำลังต่อต้าน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

มากไปกว่านั้น ตำแหน่งที่ พ.ต.ท.ทักษิณ นั่งในภาพการ์ตูน ยังนั่งบนศีรษะของนายสมัคร
สุนทรเวช โดยที่นายสมัครนั้น กำลัง “กักกิน” ประเทศไทยอยู่ การที่ พ.ต.ท.ทักษิณ นั่งที่ตำแหน่ง
นั้น แสดงให้เห็นว่า พ.ต.ท.ทักษิณ เป็นผู้ควบคุมนายสมัครในการกักกิน (หรือการทุจริต) ประเทศ
ไทย

พฤติกรรมของคนต่าง ๆ ในภาพการ์ตูนของฉากหลังบนเวทีพันธมิตรฯจากนี้ ยังสื่อสาร
ความหมายถึงบุคคลอื่น ๆ เกี่ยวข้องกับฝ่ายรัฐบาล เช่น พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ (เห็นได้จาก
ลักษณะแว่นตา)

เปรียบเทียบภาพการ์ตูนล้อเลียน พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

นายเนวิน ชิดชอบ พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ มีอาการภาษาที่แสดงให้เห็นชัดว่ายอมตามรับใช้ พ.ต.ท.ทักษิณ เนื่องจากอาการภาษาของบุคคลเหล่านั้น อยู่ในท่าทางที่แสดงให้เห็นว่ากำลังมองขึ้นไปยังที่ที่อยู่สูงสูงกว่าตนเอง และคุกเข่าลง (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2542) เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าจงรักภักดี และเคารพยกย่อง พ.ต.ท.ทักษิณ ทำนองเดียวกันกับบุคคลอื่น ๆ ในภาพการ์ตูนล้อเลียน ที่แม้ไม่ได้คุกเข่าให้เห็น แต่ก็สามารถคาดเดาอาการภาษาได้ว่าคุกเข่า มากไปกว่านั้น บุคคลเหล่านั้น ยังประคองนายสมัคร สุนทรเวช ไว้ เพื่อแสดงให้เห็นว่า บุคคลเหล่านี้เป็นพวกที่สนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ

ฉากของเวทีฝ้ายพันธมิตรฯ มีทั้งรูปภาพ และตัวอักษร ตัวอักษรในที่นี้ไม่ได้หมายความถึงคำที่อักษรเหล่านั้นมารวมกันสร้างความหมายให้เกิดเป็นวัจนภาษา (ทั้งตัวอักษรที่สามารถประสมคำได้ และต้องสะกดคำได้ -เช่น อักษรไทย อักษรอังกฤษ- และตัวที่ไม่ต้องสะกดคำ แต่สามารถออกเสียงได้เลย เนื่องจากตัวอักษรเหล่านั้น มีพัฒนาการจากรูปภาพ -เช่น อักษรจีน อักษรญี่ปุ่น-) แต่หมายถึง “ตัวอักษร” เอง

แม้มิได้สะกดคำ หรือสื่อสารความหมายแบบวัจนภาษา แต่ตัวอักษรเองก็สื่อความหมายได้ (Zender, 2006) ทั้งความหมายนัยตรง และความหมายนัยประวัติ บนฉากหลังของเวทีฝ้ายพันธมิตรฯ เราจะเห็นได้ว่ามีทั้งอักษรไทย และอักษรอังกฤษ

ตัวอักษรบนฉากหลังของเวทีพันธมิตร

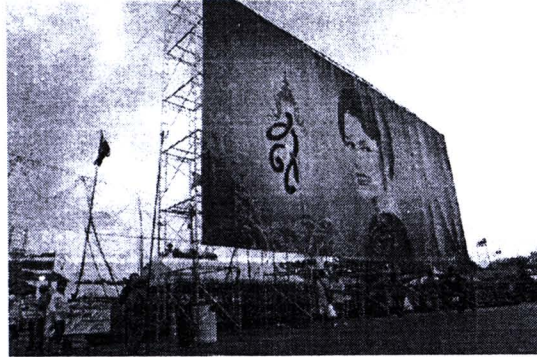

ตัวอักษรไทย เป็นสิ่งที่สื่อความหมายว่า การชุมนุมครั้งนี้ เป็นการชุมนุมในประเทศไทย และเป็นการชุมนุมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย สีของตัวอักษรเป็นสีดำ แสดงให้เห็นถึงนัยยะ ความมืดดำของประเด็นที่ก่อให้เกิดการชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ตัวอักษรอังกฤษบนฉากหลัง แสดงเจตนาของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่รู้ว่าการชุมนุมครั้งนี้มีนักข่าวต่างประเทศเข้าร่วมสังเกตการณ์ เช่น CNN NHK NBC (คมชัดลึก, 2549) ภาษาอังกฤษจึงถูกนำมาใช้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารไปยังประเทศอื่น ๆ ที่มีใช้ประเทศไทย การใช้ภาษาอังกฤษของฝ่ายพันธมิตรฯ แสดงให้เห็นว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสร้างประเด็นในการชุมนุม ให้เป็นประเด็นระดับโลก การเน้นตัวอักษรของคำบางคำในภาษาอังกฤษบนฉาก ใช้ตัวอักษรใหญ่ (capital) เช่น ตัวอักษรที่รวมตัวกันแล้ว ได้วิจนภาษาว่า NOMINEE เป็นสิ่งที่แสดงถึงการให้ความสำคัญต่อประเด็นที่ตัวอักษรใหญ่สื่อสารความหมายออกมาเป็นวิจนภาษา และเนื่องจากภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่มนุษย์ทุกคนต่างก็รู้คำ และตัวอักษร (Eriquez, 2001) ภาษาอังกฤษจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารไปยังนานาประเทศ อาจกล่าวได้ว่า ในเรื่องของตัวอักษร เป็นการทำงานของวิจนภาษาและอวิจนภาษาควบคู่กัน เพื่อให้ผลของการสื่อสารเป็นไปตามที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการ

สีของตัวอักษรไทยเป็นสีดำ เพื่อประโยชน์ด้านการอ่าน (เดิมศักดิ์ จารุปราน, สัมภาษณ์ 17 สิงหาคม 2549) สีของตัวอักษรอังกฤษเป็นสีแดง เป็นตัวบ่งบอกว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการเรียกร้องความสำคัญจากนานาชาติต่อประเด็นที่ชุมนุม

ฉากหลังบนเวทีของฝ่ายพันธมิตรฯ ถูกเปลี่ยน ในวันที่ 9 สิงหาคม 2551 เพื่อแสดงความจงรักภักดี และถวายพระพรในวาระเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 12 สิงหาคม 2551

ฉากหลังของเวทีฝ่ายพันธมิตรฯ ในวโรกาส เฉลิมพระชนพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

ฉากหลังของเวทีฝ่ายพันธมิตรฯ นี้ ได้ัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์ขนาดใหญ่ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และตราอักษรย่อประจำพระองค์ "ส.ก." ขนาดใหญ่ ไว้บนพื้นหลังสีฟ้า ไล่ความเข้ม (shade) ของสีจากสีฟ้าในส่วนกลางภาพ มาเป็นสีฟ้าที่เข้มขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นสีกรมท่าในส่วนริมภาพ

ฝ่ายพันธมิตรฯ ติดตั้งฉากนี้เพื่อเตรียมฉลอง ในวาระเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สีฟ้า ซึ่งเป็นสีประจำวันศุกร์ อันเป็นวันประสูติของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงถูกนำมาใช้เพื่อสื่อสำรณัยยะถึงความจงรักภักดีของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่มีต่อพระองค์ท่าน

ฉากหลังบนเวทีของฝ่ายพันธมิตรฯ ถูกช้อนทับจากฉากปกติ ซึ่งมีสีเหลืองเป็นสีหลักถูกภาพของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร ช้อนทับไว้ด้วยมีพื้นหลังเป็นสีดำ มีขนาดใหญ่ และมีลักษณะเป็นภาพถ่ายทางการที่ใช้ในบัตรประจำตัวประชาชน

ภาพประกาศจับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และคุณหญิงพจมาน ชินวัตร

บนฉากหลังของเวทีพันธมิตรฯ

การซ้อนทับภาพถ่ายของบุคคลทั้งสอง ไว้บนฉากเวทีปกติ แสดงให้เห็นว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ มีแผนการจะใช้ฉากหลังภาพนี้ในเวลาที่ไม่นานนัก การนำภาพฉากปกติออก แล้วนำภาพของทั้ง พ.ต.ท.ทักษิณ และคุณหญิงพจมาน มาเป็นฉากหลังแทนเป็นเรื่องที่ทำให้เสียเวลา และเสียแรงของบุคคลที่รับผิดชอบฉากหลัง ดังนั้นการนำภาพถ่ายของทั้งสองคนมาปิดทับไว้ น่าจะดีกว่า

ความหมายของภาพถ่ายของบุคคลทั้งสองบนฉากของเวทีพันธมิตรฯ ถูกเติมเต็มด้วยตัวอักษรไทย และตัวอักษรอังกฤษ เช่นเดียวกับภาพก่อนหน้านี้ ตัวอักษรไทยมีสีขาว ตัดกับพื้นหลังของฉากที่เป็นสีดำ สื่อถึงความมืดมน ลึกลับ หวัง ของบุคคลทั้งสองคน ส่วนตัวอักษรอังกฤษยังคงเป็นสีแดง สื่อเจตนากรรมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ต้องการตอกย้ำให้ประเด็นของการชุมนุมนี้ เป็นประเด็นระดับโลก ขนาดของตัวอักษรภาษาอังกฤษที่ใหญ่กว่าอักษรไทย เป็นสิ่งที่สื่อสารว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ ให้ความสำคัญต่อการรับรู้ของนานาชาติเกี่ยวกับบุคคลทั้งสองนี้ มากไปกว่านั้น การนำภาพถ่ายของทั้งสองคนมาติดตั้งทับฉากหลังเดิม เป็นการแสดงให้เห็นว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ให้ความสำคัญมากกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทั้งสอง นอกจากนี้ ภาพบนฉากหลังดังกล่าว ยังทำหน้าที่ประจานความผิดของ พ.ต.ท.ทักษิณ และคุณหญิงพจมาน ณ ป้อมเพชร³³ ด้วย

³³ นามสกุลเดิมของคุณหญิงพจมาน ที่ใช้ก่อนสมรสกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ภายหลังทั้งสองได้จดทะเบียนหย่าจากกัน ด้วยเหตุผลทางกฎหมาย และคติความต่าง ๆ ที่โดนโจมตีทางการเมือง

4. มือตบ

มือตบ เป็นอุปกรณ์ประกอบการฟังการปราศรัย (accessory) ของผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ทั้งนี้ เนื่องจากลักษณะการชุมนุม ที่มีผู้ปราศรัยเพียงคนเดียว และมีผู้ฟังเป็นจำนวนมาก การปราศรัยในลักษณะนี้ จึงต้องใช้เครื่องขยายเสียง เพื่อให้ผู้ร่วมชุมนุมจำนวนมากได้ยินในสิ่งที่ผู้ปราศรัยพูด ลักษณะการสื่อสารแบบนี้แทบจะเรียกได้ว่าเป็นการสื่อสารทางเดียว (one-way communication) กล่าวคือ เป็นการสื่อสารที่ผู้พูดยึดพื้นที่ในการพูด (floor) เสียเป็นส่วนใหญ่ ในกรณีการฟังการปราศรัยนี้ ผู้รับสารแทบจะไม่สามารถส่งการสื่อสารตอบกลับ (feed back) ได้ สิ่งที่ได้รับสารทำได้คือการตะโกน โห่ร้อง และตบมือ (ร้านทำมือ, 2554)

การตบมือ

การตบมือ หมายถึง การเอาฝ่ามือตีกันให้เกิดเสียงเพื่อแสดงความยินดี เป็นต้น, ปรบมือก็ว่า (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

Thomson (อ้างถึงใน, Conville and Rogers, 1988) กล่าวว่า เมื่อก่อนการตบมือ เป็นสิ่งที่ให้รางวัลจากกลุ่ม จนกระทั่งการตบมือกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบการสื่อสาร (communication system) อย่างไรก็ตาม หลักฐานที่น่าสังเกตสำหรับวัฒนธรรมต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการปรบมือคือ พฤติกรรมดังกล่าวนั้น ถูกฝ่ายทอดต่อมาเรื่อย ๆ จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่

ในการชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น มีผู้ร่วมชุมนุมเป็นจำนวนมาก เมื่อพิจารณาจากธรรมชาติของการชุมนุม และการสื่อสารแบบการปราศรัยแล้วจะพบว่า เวลา 163 วัน (ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2551 – 3 ธันวาคม 2551) ผู้ร่วมชุมนุมจะต้องใช้เวลาถึง 3,888 ชั่วโมง ที่ต้องตบมือเป็นระยะ ๆ เพื่อส่งการตอบกลับ (feed back) ไปยังผู้ปราศรัยของกลุ่มพันธมิตรฯ

ที่มาของมือตบ

มือตบนั้น ทำจากพลาสติก รูปร่างเลียนแบบมือมนุษย์ ซ้อนกันเป็น 3 ชั้น ยึดติดกัน เมื่อเขย่าแล้วจะมีเสียงดัง (Wikipedia, 2554)

เมื่อต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานเพื่อชุมนุมฯ อุปกรณ์ที่ใช้ นอกจากเสื้อผ้าสีเหลือง ผ้าพันคอ สีฟ้าแล้ว ผู้ร่วมชุมนุมยังต้องใช้มือตบ มาทำหน้าที่แทนการตบมือ (Wikipedia, 2554)

ที่มาของมือตบนั้นมาจากประเทศจีน ผลิตมือตบเพื่อให้เป็นของเล่นเด็ก จนกระทั่งปี 1963 สหรัฐอเมริกา ได้ใช้มือตบในการเชียร์กีฬา โดยเฉพาะการแข่งขันบาสเก็ตบอล NBA มือตบจึงเริ่มเป็นที่รู้จัก ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ปี 2008 ที่มีประเทศจีนเป็นเจ้าภาพ มือตบก็ถูกนำมาใช้เพื่อเชียร์นักกีฬาของชาติตน (Wikipedia, 2554)

สำหรับประเทศไทยนี้ การใช้มือตบมิได้นำมาใช้ในการกีฬา แต่นำมาใช้ในทางการเมือง จุดเริ่มต้นของมือตบในประเทศไทยนี้ มาจาก นางสาวอัญชะลี ไพรีรัก และกมลพร วรกุล นำมาใช้ในรายการเล่าข่าว ทางสถานี ASTV มือตบเริ่มเป็นที่นิยมกันมากขึ้นเพื่อ พลตรีจำลอง ศรีเมือง นำขึ้นมาใช้บนเวทีปราศรัย เพื่อตอบโต้ นายสมัคร สุขทรเวช ที่กล่าวเรื่องมือที่สามที่มองไม่เห็น อยู่เบื้องหลังฝ่ายพันธมิตรฯ (Wikipedia, 2554)

มือตบ

ความหมายของมือตบ

ช่วงแรกของการเริ่มใช้มือตบนั้น ไม่มีความหมายใด ๆ นอกจากเป็นหนึ่งในอุปกรณ์ของผู้ร่วมชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ผู้ร่วมชุมนุมส่วนมากมีไว้ในครอบครอง (manager online, 2551) มือตบเป็นเครื่องมือที่ใช้แทนการตบมือเท่านั้นในช่วงแรกของการนำมือตบมาใช้ในการชุมนุม เห็นได้จากการปราศรัยบนเวทีของ นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ที่กล่าวเรื่องมือตบ

“...40 กว่าวันแล้ว เรายังไม่เลิกเลย เรายังไม่เลิกเลย อ่อนวอนยังงี้ก็ไม่ยอมเลิก เสนออะไรมา รับหมดปรบมือ การเมืองใหม่ปรบมือก่อนเลย เดี่ยวค่อยคิดทีหลังวะ ขนาดนั้น ปรบมือเมื่อยเนี่ย ไปหาอะไรมาสั้นแทนวะ ผมไม่เคยเห็นประเทศไหนมันปรบมือด้วยการสั้นเลย เห็นประเทศนี้แหละ เอ้า สั้น สั้นดูซิ ดบทั้งคืนก็ไม่เมื่อย พวกต่างประเทศ มีฝรั่ง สงสัยว่าจะเอาไปลงหนังสือประหลาด Guinness Book ว่าพวกเขาปรบมือกันเป็นแสน ล้าน ๆ ครั้ง แต่ไม่เมื่อยเลยวะ พอมาดู พอมาดูเมืองไทยนี่ก็ [โธ่] โห ปรบแบบนี้เอง ใช้[เครื่อง] ช่วยแรง ไม่มันทีกวะ...” (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 6 กรกฎาคม 2551, ละพานมัทมาวันรังสรรค์)

จากคำพูดของนายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ข้างต้น จะเห็นหน้าที่ของมือตบว่าเป็นของที่ใช้ทุนแรงในการตบมือ มือตบก็คืออุปกรณ์ชนิดหนึ่ง que สร้างให้เกิดเสียงคล้ายการตบมือ ความหมายของมือตบในช่วงแรกเริ่มนั้น จัดว่าเป็นความหมายนัยตรง (denotative meaning) คือ อุปกรณ์เสริมในการฟังการปราศรัยของฝ่ายพันธมิตรฯ เท่านั้น

การสถาปนาความหมายของมือตบ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเกี่ยวกับมือตบ ที่ผู้ร่วมชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เป็นอุปกรณ์คู่กายในการฟังการปราศรัย (manager online, 2551) มือตบเป็นเพียงอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อทดแทนการตบมือเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อมือตบได้รับความนิยมมากขึ้น จนกลายเป็นอุปกรณ์คู่กายของผู้ร่วมชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ มือตบจึงเริ่มมีความหมายมากขึ้น จากที่มีเพียงความหมายนัยตรง มือตบเริ่มมีความหมายเชื่อมโยง³⁴ ถึงกลุ่มพันธมิตรฯ

การสถาปนาความหมายของมือตบ มีมากขึ้นไปอีก มือตบไม่ได้เป็นแค่อุปกรณ์ ที่สามารถเชื่อมโยงความหมายไปยังฝ่ายพันธมิตรฯ เท่านั้น แต่มือตบทำให้ที่เป็นตัวแทน (representation)

³⁴ Index ตามที่ Peirce ให้ทัศนะว่า index เป็นประเภทของสัญญาณที่ต้องอาศัยการตีความสิ่งที่เราเห็น และเชื่อมโยงสัญญาณตัวนั้น เข้ากับสิ่งอื่น ๆ เช่น เราเห็นควันสีดำ ลอยขึ้นมาจำนวนมาก การจรรยาในขณะนั้นก็ติดขัด และหนาแน่นมาก เราก็ตีความจากควันสีดำ และสภาพการจรรยาได้ว่า ข้างหน้าที่เรากำลังจะขับรถผ่านไปนั้น มีไฟไหม้อาคารอยู่ หรืออาจจะมียุบัติเหตุที่มีไฟเข้ามาเกี่ยวข้อง

ของฝ่ายพันธมิตรฯ เพียงแค่มองเห็นผู้อื่นถือมือตบ ก็จะสามารถตีความได้ว่า บุคคลที่ถือมือตบนั้น สันนิษฐานฝ่ายพันธมิตรฯ

ความที่เป็นเพียงส่วนเสี้ยวของฝ่ายพันธมิตรฯ แต่ทำให้ผู้ที่มองเห็นเข้าใจได้ทันทีว่าคนที่ถือมือตบนั้น สันนิษฐานฝ่ายพันธมิตรฯ (ซึ่งอาจไม่เป็นความจริงก็ได้) การตีความหมายของมือตบ เช่นนี้ สามารถเรียกได้ว่าเป็น metonymy

กาญจนา แก้วเทพ (2541) กล่าวว่า metonymy คือการถ่ายทอดความหมาย โดยที่หยิบเอาส่วนเสี้ยวเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งของสัญลักษณ์ (part) มาแทนความหมายของส่วนรวมทั้งหมด (whole) ดังนั้น มือตบที่เป็นส่วนเสี้ยวหนึ่งของฝ่ายพันธมิตรฯ กลายเป็นตัวแทนของฝ่ายพันธมิตรฯ ตามแนวคิดแบบ metonymy การมองเห็นมือตบ ก็เท่ากับว่ามองเห็นฝ่ายพันธมิตรฯ ทั้งหมด

การที่มือตบทำหน้าที่เป็นตัวแทนของฝ่ายพันธมิตรฯ ได้อย่างสมบูรณ์นี้ สื่อมวลชนมีส่วนสนับสนุนเป็นอย่างมาก เนื่องจากสื่อมวลชนกล่าวถึงฝ่ายพันธมิตรฯ โดยมีมือตบเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือในบางโอกาส สื่อมวลชนก็เรียกฝ่ายพันธมิตรฯ ทั้งแกนนำคนสำคัญ และผู้ร่วมชุมนุม ว่าพวกมือตบ หรือมือตบมือตบ เช่น

- *มือตบมือตบ* รวมตัวให้ไล่ กมธ. คมนาคม (Mcot News, 2551)
- *มือตบมือตบ* โห่ไล่ปิดล้อมนายกฯที่ไอซีที (INN, 2552)
- *นักรบมือตบ* ทอยยร่วมเวที “พธม. ชัยภูมิ” คึกคัก
ตร.คุมเข้ม มือตบแดงถ่อยบุกป่วน (ผู้จัดการออนไลน์, 2552)

จากตัวอย่าง เราจะเห็นได้ว่า แทบจะไม่มีคำว่า “พันธมิตรฯ” เลย แต่มีการใช้คำว่า “มือตบ” แทน การเป็นตัวแทนของฝ่ายพันธมิตรฯ ของมือตบนี้ จึงมิได้มีความหมายเพียงแค่อุปกรณ์ที่ผู้ร่วมชุมนุมนำมาใช้แทนการตบมือเท่านั้น แต่มือตบยังแสดงให้เห็นบุคคลอื่น ๆ รู้ว่า ผู้ที่พกมือตบ คือผู้สนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ การเห็นมือตบ ก็เท่ากับการเห็นฝ่ายพันธมิตรฯ

อวัจนภาษาที่ปรากฏในรายการ “ความจริงวันนี้”

อวัจนภาษาของฝ่ายรัฐบาลที่ปรากฏในรายการความจริงวันนี้ ตั้งแต่ 21 กรกฎาคม 2551 – 5 สิงหาคม 2551 ซึ่งเป็นช่วงที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ปักหลักชุมนุมยึดเยื้อที่สะพานมัฆวานรังสรรค์ ที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ ได้แก่

1. สีที่เป็นสัญลักษณ์
2. เสื้อผ้าการแต่งกาย
3. ฉากหลังของเวที

1. สีที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม

สีแดง เป็นสีที่ฝ่ายรัฐบาล และกลุ่ม นปช. ใช้เป็นสัญลักษณ์ สีแดงเป็นสีที่สะท้อนให้เห็นถึงความร้อนแรง เลือด และสงคราม (tara (นามแฝง), 2006)ตามทฤษฎีสีแล้ว สีแดงยังหมายถึงความแข็งแรง อันตราย พลังกำลัง และความปรารถนา รวมไปถึงความรัก นอกจากนี้สีแดงยังสื่อสารถึงวันอาทิตย์ เนื่องจากสีแดงเป็นสีประจำวันอาทิตย์

ตามประเพณีไทยโบราณ สีแดงเป็นสีสำหรับเจ้า พระตำหนัก หรือท้องพระโรง ก็นิยมทาสีแดง และสีแดงเป็นสีที่ห้ามประชาชนนุ่งห่ม เพราะถือว่าไม่รู้จักรั้วที่ต่ำที่สูง (Thai top wedding, 2551) ต่อเมื่อเวลาผ่านไปแล้ว ความหมายของสีแดงที่เป็นตัวแทนของเจ้าในสมัยก่อนหน้าเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเป็นความหมายอื่นที่มีลักษณะเป็นอัตวิสัย (subjective) ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5 ของราชวงศ์จักรี) สีแดงได้ถูกเพิ่มเติมความหมายให้เป็นสีประจำวันอาทิตย์ (สถาบันภาษาศาสตร์, 2526) และเริ่มมีความหมายอื่น ๆ มากขึ้น เช่น สีแดงเป็นสีมงคลของชาวจีน สีแดงเป็นการสื่อสารไปยังผู้ขับขี่ยานพาหนะทุกคนบอกท้องถนนว่าให้หยุดรถ และสีแดงหมายถึงความถึง “ชาติ” เมื่อนำมาใช้บนธงชาติไทยในปัจจุบันที่เป็นธง 3 สี สีแดงหมายถึงชาติ สีขาวหมายถึงศาสนา และสีน้ำเงินหมายถึงพระมหากษัตริย์

บทบาทของสีแดงและรายการ “ความจริงวันนี้”

สีที่ นปช. (ในนามของฝ่ายรัฐบาล) เลือกมาใช้เป็นสีประจำกลุ่มคือสีแดง ความหมายของสีแดงในที่นี้คือ “ชาติ” อันเป็นความหมายเดียวกันกับสีแดงที่ปรากฏบนธงชาติ

“ต้องสีแดงครับ แดงเท่านั้น เพราะสีแดงคือชาติ และชาติก็คือประชาชน สิ่งที่เราทำ ๆ กันอยู่ก็ทำเพื่อประชาชน เพราะงั้น [ฉะนั้น] จึงต้องเป็นสีแดงครับ” (วีระมุสิกพงศ์, สัมภาษณ์ 25 ตุลาคม 2553)

ความหมายของสีแดงที่หมายถึงชาติบนธงไตรรงค์ เริ่มมีการเพิ่มเติมความหมายอย่างเด่นชัดอีกครั้งในปี 2550 เมื่อฝ่าย นปช.³⁵ ที่สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกว่า “ไม่รับรัฐธรรมนูญ 2550” เมื่อครั้งมีการลงประชามติรับร่าง หรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ 2550^{36,37} ในสมัยรัฐบาล คมช. (Wikipedia, 2554) ผู้ที่สนับสนุน พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และกลุ่ม นปช. ได้ปักหลักชุมนุมเพื่อต่อต้านร่างรัฐธรรมนูญ 2550 บริเวณท้องสนามหลวง เป็นเวลา 2 เดือน นับจากบัดนั้นเป็นต้นมา สีแดงก็ได้รับการยืนยันอย่างชัดเจน ว่าเป็นสีสัญลักษณ์ของ นปช. (หรือ นปท.) และฝ่ายรัฐบาล ยิ่งไปกว่านั้น สีแดงถูกสถาปนาความหมายให้เป็นตัวแทน (represent) ของฝ่ายรัฐบาลที่มีพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำ และเป็นตัวแทนของ นปช.

เมื่อพรรคพลังประชาชนชนะการเลือกตั้ง ในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 และเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล โดยมีนายสมัคร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรฯ ก็เริ่มขึ้นอีกครั้ง เป้าหมายที่สำคัญคือ “ต่อต้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550” เนื่องจากฝ่ายรัฐบาลจะแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2550 บางมาตรา

³⁵ นปท. ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือ (National United Front of Democracy Against Dictatorship, UDD.)

³⁶ การรับร่างรัฐธรรมนูญ 2550 ในวันที่ 16 สิงหาคม 2550 ผลการลงประชามติได้ 14,727,306 เสียง คิดเป็นร้อยละ 57.81 เห็นด้วย และยอมรับร่างรัฐธรรมนูญ 2550 ไม่รับร่าง 10,474,441 เสียง คิดเป็นร้อยละ 42.19 จากคะแนนเสียงทั้งหมด (Wikipedia, 2550)

³⁷ รัฐธรรมนูญ 2550 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ผ่านมาการลงประชามติ

ฝ่าย นปช. ก็มีความเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างชัดเจนหลังจากการเลือกตั้งวันที่ 23 ธันวาคม 2550 อีกครั้ง โดยผู้สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลผ่านทาง รายการความจริงวันนี้ ทาง สทท. 11 แกนนำ นปช. 3 คน ได้แก่ นายวีระ มุสิกพงศ์ นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ และนายจตุพร พรหมพันธุ์ ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของรัฐ ตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ อย่างชัดเจน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ของฝ่ายรัฐบาล เช่น งาน 116 วัน จากวันแม่สู่วันพ่อ

นอกจากการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของฝ่ายรัฐบาลแล้ว สีแดงยังเป็นตัวกำกับสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายรัฐบาล เช่น เสื้อยืดสีแดง เสื้อแจ็คเก็ตสีแดง เข็มตบสีแดง

2. เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

การแต่งกายของฝ่ายรัฐบาล และผู้สนับสนุนฝ่ายรัฐบาล หรือ นปช. ที่โดดเด่นที่สุดคือเสื้อยืดสีแดงเนื่องจากสีแดง เป็นสีที่เป็นตัวแทนของฝ่ายรัฐบาล และกลุ่ม นปช. ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

เสื้อยืดสีแดงอย่างเป็นทางการของฝ่ายรัฐบาล มีทั้งเป็นเสื้อยืดคอกลม และเสื้อยืดคอปก สีแดงจ๋า สกรีนลายภาพเขียนพิธีการรายการความจริงวันนี้ และตัวอักษรคำว่า Truth Today และความจริงวันนี้ บริเวณแขนเสื้อซ้าย

นายวีระ มุสิกพงศ์ แกนนำ นปช. ใส่เสื้อยืดสีแดง

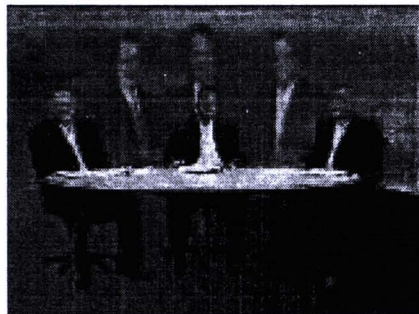

เสื้อยืดสีแดงนี้ ตั้งแต่สมัยรัฐบาล คมช. ที่มีพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ก็มีการนำมาใช้แล้ว เพื่อเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกว่าผู้ที่สวมใส่เสื้อยืดสีแดงนี้ เป็นผู้สนับสนุนฝ่าย

นปช. เมื่อพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ในรายการความจริงวันนี้บางโอกาส ทั้งพิธีกรคือนายวีระ มุสิกพงศ์ และผู้ร่วมรายการทั้งสองคน คือนายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ และนายจตุพร พรหมพันธุ์ ก็สวมเสื้อยืดสีแดง นี่เป็นที่มาของ คำเรียกขานถึงฝ่ายรัฐบาล รวมถึง นปช. ที่ถูก เรียกว่า “พวกเสื้อแดง”

อย่างไรก็ตาม จุดที่น่าสังเกตเกี่ยวกับเครื่องแต่งกายของแกนนำกลุ่ม นปช. ซึ่งเป็นกลุ่มที่ สันนิษฐานรัฐบาล มีส่วนที่น่าสนใจที่ปรากฏในรายการความจริงวันนี้ด้วยการใส่เสื้อยืดคอปกสี เหลือง และใส่สูทสีดำคลุมทับเสื้อยืดดังกล่าว

พิธีกร และผู้ร่วมรายการความจริงวันนี้สวมเสื้อสีเหลือง

เสื้อยืดสีเหลืองที่แกนนำ นปช. สวมใส่ในรายการความจริงวันนี้ในช่วงแรกที่รายการ ออกอากาศ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ฝ่าย นปช. ให้ความสำคัญต่อสถาบันกษัตริย์ไม่ด้อยไปกว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ ที่นำสีเหลืองมาเป็นสัญลักษณ์ สีเหลืองสำหรับฝ่าย นปช. และฝ่ายรัฐบาลนั้นมิได้มี ความหมายอื่นนอกจากสถาบันกษัตริย์ การสวมเสื้อยืดสีเหลืองสำหรับฝ่ายรัฐบาล และ นปช. จึง เป็นการแสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

3. ฉากหลังในรายการ

ฉากหลังของรายการความจริงวันนี้ เป็นฉากหลังที่แสดงให้เห็นชื่อรายการ ด้วยสีเหลือง และสีแดง

รายการความจริงวันนี้ ออกอากาศวันที่ 1 สิงหาคม 2551

ตัวจากของรายการใช้พื้นหลังสีหลากหลายเหลือมกัน เน้นให้เห็นคำว่า “ความจริงวันนี้” ให้โดดเด่นด้วยสีแดงและสีเหลือง โดยพื้นหลังของคำว่า “ความจริง” เป็นพื้นสีเหลือง และพื้นหลังของคำว่า “วันนี้” เป็นสีแดง

จุดสังเกตที่น่าสนใจคือ คำว่า “ความจริง” นั้น ใช้ตัวอักษรสีน้ำเงิน บนพื้นสีเหลือง ความหมายของสีเหลืองหมายถึงสถาบันกษัตริย์ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ขณะที่สีน้ำเงินนั้น หมายความว่าถึงกษัตริย์ บนธงไตรรงค์ ที่เป็นธงชาติของไทย การเน้นชัดเจนถึงสถาบันกษัตริย์บนฉากหลังของรายการนี้ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ฝ่ายรัฐบาลให้ความสำคัญต่อสถาบันกษัตริย์เป็นอย่างมาก โดยมีได้ใส่ใจว่า ความหมายของสีเหลือง ที่ถูกสถาปนาขึ้นในสังคมเวลานั้น จะมีความหมายถึงฝ่ายพันธมิตรฯ ที่เป็นฝ่ายตรงข้ามของตน

ช่วงเหตุการณ์ที่ 2: การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ทำเนียบรัฐบาล

บริบททางการเมืองในประเทศไทยในเวลานั้นดูเหมือนว่าจะลดความกดดันลงบ้าง เนื่องจากบรรยากาศของการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก 2008 ที่ประเทศจีน ที่ประเทศไทยได้เหรียญทองจากการแข่งขันยกน้ำหนักหญิง และการแข่งขันชกมวยสมัครเล่น ทั้งนี้ในวันที่ 25 สิงหาคม 2551 มีการปิดถนน เพื่อเปิดทางให้รถขบวนต้อนรับแห้ววีรบุรุษเหรียญทองโอลิมปิก (Wikipedia, 2553)

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้ประกาศไว้ว่า วันที่ 26 สิงหาคม 2551 นี้ จะนัดรวมพลครั้งใหญ่หน้าทำเนียบรัฐบาล เพื่อเคลื่อนไหวทางการเมืองอีกครั้ง และฝ่ายพันธมิตรฯ ก็ได้ทำ

ตามที่กล่าวไว้จริง ทำให้บรรยากาศที่ดีขึ้นในสังคมไทยกลับเลวร้ายลงกว่าเดิม เหตุการณ์และประเด็นสำคัญในช่วงที่ 2 ซึ่งเป็นช่วงที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ย้ายเวทีชุมนุมใหญ่จากสะพานมัฆวานฯ มาไว้ที่ทำเนียบรัฐบาล มีทั้งสิ้น 5 ประเด็น ได้แก่

1. ประเด็นการบุกยึดทำเนียบรัฐบาล และ สทท.11
2. ประเด็นการปลดนายสมคิด สุนทรเวช จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
3. ประเด็นการแต่งตั้งนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี
4. ประเด็นความไม่ชอบธรรมขององค์กรอิสระ
5. ประเด็นการเมืองใหม่

ทั้ง 5 ประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประเด็นการบุกยึดทำเนียบรัฐบาล และสถานีโทรทัศน์ช่อง 11

วันที่ 26 สิงหาคม 2551 ฝ่ายพันธมิตรฯ นำโดยนายพิภพ ธงไชย ได้บุกยึดสถานีโทรทัศน์ สทท. 11 ในช่วงเช้า แต่การบุกยึด สทท. 11 ไม่ประสบความสำเร็จ ฝ่ายพันธมิตรฯ ถูกจับจำนวน 82 คน ทว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ก็มีได้ยื้อต่อ เวลาประมาณ 8.00 น. นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ได้นำกลุ่มผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ บุกยึด สทท.11 อีกครั้ง และการบุกยึดครั้งนี้ก็ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้ระงับการออกอากาศของรายการโทรทัศน์ทั้งหมด รวมถึงการออกอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย FM. 92.5 MHz และ FM 97.0 MHz

ต่อมาเวลา 8.00 น. นายพิภพ ธงไชย นำกลุ่มพันธมิตรฯ ยึดทำเนียบรัฐบาล ขณะเดียวกันกับที่นักรบศรีวิชัย¹ เข้ายึดอาคาร 1 ของ สทท. 11 ได้สำเร็จ และตัดไฟฟ้าทั่วบริเวณ และเวลาประมาณ 10.00. ได้มีการปิดถนนมิตรภาพ เวลา 12.00 น. ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้เข้าบุกยึดกระทรวงการคลัง

¹ นักรบศรีวิชัยเปรียบเทียบกับว่าเป็นเสมือนทหารของฝ่ายพันธมิตรฯ

กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ทั้งสองฝ่ายนำมาใช้ในขณะนี้ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ

- 1.1. กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯนำมาใช้เพื่อโจมตีรัฐบาล
- 1.2. กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ

1.1 กลยุทธ์ที่ฝ่ายพันธมิตรฯนำมาใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาลในประเด็นการบุกยึดทำเนียบรัฐบาล และ สทท.11

ฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น เมื่อบุกยึด สทท. 11 ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ของรัฐ บุกยึดทำเนียบรัฐบาล และบุกยึดกระทรวงการคลังได้แล้ว ก็ยังคงขึ้นเวทีปราศรัยเหมือนเดิม แต่สถานที่นั้น หลากหลายออกไป เช่น ปราศรัยที่ทำเนียบรัฐบาล ปราศรัยที่ทำเนียบรัฐบาล กลยุทธ์ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาใช้ ได้แก่

1.1.1 การใช้คำถามแบบบังคับคำตอบ (forced choice question)

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบการใช้คำถามแบบบังคับคำตอบนั้น จะเห็นได้ว่าอยู่ในการปราศรัยบนเวทีของฝ่ายพันธมิตรฯ ค่อนข้างบ่อย การใช้คำถามแบบบังคับคำตอบนั้น เป็นการใช้พูดเพื่อแสดงให้ผู้ร่วมชุมนุมเห็นถึงความสามัคคีของกลุ่ม และให้ฝ่ายอริมองเห็นว่าฝ่ายตนนั้นมีความสามัคคี คิดเห็นในทางเดียวกัน และเมื่อมีความสามัคคีกัน ก็หมายความว่าฝ่ายตนนั้นเข้มแข็ง และจะไม่มีวันพ่ายแพ้ เช่น

“.....พี่น้องครับ ทีมสันติบาล 9 ทีมซ่อนอยู่ในหมู่พวกเรา พี่น้องยอมให้เราอุ้มพวกเราไปไหม (ไม่ยอม [ให้อุ้ม]) วิธีการ เขาจะใช้ นปก. มาป่วนข้างนอกให้พวกเราตกใจ แล้วช่วงที่เผลอ เขาจะมาอุ้ม พี่น้องขอให้มีความมั่นใจในการ์ดเรา ไม่ต้องกังวล พี่น้องทำตามที่ผมบอก.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, ปราศรัย 30 สิงหาคม 2551, ปราศรัยจากทำเนียบรัฐบาล)

เราจะเห็นได้ว่านายสนธิธัมผู้ร่วมชุมนุมว่าจะมีตำรวจสันติบาลมาล้อมแกนนำของฝ่ายพันธมิตรฯ และผู้ชุมนุมก็เห็นด้วยเป็นเสียงเดียวกันว่า “ไม่ยอม” การตอบเป็นเสียงเดียวกันนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของฝ่ายตน

1.1.2 การสรรเสริญให้กำลังใจผู้ชุมนุม และผู้ที่สนับสนุนตน รวมถึงตอกย้ำถึงความสำคัญของผู้รับสาร

การสรรเสริญ ให้กำลังใจผู้รับสารนั้น เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยให้ผู้สนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ มีความฮึกเหิม และมีกำลังใจมากขึ้น รวมถึงมองเห็นความสำคัญของตนมากขึ้น เช่น

"พี่น้องครับ เราได้ประกาศอิสรภาพของเราประชาชนชาวไทยให้หลุดพ้นจากทรรายย์ ให้หลุดพ้นจากกลุ่มคนที่ต้องการจะตั้งสถาปนาระบบสาธารณรัฐ ให้หลุดพ้นจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง ให้หลุดพ้นจากการทำร้ายทำลายเทศาชาติ ให้หลุดพ้นจากการทำลายสถาบันและราชบัลลังก์...." (สนธิ ลิ้มทองกุล, 26 กรกฎาคม 2551, ปราศรัยจาก ทำเนียบรัฐบาล)

จะเห็นได้จากย่อหน้าด้านบนว่านายสนธิ ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ เนื่องจากสิ่งที่ฝ่ายตนหมายมั่นปั้นมือไว้ว่าจะทำนั้น บัดนี้ก็ทำได้สำเร็จแล้ว ความสำเร็จที่ว่านี้ (การยึด สทท. 11 ยึดทำเนียบรัฐบาล และยึดกระทรวงการคลัง) มองเห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เมื่อได้กำลังใจจากนายสนธิซึ่งเป็นแกนนำ

1.1.3 การยกย่องตนเอง และลำเลิกบุญคุณ

การยกย่องตนเองนั้น เป็นการพูดถึงแง่ดีของตนเองว่าตัวเองดีอย่างไร นำสรรเสริญยกย่องอย่างไร กลยุทธ์วาทกรรมประเภทนี้เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่เป็นอันตรายในรูปแบบหนึ่ง เพราะบริบททางสังคมไทยนั้น ไม่นิยมคนเด่นเท่าไรนัก ยิ่งการยกย่องตนเองนั้น อาจจะถูกมองว่าเป็นการหลงตัวเองได้ เช่น

"....ในฐานะอาจารย์ใหญ่ มหาวิทยาลัยราชดำเนิน พี่น้อง สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่แค่ประวัติศาสตร์เมืองไทย มันเป็นประวัติศาสตร์โลก นี่คือการยกระดับขึ้น เป็นสิ่งใหม่ที่

เกิดขึ้นในโลก เขาเรียก *nonviolence civil disobedience* เราเรียกว่าอารยะขัดขืน ขอ
บัญญัติศัพท์ว่า ประชาภิวัฒน์ ต้องประกอบด้วยสถาบันกษัตริย์ ถ้าสถาบันกษัตริย์ยังดี
อยู่ ประชาชนทุกเชื้อชาติ ทุกกลุ่มเหล่า.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 27 สิงหาคม 2551,
ปราศรัย ณ ทำเนียบรัฐบาล)

เราจะเห็นได้ว่านายสนธิกล่าวว่า “ในฐานะที่เป็นอาจารย์ใหญ่” วลีนี้เป็นตัวที่แสดงให้เห็น
ว่านายสนธิ ยกย่องตนเองขึ้นเป็นอาจารย์ใหญ่ และกล่าวว่าที่ฝ่ายตนกำลังทำอยู่นั้นเป็น
ประวัติศาสตร์โลก ส่วนนี้ก็เป็นการใช้ให้เห็นได้ชัดเจนขึ้นว่านายสนธิ นั้นพยายามยกย่องตัวเอง
และพยายามยกย่องผู้ชุมนุม โดยการบอกว่าผู้ชุมนุมที่เข้าร่วมกับตนนั้นก็จัดว่าเป็นหนึ่ง
ในผู้สร้างประวัติศาสตร์โลก

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นการบุกยึดทำเนียบรัฐบาล และ สทท.11

ความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นการบุกยึดทำเนียบและ สทท.11
ในวันที่ 26 สิงหาคม 2551 คือ ฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นพร้อมเสมอที่จะรุกคืบด้วยการใช้กำลัง
ทำเนียบรัฐบาลเป็นสถานที่สำคัญที่ฝ่ายพันธมิตรฯ จะต้องบุกยึดให้ได้ เนื่องจาก
เป็นสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของฝ่ายรัฐบาล

ผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ จะสามารถรับรู้ได้ว่าการชุมนุมของพวกตนนั้นไม่สูญเปล่า
ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมนั้นมีชัดเจนในประเด็นนี้ เพราะทำเนียบรัฐบาลคือสถานที่ที่
ฝ่ายรัฐบาลใช้เป็นที่ปฏิบัติงาน การบุกยึดทำเนียบรัฐบาลได้ เท่ากับเป็นการขัดขวางการทำงาน
ของฝ่ายรัฐบาลได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในการยึดทำเนียบรัฐบาล และ สทท.11 นี้ นายสนธิ ลิ้มทองกุล แกนนำฝ่าย
พันธมิตรฯ สื่อสารความหมายถึงความสำคัญของตนเองว่าเป็นผู้สร้างประวัติศาสตร์โลก
ผู้ชุมนุมก็เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างประวัติศาสตร์โลก

1.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯในประเด็นการบุกยึดทำเนียบรัฐบาล และ สทท.11

ในวันที่ 26 สิงหาคม 2551 ที่ สทท.11 ถูกบุกยึดโดยฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น รายงาน “ความจริงวันนี้” ไม่ได้บอกอากาศ เพราะสถานีโทรทัศน์ที่เป็นช่องทางการสื่อสารนี้ถูกฝ่ายพันธมิตรฯ ยึดครองอยู่² ทั้งนี้ด้วยความที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ประกาศไว้ล่วงหน้าว่าจะ “เป่านกหวีด” ครั้งใหญ่ รวมพลทั้งประเทศเพื่อส่งความครั้งสุดท้าย ทำให้ฝ่ายรัฐบาลคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่าอาจจะมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น ทำให้ไม่สามารถออกอากาศได้ (ซึ่งก็เป็นเช่นนั้น ตามที่พิธีกร และผู้ร่วมรายการความจริงวันนี้คาดการณ์ไว้) เนื้อหาของรายการความจริงวันนี้ในวันที่ 25 สิงหาคม 2551 จึงเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่ 26 สิงหาคม 2551 เป็นการพูดเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคต 1 วัน โดยใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมดังนี้

1.2.1. การพูดตีแสกหน้า หรือเปิดโปง

การเปิดโปงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดในอนาคตครั้งนี้ของฝ่ายรัฐบาล เป็นการพูดที่ชี้ชวนให้ผู้รับสารจับตามองกลุ่มคนบางกลุ่ม เกี่ยวเหตุการณ์ที่น่าจะเกิด อย่างเป็นทางการตรงไปตรงมา เช่น

“.....วันนี้ วันจันทร์ที่ 25 สิงหาคม เป็นวันจันทร์ที่หาความสุขยากเต็มที่ครับ เพราะว่ามี **นักเลงออกมาข่มขู่ ออกมาแสดงอำนาจบาตรใหญ่** บอกว่าพรุ่งนี้เขาจะข่มเมืองกันละ ประเทศของเรา ถึงจะมีปัญหาเดือดร้อนมากมายหลายประการอยู่ตามวิสัย.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 25 สิงหาคม 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

จากตัวอย่างด้านบน เราจะเห็นได้ว่า นายวีระได้กล่าวอย่างตรงไปตรงมาถึงฝ่ายอริ ว่าทำตัวเป็น **“นักเลง”** และ **“ออกมาแสดงอำนาจบาตรใหญ่”** การพูดของนายวีระนั้นตรงไปตรงมา ตีแสกหน้าของฝ่ายพันธมิตรฯ และสื่อสารให้เห็นภาพชัดเจนว่าฝ่ายพันธมิตรฯ มีแผนการจะออกมารบกวบสร้างความเป็นป่วนให้กับบ้านเมือง

² อย่างไรก็ตาม เวลาประมาณ 18.30 น. ของเดียวกันนี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้ถอนกำลังจากการบุกยึด สทท.11

1.2.2. การพูดไม่หมด

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบพูดไม่หมดนี้ เป็นกลยุทธ์ที่สามารถใช้เพื่อสื่อสารความหมาย ระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสารได้ตามที่ผู้ส่งสารต้องการ ทั้งนี้ ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะต้องมีกรอบแห่งการอ้างอิง (frame of reference) ร่วมกันอยู่ จึงจะสามารถแบ่งปันความหมาย (share meaning) ร่วมกันได้ (Balan and Devis, 1995)

“.....วันพรุ่งนี้เขาบอกว่าเขาจะเป่านกหวีด ชุมนุมกัน ประกาศชัยชนะครั้งสุดท้าย ผมก็ไม่เข้าใจว่าทำไมต้องเลือกเอาวันที่ 26 สิงหาคม ซึ่งใคร ๆ ก็รู้ว่าวันนี้เป็นวันเกิด เป็นวันสำคัญของคนสำคัญของแผ่นดิน ทุกปี มีงานนี้ ใครเขาก็รู้กันทั่ว มีนัยยะสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้หรือไม่ เราไม่สามารถตอบได้.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 25 สิงหาคม 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

จากข้อความที่นายวีระพูดมา เราจะเห็นได้ว่า นายวีระได้กล่าวถึงวันเกิดของบุคคลสำคัญของประเทศคนหนึ่ง ที่เกิดวันที่ 26 สิงหาคม โดยที่นายวีระมิได้เอ่ยชื่อของบุคคลสำคัญท่านนั้น การพูดของนายวีระนี้ ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร จะต้องมีการอ้างอิงร่วมกันเกี่ยวกับคนสำคัญของประเทศ เป็นคนสำคัญที่มีชื่อเสียง (เพราะ “เขาก็รู้กันทั่ว”) มายาวนาน (เพราะ “ทุกปีมีงานนี้”) จึงจะสามารถเข้าใจความหมายที่นายวีระต้องการสื่อสารได้ว่า หมายถึงใคร ยิ่งไปกว่านั้น นายวีระยังพยายามกล่าวให้เห็นว่าการนัดชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงไปถึงวันเกิดของบุคคลท่านนี้ ทว่าตัวนายวีระเองก็ยังยืนยันว่าไม่ทราบเกี่ยวข้องกันจริงหรือไม่

1.2.3. ชีชวนให้ตั้งคำถาม

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบชีชวนให้ตั้งคำถามเป็นการชี้ให้เห็นว่า ยังมีบางสิ่งบางอย่างที่ไม่โปร่งใส และต้องการคำตอบเพื่อไขข้อข้องใจ เช่น

“..... แต่มีคำถามจากเราว่า นึกอย่างไรขึ้นมารับ ถึงต้องประกาศว่าเอาวันที่ 26 สิงหาคมนี้เป็นวันทำการ แล้วนึกอย่างไรขึ้นมารับ ถึงได้ประกาศว่าจะต้องล้มรัฐบาลนี้ให้เสร็จสิ้นลงไปให้ได้ ก่อนที่มันจะเข้ามาถึงวันที่ 31 สิงหาคม.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 25 สิงหาคม 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท. 11)

เราจะมองเห็นได้จากที่นายวิระพูดชี้ชวนให้เห็นนัยยะของการเรียกระดมกำลังของฝ่ายพันธมิตรฯ ในวันพรุ่งนี้ โดยนายวิระพยายามชี้ชวนให้ตั้งคำถาม ที่อาจกล่าวโดยสรุปว่า **ทำไมจะต้องเป็นวันพรุ่งนี้** เราจะเห็นได้ว่านายวิระไม่ได้ตอบคำถามใดเลย เพียงแต่ชี้ให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องของเชื่อมโยง แล้วจึงนำมาสู่การชี้ชวนให้เกิดความสงสัย มีข้อข้องใจเกิดขึ้นในใจผู้รับสาร ซึ่งนายวิระก็ยังไม่ได้ให้คำตอบ

1.2.4. การอ้างสถาบันกษัตริย์

การอ้างถึงสถาบันกษัตริย์ของฝ่ายรัฐบาลนี้ ไม่ได้อ้างอย่างตรงไปตรงมา แต่ใช้กลยุทธ์แบบชี้ชวนให้ตั้งคำถามผนวกเข้าไปด้วย เช่น

“.....นี่ก็อย่างไรถึงประกาศว่าจะต้องล้มรัฐบาลนี้ให้เสร็จสิ้นให้สำเร็จลงไปได้ก่อนวันที่ 30 สิงหาคม ซึ่งเป็นวันที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามกุฎราชกุมาร มีหมายกำหนดการณ์จะเสด็จพระราชดำเนินไปที่ทำเนียบรัฐบาลเพื่อพระราชทานธง เป็นวันที่เริ่มต้นของกิจกรรมอะไรต่ออะไรมากมายเหลือเกินสำหรับกิจกรรม 116 วัน จากวันแม่ สู่วันพ่อ.....” (วิระ มุสิกพงศ์, 25 สิงหาคม 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

การอ้างสถาบันกษัตริย์ของนายวิระ มิได้อ้างอย่างตรงไปตรงมา แต่ชี้เป็นการชวนให้ติดตามเหตุการณ์ที่จะเกิดในวันพรุ่งนี้ (26 สิงหาคม 2551) เพราะมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสถาบันเบื้องสูง และมีการเตรียมการล้มล้างฝ่ายรัฐบาล โดยมีเส้นตายคือวันที่ 30 สิงหาคม ยิ่งไปกว่านั้น นายวิระยังใช้กลยุทธ์แบบชี้ชวนให้ตั้งคำถามด้วยว่า **ทำไมต้องล้มล้างรัฐบาลนี้ก่อนวันที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ มีหมายกำหนดการณ์จะเสด็จมาที่ทำเนียบรัฐบาลให้ได้**

1.2.5. การให้ข้อมูลเชิงสันนิษฐาน

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบให้ข้อมูลเชิงสันนิษฐาน โดยข้อมูลดังกล่าวนี้ ได้มาจากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลอื่น ๆ จากนั้นจึงนำผลจากการวิเคราะห์มาปะติดปะต่อข้อมูลการสันนิษฐานของตัวผู้พูดเอง บางครั้ง การให้ข้อมูลด้วยกลยุทธ์แบบนี้ ก็ทำให้ผู้รับสารเข้าใจผิดได้ว่า ข้อมูลที่ได้มานี้เป็นข้อเท็จจริง (fact) เช่น

“.....มันมีเหตุอะไร ทั้ง ๆ ที่นั่งชุมนุมกันมากกว่า 90 วัน เปานกหวีดประกาศชัยชนะกันนับครั้งไม่ถ้วน แล้วทำไมคราวนี้จะเป่าเป็นครั้งสุดท้าย จะล้มกันให้ได้ มันมีสาเหตุอะไรครับ ถ้าผมสันนิษฐานไม่ผิด มันน่าจะมาจากเรื่องเหล่านี้ สู้ห้ำเรื่องด้วยกัน..... ประการที่หนึ่ง ผมอยากจะตั้งข้อสังเกตตรงนี้ว่า ผมคิดว่า บรรดาผู้ชุมนุมที่สะพานมัฆวานฯ นั้น ก็เริ่มหมดปัจจัย หมดเงินทุนที่จะดำเนินการ หรือแม้ว่าจะยังมี แต่ก็ได้มาอย่างฝืดเคือง แล้วก็มีปัญหาการแตกแยกกันเองในระหว่างกลุ่ม เพราะว่าต่างคนต่างตั้งกล้อง เรย์ไรกันคนละหน่วย....” (วีระ มุสิกพงศ์, 25 สิงหาคม 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

เราจะเห็นได้ว่า นายวีระให้ข้อมูลเชิงสันนิษฐาน (และนายวีระเอง ก็เป็นคนยืนยันอย่างชัดเจนว่า ที่ต้นกำลังจะพูดต่อไปนี้ คือการสันนิษฐาน) ถึงสาเหตุที่ฝ่ายพันธมิตรฯ จำเป็นต้องยุติการชุมนุมว่าเป็นเพราะไม่มีต้นทุนแล้ว ผู้รับสารที่เปิดรับอย่างรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) จะตระหนักได้ว่าเป็นเพียงข้อสันนิษฐานของนายวีระ ซึ่งนายวีระก็ไม่ได้ตั้งใจจะให้เกิดความเข้าใจผิด

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นการบุกยึดทำเนียบรัฐบาล และ สทท.11 โดยฝ่ายพันธมิตรฯ

ฝ่ายรัฐบาลได้ตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นนี้ผ่านทางรายการ “ความจริงวันนี้” ตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม 2551 ก่อนการบุกยึดทำเนียบรัฐบาลและ สทท.11 หนึ่งวัน โดยนายวีระใส่ความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ประกาศว่าจะมีการเคลื่อนไหวกครั้งใหญ่ในวันที่ 26 สิงหาคม 2551 ว่าเป็นการกระทำของนักเลงหัวไม้ เป็นการกระทำของคนที่ไม่เคารพกฎหมาย และเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องการสร้างความปั่นป่วนให้บ้านเมือง

ยิ่งไปกว่านั้น นายวีระยังพยายามเชื่อมโยงการประกาศของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่จะเคลื่อนไหวกในวันที่ 26 สิงหาคม 2551 ว่าเป็นวันเดียวกับวันคล้ายวันเกิดของบุคคลสำคัญท่านหนึ่งของประเทศ³ โดยที่นายวีระไม่ได้ระบุให้แน่ชัดว่าบุคคลสำคัญระดับประเทศท่านนั้นคือใคร โดยที่นายวีระได้พยายามชี้ชวนให้ตั้งคำถามว่าทำไมถึงจะต้องออกมาเคลื่อนไหวก

³ หมายถึง พลเอกเปรม ติณณสูรตานนท์

ในวันที่ 26 สิงหาคม 2551 นี้ เป็นการทำให้ผู้รับสารเกิดความสงสัย และนายวีระก็ไม่ได้ให้คำตอบด้วย หากทว่าตั้งคำถามไว้ให้ผู้รับสารได้คิดหาคำตอบเอาเอง

นายวีระยังพยายามชี้ชวนให้ผู้รับสารตั้งคำถามต่อไปว่า เหตุใดฝ่ายพันธมิตรฯ จึงประกาศว่าจะต้องล้มล้างรัฐบาลนี้ให้ได้ ทั้งนี้ความหมายของคำถามของนายวีระครั้งนี้ถูกนำไปเกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์ กล่าวคือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ มีหมายกำหนดการณ์จะเสด็จมาที่ทำเนียบรัฐบาล นายวีระได้ตั้งคำถามไว้ให้ผู้รับสารคิดว่า ทำไมฝ่ายพันธมิตรฯ จะต้องล้มล้างรัฐบาลให้ได้ก่อนวันที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ มีหมายกำหนดการณ์จะเสด็จมาที่ทำเนียบรัฐบาล การชี้ชวนให้ตั้งคำถามของนายวีระในประเด็นนี้ มีนัยยะที่ชี้ให้ผู้รับสารมองเห็นแง่มุมที่ว่า ใครกันแน่ที่ไม่จงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ และราชบัลลังก์ นอกจากนี้ นายวีระยังให้ข้อมูลเชิงสันนิษฐานว่าที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ประกาศว่าจะล้มล้างฝ่ายรัฐบาลให้ได้ ภายในเดือนสิงหาคม 2551 นี้ เนื่องจากฝ่ายพันธมิตรฯ เริ่มที่จะหมดเงินทุนที่จะนำมาใช้ขับเคลื่อนการชุมนุมแล้ว จึงจำเป็นต้องเอาชนะฝ่ายรัฐบาลให้ได้ภายในวันนั้น

2. ประเด็นการปลดนายสมัคร สุนทรเวช จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ประเด็นเรื่องการปลดนายกรัฐมนตรี ในครั้งนี้ เป็นที่วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่า นายสมัครสมควรโดนปลดหรือไม่ เนื่องจากการตีความคำว่า “ลูกจ้าง” นั้นคลุมเครือ จนถึงขนาดที่ว่ามีคนมาวิพากษ์วิจารณ์ว่าประเทศไทยนั้น เป็นประเทศ 2 มาตรฐาน (Double Standard) ทั้งนี้ฝ่ายพันธมิตรฯ ซึ่งเป็นอริกับฝ่ายรัฐบาลก็ออกมาพูดเรื่องการตัดสินใจครั้งนี้ ส่วนฝ่ายรัฐบาลนั้นเตรียมตัวรับอยู่แล้ว จึงตอบโต้ทางวาทกรรมได้มากพอตัว ประเด็นที่จะนำเสนอในวันนี้มี 2 หัวข้อคือ

2.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล ในประเด็น

การปลดนายสมัคร สุนทรเวช ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

2.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็น

การปลดนายสมัคร สุนทรเวช ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ทั้งสองหัวข้อนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล ในประเด็นการปลด นายสมัคร สุนทรเวช ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ถึงจะเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ เพียง 8 วัน แต่ก็มีเหตุการณ์ทางการเมืองที่จะพูดถึง เหตุการณ์นี้ที่จะถูกตราจำไว้ในใจของคนไทย และจะกลายเป็นบรรทัดฐานในการตัดสินบุคคลที่มีการกระทำอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันว่า "เป็นลูกจ้าง"

ทว่าเนื่องมาจากคำว่า "ลูกจ้าง" ที่รัฐธรรมนูญไทยใส่ความหมายไว้อย่างคลุมเครือ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องอาศัยพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปี 2542 มาช่วยในการตีความคำว่า "ลูกจ้าง" ทั้งนี้ ราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำนิยามคำว่าลูกจ้าง หมายความว่า "ผู้รับจ้างทำกรงาน" เมื่อความหมายที่คลุมเครืออยู่นั้นมาปรากฏชัดในพจนานุกรม เช่นนี้แล้ว นายสมัครจึงถูกเข้าข่ายว่าขาดคุณสมบัติการเป็นนายกรัฐมนตรี จึงต้องถูกปลดออกจากตำแหน่ง. ในวันที่ 9 กันยายน 2551

ฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นก็ เปิดฉากโจมตีนายสมัครด้วยวาทกรรมอย่างรุนแรง แรกเริ่มเดิมทีนั้น ฝ่ายพันธมิตรฯ คงจะวิเคราะห์ไว้แล้วว่านายสมัครน่าจะถูกลด วาทกรรมที่เป็นอาวุธจึงพุ่งเข้าหา นายสมัคร กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อเป็นการโจมตีกรณีนี้มีหลายกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

2.1.1 การใช้ศัพท์ธรรมะหรือหลักธรรมะ

การใช้ศัพท์ธรรมะนั้น ไม่ได้หมายความว่าสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูดนั้นเป็นสิ่งที่ดี เป็นเรื่องที่ดีควรทำ เพราะเป็นการสร้างบุญ ไม่ใช่สร้างบาป และช่วยทำให้การชุมนุมของตนนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง กรณีของการโจมตีนายสมัครนั้น เราจะมองเห็นได้เลยว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นกำลังอธิบายให้เห็นความพ่ายแพ้ของฝ่ายตรงข้ามแบบธรรมะ ย่อมชนะอธรรมเสมอ เช่น

".....ผมบอกว่าอย่าไปพูดถึงทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เลย พี่น้องจำได้ไหม อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา วันนี้อนิจจังหรือยัง เมื่อวานนี้เป็นนายกรัฐมนตรีใช่"

ใหม่ วันนี้ไม่ใช่แล้วใช่ไหม ไม่ต้องใช้เวลาพิสูจน์นานเลย หลักระพุทธศาสนามี มาแล้ว 2500 กว่าปีแล้ว.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, ปราศรัย ณ สะพานชมัยมรุเชษฐ , 9 กันยายน 2551)

เราจะเห็นได้ว่า นายสนธิพูดถึงนายสมัคร โดยใช้หลักธรรมมาส่งให้การพูด ของตัวเองมีน้ำหนัก นำเชือถือ ฟังแล้วดูขลัง ส่งเสริมภาพให้นายสนธิจะเป็นคนธรรมะ ธรรมโม ยิ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำตัดสินว่านายสมัครนั้นขาดคุณสมบัติที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี ยิ่ง ทำให้ฝ่ายผู้ชุมนุมของพันธมิตรฯ มีความมั่นใจในการชุมนุมของตนมากเท่านั้น

การใช้ศัพท์ธรรมะ หรือหลักธรรมะนี้ เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ช่วยเพิ่มความ น่าเชื่อถือ พูดไปก็ไม่มีใครอยากจะคัดค้าน เพราะหากคัดค้านแล้วก็หมายความว่า คน ๆ นั้นไม่มี ธรรมะ หรือไม่มีหลักธรรมะให้ยึดเหนี่ยว ซึ่งการไม่มีอะไรให้ยึดเหนี่ยวทางจิตใจนั้น เป็นการเสี่ยงที่ จะทำให้ตนเองถูกโดดเดี่ยว (outcast) จากสังคม โดยเฉพาะสังคมพันธมิตรฯ ที่ต้องร่วมใจกัน ใน การกิจที่จะโค่นล้มรัฐบาล

2.1.2 การตั้งสมญานาม (name calling)

การตั้งสมญานามนั้น เป็นการเรียกบุคคลหนึ่งด้วยคำที่ผู้พูดจัดไว้ให้ ทั้งนี้ การ สื่อสารระหว่างผู้สื่อสารและผู้รับสารนั้นต้องมีกรอบแห่งการอ้างอิงร่วมกัน (frame of reference) จึงจะสามารถสื่อสารได้โดยสามารถแบ่งปันความหมาย (share meaning) ได้โดยเข้าใจกันอย่าง ไม่ผิดเพี้ยน ส่วนมากการตั้งสมญานามนี้จะต้องอาศัยลักษณะเด่น หรือการกระทำที่เด่น ๆ ของผู้ ที่ถูกตั้งสมญานาม เช่น

“.....เดี๋ยวจะมาพูดคืนนี้ วันนี้จะไม่ทำอะไรอีกแล้ว นอกจากให้ ไร่ หอกหัก มันออกไปเท่านั้น.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, ปราศรัย ณ สะพานชมัยมรุ เชษฐ, 9 กันยายน 2551)

การปราศรัยของนายสนธิครั้งนี้ เรียกนายสมัคร สุนทรเวช ว่า “ไร่หอกหัก” ทั้ง ที่นายสมัครก็ไม่ได้เกี่ยวข้องอะไรกับหอก ไม่ว่าจะป็นหอกธรรมดา หรือหอกหักก็ตาม แต่คำว่า

“หอกหัก” นั้น เป็นคำที่คล้องจองกลับคำว่า “สมัคร” ผู้ที่เป็นผู้สนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ เวลาที่เรียกนายสมัคร ก็จะเรียก “ไอ้หมัก” “ไอ้หมักหอกหัก” และทอนคำลงเหลือเพียงแค่คำว่า “ไอ้หอกหัก” ก็สามารถสื่อสารได้เข้าใจว่าหมายถึงนายกรัฐมนตรีนายสมัครในขณะนั้น

2.1.3 การใช้คำถามแบบบังคับคำตอบ (force choice question) หรือใช้คำถามที่ชี้นำ คำตอบ (leading question)

การใช้กลยุทธ์ทางวาจากรรมประเภทนี้ เป็นการมัดมือชกผู้รับสาร เพราะผู้รับสารที่อยู่ในบริบทการสื่อสารแบบ “ต้องตอบ” เนื่องจากคนหมู่มากตอบแบบนั้น⁴ เช่น

“พี่น้องครับ เราารวมกันวันนี้ เราไม่ต้องการอะไรทั้งนั้น นอกจากให้ไอ้หอกหักออก เพราะฉะนั้นมันไม่ออก เราไม่ไป ไซ่ไม่ไซ่ พี่น้อง.....(ไซ่)” (สนธิ ลิ้มทองกุล, ปราศรัย ณ สะพานชมัยมรุเชษฐ, 9 กันยายน 2551)

คำตอบที่เราได้รับจากคำถามประเภทนี้ มักเป็นคำตอบที่ผู้ส่งสารต้องการได้รับ เราสามารถทำความเข้าใจได้ว่า การที่ผู้รับสารที่อยากจะตอบว่า “ไม่ใช่” จะไม่กล้าตอบออกไป เพราะคนหมู่มากตอบว่า “ใช่” ตนซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยก็ไม่กล้าออกเสียงว่า “ไม่ใช่” ออกไป

นอกจากนี้เราจะสังเกตได้ว่า ตัวเลือก (choice) ที่ผู้ส่งสารส่งมาให้เลือกนั้น เป็นตัวเลือกที่เป็นคำตรงข้ามกัน และมีเพียงสองตัวเลือก (ใช่-ไม่ใช่, เอา-ไม่เอา) ลักษณะตัวเลือกแบบนี้เป็นการบังคับผู้รับสารให้ตอบตามที่ผู้ส่งสารต้องการ เพราะนอกจากตัวเลือกที่มีแค่สองตัวเลือกแล้ว บริบททางการสื่อสารยังเป็นตัวช่วยในการบังคับผู้รับสารเลือกตอบตามที่ผู้ส่งสารกำหนดไว้เท่านั้น

⁴ เราสามารถกล่าวได้ว่าคำตอบคำถามไปในทิศทางเดียวกับคนหมู่มากนั้น เป็นเรื่องเดียวกันกับ “พวกมากลากไป” (Band Wagon)

2.1.4 การพูดคำให้เป็นข่าว พูดข่าวให้เป็นคำ

การพูดคำให้เป็นข่าว พูดข่าวให้เป็นคำนั้น ผู้พูดจะต้องมีอิทธิพลเหนือความคิดของผู้รับสารมากในระดับหนึ่ง จนถึงกระทั่งว่าสามารถเปลี่ยนการตีความ หรือเปลี่ยนแปลงความหมายที่อยู่ในความคิดของผู้รับสารได้ กรณีที่ผู้ส่งสารเลือกใช้กลยุทธ์นี้ ผู้ส่งสารต้องมั่นใจอย่างแน่นอนว่าตนมีอิทธิพลเหนือความคิดของผู้รับสาร และมีอิทธิพลมากจนสามารถเปลี่ยนการรับรู้ของผู้รับสารได้ เช่น

“..... ฝนตกกรีเปล่า (ตก) ฝนหยุดหรือยัง (ยัง) ตกปรอย ๆ ไซ้ไหม (ไซ้) แสดงว่า อาคมไม่ชั่ง (ฮา) แต่ก็ถือว่าชั่งในระดับหนึ่งที่ไม่หนัก ถูก-ไม่ถูก เพราะฉะนั้นแล้วต้องถือว่า ได้รับฟังคำปราศรัยไป ได้รับน้ำมนต์จากทวยเทพเทวดาไป.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล , 14 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ทำเนียบรัฐบาล)

หากพิจารณาให้ดี เราจะเห็นว่านายสนธิ มีพลังในการโน้มน้าวใจเป็นอย่างมาก เพราะนายสนธิบอกว่า “*อาคมไม่ชั่ง*” (แสดงว่าก่อนนี้มีการทำพิธีขอให้ฝนไม่ตก) แต่ผู้รับสารกลับหัวเราะ การหัวเราะของผู้รับสารนี้ แสดงให้เห็นได้ว่าไม่ได้ถือสาเรื่องอาคม เวทมนต์แต่ประการใด ในทางตรงข้าม นายสนธิยังสามารถใช้สีข้างเข้าถูตต่อไปได้ว่า “*ถือว่าฟังคำปราศรัยไป ได้รับน้ำมนต์จากทวยเทพเทวดาไป*” และผู้รับสารก็เฮรับคำที่นายสนธิพูดออกมา ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นได้ว่า นายสนธิมีอิทธิพลเหนือความคิด และทัศนคติของผู้รับสารอย่างมาก สามารถพูดคำให้เป็นข่าว พูดข่าวให้เป็นคำได้ ผู้รับสารเองก็จะต้องศรัทธา และมีความเชื่อมั่นในตัวนายสนธิมาก เพราะถึงฝนจะตก แต่ก็ยังมานั่งร่วมฟังปราศรัย ไม่น่าแปลกใจที่ทำไมชาวพันธมิตรฯ เกือบทุกคนมองนายสนธิว่าเป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์ สามารถดำเนินพิธีกรรมต่าง ๆ ได้

2.1.5 การอ้างสิ่งเหนือธรรมชาติ

สิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นเรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ไม่ได้ด้วยวิทยาศาสตร์ แต่คนไทยเรายังเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติอย่างเหนียวแน่น คนไทยบางคน จ่ายเงินค่าหมอดู (จิตแพทย์พื้นบ้าน) มากเสียยิ่งกว่าจ่ายให้แพทย์จริง ๆ

เราไม่สามารถบอกได้ว่าเรื่องพวกนี้จริงหรือเท็จ เรารู้แค่ว่าความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาตินั้น ผังรากลึกในสังคมไทยมานานแล้ว และจะยังฝังต่อไป โดยไม่ต้องการคำอธิบายว่าทำไมถึงหาย ตะปูเข้าไปอยู่ในท้องได้อย่างไร

สำหรับฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นผู้ส่งสารก็ต้องเป็นผู้ที่พูดในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติได้ดี พูดแล้วคนจะเชื่อถือ คน ๆ นั้นคือไม่พัน นายสนธิ ลิ้มทองกุล ไม่ใช่พลตรีจำลอง ศรีเมือง ซึ่งมีภาพลักษณ์เป็นผู้ทรงธรรมะมายาวนานก่อน

อย่างไรก็ตามที่ ธรรมะนั้นไม่ใช่สิ่งเหนือธรรมชาติ ธรรมะเป็นเรื่องธรรมชาติ (คำว่าธรรม มาจากคำว่า "ธรรมชาติ") ส่วนสิ่งเหนือธรรมชาตินั้นเป็นเรื่องที่คนไทยตัดออกไปไม่ได้ เพราะเมื่อก่อนเราไหว้ผี (เช่น ไหว้เจ้าที่เจ้าทาง) ทรงเจ้า เรายับเอาวัฒนธรรมของพราหมณ์เข้ามาในสังคมไทย แต่เรามีศาสนาประจำชาติคือศาสนาพุทธ (ที่มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ และเป็นอเทวนิยม) วัฒนธรรมจากศาสนาพุทธ พราหมณ์ และผี หลอมรวมเข้าด้วยกัน กลายเป็นลักษณะความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติในสังคมไทย

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่า นายสนธิ ลิ้มทองกุล นั้นไม่เหมาะกับภาพของศาสนาพุทธ ภาพของศาสนาพุทธมีตัวแทนแล้วคือมหาจำลอง และสมณะโพธิรักษ์ และที่นายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นตัวแทนของเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติได้ดีกว่า เพราะประชาชนจะศรัทธานายสนธิมากกว่า อีกทั้งพลังในการโน้มน้าวใจก็มีมากกว่า เพราะลีลาการพูดของนายสนธิ นั้นเร้าใจและเร้าอารมณ์มากกว่า (ในขณะที่การนำศาสนามาเป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมนั้น ต้องมีภาพที่สงบนิ่ง และปล่อยวาง ไม่มีการเร้าอารมณ์เร้าใจใด ๆ ทั้งสิ้น) การนำเรื่องที่ไม่มีเหตุผลมาเป็นเหตุผล จึงเป็นเรื่องนายสนธิควรรับหน้าที่เป็นหน้าที่หลักที่จะไปพูด อาจจะเอาหลักธรรมะง่าย ๆ ใส่ลงไปด้วยนิดหน่อย เพื่อลวงการรับรู้ของผู้รับสารว่าที่นายสนธิพูดเป็นเรื่องธรรมะทั้งหมด⁵ เช่น

⁵ ในการปราศรัยครั้งเดียวกัน นายสนธิใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบใช้ศัพท์ธรรมะหรือหลักธรรมะ ดูรายละเอียดได้ในหน้า 3

“..... ฝนตกก็เปล่า (ตก) ฝนหยุดหรือยัง (ยัง) ตกปรอย ๆ ไซ้ไหม (ไซ้) แสดงว่าอากาศไม่ขลัง แต่ก็ถือว่าขลังในระดับหนึ่งที่ไม่หนัก ถูก-ไม่ถูก เพราะฉะนั้นแล้วต้องถือว่า ได้รับฟังคำปราศรัยไป ได้รับน้ำมนต์จากทวยเทพเทวดาไป.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 15 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ทำเนียบรัฐบาล)

ตัวอย่างในหัวข้อนี้เป็นตัวอย่างเดียวกับตัวอย่างข้อก่อนหน้านี้อ เราสามารถเอาเรื่องฝนตกหรือไม่ตกมาอธิบายได้เช่นเดียวกันว่า นายสนธิเป็นบุคคลที่มีภาพลักษณ์เป็นคนศักดิ์สิทธิ์ สามารถเสก เป่า พรมน้ำมนต์ หรือประกอบพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์ได้ ไม่ต่างจากนักบวช ชาวพหุวัฒนธรรมทั้งหลายต่างก็เชื่อ และศรัทธาในตัวนายสนธิ เห็นได้จากความปิติยินดีที่ชาว พหุวัฒนธรรม พนมมือก้มกราบรับน้ำมนต์ที่นายสนธิพรมให้ การทำอาคมห้ามฟ้าห้ามฝนนั้นผู้รับสารก็เชื่อ และเห็นด้วยว่านายสนธิเป็นคนทำอาคมที่กล้าแกร่ง จากฝนที่จะตกหนัก กลายเป็นฝนที่ตกเบา ๆ แทน นายสนธิจึงมีภาพลักษณ์เป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์ และเป็นศาสดา

2.1.6. อ้างตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาล

การอ้างกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาลนั้น เป็นการอ้างที่ทำให้ฝ่ายอรินั้นไม่สามารถต่อสู้ หรือถกเถียงได้⁶ อีกทั้งการอ้างแบบนี้ เป็นการอ้างที่ทำให้ผู้รับสารเห็นว่าฝ่ายตนเป็นฝ่ายถูก ฝ่ายอริที่เป็นฝ่ายผิด เพราะฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ฯลฯ และนั่นคือที่มาของการชุมนุมของฝ่ายพหุวัฒนธรรม ประชาชนที่ยังไม่ได้เลือกข้างควรเลือกข้างฝ่ายพหุวัฒนธรรม เพราะฝ่ายพหุวัฒนธรรม ไม่ได้ทำผิดกฎหมายอะไรเลย⁷ เช่น

⁶ นายวีระ มุสิกพงศ์ ได้กล่าวในรายการ “ความจริงวันนี้” ในกรณีการปลดนายสมคิด สุนทรเวช ว่า “ก็ถ้าศาลท่านมีมติอย่างนั้นก็แล้วกันไป” (วีระ มุสิกพงศ์, 10 กันยายน 2551) การพูดของนายวีระแสดงให้เห็นอำนาจของศาลสถิตย์ยุติธรรม ที่ใครก็ก้าวล่วง หรือละเมิดอำนาจของศาลฯ ไม่ได้

⁷ ตามที่แกนนำคนสำคัญ และคนอื่น ๆ ที่ขึ้นเวทีปราศรัยพูดอยู่ตลอดเวลาว่าพหุวัฒนธรรม ยึดเอาธรรมนำหน้า ไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อนอะไร แคไปปิดถนน ประท้วง เด็กนักเรียนเดินทางไปโรงเรียนลำบากเท่านั้น หรือแคไปยึดทำเนียบรัฐบาล ไปปลุกข้าวในทำเนียบฯ เท่านั้นเอง เราเป็นสังคมนะศรีอารีย์ เราต่อสู้ด้วยความสงบ สันติ และที่เราทำก็เป็นอารยขัดขืน เพราะฉะนั้นเราไม่ผิด

“.....เรามีพรรคการเมือง ที่เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล ที่มาจากการโง
 การเลือกตั้ง ใครเป็นคนพูด ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาการเลือกตั้ง เป็นคนตัดสิน
 ใช่หรือไม่ ว่านาย ยงยุทธ ตริยะไพรัช โงการเลือกตั้ง ใช่ไหม (ใช่) กกต.สรุป
 แล้ว เสนอให้ยุบพรรคพลังประชาชนใช่ไหม (ใช่) เพราะฉะนั้นแล้วพรรคพลัง
 ประชาชน เป็นพรรคการเมืองที่ได้เข้ามามีอำนาจจากการโงการเลือกตั้ง
 นอกจากนั้นแล้ว ทั้งนายสมัคร และรัฐมนตรีพรรคพลังประชาชน ก็ทำผิด
 กฎหมายรัฐธรรมนูญ ผิดแล้วผิดอีกโดยไม่เห็นกฎหมายอยู่ในสายตา
 เพราะฉะนั้นแล้ว เรื่องความชอบธรรมหมดไปตั้งนานแล้ว แม้กระทั่งก่อนที่นาย
 สมัคร จะถูกศาลรัฐธรรมนูญบอกขาดคุณสมบัติ จริง ๆ แล้วคณะรัฐมนตรีทั้งหมด
 ไม่มีสิทธิที่จะบริหารประเทศมาตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญพิพากษาให้ผิดตาม
 มาตรา 190 เรื่องแถลงการณ์ไทย – กัมพูชาแล้วใช่ไม่ใช่พี่น้อง (ใช่).....” (สนธิ
 ลิ้มทองกุล, 9 กันยายน 2551, ปราศรัย ณ ทำเนียบรัฐบาล)

เราจะเห็นว่านายสนธิได้ยกเอาศาลรัฐธรรมนูญ และศาลฎีกาแผนก
 คดีอาญานักการเมืองมาอ้างเพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล การอ้างศาลสถิตยยุติธรรมนี้ เป็นกล
 ยุทธ์ที่ใครก็เถียงไม่ออก หรือถึงจะเถียงออก ก็ได้แค่เถียงในใจ พูดออกมาไม่ได้ นายสนธิได้ใช้
 กฎหมายมาเป็นตัวตั้ง การใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบนี้เป็นตัวตอกย้ำให้ผู้ที่อยู่ฝ่าย
 พันธมิตรฯ นั้น มั่นใจได้ว่าตนเลือกข้างถูก และทำให้ผู้ที่ยังไม่เลือกข้าง ตัดสินใจเลือก
 ข้างฝ่ายพันธมิตรฯ

2.1.7 การโยนหินถามทาง

การโยนหินถามทาง เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่เอาไว้ใช้ในการทดสอบการตอบ
 รับ หรือการยอมรับของผู้รับสาร พูดให้เข้าใจง่ายขึ้นก็คือ เป็นกลยุทธ์ที่เอาไว้ใช้หยั่งเสียง ลอง ๆ
 ถามดูว่าผู้รับสารเอาด้วยหรือไม่ ถ้าเอาด้วย ก็จะได้ไปวางแผนต่อว่าจะเอาอย่างไร ถ้าไม่เอา ก็
 อาจจะพับโครงการนี้ไป หรือไปหาวิธีมาพูดโน้มน้าวใจผู้รับสารให้เห็นด้วยกับตนในที่สุด เช่น

“...พวกเราไม่เคยรับ พวกเราไม่เคยยอมรับว่าพรรคพลังประชาชนเป็น
 พรรคที่เข้ามามีอำนาจอย่างถูกต้องตามกฎหมายเพราะโงการเลือกตั้ง

เพราะฉะนั้น การที่นายสมัครไม่อยู่ หรือแม้แต่จะเสนอใครในพรรคพลังประชาชนขึ้นมา เราก็ไม่เอาใช่ไหม (ใช่) เอาไม่ได้พี่น้องถ้าเราเอา แสดงว่าเราทรยศต่อจิตวิญญาณของเราใช่ไหม (ใช่) แสดงว่าพอนายสมัครไปแล้ว ไม่เสนอนายสมัครกลับเข้ามา เราเก็บข้าวเก็บของกลับบ้านเอา-ไม่เอา (ไม่เอา).....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 13 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ทำเนียบรัฐบาล)

เราจะเห็นได้ว่านายสนธิถามผู้ชุมนุมว่า ไม่เอาคนจากพลังประชาชนใช่ไหม ผู้ร่วมชุมนุมก็ตอบว่า “ใช่” และที่สำคัญคือ “พอนายสมัครไปแล้ว ไม่เสนอนายสมัครกลับเข้ามา เก็บข้าวเก็บของ เอา-ไม่เอา (ไม่เอา)” คำถามแบบนี้ หากมองผ่าน ๆ ก็จะเป็นการถามแบบบังคับคำตอบ แต่หากเราพิจารณาให้ดี เราจะเห็นทันทีว่าเป็นการโยนหินถามทาง เนื่องจากการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรฯ นั้น เป็นการชุมนุมยึดเยื่อ ต้องใช้เวลาและเสียสละ ความสะดวกสบายเป็นอย่างมาก (ไม่นับรวมผู้ที่ถูกจ้างมา) การถามของนายสนธิคือการถามว่า หากต้องชุมนุมต่อ จะเอาไหม และผู้ชุมนุมก็ตอบว่า “เอา” คำตอบนี้ช่วยทำให้แกนนำพันธมิตรฯ สบายใจได้ในระดับหนึ่งว่า ยังมีคนร่วมทางชุมนุมกับพวกเขาต่อไปแน่ ๆ ดังนั้นแล้ว พวกเขา ก็จะต้องวางแผนเดินหมากต่อไป ไม่ใช่สิ้นสุดแค่การขับไล่ นายสมัครออกจาก การเป็นนายกฯ แล้ว แต่ต้องยกระดับการชุมนุมขึ้นอีก

2.1.8 การใช้ธรรมะเทียม (Pseudo Dhamma)

การใช้ธรรมะเทียมนี้ เป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้บ่อย ธรรมะเทียมนี้เป็นคำพูด ข้อคิด หรือคำสอน ไต ๆ ก็ตามที่ฟังแล้วดูดี ฟังแล้วสงบ เหมือนใจเป็นกลาง แต่ที่จริงแล้วไม่ได้เป็นธรรมะ และจะหนักข้อขึ้นไปอีก หากนำเอาหลักธรรมะมาดัดแปลง เพื่อให้คนอื่นใช้ (รวมถึงตัวเอง) ในทางที่ผิด หรือนำเอาหลักธรรมะของศาสนาอื่นมาปรับใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เราเรียกได้ว่าเป็นธรรมะเทียม (Pseudo Dhamma) เหมือน ๆ จะเป็นธรรมะ แต่ไม่ใช่ธรรมะ หรือเป็นธรรมะนะ แต่มันไม่ใช่ของจริง เช่น

“.....ขอสาธุชนทั้งหลายโปรดรับรู้ว่ สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม เวร
ย่อมระงับด้วยการติดคุกและประหารชีวิต.....” (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 13
กันยายน 2551, ปราศรัย ทำเนียบรัฐบาล)

การพูดของนายสมเกียรตินี้ ผู้รับสารไม่ว่าศาสนาใดก็รู้ว่าไม่ใช่หลักธรรมะที่แท้จริง มีแต่เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ซึ่งเป็นคำสอนที่ช่วยในการตัดวงจรการแก้แค้นกัน เพื่อให้เกิดความสงบสุข ผู้ร่วมชุมนุมก็ทราบดีว่า วลีที่ว่านี้ เป็นการดัดแปลงของนายสมเกียรติพงษ์ไพบูลย์ เอง เพื่อสร้างสีสันความสนุกสนาน บันเทิงใจให้ผู้ร่วมชุมนุม แต่ในเวลาเดียวกันนั่นเอง นายสมเกียรติก็ได้สื่อสารจุดยืนของฝ่ายพันธมิตรฯ ออกมาให้ผู้รับสารรู้ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ จะจองเวรฝ่ายรัฐบาลฯ ไปจนกว่ารัฐบาลนี้จะถูกอับเป็ให้ออกไปจากสภารบการเมืองของประเทศไทย

2.1.9 การใช้คำผรุสวาท

ประเด็นการปลดนายสมัคร สุนทรเวช มีการใช้คำผรุสวาทด้วย เช่น

“.....ได้ผู้ต้องหา 47 คนหมายเลขหนึ่ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หมายเลขต่อมา เลียบ^๖ อุไรวรรณ แล้วก็อนุรักษ์ ทั้งสามคนนี้ไม่อยากออกจากทำเนียบ ยังอยากอยู่ เพราะว่าตัวเงินตัวทองมันสมสู่กันเป็นประจำ.....” (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์, 13 กันยายน 2551, ปราศรัย ทำเนียบรัฐบาล)

คำว่า “ตัวเงินตัวทอง” อาจไม่เป็นคำหยาบคาย แต่เป็นคำที่คิดขึ้นมาใช้พูดแทนคำหยาบคาย หมายความว่าถึงสัตว์เลื้อยคลานประเภทหนึ่ง ที่ไม่ว่าจะไปปรากฏตัวในที่ใด ก็ จะนำความอัปมงคลไปสู่ที่นั้น ความหมายของคำว่า “ตัวเงินตัวทอง” เป็นความหมายที่ Peirce (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2541) เรียกว่าเป็น Symbol ที่ผู้รับสารต้องมีการเรียนรู้ความหมายนี้ จึงจะสามารถทำความเข้าใจได้ว่า “ตัวเงินตัวทอง” หมายความว่าอะไร

ประการสำคัญอีกประการหนึ่งจากประโยคสั้น ๆ ของนายสมเกียรติคือ “มันสมสู่กันเป็นประจำ” อันที่จริงแล้ว การสมสู่กันเป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นพฤติกรรมที่มีขึ้นเพื่อสืบเผ่าพันธุ์

^๖ เลียบ หมายถึง น. พ. สุรพงษ์ สิบวงศ์ลี เลขานุการพรรคพลังประชาชน

ของตนเองไว้ แต่คำว่าสมสู่^๑นั้นเป็นคำผิดสวาท เราจะไม่เคยได้ยินใครพูดว่า “คนเขาสมสู่กันอยู่” หากต้องการสื่อความหมายแบบนี้ เราจะได้ยินคำว่า “มีเพศสัมพันธ์”

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นถอดถอนนายสมัคร สุนทรเวช ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารความหมายในประเด็นการถอดถอนนายสมัคร สุนทรเวช ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่า การถอดถอนนายสมัคร เป็นเรื่องที่ชอบธรรมแล้ว เนื่องจากนายสนธิ ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลประจำใจ และเห็นด้วยกับการถอดถอนนายสมัคร การถอดถอนนายสมัคร จึงไม่ใช่เรื่องผิดแต่ประการใด ทั้งนี้ ตามทัศนะของฝ่ายพันธมิตรฯ แล้ว นายสมัครเป็นผู้ที่ไม่สมควรได้รับเกียรติแต่อย่างใด เห็นได้จากการตั้งสมญานามนายสมัครว่า “ไอ้หอกหัก” ซึ่งเป็นคำผิดสวาทคำหนึ่ง แต่ก็ยังนำมาตั้งเป็นสมญานามของนายสมัคร และมีการแบ่งปันความหมายว่าคำว่า “ไอ้หอกหัก” นี้ หมายความว่าถึงนายสมัคร การเรียกนายสมัครว่าไอ้หอกหักจึงเป็นการสื่อสารความหมายว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ ต่อต้านนายสมัครอย่างสุดตัว และคิดว่านายสมัครนั้นเหมาะสมแล้วกับสมญานาม “ไอ้หอกหัก” นี้

ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้คำพิพากษาจากศาลรัฐธรรมนูญมาเป็นเครื่องยืนยันว่านายสมัครไม่มีคุณสมบัติของการเป็นนายกรัฐมนตรี การใช้คำพิพากษามาเป็นเครื่องยืนยันนี้ เป็นการสื่อสารความหมายที่ว่า การปลดนายสมัครนั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว เพราะแม้กระทั่งสถาบันตุลาการยังมีมติให้ปลดนายสมัครออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี การยกคำพิพากษาขึ้นมาเป็นส่วนสนับสนุนหนึ่งในวัตถุประสงค์ของฝ่ายพันธมิตรฯ ทำให้ข้อโต้แย้งของฝ่ายพันธมิตรฯ มีน้ำหนักมาก และน่าเชื่อถือมาก

ฝ่ายพันธมิตรฯ ยังสื่อสารความหมายว่าการปลดนายสมัคร ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น เป็นเรื่องที่ปราศจากข้อกังขา มีทั้งความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เนื่องจากเป็นมติของศาลรัฐธรรมนูญ การใช้คำพิพากษามาเป็นเครื่องยืนยันนี้ เป็นการสื่อสารความหมายที่ว่า การปลดนายสมัครนั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว การยกคำพิพากษาขึ้นมาเป็นส่วนสนับสนุนหนึ่งในวัตถุประสงค์ของฝ่ายพันธมิตรฯ ทำให้ข้อโต้แย้งของฝ่ายพันธมิตรฯ มีน้ำหนักมาก และน่าเชื่อถือมากขึ้น

ยิ่งไปกว่านั้นพลตนายสมัคร สุนทรเวช เป็นประเด็นที่เป็นที่สนใจของสาธารณะ ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการนำเสนอความหมายว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นฝ่ายที่ถูกต้องเสมอมา การใช้ศัพท์ธรรมะ เป็นความพยายามของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่จะสื่อสารความหมายว่า ฝ่ายตนเป็นฝ่ายที่มีคุณธรรม ซึ่งตรงข้ามกับฝ่ายรัฐบาล ที่เป็นฝ่ายตรงข้าม ก็คือเป็นฝ่ายอธรรม การใช้ศัพท์ธรรมะยังช่วยสร้างความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจว่านายสนธิ เป็นคนธรรมะธรรมโม

ในช่วงที่มีการชุมนุมเพื่อขับไล่ นายสมัคร สุนทรเวชออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนี้ นายสนธิ ลิ้มทองกุล ได้รับความเคารพนับถือจากผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นอย่างมาก จนมีการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีห้ามฟ้าห้ามฝน หรือการพรมน้ำมนต์ของนายสนธิ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ในสายตาของผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ให้ความเคารพนับถือนายสนธิอย่างไม่มีข้อกังขา กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบการพูดขาวให้เป็นคำพูดดำให้เป็นขาว ช่วยทำให้แม้ว่าจะทำพิธีห้ามฝนไม่ให้ฝนตก แต่ฝนก็ตกลงมาแต่ตกปรอย ๆ ก็ไม่ถือว่าอากาศไม่ขลัง แต่ถือว่าเป็นเทวดาพรมน้ำมนต์แทน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการสื่อสารความหมายที่ว่านายสนธิเป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์ เป็นผู้มีความดี ใช้ธรรมนำหน้า อุทิศตนเพื่อชาติบ้านเมือง และราชบัลลังก์ สมควรแก่การยกย่อง กราบไหว้ บูชา

2.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ในการปลดนายสมัคร สุนทรเวช ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

หลังจากที่โดนฝ่ายพันธมิตรฯ โจมตีมาตลอด ฝ่ายรัฐบาลก็ได้ตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ผ่านทางรายการความจริงวันนี้ กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลได้นำมาใช้ในประเด็นนี้มีดังต่อไปนี้

2.2.1 การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วก่อนหน้านี้ว่า การที่ผู้ส่งสารเลือกใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมกลยุทธ์นี้ ก็เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับตนเอง อย่างไรก็ตาม ผู้รับสารจะรู้สึกเชื่อถือผู้ส่งสารมากน้อยเพียงใด (เมื่อผู้ส่งสารเลือกใช้กลยุทธ์นี้) ก็ขึ้นอยู่กับความมีชื่อเสียงของบุคคลหรือองค์กรที่ผู้ส่งสารนำมาอ้าง เช่น

“.....เพราะฉะนั้น ประเด็นปัญหานี้แหละครับ ที่ มติชนออนไลน์เขาเอา มา แล้วเขาก็ตั้งคำถามอย่างที่เรากำลังตั้งคำถามนี้แหละครับว่า แม้กรณีของ นายสมัครและนายจรัญจะมีข้อแตกต่างกันในหลายประเด็น แต่เมื่อมีข้อสงสัย ดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญก็ควรจะพิจารณาว่าการกระทำของ นายจรัญมีความผิดทางกฎหมายหรือไม่.....” (วีระ มุสิกพงศ์. รายการความจริงวันนี้, 11 กันยายน 2551, สทท.11)

เราสามารถที่จะมองได้ว่าเรื่องการถอดถอนนายสมัครนั้น เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องความชอบธรรมขององค์กรอิสระ โดยฝ่ายรัฐบาลฯ ได้ยกขึ้นมา เพื่อตอบโต้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีของ นายจรัญ ภาคศิธนากุล ดังนั้น ประเด็นการถอดถอนนายสมัครนั้น ก็จะมาพร้อมกันกับประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระด้วย

2.2.2. การเสียดสี เหยะเหย้ย ถากถาง (irony) และประชดประชัน (satire)

การใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบนี้ โดยมากเราจะเห็นว่าฝ่ายผู้ส่งสารต้องการจะเหน็บแนมอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ก็ไม่เสมอไป เนื่องจากกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ว่านี้อาจใช้กับผู้ที่เป็นพวกเดียวกับฝ่ายตนได้ด้วย เช่น

“.....แล้วเขาวงเล็บไว้ตรงนี้ว่าข้อความเช่นเดียวกับมาตรา 267 ที่ใช้พัน คอ สมัคร สุนทรเวช ในเรื่องไปยุ่งกับไอ้เตาหุงข้าว กับไอ้กะทะ ตะหลิว มันเหมือนกัน.....” (วีระ มุสิกพงศ์. รายการความจริงวันนี้, 11 กันยายน 2551, สทท.11)

จากตัวอย่าง ทำให้เราเห็นว่า นายวีระพูดประชดประชันว่า นายสมัครไปยุ่งกับเตาหุงข้าว กะทะ และตะหลิว จึงโดนถอดถอนจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การประชดประชันครั้งนี้ เป็นการประชดประชันที่ฟังแล้วเป็นเรื่องเฮฮา เรื่องขำ ๆ แต่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ฟังแล้วคงไม่ขำ เพราะคำพูดนี้มีนัยยะว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไม่ถูกต้อง เพราะ

การตีความคำว่า “ลูกจ้าง” ของศาลรัฐธรรมนูญนั้นกว้างมาก จนทำให้ถอดถอน นายสมัคร ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพราะไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี⁹

ในย่อหน้าที่ผู้วิจัยได้ยกมาเป็นตัวอย่างของการอ้างบุคคลนี้ นายวีระ ได้ยกเอามติชนออนไลน์ขึ้นมาเป็นผู้พูด การยกเอาคนอื่นหรือองค์กรอื่นมาเป็นผู้พูดหรือยืนยันว่าตนพูดจริง เป็นการแสดงให้เห็นว่าคนอื่นที่ไม่ได้เป็นฝ่ายรัฐบาล (ในกรณีนี้คือมติชนออนไลน์) ยังมองเห็นว่ากรณีการถอดถอนนายสมัครนั้น เป็นกรณีที่น่าสงสัย อีกทั้งเมื่อเทียบกับกรณีของนายจรัญนั้น ก็ยิ่งเพิ่มความกังขาในการวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในกรณีของนายสมัคร

2.2.3 การพูดตีแสกหน้า หรือเปิดโปง

กลยุทธ์วาทกรรมแบบตีแสกหน้า เป็นการพูดที่ไม่ใช้กลยุทธ์พลิกแพลงใด ๆ แต่เป็นการพูดอย่างตรงไปตรงมา ไม่ใช้การมรสวาท หรือใช้คำพูดที่รุนแรง โดยมากการกลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบตีแสกหน้า จะใช้เพื่อเปิดโปงการกระทำที่ไม่ดีไม่งามของฝ่ายตรงข้าม เช่น

“.....ก็ถ้าเรื่องนี้ยังไม่มีความกระจ่างและเพื่อความสง่างามของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ท่าน¹⁰ ก็น่าจะชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจ คุณจรัญ ภัคดีธนาคุณต้องชี้แจงอย่างตรงไปตรงมา เพราะท่านเป็นผู้ตัดสินคดี และยังสร้างบรรทัดฐานใหม่ โดยการแปลคำว่าลูกจ้างอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมเป็นม่านแห จนไปคลุมถึงนายเกษมสมัคร สุนทรเวช ต้องออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี ท่านควรที่จะตอบคำถามในประเด็นคุณจรัญให้ได้ด้วย ที่คุณจรัญรับเป็นอาจารย์พิเศษสอนตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นั้น หากไม่เรียกว่าเป็นลูกจ้างแล้วจะเรียกว่าอะไร แล้วการรับจัดรายการทางวิทยุเล่า จะเรียกว่าอะไร แล้วต่างกับกรณีของคุณสมัคร ตรงไหน .” (ณัฐวุฒิ ไสยเกื้อ, รายการความจริงวันนี้, 15 กันยายน 2551)

⁹ การวินิจฉัยในเรื่องที่ว่า นายสมัครไม่มีคุณสมบัติพอ เพราะไปเป็น “ลูกจ้าง” ทั้งนี้ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ตีความคำว่า ลูกจ้าง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

¹⁰ หมายถึงนายจรัญ ภัคดีธนาคุณ

เราจะเห็นได้ว่า นายณัฐวุฒิ นั้นไม่ได้ใช้กลยุทธ์อะไรเลย มีแต่การเรียกร้องอย่างตรงไปตรงมาให้ นายจรัญ ภักดีธนากุล ตอบคำถามว่าทำไม นายสมัครถูกปลด แต่ นายจรัญกลับไม่ถูกปลด ที่ทำไมกรณีของนายสมัครนั้นจัดว่าเป็น “ลูกจ้าง” เพราะไปจัดรายการชิมไปบ่นไป และรายการยกโขยง 6 โมงเช้า แต่นายจรัญเองไม่ได้ถูกจัดว่าเป็น “ลูกจ้าง” ทั้งที่นายจรัญก็รับงานเสริมเป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุกระจายเสียงรายการหนึ่ง และรับเป็นอาจารย์พิเศษในหลายมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐ และเอกชน การเรียกร้องตรงนี้เป็น การเรียกร้องอย่างตรงไปตรงมา เหมือนการตีแสกหน้า ตรงไปตรงมา ไม่ได้อ้อมค้อมหรือประชดประชันแต่อย่างใด

2.2.4 การอ้างสถาบันกษัตริย์

การอ้างถึงสถาบันเบื้องสูงนั้น เป็นเรื่องที่อ่อนไหวได้ง่าย แต่การอ้างถึงสถาบันเบื้องสูงนั้นก็ เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่มีพลังมาก ในกรณีของการปลดนายสมัคร สุนทรเวช นี้ ฝ่ายรัฐบาลก็ได้นำกลยุทธ์นี้มาใช้ด้วย เช่น

“..... นายสมัคร สุนทรเวช มีภูมิตำแหน่งทางการเมือง 2 เรื่อง ประการแรกคือ ใครจะมาหาเรื่องความไม่จงรักภักดีไม่ได้เลย นายสมัคร สุนทรเวช ประกาศเป็นเลือดสีน้ำเงิน คนก็เห็นกันทั้งบ้านทั้งเมือง....” (จตุพร พรหมพันธุ์, 9 กันยายน 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

ประเด็นเรื่องความจงรักภักดีของนายสมัครนี้ เป็นวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้ตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ โดยตรง เนื่องจากนายสนธิ ลิ้มทองกุล ขึ้นเวทีปราศรัยเรื่องความรักชาติ และจัดทำเสื้อยืด “ลูกจิ้นรักชาติ”¹¹ ออกจำหน่ายให้ผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ

นายสมัคร สุนทรเวช เป็นบุตรของ เสวกเอก พระยาบำรุงราชบริพาร (เสมียน สุนทรเวช:2435-2521) กับ คุณหญิงบำรุงราชบริพาร (อำพัน จิตรกร:2445-2524) เป็นหลานลุงของ มหาเสวกตรี พระยาแพทย์พงศาวิสุทธาธิบดี (สุน์ สุนทรเวช) นายแพทย์ประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับพระราชทานนามสกุล "สุนทรเวช" และได้

¹¹ นายสนธิ ลิ้มทองกุล ขึ้นเวทีปราศรัยสวมเสื้อยืดสีขาว screen เลือเป็นอักษรสีแดงว่า “ลูกจิ้นรักชาติ”

นำมาใช้เป็นนามสกุลร่วมกับบรรดาน้องๆของท่าน และเป็นหลานตาของ มหาเสวกตรี พระยาอนุศาสน์จิตรกร (จันทร์ จิตรกร) จิตรกรประจำสำนัก (Wikipedia, 2553)

เมื่อพิจารณาจากประวัติของนายสมัคร สุนทรเวช แล้ว จะเห็นได้ว่าคนในวงศ์ตระกูลของนายสมัครนั้น ทำงานรับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นามสกุลสุนทรเวช ก็เป็นนามสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สายเลือดเดียวกันของนายสมัคร กับบิดามารดา หรือญาติผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ที่ถวายงานจนเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของพระเจ้าแผ่นดินในอดีต ทำให้ปัญหาเรื่องความจงรักภักดีต่อสถาบันเบื้องสูงนั้น เป็นเรื่องไม่สมควรจะต้องตั้งขึ้นมาเป็นประเด็น เมื่อคนในตระกูลของนายสมัคร ถวายงานอย่างซื่อสัตย์มาตลอด ตัวนายสมัครเองก็ไม่น่าที่จะเป็นแกะดำในวงศ์ตระกูลได้

2.2.5 การพูดให้คู่ดีมีหลักการ

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบพูดให้ดูเป็นกลางนั้น เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ใช้ยาก อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของผู้พูด ตัวสารจะฟังแล้วน่าเชื่อถือมากขึ้นไปอีก เมื่อผู้ส่งสารเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือมากเท่าไร ก็จะทำให้ผู้รับสารคล้อยตามมากเท่านั้น (Infante, 2003)

กลยุทธ์ทางวาทกรรมนี้ มิได้มุ่งหวังทำร้ายคู่อริเป็นหลักใหญ่ แต่มุ่งหวังสร้างความเชื่อถือจากผู้รับสารที่มีต่อผู้พูด รูปแบบของกลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้ จึงมักจะบอกทั้งเหตุและผลอย่างชัดเจน ทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าผู้ส่งสารนั้นไม่ได้ก่อแค้น หรือสร้างความวุ่นวายแต่กำลังบอกเรื่องราวต่าง ๆ ตามความเป็นจริง (Miyahara, 2009)

“....หลายคนเขาบอกว่ามันไม่ใช่เรื่องทุจริตคอร์รัปชั่น ไม่ใช่เรื่องปฏิบัติราชการ แล้วผิดพลาดบกพร่อง มันไม่ใช่เรื่องที่ทำให้เกิดความเสื่อมเสียทางศีลธรรม หรือจริยธรรม ดังนั้นในเมื่อมันไม่เข้าข้อสามข้ออย่างที่ว่านี้ มันก็เป็นเพียงแต่ว่า เกิดความเข้าใจว่า การไปเป็นลูกจ้าง จ้างทำของเนี่ย มันไม่น่าจะเป็นปัญหา เพราะว่าถ้าจะเป็นปัญหา ก็คือไม่ใช่ลูกจ้าง อย่างกับผม ผมเป็น

ลูกจ้างถาวร แต่นี้เป็นลูกจ้างทำของไปตีความว่าอย่างนั้น ก็ถ้าศาลรัฐธรรมนูญ ท่านชี้ขาดว่าเป็นปัญหา ก็เป็นไป ก็ยอมรับว่าเป็น.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 15 สิงหาคม 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

จากตัวอย่าง เราจะเห็นได้ว่า **นายวีระไม่ได้พูดโจมตีใครเลย** สิ่งที่นายวีระพูดนั้นมีแต่ข้อเท็จจริงที่ว่า การที่นายสมัครไปเป็นพิธีกร รายการชิมไปบ่นไป และรายการยกขโยงหกโมงเช้า นั้นไม่ใช่เรื่องเลวร้าย ไม่ใช่เรื่องที่ผิดกฎหมาย หรือผิดศีลธรรม ความจริงแล้วก็ไม่ น่าจะเป็นปัญหา

การพูดของนายวีระนั้นดูปราศจากอารมณ์ขุ่นมัว เป็นข้อเท็จจริงล้วน ๆ หากเราฟังไปเรื่อย ๆ เราก็จะจับใจความได้อย่างนั้น แต่หากเราฟังแบบเจาะลึกลงไป เราจะเห็นว่าการพูดของนายวีระนี้ เป็นการสอนัยยะว่ามีความไม่ชอบมาพากลกับการพิพากษาคดีครั้งนี้ ทั้งนี้ นายวีระไม่สามารถพูดออกมาได้อย่างตรงไปตรงมา เนื่องจากมีความเสี่ยงว่าจะโดนฟ้องในคดีหมิ่นประมาทศาลสถิตยยุติธรรม นายวีระได้บอกไว้่อ้อม ๆ ว่า “ก็ถ้าศาลรัฐธรรมนูญท่านชี้ขาดว่าเป็นปัญหา ก็เป็นไป ก็ยอมรับว่าเป็น” ประโยคนี้ เมื่อพิจารณาควบคู่ไปกับน้ำเสียงของนายวีระ จะทำให้ผู้รับสารเข้าใจนัยยะที่นายวีระต้องการสื่อสารมาว่า “พูดมากไม่ได้ พูดได้แค่นี้เท่านั้น” นอกจากนี้ การพูดประโยคนี้ของนายวีระ คือการปกป้องตัวเองจากคดีหมิ่นประมาทศาลสถิตยยุติธรรม

2.2.6. การชี้ชวนให้ตั้งคำถาม

กลยุทธ์วาทกรรมแบบชี้ชวนให้ตั้งคำถามนี้ ฝ่ายรัฐบาลก็นำมาใช้ในการตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ เพื่อให้ผู้รับสารมองเห็นจุดที่น่าสงสัย ในการพิจารณากรณีคุณสมบัติของนายสมัคร เช่น

“..... ที่นี้ คำวินิจฉัยนี้เขาเขียนกันเมื่อไร ผมแปลกใจตรงที่ว่า นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีเนี่ยเขาไปให้การเมื่อวานนี้ แล้วการสอบพยานนัดสุดท้ายเมื่อวานนี้ บ๊ีบ ก็เลยนัดตัดสินเลยในวันรุ่งขึ้น มันมีการประชุม มันมีการเขียนคำวินิจฉัย ใน

กระบวนการขั้นตอนพวกนี้มันต้องใช้เวลาหรือเปล่า แล้วทำกันตั้งแต่เมื่อไร” (ณัฐวุฒิ
ไสยเกื้อ, 9 กันยายน 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

เราเห็นได้ชัดเจนว่า นายณัฐวุฒิ นั้น ใช้กลยุทธ์การชี้ชวนให้ตั้งคำถาม นายณัฐวุฒิไม่ได้
ให้ข้อมูลปัจจุบันกับผู้รับสาร แต่กระตุ้นความสงสัย ให้คนคิดตามว่ากระบวนการ
พิจารณาคดีนั้นสมควรจะต้องทำอย่างไรละเอียดรอบคอบ แต่กรณีของนายสมัครนี้มี
ความเร็วผิดปกติ (แต่พูดออกไปตรง ๆ ไม่ได้ เพราะอาจจะโดนคดีประมาทศาลฯ ได้) อย่างมาก

การชี้ชวนให้ตั้งคำถามนี้ เมื่อผู้รับสารได้ตั้งคำถามตามที่นายณัฐวุฒิชี้ไว้แล้ว คำตอบ
ของคำถามนั้น ก็สามารถตอบได้จากบริบททางการเมืองของประเทศไทย ไม่ว่าจะผู้รับสาร
จะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับฝ่ายรัฐบาล แต่ผู้รับสารก็สามารถตอบคำถามทั้งหมดได้ ยิ่งไปกว่า
นั้น การชี้ชวนให้ตั้งคำถามของนายณัฐวุฒิ (รวมถึงคำถามที่นายณัฐวุฒิถามอย่าง
ตรงไปตรงมาเองด้วย) นี้ อาจนำไปสู่การตั้งคำถามในลำดับต่อไปว่า กระบวนการ
ยุติธรรมในประเทศไทยนี้ ยังสามารถเป็นที่พึ่งพาของประชาชนได้หรือไม่

2.2.7. การสรุปประเด็น

การสรุปประเด็นคือการเอาเนื้อหาทั้งหมดที่พูดมา ขมวดรวมเข้าด้วยกัน ให้สั้น
กระชับ และใช้ภาษาที่เข้าใจได้ เพื่อที่จะได้สื่อสารให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ว่าผู้ส่งสาร
ต้องการสื่ออะไร เช่น

“...ผู้สื่อข่าววันนี้เขาก็ถามผมที่อุดรธานี ว่าหากนายสมัครกลับเข้ามา
รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเนี่ย มันจะมีความชอบธรรมใหม่ มีคุณธรรม จริยธรรม
หรือเปล่า คำถามสำคัญคือแล้วกลุ่มพันธมิตรฯ เขาไม่ยอมนี้จะว่ายังไง ผมก็
เรียนอย่างนั้นนะครับท่านผู้ชมที่เคารพครับ ได้รับความชอบธรรม คุณธรรม จริยธรรม
เนี่ย มันต้องพูดในมุมที่คุณวิระพูดนะครับว่า การทำรายการชิมไปบ่นไป หรือ ยก
โขยงหกโมงเช้า ของคุณสมัคร สุนทรเวชเนี่ย มันไม่ได้ไปกดไปโกงไม่ได้ไปโกงสิน
กิงชาติอะไรเลยครับ ท่านผู้ชมครับ พูดกันบ้าน ๆ ว่านายกรัฐมนตรีทำกับข้าว

ครับ ทำกับข้าวออกโทรทัศน์ แล้วทำก่อนตั้งแต่ปี 2543.....” (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, 9 กันยายน 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

จากตัวอย่างข้างต้น เราจะเห็นว่า นายณัฐภูมินั้นสรุปประเด็นที่ทำให้นายสมัครฤตพลลดจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่า เป็นเรื่องของ “นายกฯ ทำกับข้าว” ซึ่งเป็นประเด็นที่ไม่มีสาระสำคัญทางการเมืองอะไรเลย เพียงแค่ทำกับข้าวออกรายการโทรทัศน์ ไม่ได้ทำผิดศีลธรรม ไม่ได้โกงชาติบ้านเมือง แค่ทำกับข้าว และทำมาตั้งนานแล้ว ตั้งแต่ปี 2543 การสรุปของนายณัฐภูมินี้ อาจทำให้ผู้รับสารบางคนคิดว่าแค่ทำกับข้าวจริง ๆ ไม่มีอะไรสลบซับซ้อนแต่อย่างใด ทั้งนี้เราจะเห็นได้จากคำพูดของนายณัฐวุฒิที่บอกว่า “พูดกันบ้าน ๆ” ก็คือ พูดกันง่าย ๆ ใช้ภาษาง่าย ๆ มาพูด แล้วจึงสรุปประเด็นที่เป็นที่มาของการขาดคุณสมบัติการเป็นนายกรัฐมนตรี

การใช้ภาษาง่าย ๆ ของนายณัฐวุฒิ เพื่อสรุปประเด็น หลังจากใช้ภาษาค่อนข้างจะทำความเข้าใจได้ยากกว่า (เช่น ขอบธรรม คุณธรรม จริยธรรม โกงสินกินชาติ) เป็นการแสดงให้เห็นว่านายณัฐวุฒิ ประเมินผู้รับสารว่ามีหลายกลุ่ม มีทั้งกลุ่มที่สามารถทำความเข้าใจกับการใช้คำที่ซับซ้อน โดยที่ไม่ต้องการการสรุปประเด็น และกลุ่มที่ยังทำความเข้าใจได้ไม่ชัดเจน จึงต้องใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบการสรุปประเด็นเข้าช่วย เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหามากขึ้น

2.2.8 การอ้างคำพูดหรือการกระทำของคู่กรณี

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบอ้างคำพูด หรือการกระทำของคู่กรณีนั้น ผู้พูดจะยกเอาการพูด หรือกระทำที่ไม่ดี ไม่เหมาะสมของกรณีสั้นมาเป็นข้อโต้แย้ง โดยมากแล้ว มักเป็นคำพูดหรือการกระทำที่สวนทางกับสิ่งที่ชอบธรรม หรือตามกฎหมาย เช่น

“.....ทีนี้ ผมกลับมาที่นี้คิดหนึ่ง พันธมิตรฯ นี้เขาเรียกร้องนะฮะ ว่า นายกรัฐมนตรีเนี่ย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญตัดสินอย่างนี้เนี่ย ก็ถือว่าขัดกับกฎหมายแล้ว แล้วก็กลับมาไม่ได้ ต้องให้เคารพในกติกา เคารพในการตัดสินของศาลฯ เนี่ยนะฮะ ผมเรียนอย่างนั้นนะครับว่า ความเป็นจริงแล้วเนี่ยผมว่าวันนี้เนี่ย กลุ่ม

พันธมิตรฯ เนี่ย ถ้าพูดถึงความชอบธรรมแล้วเนี่ย ไม่มีความชอบธรรมที่จะมา แสดงความเห็นทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ที่เรียกร้องให้ใครก็ตาม ปฏิบัติตามกติกาของกฎหมาย เหตุผลก็คือว่ากลุ่มพันธมิตรฯ ได้ปฏิเสธ กระบวนการทางกฎหมายอย่างสิ้นเชิง หลายเรื่องด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นหมาย ศาลของศาลอาญา ไม่ว่าจะคำวินิจฉัยของศาลแพ่ง ไม่ว่าจะเป็น พรก.สถานการณ์ อุกฉิน แล้วก็มีอีกหลายเรื่องหลายราว.....” (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, 10 กันยายน 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

นายณัฐวุฒิ ได้ยกเอาข้อเรียกร้องของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ต่อต้านนายสมัครที่ อาจจะไปกลับเข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งขึ้นมาเสนอ ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการ ให้ผู้รับสารเห็นว่า การที่นายสมัครจะกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งนั้น จะเป็นการ ขัดต่อกฎหมาย ผู้รับสารที่เลือกสนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นก็อาจจะตอบรับความคิดเห็นนี้ของ ฝ่ายพันธมิตรฯ ทันที ส่วนฝ่ายที่ต่อต้านนั้น จะยังพูดไม่ออก ในตอนนี้ ส่วนคนที่ยังไม่ได้เลือกข้าง นั้นอาจจะมองเห็นว่าฝ่ายรัฐบาลควรเคารพกฎหมาย และควรสรรหานายกรัฐมนตรีคนใหม่ เนื่องจากนายสมัครขาดคุณสมบัติ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นได้ว่านายณัฐวุฒิไม่ได้พูดแค่ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ พูดถึง ประเด็นนี้อย่างไรเท่านั้น แต่นายณัฐวุฒิยังวิพากษ์วิจารณ์การแสดงความคิดเห็นนี้ของฝ่าย พันธมิตรฯ ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่มีความชอบธรรมใด ๆ ที่จะออกมาพูดเรื่องขัดกฎหมาย หรือไม่ขัดต่อกฎหมาย เพราะพันธมิตรฯ นั้นก็ทำอะไรที่ขัดต่อกฎหมาย หรือคำพิพากษา มาหลายต่อหลายเรื่อง จึงไม่มีสิทธิ์ และไม่มีความชอบธรรมที่จะมาวิพากษ์วิจารณ์คนอื่นว่าทำ ผิดต่อกฎหมาย

การโต้แย้งของนายณัฐวุฒิเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์การกลับคืนสู่ตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีของนายสมัคร สุนทรเวช ครั้งนี้ เป็นการโต้แย้งที่มีจุดอ่อน กล่าวคือ การที่นาย ณัฐวุฒิกล่าวว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ทำผิดกฎหมาย ฝ่ายกฎหมายมากมาย หลายครั้ง หลายหน ทำให้ฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่มีความชอบธรรมที่จะออกความเห็นหรือ วิพากษ์วิจารณ์ใด ๆ เกี่ยวกับความถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ของผู้อื่นอีกต่อไป

ส่วนที่เป็นจุดอ่อนอย่างมากของการโต้แย้งของนายณัฐวุฒิคือ การที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ทำผิดกฎหมาย และไม่เคารพกฎหมายมาหลายต่อหลายครั้งนั้น ไม่ได้หมายความว่าฝ่ายพันธมิตรฯ จะไม่มีสิทธิ์วิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นของฝ่ายรัฐบาล ที่จะให้นายสมัครกลับมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง เนื่องจากประเทศไทยเป็นระบอบประชาธิปไตย คนไทยทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำอะไรก็ได้ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นการถอดถอนนายสมัครนี้ ก็เป็นการกระทำภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย การที่นายณัฐวุฒิกล่าวว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่มีสิทธิ์ที่จะวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นนี้ เพราะฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่เคารพกฎหมายหลายครั้ง จึงเป็นการโต้แย้งที่ไม่สมเหตุสมผล

2.2.9 การพูดแบบหยิกแกม (ไม่) หยอก

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบหยิกแกม (ไม่) หยอกนี้ มีจุดที่ทำให้ผู้พูดได้เปรียบอยู่ 2 ประการ ประการที่หนึ่งกลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้ มีลักษณะแบบที่เล่นที่จริง ไม่ได้พูดแบบเอาเป็นเอาตาย แต่เป็นการตอเล็กน้อย และประการที่สองคือการตอเล็กน้อยนั้น ทำให้ฝ่ายอริไม่รู้ว่าจะตอบได้อย่างไร หากตอบได้กลับไป ก็อาจจะกลายเป็นการกินปูนร้อนท้องก็ได้ เช่น

วีระ : “แล้วมันเป็นความสุขของคนทำ คือหมายความว่าได้อยู่หน้าเตาได้จับตะหลิว ผัดโน่นผัดนี่เนี่ย มันเป็นความสุข

จตุพร : “คือถ้านายกฯ สมัครนั้นหนีทหารก็ว่าไปอย่าง”

(วีระ มุสิกพงศ์ และจตุพร พรหมพันธุ์, 9 กันยายน 2551, รายการความจริงวันนี้ สทท.11)

จากถ้อยคำสนทนาระหว่างนายวีระ และนายจตุพรนั้น ผู้รับสารที่ไม่ได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องการเมืองอาจจะไม่เข้าใจว่าการสนทนานั้นเป็นการใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบหยิกแกม (ไม่) หยอกอย่างไร ในเมื่อบทสนทนาข้างต้นนั้น ยังไม่ได้กล่าวถึงใคร นอกจากนายสมัคร แต่ผู้รับสารที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องการเมือง และติดตามเรื่องราวมาโดยตลอดนั้น อาจสามารถเข้าใจได้ว่าประโยคที่นายจตุพรพูดนั้น เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบหยิกแกม (ไม่) หยอก ที่มีนัยยะถึงนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน จากพรรค

ประชาธิปไตย เนื่องจากมีข่าวลือสะพัดไปทั่วว่า นายอภิสิทธิ์นั้นไม่ได้เข้ารับการเกณฑ์ทหารตามกฎหมายไทย¹²

จากที่กล่าวมาแล้วว่าหยิกแกม (ไม่) หยอกนั้น มีข้อดีตรงที่ฝ่ายอริจะโต้ตอบก็ได้ลำบาก ถึงแม้ภายหลังประเด็นเรื่องนายอภิสิทธิ์ไม่ผ่านการเกณฑ์ทหารจะเงียบหายไป แต่ก็ไม่มี การหาข้อมูลเพิ่มเติมมาตอบข้อสงสัยนี้ เราจึงเห็นได้ว่าเป็นการหยิกแกม (ไม่) หยอกอย่างแท้จริง เพราะเป็นการหยิกที่สร้างความกังขาให้กับสังคม

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นการถอดถอนนายสมัคร สุนทรเวช ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ฝ่ายรัฐบาลได้เชื่อมโยงการปลดนายสมัคร สุนทรเวช ออกจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี เข้ากับความชอบธรรมขององค์กรอิสระ ทั้งนี้ นัยยะที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารคือ การปฏิบัติงานแบบ 2 มาตรฐาน ของศาลรัฐธรรมนูญ ฝ่ายรัฐบาลพยายามอธิบายให้เห็นถึงความบกพร่องในการมีมติให้ถอดถอนนายสมัคร อันเนื่องมาจากการตีความ ความหมายของคำว่า “ลูกจ้าง” ให้มีความหมายกว้างจนเกินไป ข้อคิดเห็นเรื่องการตีความ คำว่า “ลูกจ้าง” ของศาลรัฐธรรมนูญนี้ ไม่ได้มีเพียงแค่ฝ่ายรัฐบาลเท่านั้นที่มองเห็นถึงข้อบกพร่อง แต่ยังมีหนังสือพิมพ์มติชนออนไลน์ ที่มีความคิดเห็นเช่นเดียวกับฝ่ายรัฐบาล การอ้าง ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือนี้ มีนัยยะว่า องค์กรอื่น (ในที่นี้คือ มติชนออนไลน์) ก็มีความคิดเห็นเช่นเดียวกับตน

ฝ่ายรัฐบาลได้หยิบยกกรณีนายจรัญ ภักดีธนากุล ประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ รับงานพิเศษเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งทำให้นายจรัญมีฐานะเป็น “ลูกจ้าง” เช่นเดียวกับกับนายสมัคร ทว่า นายจรัญยังคงดำรงตำแหน่งประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปได้ แต่นายสมัครกลับถูกปลดจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ ฝ่ายรัฐบาลได้ตั้งคำถาม อย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับนายจรัญ โดยมีกรณีของนายสมัครมาเทียบเคียง นัยยะความหมาย นี้คือการชี้ให้เห็นถึงความลำเอียง และความอยุติธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ อีก

¹² ภายหลังจากอภิสิทธิ์ได้ชี้แจงว่าตนผ่านการเกณฑ์ทหาร แต่ไม่ได้ไปฝึก เพราะทางการส่งตัวนายอภิสิทธิ์ไปเป็นผู้สอนหนังสือให้ทหาร จึงไม่ได้ร่วมเข้าการฝึกภาคสนามแบบคนอื่น ๆ

ทั้งยังบ่งบอกอย่างเป็นทางการเป็นนัยยะว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อีกแล้ว เพราะมีความลำเอียงในการลงมติ อย่างไรก็ตาม ฝ่ายรัฐบาลไม่สามารถเสนอนัยยะความหมายนี้อย่างตรงไปตรงมาได้ เนื่องจากข้อจำกัดทางกฎหมายที่ทำให้มีความเสี่ยงต่อการถูกดำเนินคดีหมิ่นประมาทศาลสถิตยัตติธรรม

ฝ่ายรัฐบาลยังชี้ให้เห็นว่า ตระกูลสุนทรเวช เป็นตระกูลที่ถวายงานใกล้ชิดกับพระประมุขในอดีต นายสมัครจึงไม่น่าจะเป็นแกะดำในวงศ์ตระกูลของตนเอง นามสกุล “สุนทรเวช” นี้ เป็นนามสกุลพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เป็นเครื่องยืนยันได้ดีว่าตระกูลของนายสมัครถวายงานรับใช้เบื้องพระยุคลบาท จนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 พระราชทานนามสกุล “สุนทรเวช” ให้ การที่ฝ่ายรัฐบาลนำเรื่องนี้มาพูดนั้น นอกจากจะเป็นการยืนยันถึงความจงรักภักดีของตระกูล “สุนทรเวช” แล้ว ยังมีนัยยะว่า นามสกุล “สุนทรเวช” ที่นายสมัครใช้อยู่ นั้น เป็นเครื่องเตือนใจให้นายสมัครจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์เฉกเช่นเดียวกับบรรพบุรุษของตน ยิ่งไปกว่านั้น ด้วยความจงรักภักดีที่ตระกูล “สุนทรเวช” มีมานาน ทำให้นายสมัครไม่มีความคิดที่จะไม่จงรักภักดีต่อสถาบัน เนื่องจากนายสมัครจะต้องรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลที่สั่งสมมาตลอดเอาไว้

นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ฝ่ายรัฐบาลยังพยายามชี้ชวนให้ผู้รับสารเกิดความกังขาว่า เหตุใดกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญนี้มีความเร็วผิดปกติ การชี้ชวนให้ผู้รับสารคิดตามนี้ ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้รับสารตั้งคำถามอย่างแท้จริง แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดนัยยะความหมายว่า การพิจารณาคดีครั้งนี้ มีความไม่ชอบมาพากลแฝงอยู่ และความไม่ชอบมาพากลนี้เอง ทำให้นายสมัคร สุนทรเวช ต้องถูกถอดถอนจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

นอกจากนี้ฝ่ายรัฐบาลยังสื่อสารความหมายว่า สาเหตุของการที่นายสมัครถูกปลดจากตำแหน่งนั้น เป็นสาเหตุที่ไร้สาระเป็นที่สุด เพราะสาเหตุที่นายสมัครถูกถอดถอนจากตำแหน่งคือนายสมัครทำกับข้าวออกโทรทัศน์ การพูดของนายณัฐฉานี มีนัยยะว่าศาลรัฐธรรมนูญค้นหาความผิด (หรือที่เรียกกันว่า หาเรื่อง) ของนายสมัคร เนื่องจากต้องการจะถอดถอนนายสมัครออกจากตำแหน่งอยู่แล้ว เหตุผลที่นำมาใช้ในการถอดถอนนายสมัครก็เป็นเรื่องยิบย่อย ปราศจากสาระสำคัญ ทั้งนี้การใช้เหตุผลเรื่องการรับเป็นพิธีกรรายการโทรทัศน์ มาอ้างว่านายสมัครทำขาดคุณสมบัติการเป็นนายกรัฐมนตรี แสดงให้เห็น

ชัดเจนว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพยายามขุดคุ้ยค้นหาความผิดของนายสมัคร เมื่อพบการกระทำของนายสมัครที่พอจะเข้าข่ายว่ากระทำความผิด ก็รับนำมาพิจารณา และนำมาเป็นข้ออ้างในการลงมติให้ถอดถอนนายสมัคร

อย่างไรก็ตาม พรรคพลังประชาชนมีความคิดเห็นว่าจะเลือกนายสมัคร ให้กลับเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง แต่ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้ออกมาคัดค้าน และสื่อสารให้ผู้รับสารเห็นว่า การกลับมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายสมัครนั้นเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย ทว่านายฉวีวุฒิได้ตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ อย่างเผ็ดร้อนว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่มีความชอบธรรมที่จะอ้างกฎหมาย หรือคำพิพากษา เนื่องจากฝ่ายพันธมิตรฯ เองได้ละเมิดกฎหมาย และคำพิพากษาของศาลฯ มาหลายครั้ง อาจกล่าวได้อย่างตรงไปตรงมาว่านายฉวีวุฒิให้ความหมายกับฝ่ายพันธมิตรฯ ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่ไม่เคารพกฎหมาย แต่กลับนำเอากฎหมายมาอ้าง การตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ของนายฉวีวุฒิ จึงมีลักษณะแบบ “ดาบนั้นคืนสนอง” ให้กับฝ่ายพันธมิตรฯ

ฝ่ายรัฐบาลโจมตีตอบโต้ฝ่ายค้าน (ซึ่งในเวลานั้นเป็นมิตรทางการเมืองของฝ่ายพันธมิตรฯ¹³) กรณีที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ที่ยังไม่ผ่านการเกณฑ์ทหาร แม้ว่าจะไม่ได้พูดอย่างตรงไปตรงมา แต่ความหมายที่แท้จริงที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารคือ นายอภิสิทธิ์ไม่ได้กระทำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และความที่พรรคประชาธิปัตย์เปี่ยมมิตรทางการเมืองกับฝ่ายพันธมิตรฯ ในเวลานั้น นัยยะความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารคือ ฝ่ายพันธมิตรฯ ก็ไม่ทำตามกฎหมาย นายอภิสิทธิ์ ซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายค้านก็ไม่ได้ทำตามกฎหมาย ฝ่ายตรงข้ามกับฝ่ายรัฐบาลจึงมีแต่พวกที่ไม่เคารพกฎหมายรวมตัวกันอยู่ อาจกล่าวได้โดยสรุปว่า ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารความหมายว่าเป็นการรวมตัวกันแบบ ผนตก ชีหมุไหล คนจัญไรมาพบกัน

ยิ่งไปกว่านั้น กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบหยิกแกม (ไม่) หยอก ที่ฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้ในการสื่อสารความหมายในประเด็นนี้นั้น มีลักษณะคล้ายกับการประจานความผิดของฝ่ายพันธมิตรฯ และนายอภิสิทธิ์ ที่ไม่เคารพกฎหมาย การสื่อสารของฝ่ายรัฐบาลด้วยการหยิกแกม (ไม่) หยอกในประเด็นนี้ แทบจะไม่มีแตกต่างไปจากการเปิดเผย “ความจริง” สู่

¹³ หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นมิตรทางการเมืองของพรรคประชาธิปัตย์ ที่เป็นฝ่ายค้านในสภาคือ การที่นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ และเป็นแกนนำคนสำคัญของฝ่ายพันธมิตรฯ

สาธารณะ เพียงแต่ว่า กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบหยิกแกม (ไม่) หยอก นี้ ได้ช่วยลดความรุนแรงของการส่งสารเท่านั้น แต่ความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการนำเสนอยังคงเป็นความหมายเดิม

3. ประเด็นการแต่งตั้งนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี

ภายหลังจากที่นายสมัคร สุนทรเวช ถูกปลดจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐบาลที่มีพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำได้ เลื่อนนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ขึ้นรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนนายสมัคร

การเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ได้รับการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2551 และเริ่มทำงานในฐานะนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 18 กันยายน 2551 ด้วยบุคลิกภาพของนายสมชาย ที่มีความนุ่มนวลเป็นทุนในการแก้ไขปัญหาของประเทศ ที่จะช่วยในการสร้างความสมานฉันท์ในประเทศ (ประเวศ วะสี, 2551) อย่างไรก็ตาม ฝ่ายพันธมิตรฯ ก็ไม่ยอมรับนายสมชายที่เข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อจากนายสมัครว่ายังไม่น่าไว้วางใจ เพราะเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ไปจับมือกับ นปค. (จำลอง ศรีเมือง, 2551) ทั้งนี้กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ถูกนำเสนอในช่วงนี้ ได้แก่

- 3.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล ในประเด็นการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์
- 3.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้การโจมตีของฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

ทั้งสองหัวข้อนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล ในประเด็นการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

การรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ต่อจากนายสมัคร สุนทรเวช นั้น ทำให้คุณภูมิทางการเมืองเริ่มลดลง เนื่องจากบุคลิกของนายสมชายที่เป็นคนนุ่มนวล

อย่างไรก็ตาม ฝ่ายพันธมิตรฯ ตั้งข้อสังเกตว่า นายสมชายนั้น ก็ไม่ได้แตกต่างจากนายสมัคร เพราะเป็นนายกรัฐมนตรีตัวแทน (nominee) ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เหมือนกับนายสมัคร สุนทรเวช ยิ่งไปกว่านั้น นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ยังสมรสกับนางเยาวภา วงศ์สวัสดิ์¹ ซึ่งเป็นน้องสาวของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทำให้ภาพลักษณ์ของนายสมชาย มีความเป็นเครือญาติกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร รวมอยู่ด้วย

กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เลือกมาใช้ในการโจมตีฝ่ายรัฐบาลในประเด็นนี้ มีดังต่อไปนี้

3.1.1 การใช้คำคล้องจอง และคำที่มีความหมายตรงข้าม

การใช้คำคล้องจองเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวาทกรรมนั้น เป็นการส่งสารที่ทำให้ผู้รับสารรู้สึกสนุก ครื้นเครงมากขึ้น แทนที่จะพูดแบบธรรมดา กลยุทธ์การใช้คำคล้องจองนี้ ผู้ส่งสารอาจใช้เพื่อสร้างวาทกรรมง่าย ๆ สั้น ๆ ไปจนถึงการแต่งเป็นบทกวี เช่น

“ผมขออ่านให้พ่อแม่พี่น้องฟังนิดนึง เพื่อจะได้มีอารมณ์ร่วมกัน หัวข้อ
กลอนชื่อว่า อาจมิใช่ นะอะ อาจมิใช่ พี่น้องตั้งใจฟังนะครับ

“จากทักษิณ ส่งไม้ ให้สมัคร
ที่รู้แน่ แฟมิลี [family] ไอ้ไอเอ๊ย
มุ่งแก้ไข ในกฎ มั่นหุดหู่

จากหอกหัก ชักช่อง ถึงน้องเขย
กินหมดเลย สมชาย ตายยกครัว
หวังช่วยกู้ ผู้ผิด ที่คิดชั่ว

¹ นางเยาวภา วงศ์สวัสดิ์ (นามสกุลเดิม ชินวัตร) เป็นน้องสาวของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (ต่อจากนางสาวเยาวเรศ ชินวัตร) จัดว่าเป็นบุตรสาวคนที่ 3 จาก บุตร 9 คนของนายเลิศ ชินวัตร และนางอินดี ชินวัตร และเป็นผู้ดูแลภาคเหนือของพรรคไทยรักไทย สมรสกับนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ มีบุตร 3 คน

การพูดของนายสนธิ เป็นการชี้ให้ผู้รับสารมองเห็นว่าฝ่ายรัฐบาลนั้นไม่
 เกิดทุนสถาบันกษัตริย์ ยิ่งไปกว่านั้น ยังให้การสนับสนุนผู้ที่ไม่เกิดทุนสถาบันฯ ด้วย

การปราศรัยนายสนธินี้ แสดงให้เห็นว่านายสนธิเชื่อถืออวัจนภาษา
 (nonverbal language) มากกว่าคำพูด (verbal language) ซึ่งเห็นได้จากการที่นายสนธิพูด
 ว่า “คนพวกนี้ ปากอย่าง ใจอย่างนึง” อันเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความเชื่อของนายสนธิที่เชื่อ
 ว่า Action speaks louder than words เนื่องจากอวัจนภาษามีแหล่งกำเนิดมาจากสภาพพื้นฐาน
 ทางร่างกาย (กาญจนา ไชคเหรียญสุขชัย, 2550)

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นการแต่งตั้งนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่านายสมชาย
 วงศ์สวัสดิ์ที่เข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อจากนายสมัคร สุนทรเวช นั้น มีฐานะเป็น
 น้องเขยของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ทำให้การเปลี่ยนตัวนายกรัฐมนตรีของฝ่ายรัฐบาลไม่
 มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นเลย เนื่องจากสมัยที่นายสมัครเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ฝ่ายพันธมิตรฯ
 มีความเชื่อว่รัฐบาลในสมัยนายสมัคร เป็นรัฐบาลนอมินีของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อนาย
 สมชาย วงศ์สวัสดิ์ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีต่อจากนายสมัคร ก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงการ
 ปฏิบัติงานของฝ่ายรัฐบาล กล่าวคือฝ่ายรัฐบาลที่มีนายสมชายเป็นนายกรัฐมนตรี ก็ยังคง
 เป็นรัฐบาลนอมินีของ พ.ต.ท.ทักษิณ เช่นเดียวกับที่สมัยที่นายสมัครเป็นนายกรัฐมนตรี

ยิ่งไปกว่านั้น นายสนธิสื่อสารความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าฝ่ายรัฐบาลนั้น
 ขาดความจงรักภักดี เห็นได้จากการไม่พยายามที่จะกำจัดสื่อต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาจับจ้วงสถาบัน
 กษัตริย์ ทั้งที่ฝ่ายรัฐบาลกล่าวเสมอว่ามีความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ ความหมายที่นาย
 สนธิต้องการสื่อสารคือฝ่ายรัฐบาลนั้นเป็นพวกปากอย่างใจอย่าง ไม่ได้มีความจงรักภักดี
 อย่างแท้จริง

3.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้การโจมตีของฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ประเด็นการแต่งตั้งนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี มีการใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมดังต่อไปนี้

3.2.1 การอ้างเสียงข้างมาก

การถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ (majority rule) หมายถึง การตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัยหลักเกณฑ์คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิลงคะแนนทั้งหมด การตัดสินใจเลือกสองตัวเลือกเป็นการตัดสินใจที่ได้รับอิทธิพลอย่างมากในกระบวนการตัดสินใจ รวมไปถึงการผ่านกฎหมายในชาติประชาธิปไตย นอกจากนี้ นักทฤษฎีเลือกตั้งบางกลุ่มได้สนับสนุนให้มีการถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ อย่างน้อยก็ในกรณีแวดล้อมที่เหมาะสม อันเนื่องมาจากความต่อเนื่องกันของผลประโยชน์กับลักษณะอื่น ๆ ในสังคมประชาธิปไตย (Wikipedia, 2554) เช่น

“อย่างไรก็ตาม วันนี้วันที่ 17 กันยายน เป็นวันที่สภาผู้แทนราษฎรประชุมเพื่อลงมติกัน เลือกคนเป็นนายกรัฐมนตรี มันจะเป็นใครร้ายหรือว่ามันจะเป็นใครดี ของคนที่ชื่อสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ไม่มีใครพยากรณ์ได้ แต่ว่าท่านได้รับเลือก จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยเสียงข้างมาก ถึง 298 เสียงนะครับ ขณะคุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน และหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งได้คะแนนเสียง 163 เสียง ก็ได้นำเสนอชื่อทุลเกล้า ทุลกระหม่อมฯ แต่งตั้ง ก็เราก็อธิบายความเป็นนายกรัฐมนตรีตัวจริง...” (วีระ มุสิกพงศ์, รายการ “ความจริงวันนี้” 17 กันยายน 2551, สทท.11)

จากการพูดของนายวีระ เราจะเห็นได้ว่านายวีระได้ยกเอาเสียงข้างมากในที่ประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาชี้แจงให้ผู้รับสารทราบได้ว่า นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ได้รับเสียงข้างมากจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ให้เป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่ อย่างถูกต้องชอบธรรม

จากแบบจำลองของ Toulmin (1958) ในเรื่องของการโต้แย้งและแสดงเหตุผล ข้อมูล (data) ที่นายวีระนำเสนอคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 298 คน ออกเสียงให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ขณะที่นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้รับคะแนน 163 เสียง จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ได้ข้อสรุป (claim) ว่า นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ จะต้องเป็นนายกรัฐมนตรีต่อจากนายสมัคร สุนทรเวช ทั้งนี้ นายวีระได้ยก ข้อร้องรับ (warrant) ว่า นายสมชายได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพราะบุคคลที่จะได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จะต้องได้รับเสียงข้างมากจาก ส.ส. ให้เป็นนายกรัฐมนตรี และนายสมชายก็ได้รับเสียงข้างมากนั้น

ยิ่งไปกว่านั้น นายวีระยังกล่าวถึงนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ซึ่งเป็นคู่แข่งของนายสมชาย ว่านายอภิสิทธิ์ ได้รับคะแนน 163 คะแนน เพื่อเป็นข้อกำกับ (backing) โดยการนำคะแนนเสียงที่นายอภิสิทธิ์ ได้รับมาเปิดเผย เพื่อให้ผู้รับสารเชื่อมั่นว่านายสมชาย ได้รับคะแนนเสียงมากกว่าอย่างโปร่งใส เพราะคะแนนเสียงที่นายสมชายได้รับนั้น มากกว่าคะแนนเสียงของนายอภิสิทธิ์ 135 เสียง² ทั้งนี้คะแนนที่นายสมชายได้รับนั้น มีมากกว่าครึ่งหนึ่ง³ ของคะแนนเสียงทั้งหมด

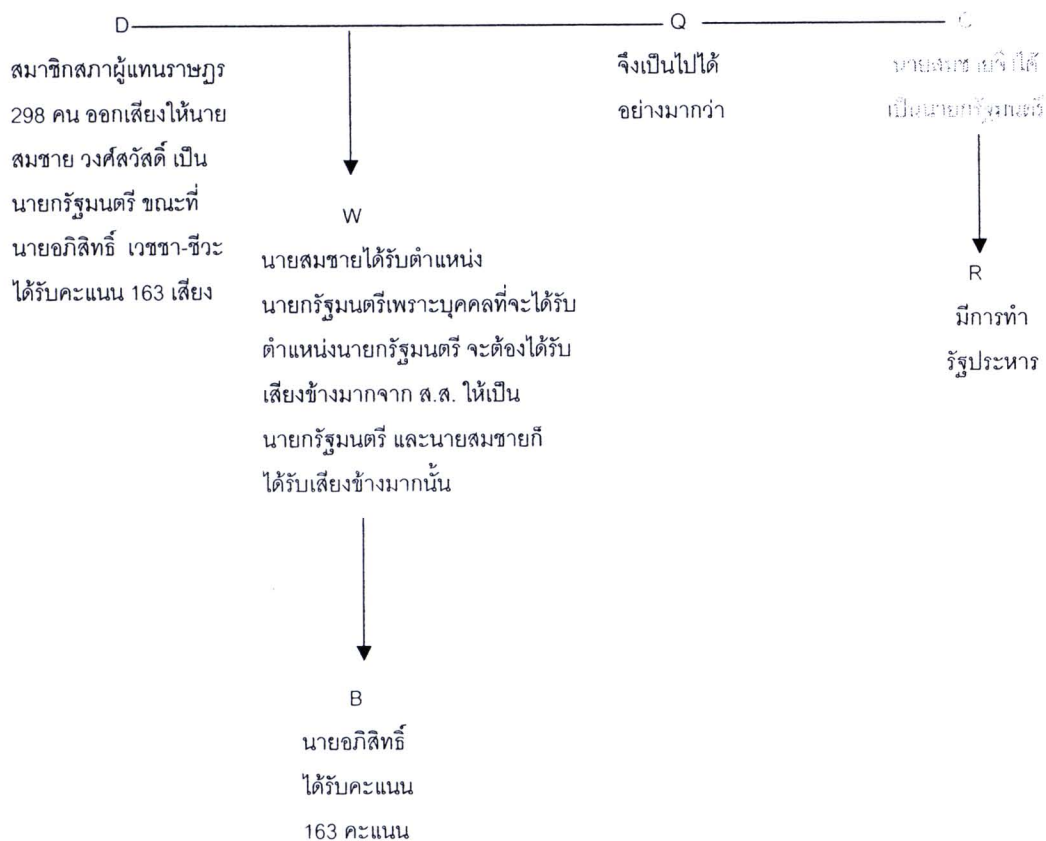
อย่างไรก็ตาม แบบจำลองของ Toulmin ได้มีส่วนที่เป็นข้อยกเว้น (rebuttal) ไว้ด้วย ในกรณีของนายสมชายนี้ ข้อสรุปที่ว่านายสมชาย จะได้เป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่นั้น อาจจะไม่เกิดขึ้น เนื่องจากข้อยกเว้นบางประการ เช่น มีการทำรัฐประหาร ก่อนจะทูลเกล้าฯ ถวายชื่อนายสมชาย ต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ทูลเกล้าฯ ถวายชื่อบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ นายสมชาย ก็จะทำให้ นายสมชาย ไม่ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่⁴

² นายสมชาย ได้รับคะแนนเสียง 298 คะแนน จากจำนวน ส.ส. ที่เข้าประชุม 461 คน คิดเป็นร้อยละ 64.64 ส่วนนายอภิสิทธิ์ ได้รับคะแนนเสียง 163 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 35.35

³ คะแนนครึ่งหนึ่งในวันที่ประชุม คือ 235 คะแนน นายสมชายได้รับ 298 คะแนน มากกว่าคะแนนครึ่งหนึ่งอยู่ 63 คะแนน

⁴ กรณีประธานสภาผู้แทนราษฎรทูลเกล้าถวายชื่อบุคคลอื่น ที่ต่างไปจากบุคคลที่น่าจะได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2535 ภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ที่ประชาชนรวมตัวกันต่อต้าน พลเอกสุจินดา คราประยูร ที่เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีจากการเลือกตั้ง เมื่อเหตุการณ์สิ้นสุดลง โดยพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พล.อ.อ. สมบุญ ระหงษ์ คือบุคคลที่ได้รับการคาดการณ์ว่าจะได้เป็นนายกรัฐมนตรีต่อจากพลเอกสุจินดา คราประยูร ทว่านายอาทิตย์ อุไรรัตน์ ประธานสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น ได้ทูลเกล้าฯ ถวายชื่อนายอานันท์ ปันยารชุน แทน ทำให้ พลอากาศเอกสมบุญ ระหงษ์ ไม่ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้เตรียมการรับพระบรมราชโองการฯไว้ก่อนหน้าแล้ว ทำให้เป็นที่เรียกขานกันต่อมาว่า "ผู้แต่งตั้งชาวเรือ" และนายอาทิตย์ อุไรรัตน์ ได้รับการขนานนามว่า "วีรบุรุษประชาธิปไตย" (Wikipedia, 2554)

ภาพที่ 3 โครงสร้างการโต้แย้งแสดงเหตุผลโดยใช้แนวคิดของสตีเฟน ทูลมิน

3.2.2 การเล่าประวัติของบุคคล

การเล่าประวัติของบุคคล เป็นการอธิบายความเป็นมาของบุคคลบางคน เพื่อให้ผู้รับสารทำความเข้าใจ และเชื่อมโยงบุคคลนั้น เข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ เช่น

ณัฐวุฒิ : “โดยย่อ นะครับ คุณสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เนี่ยเป็นคน
จังหวัดนครศรีธรรมราช

วีระ : “นั่นแน่ะ

ณัฐวุฒิ : “คนบ้านผมครับพี่น้องครับ (พูดสำเนียงภาคใต้) ~

วีระ : “นั่น (เสียงกั้วหัวเราะ)

ณัฐวุฒิ : “เป็นคนบ้านเดียวกับผมครับ เป็นความภาคภูมิใจ

- วีระ : "เหวอครับ แล้วผมจะพูดได้ไหม *ว่าเป็นคนจังหวัด
ใกล้เคียงกับของผมเหมือนกัน*
- จตุพร : "แล้ว..แล้วเพิ่งมาแสดงตนวันนี้หรือครับ (เสียงกลั้ว
(หัวเราะ)
- ณัฐวุฒิ : "อ้อไม่ ผมแสดงมาตลอด ท่านสมชายท่านก็แสดงมา
ตลอด แต่ว่า *คนนครศรีธรรมราชเพิ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็น
ของตนเอง*
- จตุพร : "แล้วเขาให้กลับบ้านไหมครับ
- ณัฐวุฒิ : "ก็กลับบ้าน ผมนี่ก็กลับบ้านได้ตลอด บ้าน [คุณ] สมชายนี่
ก็กลับได้ตลอด เพราะว่าไอ้กลุ่มพันธมิตรฯ ที่ไปปิดถนน
อะไรกันนี่เป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น กลับได้ตลอด เพราะว่าไอ้
กลุ่มพันธมิตรฯ ที่ไปปิดถนนอะไรกันนี่เป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น
แต่ผมว่าเป็นความภาคภูมิใจร่วมกันของ *คนปากซ์ใต้ เป็น
ความภาคภูมิใจของคนนครศรีธรรมราช ที่ลูกชาวบ้าน
ธรรมดา ๆ ร่ำเรียนศึกษาด้วยตนเอง แล้ววันนี้ ก็เป็น
นายกรัฐมนตรี ตามวิถีกระบวนประชาธิปไตยถูกต้อง ทุก
ประการ ผมกำลังจะพูดว่านอกจากเป็นความภาคภูมิใจของ
ชาวนครศรีธรรมราชแล้วเนี่ย ยังเป็นความดีอกดีใจของคน
ไทยทั้งประเทศด้วย เพราะได้มาตามรัฐธรรมนูญ ตามวิถี
ประชาธิปไตย...ท่านเกิดเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2490
ปัจจุบันอายุ 61 ปี มีภรรยาก็คือคุณเยาวภา วงศ์สวัสดิ์ หรือ
คุณเยาวภา ชินวัตรเดิม มีบุตรธิดาก็ 3 คนครับ คุณยศธนั้น
วงศ์สวัสดิ์ คุณชินนิชา วงศ์สวัสดิ์ ซึ่งปัจจุบันเป็น ส.ส.
เชียงใหม่ และคนสุดท้าย คุณชยาภา วงศ์สวัสดิ์ การศึกษา
นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นะครับ*
- วีระ : "นี่คณะเดียวกับผมนะครับเนี่ย ผมขอทำหน้าที่เป็น..คล้าย ๆ
ณัฐวุฒิหน่อย
- ณัฐวุฒิ : "นี่นับญาตินะฮะ

วีระ : "คือไม่รู้จะนับญาติทางไหนแล้ว ก็นับทางสถาบันการศึกษา
ก็แล้วกัน"

ณัฐวุฒิ : "แล้วท่านก็ไปเรียนต่อเนติบัณฑิตไทยนะครับ ผ่าน
กระบวนการนะครับ รับราชการมาเรื่อย ๆ เอาย่อ ๆ เลย
นะฮะ เป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา เมื่อ พ.ศ. 2517 เป็นผู้
พิพากษาประจำกระทรวงปี 2518 หลังจากนั้นก็เติบโต ใน
ตำแหน่งหน้าที่การงานในฐานะผู้พิพากษามาโดยตลอด ปี
2519 นี้ ท่านไปเป็นผู้พิพากษาศาลแขวงเชียงใหม่ ในช่วง
ชีวิตที่รับราชการอยู่ทางเหนือเนี่ยนะครับ ก็ได้มีโอกาสพบ
กับคุณเยาวภา จนกลายเป็นครอบครัว ที่อยู่ร่วมกันมา ให้
ชีวิตอยู่ร่วมกันมาจนถึงวันนี้ หลังจากที่ท่านดำรงตำแหน่ง
เป็นผู้พิพากษาอยู่หลายศาลเนี่ยนะครับ ก็ได้เลื่อนขึ้นมา
เป็นตำแหน่งฝ่ายบริหาร คือปลัดกระทรวงยุติธรรม เมื่อ 27
พฤศจิกายน 2542 เป็นปลัดกระทรวงยุติธรรมอยู่ถึง 7 ปี"

วีระ : "ในเวลาที่พรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำในการจัดตั้ง
รัฐบาล"

ณัฐวุฒิ : "ครับ"

วีระ : "โดยในเวลานั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม คือ
นายสุทัศน์ เงินหมื่น"

ณัฐวุฒิ : "ของพรรคประชาธิปัตย์เป็นปลัดกระทรวงยุติธรรมถึง 7 ปี
ด้วยกัน หลังจากนั้นจึงย้าย ไปเป็นปลัดกระทรวงแรงงาน
เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2549 หลังจากนั้นก็ลาออกจากราชการ ใน
เดือนกันยายน ปี 2549 ก็พูดกันตรง ๆ ว่าหลังจาก
รัฐประหาร นั้นละครับ จึงตัดสินใจลาออกจากราชการครับ"

วีระ : "จากนั้นจึงเข้าสู่การเมือง"

ณัฐวุฒิ : "ครับ ก็เป็นรองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน เป็นผู้สมัคร
ส.ส. สัดสวน แล้วก็ เป็น ส.ส. เป็นรองนายกรัฐมนตรี และ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรอง
นายกรัฐมนตรี ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกรัฐมนตรี แล้วก็

ล่าสุดวันนี้ ได้รับเลือกจากสภาผู้แทนราษฎรให้เป็น
นายกรัฐมนตรีคนที่ 26 ของประเทศไทย”

(วีระ มุสิกพงศ์, ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ และจตุพร พรหมพันธุ์, รายการ
“ความจริงวันนี้”, 17 กันยายน 2551, สทท. 11)

จากบทสนทนาข้างต้น เราจะเห็นได้ว่า ทั้งพิธีกร และผู้ร่วมรายการ “ความจริง
วันนี้” ได้นำเสนอประวัติของนายสมชายให้ผู้รับสารได้เข้าใจ เนื้อหาประวัติของนายสมชาย
ที่นายณัฐวุฒินำเสนอ นั้น เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับเส้นทางการทำงานและเส้นทางการเมือง
เป็นส่วนใหญ่ การนำเสนอข้อมูลเช่นนี้ จะทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้มากขึ้นถึงที่มาที่ไปของนาย
สมชาย วงศ์สวัสดิ์ ที่จะมีส่วนอย่างมากในการสร้างความน่าเชื่อถือที่ผู้รับสารมีต่อนาย
สมชาย ในฐานะผู้นำประเทศ

ยิ่งไปกว่านั้น การนำเสนอประวัติของนายสมชาย ยังมีได้เพียงแค่นำ
ความสามารถ และความเป็นเหตุเป็นผลที่ผู้รับสารควรยอมรับนายสมชาย แต่ยังไม่เน้นที่อารมณ์
และความรู้สึกร่วมว่านายกรัฐมนตรีคนใหม่นี้ เป็นพวกเดียวกันกับชาวนครศรีธรรมราช
และเป็นคนไทยที่มีภูมิลำเนาจากภาคใต้ของประเทศไทย ชาวนครศรีธรรมราชควรจะมีใจ
ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช (แต่หากมองอีกแง่หนึ่ง ผู้ฟังที่ไม่ได้มาจาก
ภาคใต้หรือนครศรีธรรมราชอาจจะรู้สึกว่ “ไม่ใช่พวกเดียวกัน” กับนายกรัฐมนตรี)

3.2.3 การเสียดสี เหน็บแนม เยาะเย้ย ถากถาง ประชดประชัน

การพูดถึงนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีคนใหม่ จากพรรคพลัง
ประชาชน มิได้มีแค่การแสดงความคิดเห็น และความภาคภูมิใจนั้น แต่ยังมีกรถือโอกาสเสียดสี
และเหน็บแนมฝ่ายอริด้วย เช่น

ณัฐวุฒิ : “โดยย่นย่อ นะครับ คุณสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เนี่ยเป็นคน
จังหวัดนครศรีธรรมราช

วีระ : “นั่นแน่ะ

ณัฐวุฒิ : “คนบ้านผมครับพี่น้องครับ (พูดสำเนียงภาคใต้)

- วีระ : “นั่น (เสียงกลัวหัวเราะ)”
- ณัฐวุฒิ : “เป็นคนบ้านเดียวกับผมครับ เป็นความภาคภูมิใจ
- วีระ : “เหรอครับ แล้วผมจะพูดได้ไหม ว่าเป็นคนจังหวัด
ใกล้เคียงกับของผมเหมือนกัน
- จตุพร : “แล้ว...แล้วเพิ่งมาแสดงตนวันนี้หรือครับ (เสียงกลัว
(หัวเราะ))
- ณัฐวุฒิ : “อ้อไม่ ผมแสดงมาตลอด ท่านสมชายท่านก็แสดงมา
ตลอด แต่ว่า คนนครศรีธรรมราชเพิ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็น
ของตนเอง
- จตุพร : “แล้วเขาให้กลับบ้านใหม่ครับ
- ณัฐวุฒิ : “ก็กลับบ้าน ผมนี้ก็กลับบ้านได้ตลอด บ้าน [คุณ] สมชายนี้
ก็กลับได้ตลอด เพราะว่า ไอ้กลุ่มพันธมิตรฯ ที่ไปปิดถนน
อะไรกันนี่เป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น

(วีระ มุสิกพงศ์, ณัฐวุฒิ ไสยเกื้อ และจตุพร พรหมพันธุ์, รายการ “ความจริงวันนี้”, 17
กันยายน 2551, สทท 11)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า แม้จะมีเรื่องน่ายินดีที่ฝ่ายรัฐบาลมีผู้รับตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรีคนใหม่ แต่ผู้ร่วมรายการทั้งสองคน คือนายณัฐวุฒิ และนายจตุพร มิได้ละทิ้ง
โอกาสที่จะเหน็บแนมฝ่ายพันธมิตรฯ เนื่องจากมีข่าวว่าที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัด
นครศรีธรรมราช มีการประกาศว่าไม่ต้อนรับนายจตุพร ส่วนนายณัฐวุฒินั้น มีข่าวว่าทั้ง
บิดา และมารดาประกาศตัดความสัมพันธ์ และไม่ให้เข้าบ้าน (Manager Online, 2551)
เมื่อนายสมชาย ซึ่งเป็นชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยกำเนิด ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ใน
นามของหัวหน้าพรรคพลังประชาชน ผู้ร่วมรายการทั้งสองก็นำเรื่องการต่อต้านจากฝ่าย
พันธมิตรฯ และผู้สนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ออกมาชิงพูด
เสียก่อนว่าจะมีการต่อต้านหรือไม่

การชิงพูดก่อนในครั้งนี้ มีลักษณะของการเสียดีสี และเหน็บแนมฝ่ายตรงข้าม
คำพูดของนายจตุพรที่ถามว่า “แล้วเขาให้กลับบ้านใหม่ครับ” นั้น ไม่ใช่คำถามที่นายจตุ
พรต้องการคำตอบ แต่เป็นการเหน็บแนมฝ่ายพันธมิตรฯ โดยมีนัยยะถึงนายณัฐวุฒิ และตัว
นาย จตุพรเอง ที่เคยมีข่าวว่าประชาชนในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาของทั้งสองคนนั้น ต่อต้าน

ไม่ให้กลับเข้าไปยังบ้านเกิดของตนที่จังหวัดนั้นได้ ทว่าทั้งนายณัฐวุฒิ และนายจตุพร ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าข่าวที่เคยออกมานั้นเป็นเรื่องเคร่งเครียด หรือเป็นปัญหาสำหรับพวกเขา เนื่องจากทั้งสองคน รวมถึงนายวีระ ต่างก็ยิ้มแย้ม และหัวเราะ ยิ่งไปกว่านั้น นายณัฐวุฒิยังใช้โอกาสนี้ประกาศว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ออกมาต่อต้านและปิดถนน เพื่อไม่ให้ตนกลับบ้านได้นั้น เป็นกลุ่มบุคคลเพียงส่วนเดียวเท่านั้น ตัวของนายณัฐวุฒิก็กลับบ้านได้ และกลับบ้านมาตลอด นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ก็กลับบ้านได้ การสนทนาในรายการด้วยบรรยากาศอันแจ่มใสของทั้งสามคน ยังมีนัยยะว่าการต่อต้านใด ๆ จากฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่มีความสำคัญแต่อย่างใดในช่วงเวลานั้น

3.2.4 การเสริมคำพูดของผู้ร่วมสนทนา

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบเสริมคำพูดของผู้สนทนาใน ฝ่ายรัฐบาลฯ สามารถใช้ได้ อย่างเต็มที่ เนื่องจากรูปแบบรายการเป็นรายการสนทนา (talk show) การเสริมคำพูดของผู้ร่วมสนทนา จะทำให้เนื้อหาของผู้ที่พูดก่อนหน้าตนนั้น มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น หรืออาจจะช่วยต่อเติมข้อมูลที่ผู้ร่วมรายการพูดไว้ ให้ครบถ้วน ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น

“ คือ คุณสมชายเป็นคนสุขุม คัมภีร์ภาพ แล้วเป็นคนพูดน้อย แล้วก็เป็นคนนุ่มนวล ประสบการณ์ในการรับราชการ ตั้งแต่เป็นผู้พิพากษาชั้นผู้น้อยมาเรื่อยตามลำดับ แล้วก็มีการเบี่ยงเบนในชีวิตข้าราชการตอนปลาย ๆ ไปเป็นฝ่ายบริหาร ไปเป็นปลัดกระทรวงเสีย และเป็นปลัดกระทรวงถึงสองกระทรวง ก็ถือว่ามีความรู้ และประสบการณ์มากเพียงพอที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี.....”
(วีระ มุสิกพงศ์, รายการ “ความจริงวันนี้”, 17 กันยายน 2551, สทท 11)

นายวีระได้สรุปความเกี่ยวกับคุณสมบัติของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ หลังจากที่นายณัฐวุฒิได้อธิบายมาแล้ว การสรุปความของนายวีระทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้มากขึ้นว่า นายสมชายเหมาะสมกับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพราะ “เป็นปลัดกระทรวงถึงสองกระทรวง” และ “มีประสบการณ์มากเพียงพอ” ประสบการณ์ในการทำงานของนายสมชายที่นายวีระยกขึ้นมาทำให้ผู้รับสารฟังอีกครั้งนั้น เป็นตัวช่วยส่งเสริมข้อสรุปที่นายวีระกล่าวว่า “ประสบการณ์มากเพียงพอที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี” ซึ่งเป็นส่วนที่นายณัฐวุฒิ มิได้กล่าวถึง

นายวีระยังได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของนายสมชาย ว่าเป็นบุคคลที่สุ่ม นุ่มนวล และพูดน้อย บุคลิกภาพของนายสมชาย ที่นายวีระยกมากล่าวถึงนี้ ล้วนแต่เป็นบุคลิกภาพที่ตรงข้ามกับนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรีคนก่อนหน้า ที่มีบุคลิกภาพที่โผงผาง พูดจาอย่างตรงไปตรงมา ไม่ค่อยสงวนท่าที และคำพูด

การกล่าวถึงบุคลิกภาพของนายสมชายที่ต่างจากนายสมัครนี้ มีนัยยะว่า หากความโผงผาง ตรงไปตรงมา ของนายสมัครไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ บางที บุคลิกภาพที่นุ่มนวล และเป็นคนพูดน้อย ของนายสมชาย อาจจะช่วยทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งนี้ดีขึ้นได้บ้าง

3.2.5 การอ้างคำพูด หรือการกระทำของคู่อริ

การอ้างคำพูด หรือการกระทำของคู่อริ เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ทำให้ผู้รับสารมองเห็นถึงข้อบกพร่อง หรืออคติของฝ่ายตรงข้ามได้ เช่น

“ คือ จากนั้นไป ทางพันธมิตรฯ เขาก็เริ่มมีการประชุมเพื่อจะกำหนดท่าทีคือพันธมิตรฯ ไม่ว่าจะใครก็ตาม ที่เขายกตัวอย่างว่า คนที่ช่างดี ช่างไม่เห็นด้วย ในที่สุดก็จะหาเหตุผลมาจนได้ พูดง่าย ๆ ก็คือ แม้กระทั่งพระพุทธรูปที่สร้างมาเนี่ย สวยงามเพียงใด ก็ยังหาเรื่องไปติจนได้ว่า เสียตายอย่างเดียวที่พูดไม่ได้ คือปัญหาก็คือว่า ไม่ว่าจะใครก็ตามเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรี พันธมิตรฯ ก็จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันโดยทันที”

(จตุพร พรหมพันธุ์, รายการ “ความจริงวันนี้”, 17 กันยายน 2551, สทท 11)

นายจตุพร พรหมพันธุ์ ได้แสดงความเห็นว่า ไม่ว่าจะใครก็ตามที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ฝ่ายพันธมิตรฯ ก็จะต่อต้านทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม นายจตุพรก็ยังไม่ได้ยกคำพูด หรือการกระทำของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ต่อต้านนายสมชายมาออกอากาศ เพียงแต่ “ดักคอ” ไว้ล่วงหน้าเพื่อแสดงว่า “รู้เท่าทัน” ฝ่ายพันธมิตรฯ

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นการแต่งตั้งนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์เป็นนายกรัฐมนตรี

ฝ่ายรัฐบาลสื่อสารความหมายให้ผู้รับสารทราบประวัติของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ โดยนำเสนอประวัติของนายสมชาย ทั้งชาติกำเนิด การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน การนำเสนอประวัติของนายสมชายเชิงบวก ประกอบกับบรรยากาศการพูดคุยในรายการ “ความจริงวันนี้” ที่ชื่นมื่น ความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลสื่อสารคือ นายสมชายเป็นคนดี มีความรู้ และสามารถนำประเทศให้ฝ่าฟันวิกฤติทางการเมืองไปได้

ความหมายอีกประการหนึ่งที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารไปยังผู้รับสารคือ การก้าวสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายสมชาย ว่าเป็นการก้าวสู่ตำแหน่งนี้ด้วยความชอบธรรม เนื่องจากได้รับคะแนนส่วนมากจากสมาชิกวุฒิสภา และสามารถเอาชนะนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้อย่างบริสุทธิ์และเป็นธรรม นายวีระตอกย้ำว่าทศวรรษเกี่ยวกับนายสมชายว่า นายสมชายมีประสบการณ์ในการทำงานการเมืองมากพอที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

บรรยากาศที่สนทนาอย่างแจ่มใส มีนัยยะความหมายว่า การต่อต้าน หรือการโจมตีทางการเมืองของฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น ไม่สามารถสร้างความเคร่งเครียดใด ๆ ให้กับฝ่ายรัฐบาลได้ในเวลานี้

ฝ่ายรัฐบาลยังสื่อสารความหมายเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนายสมชาย ที่สุ่ม คัมภีร์ภาพ และนิมิตหมาย ซึ่งเป็นลักษณะตรงข้ามกับนายสมัคร สุนทรเวช อันมีนัยยะว่านายสมชายอาจจะลดความร้อนแรงทางการเมืองได้ด้วยบุคลิกภาพเช่นนี้

4. ประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

ความจริงแล้ว องค์กรอิสระนั้นไม่ใช่พันธมิตรฯ แต่ถูกจัดกลุ่มว่าเป็นผู้สนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ ฝ่ายรัฐบาลจึงเหมารวมว่าองค์กรอิสระทั้งหลายนี้เป็นฝ่ายอริ เรื่องความชอบธรรมขององค์กรอิสระนี้ เป็นประเด็นที่ฝ่ายรัฐบาลจุดขึ้นมาก่อนและฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นฝ่ายตั้งรับ ประเด็นนี้ถูกหยิบยกขึ้นมาพูดตั้งแต่ช่วงที่นายสมัคร สุนทรเวช ยังดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ต่อเนื่อง

มาถึงช่วงที่เป็นสัญญาณการเตือนเมือง 8 วันนี้ ฝ่ายรัฐบาลก็ยังคงหยิบเอาประเด็นนี้ขึ้นมาพูดโจมตีฝ่ายอริ กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ทั้งสองฝ่ายนำมาใช้ในประเด็นนี้ได้แก่

4.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้เพื่อโจมตีฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นว่าฝ่ายรัฐบาลนั้นเป็นฝ่ายเริ่มก่อนในประเด็นเรื่องความชอบธรรมขององค์กรอิสระ บางครั้งฝ่ายรัฐบาลก็จะโจมตีองค์กรอิสระองค์กรนั้นแบบองค์รวม กล่าวคือ ไม่ได้เจาะจงลงไปว่าโจมตีใครแต่เล่นเหมาทังองค์กร หรือบางครั้งก็เจาะจงลงไปเลยว่าจะโจมตีใคร อยู่ในองค์กรใด และโจมตีในเรื่องใด กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ถูกนำมาใช้ เพื่อโจมตีฝ่ายอรินั้น มีดังต่อไปนี้

4.1.1 การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ

การอ้างบุคคลหรือองค์กรนั้น เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่เรียบง่าย และถูกหยิบยกมาใช้ค่อนข้างบ่อย เรื่องที่ควรระวังเมื่อนำกลยุทธ์ทางวาทกรรมชนิดนี้ไปใช้คือ บุคคลหรือองค์กรที่หยิบยกขึ้นมาอ้างนั้นต้องเป็นคนที่สังคมยอมรับ หรือในบางครั้ง ก็ใช้วิธีแบบไม่บอกเลยไม่พูดเลยว่าจะอ้างใคร บอกเพียงแต่ว่ามีบุคคลหนึ่งหรือองค์กรหนึ่ง แต่ไม่ได้บอกว่าเป็นใครหรือเป็นองค์กรไหน เช่น

“.....ไม่ใช่เรื่องอะไรหรอกครับ เรื่องของคุณจรัญ ภักดีธนากุล ที่เราได้นำมาพูดกันเป็นความจริงของเมื่อวานนี้นะครับ วันนี้ตลอดวัน ไม่เป็นอันอยู่สุขเลยผมตัวเองพยายามที่จะติดต่อ พี่ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการเมืองเรื่องของการเลือกตั้ง นายกรัฐมนตรี แต่คนที่ติดต่อหาผมนั้น มาชักใช้ไต่เรียงหาข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องของคุณจรัญ ภักดีธนากุล.....” (วีระ มุสิกพงศ์, 11 กันยายน 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท. 11)

จากตัวอย่างด้านบน เราจะเห็นได้ว่า นายวีระบอกว่ามีคนโทรศัพท์เข้ามาหาตนเอง เยอะแยะ และถามไถ่เรื่องนายจรัญ ภักดีธนากุลที่ไปเป็นอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

แต่ไม่ถูกถอดจากตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในขณะที่นายสมัคร สุนทรเวชไปเป็นพิธีกรรายการทำอาหารนั้น โดนชี้ว่าขาดคุณสมบัติการเป็นนายกรัฐมนตรี เพราะไปเป็น “ลูกจ้าง” จัดรายการทำอาหาร แต่นายจรัญนั้นเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและเป็นอาจารย์พิเศษหลายแห่ง กลับไม่มีใครว่าเป็นลูกจ้าง สิ่งที่น่ายวิระพุดเป็นนัย (implication) คือให้ผู้รับสารตระหนักถึงความ เป็นสองมาตรฐานของการตัดสินกรณีนายสมัคร และนายจรัญ

4.1.2 การอ้างกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาล

การอ้างกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาลนั้น เป็นเสมือนไม้ตายของผู้พุดที่ต้องการกล่าวหาฝ่ายอริ ทั้งนี้ การอ้างที่ว่านี้ ผู้พุดจะต้องมีข้อมูลที่ชัดเจน รัดกุม และแน่นอนที่สุด มิเช่นนั้นแล้วอาจโดนฝ่ายตรงข้ามตอกหน้าเอาได้ง่าย ๆ ว่า ที่อ้างมานั้นไม่ถูกต้อง ตัวอย่างของการอ้างกฎหมายของฝ่ายรัฐบาล ได้แก่

“.....ความสำคัญของการที่มีผลให้นายกรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งในทันทีเมื่อวันอังคารที่ผ่านมาก็คือ กรณีของการไปเป็นลูกจ้างของบุคคลใด ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 267 เขาบอกว่าจะมาเป็นรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีไม่ได้ ก็พ้นไป ทีนี้เราก็ได้ไปเปิดรัฐธรรมนูญมาตรา 207 ปรากฏว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ก็มีลักษณะต้องห้าม ไม่ให้เป็นลูกจ้างของบุคคลใด ไม่ให้ประกอบวิชาชีพ อื่นใดรวมอยู่ด้วย.....” (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, 14 กันยายน 2551, รายการความจริงวันนี้ , สทท. 11)

จากตัวอย่างด้านบน เราจะเห็นได้ว่า นายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ ได้อ้างรัฐธรรมนูญมาตรา 267 และ 207 ขึ้นมา และชี้ให้เห็นว่ามาตรานี้ก็มีใจความห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญรับงานอิสระอื่น ๆ ในกรณีของนายจรัญนี้ก็เช่นกัน เพราะนายจรัญเป็นประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจรัญจึงไม่สามารถที่จะไปรับงานสอนเป็นอาจารย์พิเศษได้ เพราะขัดรัฐธรรมนูญ

4.1.3 การอ้างคำพูดหรือการกระทำของคู่อริ

การอ้างคำพูดหรือการกระทำของคู่อรินั้น เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่แยกคายกลยุทธ์หนึ่ง กล่าวคือเป็นกลยุทธ์ที่สามารถทำให้ฝ่ายอริต้องเงยบ ตอบได้ไม่ได้หากสิ่งที่ฝ่ายตรงข้ามพูดมาแล้วเป็นความจริง การอ้างคำพูดหรือการกระทำของคู่อรินั้นมีข้อควรระวังในการใช้คือ ผู้พูดจะต้องแน่ใจว่ามีหลักฐานมากพอที่จะมัดให้คู่อรินั้นตื่นไม่หลุด หากหลักฐานไม่แน่นหนาพอแล้วยกขึ้นมาพูด อาจจะโดนฝ่ายอรินั้นตอกกลับ เช่น

“.....ผมไม่เห็นด้วยกับการที่สมาชิกสภาไปดำเนินการใด ๆ ให้ไปตามขั้นตอนตามกฎหมายเลย เพราะผมจะเรียกร้องว่า คุณเจริญ ภัคดีธนากุล ต้องชี้แจงและอธิบายความจริงนี้ให้ผู้สังคมอย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา ท่านเป็นตุลาการผู้ตัดสินคดี แล้วได้ตัดสินโดยสร้างบรรทัดฐานใหม่ โดยการแปลคำว่าลูกจ้าง กว้างขวาง ครอบคลุม เป็นม่านแหไปคลุมजनนายกฯ สมัคร สุนทรเวช ต้องพ้นจากตำแหน่ง.....” (ณัฐวุฒิ ไสยเกื้อ, 14 กันยายน 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท. 11)

ย่อหน้าข้างบนนั้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบนำคำพูดหรือการกระทำของคู่อริมาอ้าง นายณัฐวุฒินั้นกล่าวถึงการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีนายเจริญ ภัคดีธนากุลเป็นประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และร่วมตัดสินด้วย การนำเอาการกระทำของนายเจริญมาพูดนี้ เป็นการยกเหตุผลที่นายเจริญแทบจะไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ขึ้นมาเป็นข้อเรียกร้อง กล่าวคือ นายเจริญได้ร่วมพิจารณากรณีนายสมัคร สุนทรเวช เป็น “ลูกจ้าง” ทำให้นายสมัครถูกถอดถอนจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่การที่นายเจริญเองรับสอนเป็นอาจารย์พิเศษนั้นไม่ได้ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สิ่งนี้เองที่ทำให้เกิดความคลุมเครือว่า อย่างไรก็ตามจะจัดว่าเป็นลูกจ้าง นายณัฐวุฒิได้เรียกร้องให้นายเจริญออกมาตอบคำถามกับสังคมถึงความคลุมเครือในประเด็นนี้ตามเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น

4.1.4 การพูดให้ดูดีและมีหลักการ

การพูดให้ดูดีมีหลักการนั้น เป็นการพูดที่ทำให้ผู้รับสารอาจเข้าใจได้ว่าผู้พูดนั้นไม่มีเจตนาร้ายต่อคู่กรณี ในทางตรงกันข้าม ผู้พูดนั้นได้แสดงออกถึงความจริงใจ มอบโอกาสให้ฝ่ายอื่นได้แก้ไขความเข้าใจผิดของสาธารณชน กลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้เน้นการพูดที่มีเหตุผล และปราศจากอารมณ์

“.....ผมมีความเห็นว่าคุณเจริญ ภักดีธนากุล ต้องชี้แจงความจริงนี้สู่สังคมอย่างตรงไปตรงมา ท่านเป็นตุลาการผู้ตัดสินคดี แล้วได้ตัดสินโดยสร้างบรรทัดฐานใหม่ โดยการแปลคำว่าลูกจ้างกว้างขวางครอบคลุม เป็นมานแหงนไปคลุมนายกฯ สมัครสุนทรเวช ให้พ้นจากตำแหน่งไปได้...” (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, 14 กันยายน 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท. 11)

เราจะเห็นได้ว่านายณัฐวุฒิเรียกร้องอย่างตรงไปตรงมา และมีเหตุผลผลว่าทำไม นายเจริญควรออกมาชี้แจงในประเด็นดังกล่าว การเรียกร้องนี้ทำให้ผู้รับสารเปรียบเทียบกรณี นายเจริญกับกรณีนายสมัคร ผู้รับสารที่สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลมีความมั่นใจในการตัดสินใจสนับสนุนฝ่ายรัฐบาลต่อไป และทำให้ผู้รับสารที่เป็นกลางหันมาเทน้ำหนักของการไว้ใจมาที่ฝ่ายรัฐบาลมากขึ้น

ประเด็นเรื่องคำว่าลูกจ้าง และคำนิยามของคำว่าลูกจ้างนี้ กลายเป็นประเด็นใหญ่ขึ้นมา ในสังคมไทย เพราะเป็นประเด็นที่นำไปให้นายกรัฐมนตรีถูกปลดออกจากตำแหน่ง และสังคมก็ให้ความสนใจมากขึ้น เมื่อมีการเปิดเผยว่าตัวประธานศาลรัฐธรรมนูญ เองนั้น ก็น่าจะเข้าข่ายการเป็นลูกจ้างด้วยเหมือนกัน ซึ่งหากพิจารณาด้วยมาตรฐานเดียวกับกรณีของนายสมัคร ก็สมควรจะพ้นจากตำแหน่งเหมือนนายสมัคร มากไปกว่านั้น ยังนำคำถามมาให้สาธารณชนต้องขบคิดต่อไปอีกด้วยว่า แล้วกรณีที่ปลดนายสมัครออกไปแล้วนั้น มติดังกล่าวนี้มีความชอบธรรมหรือไม่ ประชาชนไทยควรเคารพมตินี้หรือไม่ เพราะมตินั้นได้มาจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ขาดคุณสมบัติ ส่งผลให้มตินั้นขาดความชอบธรรมหรือไม่

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

ฝ่ายรัฐบาลได้มุ่งเป้าสร้างความหมายเกี่ยวกับองค์กรอิสระต่าง ๆ ที่พวกเขาคิดว่าไม่มีความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และได้รับเงินค่าตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะองค์กรอิสระ

นายวีระได้สื่อสารอย่างมีนัยยะเกี่ยวกับการตัดสินใจของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในกรณีของนายสมักร ว่ามีลักษณะแบบสองมาตรฐาน ทั้งนี้ฝ่ายรัฐบาลได้ยกเอากรับงานพิเศษของนายเจริญมาเปรียบเทียบกับกรับงานของนายสมักร ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการตัดสินใจของศาลรัฐธรรมนูญปราศจากความยุติธรรม ทั้งนี้นายณัฐวุฒิได้กล่าวถึงประเด็นนี้ โดยใช้รัฐธรรมนูญ 2550 มาตรา 267 และมาตรา 207 มาเป็นตัวสนับสนุนว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่สามารถรับงานพิเศษอื่น ๆ ได้ เช่นเดียวกับนายกรัฐมนตรีนั่น ทว่านายสมักรซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีนอกจากนี้ถูกถอดถอนจากตำแหน่ง แต่นายเจริญกลับไม่ถูกถอดถอนจากตำแหน่ง ทั้งนี้ การยกรัฐธรรมนูญขึ้นมาเป็นข้อสนับสนุนการโต้แย้งของฝ่ายรัฐบาล ทำให้ประเด็นเรื่องสองมาตรฐานมีน้ำหนักมากขึ้น และฝ่ายรัฐบาลก็ได้รับความน่าเชื่อถือมากขึ้นจากผู้รับสาร

นัยยะความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องสองมาตรฐานนี้ทำให้ผู้รับสารเปรียบเทียบระหว่างกรณีของนายสมักร และนายเจริญ อันอาจทำให้ผู้รับสารที่สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลมั่นใจว่าตนตัดสินใจถูก

การยกประเด็นเรื่องสองมาตรฐานระหว่างนายสมักรกับนายเจริญนี้ ฝ่ายรัฐบาลมุ่งให้ผู้รับสารมองเห็นความไม่ชอบมาพากล และตั้งคำถามว่าการปลดนายสมักรนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากฝ่ายรัฐบาลใส่ความหมายว่า มติของศาลรัฐธรรมนูญที่ทำให้นายสมักรพ้นสภาพจากการเป็นนายกรัฐมนตรีนอกจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ขาดคุณสมบัติ และการตัดสินใจนั้นก็ยังมีลักษณะเป็นสองมาตรฐาน

4.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้เพื่อตอบโต้กับฝ่ายรัฐบาลในประเด็นเรื่องความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

เกี่ยวกับประเด็นเรื่องความชอบธรรมขององค์กรอิสระนี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ มิได้เป็นผู้จุดประเด็นก็จริง แต่ไม่ได้หมายความว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่ได้พูดถึงองค์กรอิสระเลย ทั้งนี้ฝ่ายพันธมิตรฯ เคยถึงองค์กรอิสระด้วย แต่ไม่ได้พูดถึงความชอบธรรมหรือไม่ชอบธรรมขององค์กรอิสระ การพูดถึงองค์กรอิสระของฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น เป็นการพูดถึงแง่มุมอื่น ๆ ขององค์กรอิสระ และโดยมากเป็นแง่มุมที่ดี เพราะเมื่อองค์กรอิสระถูกฝ่ายรัฐบาลโจมตี (หรือโจมตีรัฐบาล) ส่งผลให้ทั้งองค์กรอิสระ และฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นมีศัตรูร่วมกัน (ก็คือรัฐบาล)

ถึงแม้จะไม่มาก แต่ฝ่ายพันธมิตรฯ ก็พูดถึงองค์กรอิสระ โดยการพูดถึงองค์กรอิสระของฝ่ายพันธมิตรฯ นี้ ใช้กลยุทธ์ดังต่อไปนี้

4.2.1 การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ

การอ้างบุคคลหรืออ้างองค์กร เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ผู้ส่งสารนำมาใช้เพื่อสนับสนุนข้อความ หรือเนื้อหาที่ตนพูด โดยมากแล้ว จะเป็นการอ้างเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับตนและพรรคพวกของตน เช่น

“.....ข่าวดีที่เราไป ปปช. มาครั้งนี้ เราก็เพิ่งทราบนะครับ หลังจากกลับมา ว่ามีแหล่งข่าวใน ปปช. ว่า ข้อกล่าวหาของเราที่ให้ ปปช. ดำเนินคดีอาญากับ ธรรม. ทั้งคณะ ข้าราชการประจำอีก 6 คนและนายกฯ ทักษิณ [กรณีปราสาทพระวิหาร] เนี่ย จะถูกนำมาเป็นวาระเร่งด่วนในการประชุม ปปช. พรุ่งนี้ครับพี่น้อง.....” (พิภพ ธงไชย, 14 กันยายน 2551, ปราศรัย ทำเนียบรัฐบาล)

เราจะเห็นได้ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่ได้ตอบคำถามอะไรที่ฝ่ายรัฐบาลถาม⁵ เลย ในประเด็นที่เกี่ยวกับความชอบธรรมขององค์กรอิสระ แต่ฝ่ายพันธมิตรฯ พุดถึงอำนาจ และหน้าที่ขององค์กรอิสระในการตรวจสอบความทุจริตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และเพื่อตอกย้ำลงไปว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นคิดเหมือนกับคณะกรรมการองค์กรอิสระแทบจะทุกคน คือ เห็นว่ารัฐบาลนี้มีรอยโหว่ และมีความทุจริตอยู่ ปปช. (ซึ่งเป็นหนึ่งในบรรดาองค์กรอิสระที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบรัฐบาล) ก็จะทำกรสอบสวนประเด็นปราสาทพระวิหารในวันพรุ่งนี้ (14 กันยายน 2551) เพราะเป็นวาระเร่งด่วน ซึ่งคำพูดของนายพิภพนี้ แสดงให้เห็นว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ยอมรับความชอบธรรมของ ปปช. โดยปริยาย

เมื่อนายพิภพได้พุดถึงประเด็นปราสาทพระวิหาร ก็เป็นการบอกแล้วว่า ประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญ (ต้องมีความสำคัญ จึงได้ยกขึ้นมาพุด) และเมื่อกล่าวว่า ปปช. จะนำเรื่องนี้เข้าประชุมในวันพรุ่งนี้เพราะเป็นวาระเร่งด่วนนั้น ก็ยังเป็นการตอกย้ำว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก จะรอช้าไม่ได้แล้ว

ให้เราสังเกตว่า นายพิภพได้กล่าวว่า “แหล่งข่าว” เป็นคนใน ปปช. คนหนึ่ง นำมาบอกให้ฝ่ายพันธมิตรฯ ทราบ แต่ไม่ได้บอกว่าแหล่งข่าวนั้นเป็นใคร ชื่ออะไร ไม่ได้บอก ทั้งนี้ หากมีการตั้งคำถามขึ้นมาจริง ๆ ก็คงมีคนถามว่าแหล่งข่าวนี้หมายถึงใคร ถ้าตอบมาว่า “ตอบไม่ได้ เพราะมีการสัญญากันไว้...” ก็อาจนำมาซึ่งความสงสัยจากสาธารณะได้

4.2.2 การถามทั้งที่รู้คำตอบอยู่แล้ว

การถามทั้งที่รู้คำตอบอยู่แล้วนั้น เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบหนึ่งที่จะใช้ข่มขวัญฝ่ายอริ และใช้เพื่อทำให้คนที่ยังไม่ตัดสินใจเลือกข้างนั้น มองเห็นเจตนาที่แท้จริงของฝ่ายตน และฝ่ายคู่อริ เราจะเห็นได้ว่า คำถามบางคำถามก็ไม่จำเป็นต้องนำมาถาม เพราะรู้อยู่แล้วว่าผู้รับสารนั้นจะตอบว่าอย่างไร เช่น

⁵ ฝ่ายรัฐบาลได้ตั้งคำถามผ่านรายการ “ความจริงวันนี้” เกี่ยวกับนายเจริญ ภัคดีธนากุล ประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่าเหตุใดนายสมัครจึงถูกปลดจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพราะไปรับงานพิเศษ แต่ทำไมนายเจริญไม่ถูกปลดจากตำแหน่ง ทั้งที่นายเจริญก็รับงานพิเศษเช่นเดียวกัน

“.....เรามีองค์กรวินิจจัยสูงสุดคือศาลรัฐธรรมนูญ เรามีท่านเปาอย่าง ปปช. เรามีผู้คุมการเลือกตั้งเสียงข้างมากอย่าง กกต. ที่ไว้ใจได้ เรายังกลัวอยู่รีเปลา่พี่น้อง กลัวใหม่ (ไม่กลัว) ถ้ากลัวก็บ้าแล้ว” (พิภพ ธงไชย, 14 กันยายน 2551, ปราศรัย ณ ทำเนียบรัฐบาล)

เราจะเห็นได้ว่า นายพิภพได้เอ่ยถึงองค์กรอิสระ 3 องค์กร ที่ทำหน้าที่ควบคุมและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายรัฐบาล นายพิภพพูดให้ความดีความชอบและความสำคัญขององค์กรอิสระ 3 องค์กรที่จะทำหน้าที่นี้ และยกย่องว่าเป็นองค์กรที่เป็นกลไกการตรวจสอบการทำงานของรัฐ ที่จะเป็นที่พึ่งให้กับประชาชน

การถามผู้ร่วมชุมนุมว่า “กลัวใหม่ (ตอบ-ไม่กลัว)” นั้น เป็นการถามคำถามที่ผู้ถามรู้อยู่แล้วว่าคำตอบจะเป็นยังไง แต่ก็ยังถาม เพื่อให้ฝ่ายอริมองเห็นว่าฝ่ายตน (ทั้งหมด รวมถึงแกนนำด้วย) นั้น มีน้ำใจสามัคคี และไม่มีใครกลัวฝ่ายตรงข้าม ถึงแม้ฝ่ายตรงข้ามจะกุมอำนาจรัฐไว้ก็ตาม

เราจะเห็นได้ว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นไม่ได้ตอบคำถามของฝ่ายรัฐบาลที่ถามถึงความชอบธรรมขององค์กรอิสระ ฝ่ายพันธมิตรฯ อาจจะพูดประเด็นเกี่ยวข้องกับองค์กรอิสระ แต่ไม่ได้พูดถึงความชอบธรรม การดำรงตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระ

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

ฝ่ายพันธมิตรฯ สื่อสารความหมายถึงอำนาจขององค์กรอิสระในการตรวจสอบเรื่องทุจริต ฝ่ายพันธมิตรฯ มีความคิดเห็นเช่นเดียวกับ ปปช. ในเรื่องการทุจริตต่าง ๆ

นอกจากจะแสดงออกอย่างเปิดเผยว่าเห็นด้วยกับการทำงานและการตัดสินใจขององค์กรอิสระต่าง ๆ ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้ใส่ความหมายว่าฝ่ายตนมีพรรคพวกอยู่ใน ปปช. ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความผูกพันระหว่างฝ่ายพันธมิตรฯ กับ ปปช. ซึ่งอาจทำให้ฝ่ายรัฐบาล หรือ นปช. ตั้งคำถามถึงความชอบธรรม

การกล่าวถึงองค์อิสระในเชิงบวกของฝ่ายพันธมิตรฯ มิได้เป็นเพียงแค่การแสดงความคิดเห็นขององค์อิสระเหล่านั้น แต่ยังมีนัยยะว่าฝ่ายพันธมิตรฯ และองค์อิสระเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กัน อันอาจทำให้ผู้รับสารตีความไปว่าองค์อิสระต่าง ๆ มีจุดยืนเดียวกันกับฝ่ายพันธมิตรฯ

5. ประเด็นข้อเสนอการเมืองใหม่

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าพันธมิตรฯ พยายามเสนอแนวคิด “การเมืองใหม่” ขึ้นเพื่อปฏิรูปการเมืองของประเทศ ทั้งนี้ฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่คิดว่าการเลือกตั้งผ่านตัวแทนนั้นเหมาะสมกับประเทศไทยจึงได้เสนอแนวคิดนี้ขึ้นมา กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาใช้ในการเสนอแนวคิดเรื่องการเมืองใหม่มีดังต่อไปนี้

5.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้ในการเสนอแนวคิดเรื่องการเมืองใหม่

5.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อคัดค้านแนวคิดเรื่องการเมืองใหม่

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้ในการเสนอแนวคิดเรื่องการเมืองใหม่

ตามที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ เสนอแนวคิดเรื่องการเมืองใหม่แบบ 70:30 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เลือกมาใช้ในการประเด็นเรื่องการเมืองใหม่ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1 การอธิบายเพื่อเพิ่มความกระจ่างให้ผู้รับสาร

การใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบที่ต้องอธิบายรายละเอียดเพื่อเพิ่มความกระจ่างแก่ผู้รับสารนั้น โดยมากจะเลือกใช้ในหัวข้อที่มีความสลับซับซ้อน เป็นเรื่องละเอียดอ่อน หรือเป็นหัวข้อที่ใหม่เอี่ยมที่ผู้รับสารอาจไม่เข้าใจ ผู้ส่งสารจึงต้องอธิบายความเพิ่มเติมในประเด็นที่ต้องการให้ผู้รับสารเข้าใจ โดยเลือกใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมนี้ เช่น

“....ทำไมการเมืองใหม่ถึงสำคัญต่อชาติบ้านเมือง ทำไมการเมืองใหม่จึงสำคัญแก่ลูกหลานเรา พี่น้องฟังผมดี ๆ นะครับ นับจากวันนี้จนถึงลูกหลานเราโตจนแก่เฒ่า เป็นช่วงแห่งทรัพยากรทางทะเล ตั้งแต่แก๊สธรรมชาติ จนถึงน้ำมัน ในทะเลที่อ่าวไทยที่ไทยมีส่วนนั้น ในส่วนที่เขมรมีส่วนนั้นมีสิทธิริมชายฝั่ง ตลอดจนเนื้อที่ที่เป็นข้อพิพาทกัน..... จะต้องถูกวัดด้วยการเมืองใหม่เท่านั้นพี่น้อง เพราะการเมืองใหม่นั้นจะปกป้องทรัพยากรสมบัติเหล่านี้เอามาให้ลูกหลานเราใช้ต่อไป เพื่อพัฒนาประเทศชาติ เพื่อดูแลทุกข์สุขของประชาชนพี่น้องประชาชน การเมืองใหม่ครั้งนี้ ไม่ใช่การเมืองที่มีแต่ภาคประชาชนมีส่วนร่วมเท่านั้น แต่ยังหมายถึงเป็นการเมืองที่ป้องกันไม่ให้ทุนสามานย์และนักการเมืองชั่ว ที่รับจ้างทุนสามานย์ไปยกมือในสภา เพื่อดึงเอาทรัพยากรนี้ออกไปให้ต่างชาติ แล้วที่ได้มา 90% เข้ากระเป๋าตัวเอง เหลือ 10% เอาไว้ให้พ่อแม่พี่น้องใช้จ่าย....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 11 สิงหาคม 2551, ปราศรัยทำเนียบรัฐบาล)

จากข้อความข้างต้น เราจะเห็นว่านายสนธิ ได้อธิบายว่าทำไมต้องเป็นการเมืองใหม่ นายสนธิได้พูดถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ และของประชาชนมาเป็นเหตุผลว่าทำไมต้องการการเมืองใหม่ ทั้งนี้ เมื่อพูดถึงประโยชน์ของตนแล้ว ตามวิสัยของมนุษย์ก็จะมีสัญชาตญาณปกป้อง และหวงแหนผลประโยชน์ของตน นายสนธิได้จับจุดนี้ขึ้นมาพูด เป็นเหตุผลในการโน้มน้าวใจให้ผู้สนับสนุนตนนั้น เห็นด้วยกับแนวคิดการเมืองใหม่

อย่างไรก็ตาม หากเราใช้หลักการโต้แย้ง และการแสดงเหตุผลของ Toulmin (1958) เราจะพบได้ว่าข้อเสนอนี้ที่นายสนธิกำลังนำมาเสนอในเรื่องการเมืองใหม่

นี่ เป็นข้อเสนอที่ไม่สามารถนำความกระจ่างมาสู่ผู้รับสารได้ ว่าการเมืองใหม่มีความเหมาะสมกับสังคมไทยอย่างไร

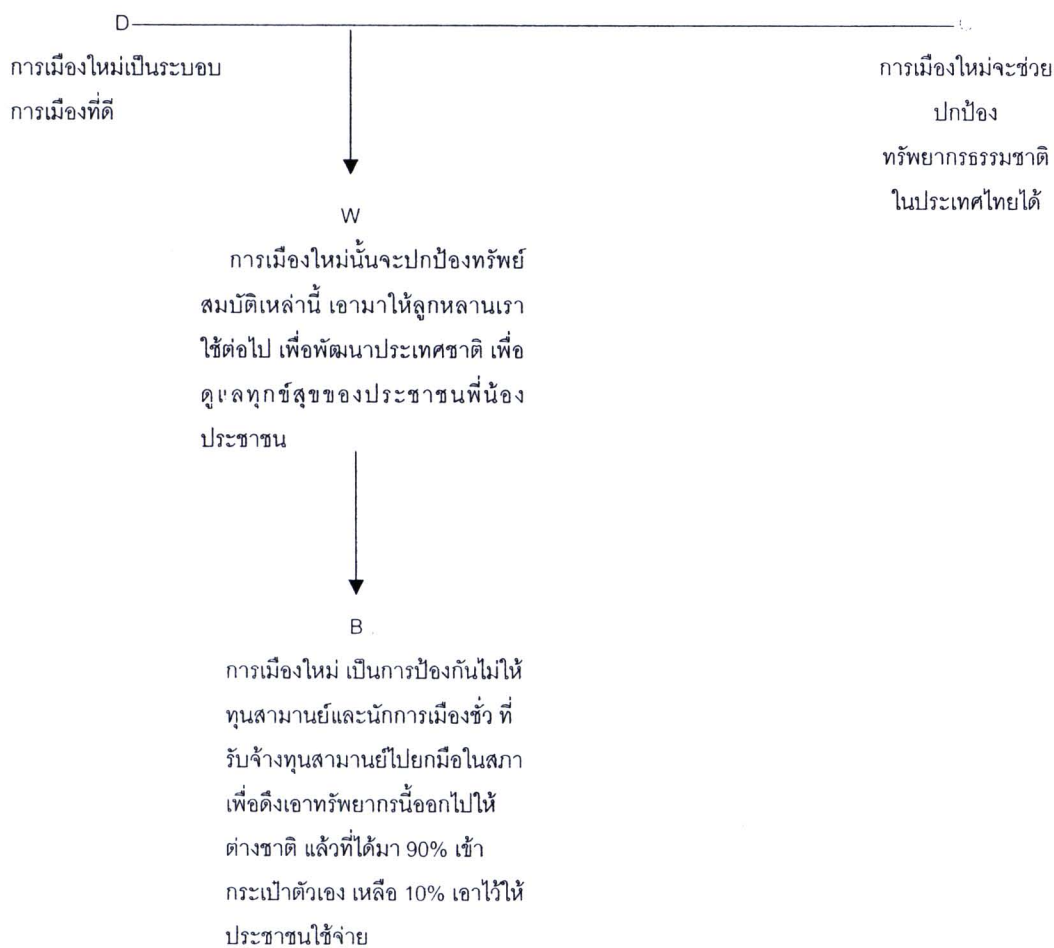
ด้วยหลักการของ Toulmin ข้อมูล (data) ที่นายสนธิยกมาอ้างคือ การเมืองใหม่เป็นระบอบการเมืองที่ดี อันจะนำไปสู่ข้อสรุป (claim) ที่ว่าการเมืองใหม่จะช่วยปกป้องทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญต่าง ๆ ที่อยู่ในประเทศไทยได้ (นายสนธิไม่ได้กล่าวถึงข้อขยายความ หรือ Qualifier)

ข้อสนับสนุน (warrant) ที่นายสนธินำมาสนับสนุนการปฏิรูปการเมืองให้เป็นระบอบการเมืองใหม่นั้น คือ เห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า “เพราะการเมืองใหม่นั้นจะปกป้องทรัพย์สินสมบัติเหล่านี้ เอามาให้ลูกหลานเราใช้ต่อไป เพื่อพัฒนาประเทศชาติ เพื่อดูแลทุกข์สุขของประชาชนพี่น้องประชาชน”

๗ ข้อยืนยันข้อสนับสนุน (backing) ที่นายสนธิยกมาเพื่อเพิ่มน้ำหนักให้ข้อเสนอเรื่องการเมืองใหม่เป็นที่ยอมรับคือ “การเมืองใหม่ เป็นการป้องกันไม่ให้ทุนสามานย์และนักการเมืองชั่ว ที่รับจ้างทุนสามานย์ไปยกมือในสภา เพื่อดึงเอาทรัพยากรนี้ออกไปให้ต่างชาติ แล้วที่ได้มา 90% เข้ากระเป๋าตัวเอง เหลือ 10% เอาไว้ให้พ่อแม่พี่น้องใช้จ่าย” การใช้ backing ของนายสนธิ มีการยกตัวเลข ลักษณะร้อยละขึ้นมาเป็นตัวสนับสนุน ให้การเสนอเรื่องการเมืองใหม่มีน้ำหนักมากขึ้น แต่นายสนธิ มิได้กล่าวถึงที่มาที่ไปของตัวเลขนั้น ความน่าเชื่อถือในจุดนี้จึงลดลง

จุดที่น่าสังเกตคือ หากใช้แบบจำลอง (model) ของ Toulmin จะมีส่วนที่เรียกว่าเป็น “ข้อยกเว้น” หรือ “Rebuttal” ไว้ เพื่อมิให้ผู้นำเสนอข้อโต้แย้งนั้น ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบเมื่อเกิดกรณีที่ไม่ได้เป็นไปตามที่ผู้เสนอกล่าวไว้ ทว่าการนำเสนอแนวคิดการเมืองใหม่ของนายสนธิ มิได้กล่าวถึงข้อยกเว้นใด ๆ ทั้งนี้ นายสนธิ มุ่งหวังเพียงแค่ว่าจะให้ผู้รับสารมองเห็นข้อดีของการเมืองใหม่เท่านั้น

ภาพที่ 4 อธิบายข้อเสนอการเมืองใหม่ของฝ่ายพันธมิตรฯ

5.1.2. การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรอื่น

การอ้างถึงบุคคลอื่นนั้น เป็นการอ้างถึงแหล่งข้อมูลประเภทหนึ่ง การอ้างถึงบุคคลอื่น หรือองค์กรอื่นนั้น ต้องเลือกให้ดีกว่าจะอ้างใคร เป็นคนมีชื่อเสียงหรือไม่ ทั้งนี้โดยมากแล้ว การอ้างถึงบุคคลอื่นนั้น จะเป็นการอ้างเพื่อสนับสนุนความคิดของตนเอง และเพื่อให้ตัวเองมีความชอบธรรม มากไปกว่านั้น หากหาแหล่งข้อมูล ๆ ที่ดี และมีความเห็นตรงกันแล้ว การอ้างนั้นก็ก็สามารถจะโจมตีฝ่ายอริได้ด้วย เช่น

“..... ตลอดจนดินแดนที่จะมีข้อพิพาทกันนั้น มีบทพิสูจน์แล้ว จากการ พิสูจน์ของ website ที่มีการเขียนเรื่องน้ำมันว่า....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 11 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ทำเนียบรัฐบาล)

นายสนธิได้อ้างแหล่งที่มาของข่าวเรื่องน้ำมันว่ามาจาก website หนึ่งที่มี เนื้อหาเกี่ยวกับน้ำมัน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับคำพูดของตนเอง เสมือนว่าเรื่องที่คุณ กำลังพูดนั้นมีที่มาที่ไป ไม่ใช่เรื่องที่อ้างขึ้นมาลอย ๆ การอ้าง “คำว่า” website นี้ จะช่วย เสริมความชอบธรรมในการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรฯ

อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นได้ว่านายสนธิไม่ได้บอก url⁶ ของ website ดังกล่าว (บอกเพียงคำว่า website เท่านั้น) ซึ่งในกรณีนี้ เป็นกรณีเรื่องความรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) (กฤษณ์ ทองเลิศ, 2539) และวิจารณ์ญาณของผู้รับสารว่าจะสงสัยในสิ่งที่นายสนธิอ้างถึงอย่าง คลุมเครือหรือไม่ จะเชื่อหรือไม่ตามที่นายสนธิกล่าว

5.1.3 การยกตนข่มท่าน

การยกตนข่มท่าน หมายถึง การพูดทับถมคนอื่น โดยแสดงให้เห็นว่าตน เหนือกว่า (ฝ่ายวิชาการ สกายบุ๊กส์, 2551) “ท่าน” ในกลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้ หมายถึง “ฝ่ายตรงข้ามของผู้พูด” กลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้ เป็นการพูดให้ผู้รับสารฟังแล้วรู้สึกว่าคุณ ผู้พูดนั้นมีความสามารถมากกว่าฝ่ายอริ รวมไปถึงหรือตัวผู้รับสารเองนั้นก็ด้อยกว่าผู้ส่งสาร

Smith (1973) กล่าวว่ากลยุทธ์ข่มท่านนี้มีลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่ง สารและผู้รับสารไม่เสมอภาคกัน ตัวอย่างเช่น ในกระบวนการสื่อสารสาธารณะหรือการสื่อสาร กลุ่มใหญ่ อันได้แก่ การปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองที่สังกัดพรรคการเมืองต่าง ๆ กับ ประชาชน บนเวทีปราศรัย จะเห็นได้ว่าผู้ส่งสารซึ่งเป็นนักการเมืองจะไม่มีเสมอภาคกับ ประชาชนที่มาฟังการปราศรัย แม้จะไม่ได้มีอำนาจอย่างเป็นทางการหรือไม่มีอิทธิพลอย่างเป็นทางการ

⁶ URL ย่อมาจาก Uniform Resource Locator หมายถึง ตัวบ่งบอกข้อมูล หรือ ที่อยู่ (Address) ของไฟล์หรือเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ต* (ครู (นามแฝง), 2553)

ทางการกับประชาชนผู้รับสาร แต่อย่างน้อยก็อยู่ในสถานภาพที่สูงกว่าเนื่องจากมีสถานภาพเป็นผู้นำ

ยิ่งไปกว่านั้น รูปแบบของการสื่อสารแบบนี้ ยังสามารถใช้ในเรื่องของการสื่อสารในเชิงศาสนา การพาณิชย์ และการโฆษณาชวนเชื่อทางการเมือง ที่ผู้ส่งสารมักจะพยายามเข้าไปมีอิทธิพลเหนือผู้รับสารแม้ว่าจะเป็นไปได้ในลักษณะที่ผู้ส่งสารไม่มีอำนาจอย่างเป็นทางการก็ตาม เช่น

“.....พี่น้องที่เคยติดตามผมมานานแล้วตั้งแต่ปี 2548 พ่อแม่พี่น้อง พี่น้องเคยเห็นสนธิ ลิ้มทองกุลทำนายอะไรผิดไหม เคยไหม (ไม่)” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 11 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ทำเนียบรัฐบาล)

คำปราศรัยของนายสนธินี้ เป็นการยกตนข่มท่าน นายสนธิกล่าวว่า “เคยเห็นสนธิ ลิ้มทองกุล ทำนายอะไรผิดบ้าง” การพูดของนายสนธิในจุดนี้ เรียกว่าเป็นการยกตนข่มท่าน เพราะนายสนธิกล่าวอย่างมี นัยยะสำคัญว่าตัวนายสนธิเองทำนายการเมืองไทยว่าอย่างไร การเมืองไทยก็เป็นไปตามที่นายสนธิพูด

ตามที่ Smith (1973) กล่าวว่า ผู้ส่งสาร โดยเฉพาะผู้ที่พูดบนเวทีปราศรัยนั้น จะพยายามมีอำนาจเหนือผู้รับสาร ทั้งที่มีได้มีอำนาจเหนือกว่าอย่างเป็นทางการ จะเห็นได้ว่านายสนธิ สามารถกล่าวได้อย่างเต็มปาก บนเวทีปราศรัยว่าตนไม่เคยทำนายอะไรพลาด นัยยะของการกล่าวที่ตนไม่เคยทำนายอะไรพลาดนั้น แฝงมาด้วยคำต่อไปที่ว่า “ดังนั้น พวกคุณควรจะเชื่อผม และควรจะฟังคำสั่งของผม” (เพราะผมไม่เคยทำนายพลาด)

5.1.4 การใช้อุปมา (analogy)

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบการใช้การเปรียบเทียบ คือการเอาของสองสิ่งมาพิจารณา ดูว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เมื่อเราพบข้อที่เหมือนกันของทั้งสองสิ่งนั้น เราก็จะสามารถเชื่อมโยงความคิดของเราจากของสิ่งหนึ่ง ไปยังอีกสิ่งหนึ่งได้ เช่น

“.....เพื่อวางเกมการเมืองใหม่ในการเลือกตั้ง เพราะอะไร เพราะเขากลัว การเมืองใหม่ไงพี่น้อง เขากลัวการเมืองใหม่ เพราะว่าการเมืองใหม่นั้นคือยันต์ กันผี คือใบหนาดกันผี เพราะว่าถ้าการเมืองใหม่เกิดขึ้นจริง ใ้พวกสัมภเวสี ใ้ พวกผีเปรตพวกนี้ จะไม่มีโอกาสเข้ามาเล่นการเมือง เพื่อสูบลือดสูบเนื้อประเทศไทยอีกต่อไป.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 11 สิงหาคม 2551, ปราศรัย ทำเนียบรัฐบาล)

จากย่อหน้าบน เราจะเห็นได้ว่านายสนธิ ใช้การอุปมา (analogy) โดยการอุปมานี้ เป็นการเปรียบเทียบแบบ figurative analogy กล่าวคือเป็นการเปรียบเทียบสิ่ง 2 สิ่ง ที่เป็นคนละประเภทกัน แต่มีคุณลักษณะบางอย่างใกล้เคียงกันให้ผู้รับสารได้เห็นภาพพจน์ผ่านทาง figures of speech

ในกรณีนี้ นายสนธิได้เปรียบผีปีศาจ ที่ต้องกลัวใบหนาด เหมือน นักการเมืองรุ่นเก่าที่ต้องกลัวระบอบการเมืองใหม่ การกล่าวว่า “การเมืองใหม่นั้นคือยันต์กันผี คือใบหนาดกันผี” เป็นการสร้างภาพพจน์ให้เกิดขึ้นในใจของผู้ฟัง และผู้พูดกล่าวกระทบกระเทียบนักการเมืองรุ่นเก่าโดยเปรียบเทียบว่าพวกเขาเป็นสัมภเวสี เป็นผีเปรต ซึ่งทำให้ผู้ฟังเห็นถึงความ เป็นอมนุษย์ของนักการเมืองรุ่นเก่าด้วย

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นข้อเสนอเรื่องการเมืองใหม่

ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้เสนอแบบจำลองการเมืองใหม่แบบ 70:30 ขึ้นมา⁷ โดยยกเอา ประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลัก หลักการของการเมืองใหม่ที่เสนอโดยฝ่ายพันธมิตรฯ นี้ มีนัยยะที่แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางการเมืองที่โน้มเอียงไปในทิศทางของ ระบอบเผด็จการมากกว่าประชาธิปไตย

ฝ่ายพันธมิตรฯ เสนอว่าการเมืองใหม่มีความจำเป็น เพราะจะช่วยให้ประชาชนไทย สามารถรักษาผลประโยชน์ของตนเองได้ ทั้งนี้ นายสนธิได้ให้ความหมายว่า ราชย์ได้จาก

⁷ แนวคิดการเมืองใหม่ของฝ่ายพันธมิตรฯ เสนอว่า ส.ส. ร้อยละ 70 มาจากการแต่งตั้ง ขณะที่ ส.ส. อีกร้อยละ 30 มาจากการเลือกตั้ง

ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยนี้ ร้อยละ 90 จะตกอยู่ในมือของนักการเมืองที่ฉ้อราษฎร์บังหลวง รายได้อีกร้อยละ 10 ที่เหลือ จะถูกส่งให้ประชาชนไทยได้ใช้สอย การยกตัวเลขที่สุดโต่งเช่นนี้ อาจทำให้ผู้รับสารที่สนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ เกิดความไม่พอใจอย่างมาก เพราะผลประโยชน์ของพวกเขาถูกนักการเมืองที่ไม่ดีฉกฉวยไปใช้

นอกจากตัวเลขร้อยละที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำเสนอนั้น การกล่าวถึงนักการเมืองที่ฉ้อราษฎร์บังหลวง ในบริบททางการเมืองที่มีความขัดแย้งทางความคิดอย่างรุนแรงในสังคมไทย มีนัยยะว่านักการเมืองที่ฉ้อราษฎร์บังหลวงเหล่านั้น คือฝ่ายรัฐบาล ทั้งนี้การเมืองใหม่ที่เสนอโดยฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นระบอบการเมืองที่นักการเมืองรุ่นเก่าไม่ต้องการ

5.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อคัดค้านแนวคิดเรื่องการเมืองใหม่

ฝ่ายรัฐบาลนั้น แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยถึงแนวคิดเรื่องการเมืองใหม่ที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เสนอ ว่าไม่เห็นชอบกับแนวคิดการเมืองใหม่ของฝ่ายพันธมิตรฯ กลยุทธ์วาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อโจมตีฝ่ายพันธมิตรฯ มีดังต่อไปนี้

5.2.1 การอธิบายเพื่อเพิ่มความกระจ่างให้ผู้รับสาร

การอธิบายความคือกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ผู้พูดนำมาใช้ เพื่ออธิบายอะไรบางอย่างที่ผู้พูดมั่นใจว่าเป็นเรื่องยากแก่การทำความเข้าใจ โดยทำประเด็นที่จะพูดนั้นให้ฟังแล้วเข้าใจได้ง่าย ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อช่วยให้การทำความเข้าใจเนื้อสารเกิดขึ้นได้ เช่น

“.....พันธมิตรฯ เวลาไม่เอาหมด ไม่ว่าจะป็นนายกฯ สมัคร คุณสมชาย วงศ์สวัสดิ์ หมอสุรพงศ์ สืบวงศ์ลี อดีตนายกฯ บรรหาร ศิลปอาชา นี้ไม่เอาหมดนะ ไม่เอาหมด เพียงแต่จะไปเปิดช่องสลัดข้าวให้พรรคประชาธิปัตย์จัดตั้งรัฐบาล นอกเหนือจากข้อเรียกร้องการเมืองใหม่ เพราะฉะนั้นผมถึงบอกว่า ต่อให้มีการจัดการอย่างไรก็ตาม พันธมิตรฯ จะไม่ยอมถอยออกไป เพราะเขารู้ว่าถ้าถอยออกไป คดีความก็จะเริ่มต้น..... ตราบใดที่เขาไม่ได้กุมอำนาจรัฐเสียเอง เพราะการเมืองใหม่คือการเสนอการเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่่นะครับ เพราะฉะนั้นใครยึดอำนาจ แล้วสามารถทำการปกครองใหม่ได้

คนนั้นก็มีความอำนาจ ก็คือว่าอำนาจที่เขายึดได้จากการเมืองใหม่ ตามความประสงค์ของเขา
 เนียนะครับ ซึ่งคนไทยก็คงจะไม่ยินยอมเนี่ย ถ้าการเมืองใหม่จะเกิดได้จริง เขาก็มีความ
 เชื่อว่าสิ่งที่เขากระทำความผิดนั้นมันจะได้พ้นไป” (จตุพร พรหมพันธุ์, 10 กันยายน
 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

เราจะเห็นได้จากย่อหน้าบนว่า นายจตุพรได้อธิบายความว่าทำไมฝ่ายพันธมิตรฯ
 ต้องการระบอบการเมืองใหม่มาก ทั้งนี้หากเรานำระบอบการเมืองใหม่มาใช้ ก็เท่ากับเป็น
 การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองประเทศ นายจตุพรอธิบายเรื่องอำนาจว่า หากใครกุม
 การปกครองได้ คนนั้นก็มีความอำนาจ ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการการเมืองใหม่ ก็เพื่อให้ตนเองมี
 อำนาจ และทำให้ข้อหาความผิดต่าง ๆ นั้นลดลงไป การพูดของนายจตุพรนี้ เป็นการเปิด
 หน้ากากฝ่ายพันธมิตรฯ ได้ดีว่าทำไมต้องชุมนุมยึดเยื่อขนาดนั้น ผู้คนเดือดร้อนไปหมดก็ไม่สนใจ
 ยังคงชุมนุมต่อไป

ยิ่งไปกว่านั้น การที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการอำนาจ เนื่องจากผู้ที่มีอำนาจ
 จะเป็นผู้ที่สามารถกำหนดความเป็นจริงได้ สามารถกำหนดได้ว่าอะไรคือความรู้ ฝ่าย
 พันมิตรฯ จึงต้องการอำนาจ เพื่อที่จะสามารถกำหนดความเป็นจริง (reality) ในสังคมได้ อีกทั้ง
 ยังกำหนดได้ด้วยว่าสิ่งใดที่ความเรียกว่าความรู้ สิ่งใดไม่ใช่ความรู้ (Foucault, 1770)

5.2.2 การให้ความเห็นในเชิงสันนิษฐาน

การให้ความเห็นในเชิงสันนิษฐานนี้ เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่เป็นอันตรายต่อ
 ผู้รับสารที่ยังไม่มีความรู้เท่าทันสื่อเพียงพอ เนื่องจากความเห็นที่ผู้พูดนำเสนอมานั้น เป็นเพียงข้อ
 สันนิษฐาน หากผู้รับสารเผลอ หรือเคลิ้มไปกับคำพูดของผู้พูด ก็อาจจะทำให้ลืมนำสารที่ส่งมา
 นั้น เป็นเพียงข้อสันนิษฐานเท่านั้น ไม่ใช่ข้อเท็จจริง เช่น

“.....ผมจะตั้งข้อสังเกตอย่างนี้กับคำว่าการเมืองใหม่ แต่งตั้ง 70
 เลือกตั้ง 30 เนียนะครับท่านผู้ชม ถ้าถามว่าบ้านเมืองเป็นไปอย่างนั้นเนี่ย
 หลังจากนายกรัฐมนตรีลาออกไปหรือยุบสภาไปตามคำเรียกร้องเนี่ยนะฮะ มัน
 จะเกิดอะไรขึ้น สิ่งที่จะเกิดขึ้นก็คือว่าในขณะนี้ สิ่งทีวุฒิสภา หรือสภาสูงเนี่ยมันมี

เลือกตั้ง 76 แต่งตั้ง 74 อยู่แล้วเนี่ย แล้วถ้าในสภาผู้แทนราษฎรมีเลือกตั้ง 30 แต่งตั้ง 70 แล้วถึงตอนนั้นรัฐธรรมนูญกำหนดว่านายกรัฐมนตรีต้องมาจาก ส.ส. ผมถามว่านายกฯ เนี่ยเลือกตั้ง หรือแต่งตั้ง ก็ต้องมาจากชิก 70 ที่มีการแต่งตั้งอยู่ แล้วชิก 70 ที่ใส่เข้าไปเนี่ยครบท่านผู้ชมที่เคารพครับ ก็ต้องเป็นคนที่บรรดาสารพัดหน้าตาที่อยู่บนเวทีพันธมิตรฯ เป็นส่วนใหญ่ นี่ก็ต้องพูดกันตรง ๆ.....” (ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ, 14 กันยายน 2551, รายการความจริงวันนี้, สทท.11)

จากข้อความด้านบน เราจะเห็นได้ว่านายณัฐวุฒิใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบให้ความเห็นในเชิงสันนิษฐาน เพราะสิ่งที่นายณัฐวุฒิพูดนั้นยังไม่เกิดขึ้น แนวคิดการเมืองใหม่ของฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นยังไม่นำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การพูดของนายณัฐวุฒินั้น จึงเป็นการสันนิษฐานล่วงหน้าว่า หากเกิดการเมืองใหม่ขึ้นมาจริง ๆ แล้วจะเกิดอะไรขึ้น ทั้งนี้เราจะเห็นได้ว่าการสันนิษฐานของนาย ณัฐวุฒิ นั้น ไม่ได้เป็นการสันนิษฐานโดยไม่มีเหตุผลอ้างอิง

นายณัฐวุฒิได้ยกเอารูปแบบของวุฒิสภาในเวลานั้นมาพูด กล่าวคือในวุฒิสภานั้น มีสมาชิกอยู่ 2 ประเภท ประเภทแรกนั้นมาจากการแต่งตั้ง จำนวน 74 คน ประเภทที่สองนั้นมาจากการเลือกตั้ง จำนวน 76 คน จังหวัดละหนึ่งคน โดยนายณัฐวุฒิมองภาพของวุฒิสภาตอนนี้ที่มีทั้งการแต่งตั้ง และการเลือกตั้งว่าเป็นสูตรเดียวกับการเมืองใหม่ 70:30 เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วนายกรัฐมนตรีในระบอบการเมืองใหม่นี้จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งมาเป็น ส.ส. (คือในส่วนของ 70) อีก 30 ที่ประชาชนเลือกเข้ามานั้น แทบจะทำอะไรไม่ได้เลยในสภา เพราะเสียงน้อยกว่า

ข้อความการพูดเกือบทั้งหมดของนายณัฐวุฒินั้นเป็นการให้ความเห็นในเชิงสันนิษฐาน เพราะการเมืองใหม่ยังไม่ได้เกิดขึ้นจริงและยังไม่ได้นำไปปฏิบัติ แต่หากผู้รับสารไม่ได้ฟังอย่างตั้งใจ ก็อาจจะคิดว่าตอนต่อไปจากการชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น หากฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นฝ่ายชนะ ต้องเกิดการเมืองใหม่ แล้วเมื่อนั้นประเทศชาติก็จะไม่พัฒนา

การที่ผู้รับสารมิได้รับฟังอย่างตั้งใจจริง จะส่งผลให้เกิดการสื่อสารบิดเบือน (communication distortion) Swinburne (1992) กล่าวว่า การสื่อสารที่บิดเบือนนั้นเกิดได้จากหลายสาเหตุ สาเหตุต้น ๆ คือ การเข้าใจความหมายของรหัสระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารที่แตกต่างกัน หรืออาจจะเกิดจากสิ่งรบกวนในการสื่อสาร (noise) รวมถึงอาจเกิดได้จากการสื่อสารที่กำกวมของผู้ส่งสาร ผู้รับสารมิได้ตั้งใจรับสารเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างข้างต้นนายรัฐวุฒิใช้คำว่า “ถ้า” ค่อนข้างบ่อยเพื่อเป็นการยั่วให้ผู้รับสารไม่ลืมน่าสิ่งที่เขาจะพูดต่อไปนี้ยังไม่เกิดขึ้น เป็นเพียงการสันนิษฐาน หรือการคาดคะเนเท่านั้น

5.2.3 การโจมตีผู้นำ พรรคพวก ผู้สนับสนุน และผู้ที่เห็นด้วยกับคู่อริ

การโจมตีพันธมิตรของคู่อริ เป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ทำให้ผู้รับสารมองเห็นได้ว่า คนไม่ดีเท่านั้น ที่จะคบกับคนไม่ดีได้ หากเป็นคนดี ก็จะต้องคบแต่คนดี คนพาลนั้นคนดีจะไม่คบ กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบนี้ เป็นกลยุทธ์แบบยิงปืนนัดเดียวได้นกสองตัว หนึ่งคือได้โจมตีพันธมิตรของคู่อริ ที่นอกจากจะไม่สนับสนุนตนแล้ว ยังไปสนับสนุนอริของตนด้วย สองคือได้โจมตีตัวอริโดยตรงว่าเป็นคนพาล คนที่มาคบด้วยก็เป็นคนพาลทั้งสิ้น

การเลือกใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมเช่นนี้สิ่งที่ผู้พูดจะต้องมั่นใจก่อนจะพูด ว่าผู้ที่สนับสนุนฝ่ายอรินั้นเป็นคนที่ทั้งสังคมเกือบจะเห็นด้วยว่าเป็นคนไม่ดี ความจริงเป็นอย่างไรนั้น ผู้พูดแทบจะไม่ต้องไปสนใจ แต่ต้องสนใจว่าภาพลักษณ์ของพันธมิตรของคู่อรินั้นแย่ ยิ่งภาพลักษณ์ของผู้สนับสนุนฝ่ายอริแย่มากเท่าไร ก็ยิ่งเป็นประโยชน์แก่ตัวผู้พูดมากเท่านั้น เพราะไม่ต้องดิ้นรนไปหาหลักฐานที่ไหนเลย เกือบจะเห็นกันอยู่ รู้กันมาตลอดว่าแย่ เช่น

จตุพร : “แต่เราอยากจะบอกกับพี่น้องประชาชนเลยว่า ถ้าการเมืองใหม่
ของพันธมิตรนี้ ซึ่งวันนี้ความคิดเขาก็ยังดำรงอยู่นะครับ
เพียงแต่ถูกร่วงดำน ถ้าเขาทำสำเร็จจริงในการเมือง
ระดับชาติ การเมืองระดับถัดลงไปนี้เป็นไปหมด ไม่ว่าจะ

อบจ. เทศบาล อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แม่กระทั้ง ผู้นำ
นักศึกษาในมหาวิทยาลัย หรืออธิการบดี ก็จะมี 70:30 หมด

วีระ : “นี่ แม่กระทั้งวัด ถ้าเขาประสบความสำเร็จในการยื่นเงื่อนไข
การเมืองใหม่เนี่ย นั่นหมายความว่าเขามีอำนาจโดยสมบูรณ์
ในที่สุดนี่เขาจะยึดวัดด้วย อ้าว! ทำไมละ ทำไมจะทำไมไม่ได้ ใน
เมื่ออำนาจการเมืองมีครบแล้ว

จตุพร : “ เพราะว่าหุ่นส่วนในการทำการเมืองใหม่ก็คือสันติอโศกนะ
แล้วคณะสงฆ์มหาเถรสมาคมนี้จะอยู่อย่างไร

วีระ : “ไปอยู่ที่ไหนก็ไปดี ไปอยู่ที่ไหนก็ไป สันติอโศกเขายึดบ้านยึด
เมืองแล้ว

จตุพร : “คือกลายเป็นว่าพระสงฆ์ในมหาเถรสมาคมนั้นเป็นคนผิด
สันติอโศกก็กลายเป็นคนถูกไป”

(วีระ มุสิกพงศ์ และจตุพร พรหมพันธุ์, 14 กันยายน 2551, รายการความจริง
วันนี้, สทท.11)

จากบทสนทนาระหว่างนายวีระ มุสิกพงศ์ และนายจตุพร พรหมพันธุ์ นั้น เราจะ
เห็นได้ว่า ทั้งสองกำลังสนทนากันในประเด็นผลกระทบจากการเมืองใหม่ที่มีต่อพุทธศาสนา
ในสังคมไทย

เป้าหมายในการโจมตีของทั้งสองคนนี่คือสันติอโศก⁸ ซึ่งมีภาพลักษณ์ที่
คลุมเครือว่าดีหรือไม่ดี อย่างไรก็ตาม เราจะเห็นได้จากคำพูดของนายวีระ ที่พูดถึงมหาเถร

⁸ สันติอโศก ก่อตั้งโดย สมณะโพธิรักษ์ (นายรัก รักพงษ์) ซึ่งเคยบวชเป็นพระภิกษุในคณะธรรมยุติก แต่ไม่เห็นด้วยระเบียบ กฎเกณฑ์ของวัด จึงได้บวช
ใหม่เป็นพระสังกัคคณะมหานิกาย ได้นำมาว่า โพธิรักษ์ พ.ศ. 2516 สมณะโพธิรักษ์ (ปัจจุบันเรียกตนเองว่า สมณะ เพื่อแตกต่างจากคำว่า พระ เนื่องด้วยผล
คำตัดสินของศาล) ได้ประกาศตั้ง ธรรมสถานแดนอโศกเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นอยู่กับวัดหนองกระทุ่ม ต.ทุ่งลูกนก อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม และเรียกกลุ่มของ
ตัวเองว่า คณะสงฆ์ชาวอโศก ซึ่งมีจำนวน 21 รูป วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2518 ได้ประกาศขอแยกตัวออกจากการปกครองของคณะสงฆ์ ไม่อยู่ภายใต้กฎ
ระเบียบและการปกครองของมหาเถรสมาคมทำการปกครองตนเอง โดยอาศัยพระธรรมวินัยเป็นหลัก สันติอโศกมี 9 เครือข่ายอโศก ได้แก่ ปฐมอโศก, ศิระชะ
อโศก, ราชธานีอโศก, ภูผาพ้าน้ำ, สีมอโศก , หินผาพ้าน้ำ และ ทะเลธรรมอโศก มีศูนย์รวมที่พุทธสถานสันติอโศก เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ (Wikipedia, 2554)

สมาคคมว่า หากสันตติโคกกลายเป็นนิยายหลักของพุทธศาสนาในประเทศไทยแล้ว พระสงฆ์ของนิยายมหาเถระสมาคคมจะ “ไปไหนก็ไป” นั้น เป็นการสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจได้ว่า การเมืองใหม่นั้น จะไม่ได้แผ่อิทธิพลเฉพาะเรื่องทางโลกเท่านั้น แต่จะแผ่อิทธิพลในสังคมมณฑลด้วยการพูดของนายวีระนี้ ใช้กลยุทธ์แบบการกระตุ้นความกลัว (fear arousal) ซึ่งผู้พูดจะต้องมีความเข้าใจจุดยืน และสถานะของผู้รับสารเสียก่อน จากนั้นจึงใช้ความรู้ของตนเองที่มี มาเป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวใจ (Aristotle, อ้างถึงใน Infante, 2003)

คำพูดของนายวีระที่โจมตีสันตติโคกนี้ ทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่าสันตติโคกและฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นเป็นพวกเดียวกัน ฝ่ายรัฐบาลที่อยู่ตรงข้ามกับฝ่ายพันธมิตรฯ จึงเป็นฝ่ายตรงข้ามกับสันตติโคกไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเมื่อสันตติโคกนั้นมีภาพลักษณ์ที่คลุมเครือ ฝ่ายรัฐบาลก็ใช้ประโยชน์จากภาพลักษณ์ดังกล่าวนี้เพื่อการโจมตีฝ่ายพันธมิตรฯ ไปด้วย เท่ากับยิงปืนนัดเดียว ได้นกสองตัว คือโจมตีได้ทั้งคู่ (ฝ่ายพันธมิตรฯ) และผู้สนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ (สันตติโคก)

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นข้อเสนอเรื่องการเมืองใหม่

ฝ่ายรัฐบาลสื่อสารความหมายในประเด็นข้อเสนอเรื่องการเมืองใหม่ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ฝ่ายรัฐบาลกล่าวอย่างตรงไปตรงมาว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการเปลี่ยนแปลงการปกครองเพราะต้องการอำนาจ เนื่องจากอำนาจนั้นจะช่วยให้ฝ่ายพันธมิตรฯ หลุดพ้นจากข้อหาความผิดทั้งหมด อีกทั้งผู้ที่มีอำนาจ ยังสามารถกำหนดความรู้และความเป็นจริงได้

ฝ่ายรัฐบาลตั้งข้อสันนิษฐานว่า หากระบอบการปกครองของประเทศไทยเปลี่ยนไปเป็นระบอบการเมืองใหม่จริง จะทำให้เกิดเผด็จการรัฐสภา การกำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจาก ส.ส. นั้นจะไม่มี ความหมาย เนื่องจากระบบการเมืองใหม่แบบ 70:30 นี้ ทำให้ จำนวน ส.ส. ที่มาจากการเลือกตั้งมีน้อยกว่า ส.ส. ที่มาจากการแต่งตั้ง เมื่อมีการลงคะแนนเสียงเลือกนายกรัฐมนตรีในรัฐสภา ก็สามารถคาดเดาได้เลยว่านายกรัฐมนตรีจะต้องมาจากกลุ่ม ส.ส. ที่มาจากการแต่งตั้ง

ฝ่ายรัฐบาลยังสื่อสารความหมายว่า หากระบอบการเมืองใหม่เกิดขึ้นจริง พุทธศาสนาที่เป็นศาสนาประจำชาติไทยก็จะได้รับผลกระทบด้วย ทั้งนี้หากสันติอโศกกลายเป็นนิกายหลักของพระพุทธศาสนาในสังคมไทย ส่วนพระสงฆ์ของนิกายมหาเถรสมาคมนั้น จะไม่มีความสำคัญใด ๆ อีกเลย นัยยะความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลสื่อสารมาคือ การเมืองใหม่ไม่ได้ส่งผลต่อระบอบการเมืองการปกครองของประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อศาสนาประจำชาติอีกด้วย

อวัจนภาษาที่ปรากฏในช่วงเหตุการณ์ที่ 2

อวัจนภาษา คือภาษาที่ไม่ใช่ภาษาพูด หรือภาษาเขียน ในช่วงเหตุการณ์ที่ 2 ผู้วิจัยแบ่งอวัจนภาษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. อวัจนภาษาของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ปรากฏในเหตุการณ์ช่วงที่ 2
2. อวัจนภาษาของฝ่ายรัฐบาล ที่ปรากฏในเหตุการณ์ช่วงที่ 2

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. อวัจนภาษาของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ปรากฏในช่วงเหตุการณ์ที่ 2

อวัจนภาษาของฝ่ายพันธมิตรฯ ปรากฏในเหตุการณ์ช่วงที่ 2 มีดังต่อไปนี้

1. สีที่นำมาใช้เป็นสัญลักษณ์
2. สถานที่
3. เครื่องแต่งกาย
4. พฤติกรรม
5. ฉากหลังของเวที

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สีที่นำมาใช้เป็นสัญลักษณ์

สีที่เป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายพันธมิตรฯ ในเหตุการณ์ช่วงที่ 2 ยังคงเป็นสีเหลือง ที่เป็นสีสัญลักษณ์หลัก และสีฟ้าที่นำมาใช้เสริมความหมายของสีเหลืองให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ สวมเสื้อสีเหลือง ขณะชุมนุมในทำเนียบรัฐบาล

นายสนธิ ลิ้มทองกุล ผูกผ้าพันคอสีฟ้า

การใช้สีเหลือง และสีฟ้าของฝ่ายพันธมิตรฯ ตั้งแต่ช่วงเหตุการณ์ที่ 1 (การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่สะพานมัฆวาน) ต่อเนื่องมาจนถึงช่วงเหตุการณ์ที่สอง (การชุมนุมของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ทำเนียบรัฐบาล) แสดงให้เห็นได้ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ยังคงมีจุดยืนเหมือนเดิม⁹ แบบเดียวกับที่ชุมนุมที่ทำเนียบรัฐบาล

⁹ นายสนธิเคยปราศรัยว่า “จุดยืนของผมไม่เปลี่ยนแปลง พวกนักข่าวต่างชาติมาถาม ผมก็บอกไปว่า ‘My position is absolutely nonwaving’” ก็คือ การไม่สั่นคลอน and that is Nation ชาติ, religion ศาสนา, and My King พระมหากษัตริย์” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 1 กันยายน 2551, ปราศรัย ณ ทำเนียบรัฐบาล) เมื่อบุกยึดทำเนียบรัฐบาลได้ นายสนธิก็ยังสวมเสื้อสีเหลือง พันผ้าพันคอสีฟ้า ซึ่งเป็นการยืนยันว่า ที่นายสนธิเคยกล่าวไว้ นั้น นายสนธิก็ หมายความว่าตามนั้นจริง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นการทำงานร่วมกันของวจนภาษาและอวจนภาษา

2. สถานที่

สถานที่ในช่วงเหตุการณ์ที่ 2 นี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ บุกยึดทำเนียบรัฐบาลได้สำเร็จ ทั้งนี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้มีความพยายามจะบุกยึดทำเนียบรัฐบาลตั้งแต่การเริ่มต้นชุมนุมในวันที่ 25 พฤษภาคม 2551 แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากฝ่ายรัฐบาลส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมาสกัดกั้นไว้ได้ กลุ่มผู้ชุมนุมพันธมิตรฯ ในขณะนั้นจึงปักหลักชุมนุมอยู่ที่สะพานมฆวานรังสรรค์ วันที่ 20 มิถุนายน 2551 กลุ่มผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ นำโดย พลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้เคลื่อนตัวไปที่หน้าทำเนียบรัฐบาล และปักหลักชุมนุมล้อมทำเนียบรัฐบาลอีกครั้ง ทว่าศาลแพ่งที่ได้รับคำฟ้องจากครูและนักเรียนโรงเรียนราชวินิตมัธยม ได้มีคำสั่งให้ฝ่ายพันธมิตรฯ เปิดเส้นทางการจราจร ในวันที่ 7 กรกฎาคม 2551 กลุ่มผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ จึงเคลื่อนตัวกลับไปชุมนุมที่สะพานมฆวานรังสรรค์อีกครั้ง (Wikipedia, 2554)

วันที่ 26 สิงหาคม 2551 ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้พยายามเป็นครั้งที่ 3 ที่จะเข้ายึดทำเนียบรัฐบาล และครั้งนี้ฝ่ายพันธมิตรฯ ก็ประสบผลสำเร็จในการเข้ายึดทำเนียบรัฐบาล

ความพยายามถึง 3 ครั้ง ที่จะเข้ายึดทำเนียบรัฐบาลของฝ่ายพันธมิตรฯ มีนัยยะว่า ทำเนียบรัฐบาลนั้นเป็นสถานที่ที่สำคัญที่จะต้องยึดมาให้ได้ ทั้งนี้ทำเนียบรัฐบาลนั้นเป็นสถานที่ทำงานของฝ่ายรัฐบาล การบุกยึดทำเนียบรัฐบาลได้ ก็คือการขัดขวางไม่ให้รัฐบาลปฏิบัติงานได้ การบุกเข้ายึดทำเนียบรัฐบาลได้นี้ จัดได้ว่าเป็นเทศะภาษา เนื่องจากการบุกยึดทำเนียบมิได้มีความหมายเพียงแค่ขัดขวางไม่ให้รัฐบาลปฏิบัติงานเท่านั้น แต่ยังสื่อสารเป็นนัยยะด้วยว่ารัฐบาลนั้นไม่มีประสิทธิภาพมากพอ และไม่ควรจะทำหน้าที่รัฐบาลอีกต่อไป การยึดทำเนียบรัฐบาล ทำให้รัฐบาลที่มีพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำ กลายเป็นรัฐบาลนอกทำเนียบ¹⁰ บ่งบอกว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่ยอมรับรัฐบาลชุดนี้ รัฐบาลชุดนี้ไม่ควรค่าที่จะมาเป็นรัฐบาล จึงไม่ควรปฏิบัติงานในทำเนียบรัฐบาล

¹⁰ ฝ่ายรัฐบาลได้แก้ไขปัญหาเรื่องสถานที่ปฏิบัติงาน โดยย้ายไปทำงานที่ท่าอากาศยานดอนเมืองชั่วคราว

3. เครื่องแต่งกาย

การแต่งกายของฝ่ายพันธมิตรฯ ในช่วงเหตุการณ์ที่ 2 นี้ ยังคงเน้นเสื้อยืดสีเหลือง เป็นสัญลักษณ์หลัก ถ้อยคำต่าง ๆ ที่ปรากฏบนเสื้อ ก็ยังคงอยู่เช่นเดิม ความหมายของเสื้อยืดสีเหลือง ก็ยังคงเป็นความหมายเดิม

สิ่งที่เพิ่มขึ้นมาในบางโอกาสเท่านั้น คือเสื้อมีปก หรือเสื้อผ้าไหมสีเหลือง เสื้อสีเหลือง จึงมิได้ถูกจำกัดว่าจะต้องเป็นเสื้อยืดสีเหลืองเท่านั้น แต่ยังเป็นเนื้อผ้าอื่นได้อีกด้วย

นายสนธิ ลิ้มทองกุล สวมเสื้อสีเหลืองที่ใช้เนื้อผ้าอื่น

การขยายวัตถุประสงค์ที่ใช้ผลิตเสื้อสีเหลือง จากผ้ายืดเท่านั้นมาเป็นเป็นผ้าไหมไทย หรือผ้าชนิดอื่นได้นี้ มิได้ทำให้ความหมายของเสื้อสีเหลืองเปลี่ยนแปลงไป แต่เป็นการขยายขอบเขตของ “เสื้อเหลือง” เนื่องจากเสื้อยืดจะให้ภาพลักษณ์ที่ดูสบาย ๆ เป็นกันเอง และไม่ต้องมีพิธีรีตอง (Matsumoto, 2010) ทว่าเมื่อต้องทำธุระอย่างเป็นทางการ การสวมเสื้อยืดก็เป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น การใช้เนื้อผ้าที่ดูเป็นทางการ จะช่วยให้แต่งกายเพื่อไปทำธุระได้อย่างเหมาะสม

พลตรีจำลอง ศรีเมือง สวมเสื้อสีเหลืองที่ตัดเย็บด้วยผ้าไหมไทย

Matsumoto (2011) กล่าวว่า ประเภทของเนื้อผ้า นั้น มีส่วนสำคัญมาก ที่จะช่วยให้ เสื้อผ้าที่ตัดเย็บมาแล้วดูสวยงาม การออกแบบเสื้อเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ แต่ไม่สามารถจะ ปฏิเสธได้เลยว่า เนื้อผ้ามีผลต่อเสื้อผ้าตัวนั้น Matsumoto ยังกล่าวเพิ่มเติมด้วยว่า ต่อให้ ออกแบบเสื้อผ้ามาดีมากเท่าไร หากเนื้อผ้าไม่ดี ความสวยงามของเสื้อผ้าตัวนั้นก็ลดลงตาม คุณภาพของเนื้อผ้า อย่างไรก็ตาม การเลือกเนื้อผ้า นั้น จะต้องคำนึงเสมอว่า ผู้ที่จะสวมใส่นั้น เป็น ใคร จะสวมใส่ในโอกาสใด และเนื้อผ้า นั้นเหมาะสมกับผู้สวมใส่หรือไม่

ข้อสังเกตประการหนึ่งของการเพิ่มประเภทของเนื้อผ้าของเสื้อสีเหลือง คือ สนนราคาของ เสื้อสีเหลืองที่ตัดเย็บด้วยผ้าชนิดอื่นที่ไม่ใช่เสื้อยืดนั้น จะมีราคาแพงกว่า หน้าที่ของเสื้อสีเหลืองที่ ใช้เนื้อผ้าประเภทอื่นนี้จึงมีเพิ่มขึ้น นอกจากจะเป็นตัวแทน (representation) และเป็นเครื่องมือ ในการแสดงออกซึ่งจุดยืนของฝ่ายพันธมิตรฯ แล้ว เสื้อสีเหลืองที่ตัดเย็บด้วยเนื้อผ้าอื่น ส่วนมาก จะราคาสูงกว่าเสื้อยืดสีเหลือง ดังนั้น เสื้อสีเหลืองที่ใช้เนื้อผ้าประเภทอื่น จะยังมีหน้าที่อีกประการ หนึ่ง คือ หน้าที่ในการยกระดับของผู้สวมใส่ ให้ดูภูมิฐานมากขึ้น ดูเป็นทางการมากขึ้น และยังเพิ่ม ความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย (Matsumoto, 2011)

ในส่วนของผ้าพันคอสีฟ้า ก็ไม่ได้เป็นเพียงผ้าพันคอสีฟ้าแล้ว แต่ยังเป็นเสื้อยืดสีฟ้าด้วย

นายสนธิ ลิ้มทองกุล สวมเสื้อยืดสีฟ้า

ผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ สวมเสื้อสีฟ้า

ส่วนผ้าพันคอสีฟ้า ก็ถูกยกระดับขึ้น จากการเป็นเพียงแค่ผ้าพันคอมาเป็นเสื้อยืด ทั้งนี้ ผ้าพันคอสีฟ้านั้น ทำได้เพียงพันไว้กับคอ ให้ความอบอุ่นในช่วงเวลาที่อากาศเย็น ทว่าประเทศไทยนั้น เป็นเมืองร้อน อุณหภูมิสูง ผ้าพันคอจึงไม่ค่อยจะได้นำมาใช้มากเท่าที่ควร การเพิ่มเติมรูปแบบของผ้าสีฟ้าให้เป็นทั้งผ้าพันคอ และเสื้อยืด จึงยกระดับผ้าพันคอสีฟ้าที่ปกปิดได้เฉพาะส่วนคอ มาเป็นเสื้อยืดสีฟ้าที่ปกปิดร่างกายได้ ทั้งนี้ แล้วแต่ความสมัครใจของผู้สวมใส่ ว่าจะผ้าพันคอสีฟ้า หรือสวมเสื้อยืดสีฟ้า

อย่างไรก็ตาม เครื่องแต่งกายของนายสนธิ ลิ้มทองกุล ในโอกาสพิเศษหลายครั้ง ไม่ได้สวมเสื้อยืดสีเหลือง หรือเสื้อขาว เช่น โอกาสในการทำพิธีทางพุทธศาสนา

นายสนธิ ลิ้มทองกุล กำลังพรมน้ำมนต์ให้ผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ

ในระหว่างการพรมน้ำมันต์ของนายสนธิ เครื่องแต่งกายของนายสนธิเป็นสีขาว ลักษณะคล้ายพระสงฆ์ ทั้งนี้การนุ่งขาว ห่มขาว ของนายสนธิ มีนัยยะว่าตัวของนายสนธิมีศีลธรรม และจิตใจของนายสนธินั้นบริสุทธิ์ เนื่องจากสีขาว เป็นสีที่มีความหมายถึงความบริสุทธิ์ ปราศจากมลทิน (กาญจนา โชคเหริญสุชชัย, 2551) การแต่งกายที่มีลักษณะคล้ายสงฆ์ของนายสนธิ บ่งบอกความหมายที่นายสนธิต้องการสื่อสารว่า นายสนธิเป็นผู้ที่รักษาดนให้อยู่ในศีลในธรรม มีจิตใจบริสุทธิ์ผุดผ่อง จนเกือบจะเทียบเท่าได้กับพระภิกษุสงฆ์¹

4. พฤติกรรม

พฤติกรรม (behavior) โดยทั่วไปแล้ว หมายถึง การกระทำ กิจกรรม การตอบสนอง ปฏิกริยา การเคลื่อนไหว การปฏิบัติงาน ฯลฯ (Reber and Reber, 2001) โดยทั่วไปแล้ว พฤติกรรมเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ภายนอก ทั้งอย่างชัดเจน และไม่ชัดเจน ทั้งนี้ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อาจเกิดจากจิตสำนึก และจิตใต้สำนึกได้

ในกระบวนการสื่อสารแล้ว พฤติกรรมเป็นตัวสารประเภทหนึ่ง ที่ช่วยให้เข้าใจปัจเจก หรือ มวลชนได้มากขึ้น หากมีการวิเคราะห์พฤติกรรมนั้น ๆ พฤติกรรมบางประการของกลุ่มพันธมิตรฯ จึงเป็นสิ่งที่น่าจะวิเคราะห์ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มพันธมิตรฯ ให้มากขึ้น

การพรมน้ำมันต์ของนายสนธิ ล้อมทองกุล เป็นพฤติกรรมที่มีความหมาย การพรมน้ำมันต์คือการรับพรประเภทหนึ่งจากผู้ทรงศีล ในสังคมไทย โดยมากแล้ว การพรมน้ำมันต์จะเกิดขึ้นในพิธีทางศาสนา ที่มีพระสงฆ์เป็นผู้ประกอบพิธีกรรม ดังนั้น น้ำมันต์โดยส่วนมากแล้ว จะถูกพรมโดยพระสงฆ์

อย่างไรก็ตาม สำหรับฝ่ายพันธมิตรฯ แล้ว น้ำมันต์ที่นายสนธิพรมลงมาไม่น่าแตกต่างกับน้ำมันต์ที่พระสงฆ์พรม ผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ต่างก็ยอมรับด้วยความยินดี และเต็มใจ

¹ นายสนธิเคยกล่าวว่า “หลังจากจบเรื่องราวเหล่านี้ ผมจะไปบวชสักที่ บวชไม่สึกไปเลย แล้วอย่าตามผมไปนะ เตี่ยววัดแตก ให้ไปไหม (ไม่ให้ ให้ไป-ไม่ให้ไป (ไม่ให้ไป))” (สนธิ ล้อมทองกุล, 23 สิงหาคม, ณ ทำเนียบรัฐบาล)

ผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ พนมมือไหว้ขณะรับน้ำมนต์จากนายสนธิ

พฤติกรรมของผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ก้มกราบรับน้ำมนต์นั้น แสดงให้เห็นถึงความเชื่อถือ ความศรัทธาในตัวนายสนธิอย่างมาก ผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ เข้าใจว่าพวกเขาได้รับพรจากผู้ทรงศีล การพรมน้ำมนต์ของนายสนธิ จึงเป็นพิธีกรรมที่เป็นสิริมงคลสำหรับพวกเขา

การพรมน้ำมนต์ของนายสนธิ ยังบ่งบอกได้ว่า นายสนธิผูกใจและความเชื่อมั่นของผู้ชุมนุมได้อย่างไร้ข้อสงสัย การพรมน้ำมนต์ของนายสนธิ เป็นเครื่องมือในการยืนยันว่าผู้ชุมนุมเลิกข้างถูกแล้ว และพวกเขาจะประสบความสำเร็จในการขับไล่รัฐบาลชุดนี้ เนื่องจากพวกเขาได้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนสั่งของผู้ทรงศีล และผู้ที่เป็นศาสดา ทั้งนี้ นายสนธิได้สร้างภาพตลอดมาว่าเป็นผู้มีศีลธรรม และระยะในช่วงเหตุการณ์ที่สองนี้ นายสนธิจะพูดถึงเรื่องไสยศาสตร์มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งแม้ว่าจะไม่มีหลักฐานที่นายสนธิสามารถนำมาเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าเรื่องที่เขาพูดนั้นเป็นเรื่องจริง ผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ก็ยังคงเชื่อถือและศรัทธา และความเชื่อถือศรัทธาของพวกเขาก็ได้รับการตอกย้ำด้วยพิธีกรรมต่าง ๆ ที่นายสนธิประกอบขึ้น (เช่น การนำผ้าอนามัยที่ใช้แล้วไปวางไว้ตามจุดต่าง ๆ บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า ในวันที่ 30 ตุลาคม 2551 เพื่อแก้อาถรรพณ์ของประเทศ การเล่าเรื่องพิธีกรรมอันชั่วร้ายของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ต้องมีการสังเวชชีวิตของบุคคลอื่น เพื่อต่ออายุให้ พ.ต.ท.ทักษิณเอง)

การตอกย้ำความเชื่อของผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ว่านายสนธิเป็นผู้ทรงศีลนี้ ยังเห็นได้จากการเผยแพร่ภาพนายสนธิ เมื่อครั้งที่ยังบวชเป็นพระสงฆ์ การเผยแพร่นี้มีทั้งทางสื่ออินเทอร์เน็ต และการทำซ้ำภาพถ่ายเพื่อแจกผู้ร่วมชุมนุม ซึ่งต่อมา ผู้ร่วมชุมนุมด้วยกันเอง ก็นำไปทำซ้ำ เพื่อแจกจ่ายให้ผู้ร่วมชุมนุมด้วยกันเอง

อวัจนภาษาของฝ่ายรัฐบาลที่ปรากฏในช่วงเหตุการณ์ที่ 2

อวัจนภาษาที่ปรากฏในรายการความจริงวันนี้ ในช่วงเหตุการณ์ที่ 2 มีดังต่อไปนี้

1. สีที่ใช้เป็นสัญลักษณ์
2. เครื่องแต่งกาย
3. ฉาก
4. ท่าตบ และหัวใจตบ

1. สีที่ใช้เป็นสัญลักษณ์

สีที่ฝ่ายรัฐบาลเลือกใช้เป็นสัญลักษณ์คือสีแดงเช่นเดียวกับช่วงเหตุการณ์ที่ 1 สีแดงเป็นสีเพียงสีเดียวที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายตนเอง การใช้สีแดงเช่นเดิม เป็นการยืนยันถึงจุดยืน และอุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาล ว่าจุดยืนของพวกเขาไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือทุกสิ่งทุกอย่างที่ฝ่ายรัฐบาลกำลังอยู่ในขณะนั้น เป็นการทำเพื่อชาติ และเพื่อประชาชน สีแดงจึงเป็นสีที่ฝ่ายรัฐบาลเลือก และกลายมาเป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของฝ่ายรัฐบาล

2. เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายของพิธีกรและผู้ร่วมรายการ จากเดิมที่ใส่สูทสี Earth tone มีการเปลี่ยนแปลงเป็นเสื้อยืดมีปก (หรือเสื้อโปโล) พิมพ์ลายตราสัญลักษณ์ของรายการความจริงวันนี้

พิธีกร และผู้ร่วมรายการความจริงวันนี้สวมเสื้อสีแดง

ในช่วงเหตุการณ์ที่ 1 ไม่ปรากฏว่ามีการสวมเสื้อสีแดงในรายการความจริงวันนี้เลย แต่เสื้อยืดสีแดงนี้ ปรากฏในรายการความจริงวันนี้ครั้งแรก ในวันที่ 10 ตุลาคม 2551 ก่อนการจัดรายการความจริงวันนี้สัญจรครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2551 ที่ Thunder Dome เมืองทองธานี เสื้อยืดสีแดงที่ปรากฏในรายการความจริงวันนี้เป็นครั้งแรก เป็นการแสดงให้ผู้สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลรู้ว่าควรจะต้องแต่งกายอย่างไร แม้ว่าจะมีการประกาศผ่านทางรายการว่า ถ้าไม่มีเสื้อสีแดง จะสวมเสื้อสีใดไปก็ได้ แต่ด้วยแนวคิดหลัก (theme) ของการประชุมชั่วคราวของฝ่ายรัฐบาลและผู้สนับสนุนฝ่ายรัฐบาล คือ “แดงทั้งแผ่นดิน” ทำให้ผู้ร่วมรายการ และพิธีกรต้องสวมเสื้อสีแดง อันเป็นตัวแทนของฝ่ายรัฐบาล เพื่อสื่อสารให้ผู้รับสารทราบว่าเสื้อสีแดงมีความหมายมากกว่าการเป็นเสื้อ แต่ยังมีความหมายถึงบุคคลที่ทำเพื่อชาติ และประชาชน รวมถึงผู้ที่ใกล้ชิดกับฝ่ายพันธมิตรฯ ด้วย

นอกจากเสื้อยืดคอปกแล้ว ฝ่ายรัฐบาลได้ผลิตเสื้อคลุมสีแดง มีตราสัญลักษณ์รายการความจริงวันนี้มาจำหน่ายด้วย เพื่อตอบสนองกับสภาพภูมิอากาศในเวลานั้น ที่อุณหภูมิลดลง เสื้อคลุมสีแดงนี้ บริเวณหน้าอกด้านขวามือ พิมพ์ภาษาอังกฤษว่า NO JUSTICE [,] NO PEACE¹² หรือ TRUTH TODAY¹³ ด้วยตัวอักษรสีขาว บริเวณหน้าอกด้านซ้ายของตัวเสื้อ พิมพ์

¹² แปลว่า ไม่มีความยุติธรรม ก็ไม่มีสันติภาพ

¹³ แปลว่า ความจริงวันนี้

ตราสัญลักษณ์รายการความจริงวันนี้ โดยมีคำว่า Truth Today อยู่ด้านบน ส่วนด้านหลังของตัวเสื้อ ก็มีตราสัญลักษณ์แบบเดียวกับบริเวณหน้าอกด้านซ้าย

นายวีระ มุสิกพงศ์ สวมเสื้อยืดคอปกสีแดง และคลุมทับด้วยเสื้อคลุมสีแดง ที่ผลิตโดยรายการความจริงวันนี้

ต่อมาภายหลัง เสื้อคลุมสีแดง ได้เปลี่ยนเป็นเสื้อคลุมสีดำ เพื่อให้ตรงกับรสนิยมของผู้ที่ต้องการซื้อ (ไม่ประสงค์ออกนาม, สัมภาษณ์ 17 พฤศจิกายน 2551) แต่ก็ยังไม่ทิ้งแนวคิดหลัก (theme) “แดงทั้งแผ่นดิน” โดยบริเวณอกเสื้อด้านขวาพิมพ์คำว่า “ต้านรัฐประหาร แก้ไขรัฐธรรมนูญ” และอกเสื้อด้านซ้ายพิมพ์ตราสัญลักษณ์รายการความจริงวันนี้

นายจตุพร พรหมพันธุ์ สวมเสื้อยืดคอปกสีแดง และคลุมทับด้วยเสื้อคลุมสีดำ ที่ผลิตโดยรายการความจริงวันนี้

3. ฉากหลังของรายการ

นับตั้งแต่เริ่มต้นเหตุการณ์ช่วงที่ 2 รายการความจริงวันนี้ยังคงใช้ฉากหลังแบบเดิม แต่เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2551 หลังจากการจัดรายการความจริงวันนี้สัปดาห์ครั้งที่ 2 ที่รัชมิ่งคลากีฟาสถาน ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 แล้ว ฉากหลังในรายการความจริงวันนี้ เปลี่ยนจากฉากเดิม มาเป็นฉากภาพถ่ายแบบมุมกว้างมาก (extreme long-shot, ELS.) ที่ถ่ายจากการชุมนุมชั่วคราว ตราสัญลักษณ์ของรายการความจริงวันนี้ ถูกนำมาใส่ไว้ด้านบนของฉาก

ฉากหลังในรายการความจริงวันนี้ แบบที่ 2

ฉากหลังของรายการความจริงวันนี้ตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน 2551 เป็นต้นมา ก็ใช้ฉากหลังประเภทนี้ตลอด ภาพถ่ายที่แสดงให้เห็นว่ามีคนจำนวนมากไปชุมนุมกันที่รัชมิ่งคลากีฟาสถาน ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 นี้ เป็นสารที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารให้เห็นว่าคนจำนวนมากมหาศาลนั้น สนับสนุนฝ่ายรัฐบาล จุดที่น่าสังเกตคือฉากหลังแบบที่ 2 นี้ไม่มีสีเหลืองและสีน้ำเงินเจือปนอยู่ ภาพมุ่งเน้นแสดงให้เห็นถึงสีแดงเพียงสีเดียวเท่านั้น สีดำ และสีขาวของตราสัญลักษณ์รายการ เป็นส่วนน้อยนิด เมื่อเทียบกับสีแดงของภาพที่เป็นเสมือนฉากหลัง (background) ทำให้ชื่อรายการเด่นชัดขึ้น ตามหลักการจัดองค์ประกอบภาพที่เรียกว่า ความต่างทำให้เกิดความเด่น (กฎของ ทองเล็ค, 2540) ซึ่งเห็นได้จากสีแดงเกือบทั้งภาพ ช่วยขับสีขาวและสีดำของตราสัญลักษณ์ให้โดดเด่นขึ้นมา สีแดงที่เกิดจากเครื่องแต่งกายของมหาชน ซึ่งทำหน้าที่เป็นฉากหลังของภาพนี้ สื่อสารให้เห็นคนจำนวนมากที่สนับสนุนฝ่ายรัฐบาล และเป็นแผนรายการความจริงวันนี้

4. อุปกรณ์ประกอบการชุมนุม

ถึงแม้ว่าในรายการความจริงวันนี้ที่ออกอากาศทาง สทท.11 จะไม่ได้นำ อุปกรณ์ประกอบการชุมนุมมาใช้ในรายการด้วย ทว่าอุปกรณ์ทั้งสอง ต่างก็มีส่วนร่วมในอวัจนภาษาของฝ่ายรัฐบาล ได้แก่

4.1 เท้าตบ¹⁴

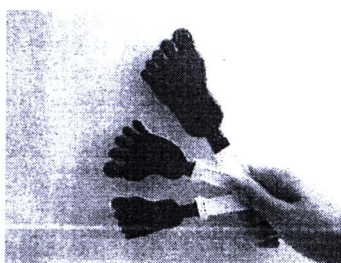
4.2 หัวใจตบ

4.1 เท้าตบ

เท้าตบ เป็นอุปกรณ์ประกอบการชุมนุมของฝ่ายรัฐบาลเวลาที่จัดรายการความจริงวันนี้ สัญจร คนจำนวนมากคิดว่าเท้าตบ เป็นสิ่งที่ทำเพื่อเลียนแบบมือตบของฝ่ายพันธมิตรฯ ทว่าเท้าตบของฝ่ายรัฐบาลนั้น มิใช่สร้างขึ้นมาเพื่อเลียนแบบมือตบเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เท้าตบถูกสร้างขึ้นเพราะต้องการจะเสียดสีฝ่ายพันธมิตรฯ ที่มีมือตบ

หน้าที่ของเท้าตบนั้น ในทางกายภาพแล้ว มีหน้าที่เหมือนมือตบ คือใช้เพื่อแทนการปรบมือ ทว่าเท้าตบมิได้มีหน้าที่เพียงเท่านั้น เท้าตบทำหน้าที่เป็นตัวแทนของฝ่ายรัฐบาล ใช้เพื่อเสียดสีฝ่ายพันธมิตรฯ ความคิดในการประดิษฐ์เท้าตบนั้น เป็นความคิดของนายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ (ธนทรธรรณ อินทวงศ์, 2554) และด้วยความที่เท้าตบถูกนำมาใช้ในการชุมนุมของผู้สนับสนุนฝ่ายรัฐบาล การชุมนุมของผู้สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลจึงถูกขนานนามว่า “มือตบตีนตบ”

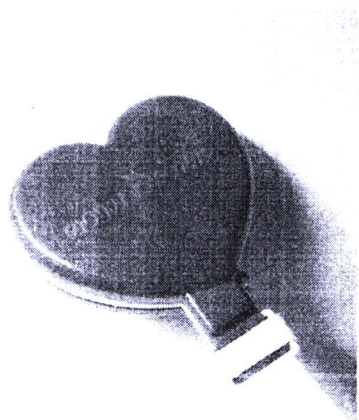
เท้าตบ

¹⁴ เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าตีนตบ

นอกเหนือไปจากเท้าตบแล้ว ภายหลังมีการประดิษฐ์หัวใจตบขึ้นมาใช้สลับกันในการชุมนุม ทั้งนี้ หัวใจตบมิใช่อุปกรณ์ที่เป็นทางการ แต่เป็นอุปกรณ์ที่คิดค้นและผลิตโดยผู้สนับสนุนฝ่ายรัฐบาล (ธนทรศน์ อินทวงศ์, 2554) หัวใจตบนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้เรียกแทนผู้ชุมนุม แต่ก็ถูกนำมาใช้บ่อย ๆ โดยเฉพาะเวลาที่ผู้กล่าวปราศรัยกล่าวถึงบุคคลที่เป็นพรรคพวกเดียวกับตน และมีจุดยืนเหมือนตน รวมถึงการปรากฏตัวของผู้ปราศรัยด้วย

หัวใจตบ

รูปหัวใจ โดยทั่วไปแล้ว สื่อสารถึงความรัก ความชื่นชม ซึ่งเป็นความรู้สึกแง่บวก ส่วนรูปเท่านั้น โดยทั่วไปแล้ว จะใช้สื่อสารถึงสิ่งไม่ดี สิ่งที่น่ารังเกียจ ซึ่งเป็นความรู้สึกทางลบ ทั้งนี้ ด้วยหน้าที่ของหัวใจตบ ที่ทำหน้าที่แทนการปรบมือด้วยความชื่นชม และความรัก เท้าตบจึงมีหน้าที่อีกประการหนึ่งเพิ่มขึ้นมา คือทำหน้าที่แทนการโห่ ร่วมกับการปรบมือแสดงความไม่พอใจ เมื่อมีการกล่าวถึงบุคคลที่มีจุดยืนตรงข้ามกับอุดมการณ์ของตน

ผู้ชุมนุมที่สนับสนุนฝ่ายรัฐบาล ใช้หัวใจตบกับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร

เมื่อมีจัดรายการ “ความจริงวันนี้” สัปดาห์

ช่วงเหตุการณ์ที่ 3: การบุกยึดสนามบินสุวรรณภูมิโดยฝ่ายพันธมิตรฯ

วันที่ 24 พฤศจิกายน 2551 กลุ่มพันธมิตรฯ ได้เข้าปิดล้อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อต่อรองกับนายกรัฐมนตรี สมชาย วงศ์สวัสดิ์ ให้ลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งส่งผลให้เที่ยวบินทุกเที่ยวหยุดทำการ โดยนายเสรีรัตน์ ประสุตานนท์ กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บมจ. ท่าอากาศยานไทย (non. หรือ AOT) กล่าวว่า เหตุการณ์ในครั้งนี้ทำให้ท่า

อากาศยานสุวรรณภูมิสูญเสียมูลค่าได้ไปกว่า 350 ล้านบาท นอกจากนี้ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางอากาศยังสูญเสียมูลค่าได้กว่า 25,000 ล้านบาท โดยยังไม่รวมความเสียหายของสายการบินต่าง ๆ อีกจำนวนหนึ่ง (เสรีรัตน์ ประสุตานนท์ อ้างถึงใน Wikipedia, 2554)

ต่อมาสหภาพยุโรป (EU.) ได้ออกแถลงการณ์เรียกร้องให้กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ออกไปจากท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและดอนเมืองอย่างสงบ และกล่าวว่าการชุมนุมประท้วงกำลังทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยเสียหายอย่างมาก แถลงการณ์จากเอกอัครราชทูต EU. ประจำประเทศไทยยังได้เรียกร้องให้ทุกฝ่ายร่วมแก้ไข วิกฤตการณ์ทางการเมืองในไทยอย่างสันติ เคารพในกฎหมาย และสถาบันประชาธิปไตยของประเทศ และ EU เคารพสิทธิในการประท้วงและปราศจากการแทรกแซงปัญหาการเมืองภายในของไทย แต่เห็นว่าการกระทำของกลุ่มผู้ประท้วงในครั้งนี้เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งยังเป็นการทำลายภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาของนานาชาติ

ภายหลังจากมีคำวินิจฉัยคดียุบพรรคพลังประชาชนและพรรคร่วมรัฐบาลอีก 2 พรรค อันเนื่องมาจากกรณีทุจริตการเลือกตั้งของนายยงยุทธ ดิยะไพรัช เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2551 ในวันรุ่งขึ้นแกนนำพันธมิตรฯ ได้ประกาศยุติการชุมนุมทั้งที่ทำเนียบรัฐบาล ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และท่าอากาศยานดอนเมือง (Wikipedia, 2554)

ในช่วงเหตุการณ์ที่ 3 นี้ มีประเด็นสำคัญที่ฝ่ายพันธมิตรฯ และฝ่ายรัฐบาล ต่างก็
โจมตี และตอบโต้กันไปมา ได้แก่

1. ประเด็นการบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
 2. ประเด็นการโจมตี นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์
 3. ประเด็นความชอบธรรมขององค์การอิสระ
- โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประเด็นการบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

การบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิโดยฝ่ายพันธมิตรฯ นั้น เริ่มต้นขึ้นในช่วงเช้า
ของวันที่ 24 พฤศจิกายน 2551 ฝ่ายพันธมิตรฯ ได้เข้าบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และทำ
อากาศยานดอนเมืองได้เป็นผลสำเร็จ กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ปรากฏในช่วงเหตุการณ์ที่ 3
สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

- 1.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล
- 1.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ

1.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล ในเหตุการณ์ บุกยึดสนามบินสุวรรณภูมิ

กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาลในเหตุการณ์
ช่วงที่ 3 นี้มีดังต่อไปนี้

1.1.1 พุดยกย่อง สรรเสริญ ให้กำลังใจผู้ชุมนุม

การพุดยกย่อง สรรเสริญ ให้กำลังใจผู้ชุมนุมนั้น เป็นการเสริมสร้างความฮึกเหิม
และให้เห็นถึงคุณค่าของผู้ชุมนุมในสายตาของแกนนำพันธมิตรฯ เช่น

“...พี่น้อง เมื่อก็ผมไปขึ้นเวทีรถบรรทุกที่ดอนเมือง ผมมองหน้าพี่น้องที่ นั่งอยู่ ตั้งแต่ข้างล่างไล่ขึ้นไปบนข้างหน้าตลอด แล้วผมหันมามองหน้าพี่น้องที่ อยู่ที่นี่ แล้วผมนึกถึงเมื่อเช้า ที่เราเริ่มเดิน ผม อาจารย์สมเกียรติ แล้วก็พี่พิภพ ที่ จำลอง ต้องไปศาล ส่วนพี่สมศักดิ์นั้นอยู่บนรถข้างหลัง เรามองกันแล้วเราก็บอก ว่าเฮ้ย เราจะให้การดำเนินหน้าเราไม่ได้ เราต้องนำหน้าการรถเพื่อที่จะได้ตายก่อน ที่เราพูดเช่นนี้ก็เพราะเราไม่ได้ต้องการที่จะมาไต่สวนแต่ส่วนลึกสุดกันบั้ง ของ หัวใจของแกนนำ ที่ไม่รู้จะทดแทนบุญคุณพ่อแม่พี่น้องได้อย่างไร ที่ได้เสียสละ ทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตที่ผ่านมา ให้ชาติบ้านเมือง ยิ่งเห็นวันนี้ที่พ่อแม่พี่น้องเดิน ไปกับเรา เห็นริ้วขบวน ไม่ได้ มี ความ เกรง กลัว เลย แม้ แต่ นิดเดียว นิดเดียว นิดเดียวก็ไม่มี เดินไปอย่างสง่าผ่าเผย เดินไปโดยไม่รู้ว่าจะถูกไอ้พวกสัตว์นรก มันยิงมาเมื่อไร เหมือนกับทุกคนพูดกับตนเองว่า ตายเป็นตาย แล้วแต่ละคนที่ เดิน ก็ไม่ใช่คุณหญิงคุณนาย ผู้ชายก็ไม่ได้มีเครื่องราชสัพพาย ไม่มีดาวบนบ่าไม่มี ยยศศักดิ์ มีแต่ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จะเรียกว่าสุดยอดของ มนุษย์นี้ก็เกินไปสักหน่อย แต่เอาเป็นว่า เหนือกว่าไอ้มนุษย์เสื้อแดงหลายล้าน เท่า...” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 24 พฤศจิกายน 2551, ปราศรัย ณ ทำอากาศยาน สุวรรณภูมิ)

การแสดงความยกย่อง สรรเสริญ และให้กำลังใจ เป็นส่วนหนึ่งของ ยุทธศาสตร์ในการรบในสงคราม เพื่อให้ทหารเกิดความฮึกเหิม (Bisva-Deiner, Deiner and Tamir, 2001) การปิดล้อม และบุกยึดทำอากาศยานสุวรรณภูมิเป็นเสมือนไม้ตายสุดท้ายของฝ่ายพันธมิตรฯ การชื่นชม และเอ่ยถึงบุญคุณของผู้ร่วมชุมนุม ทำให้ผู้ร่วมชุมนุม เข้าใจได้ว่าพวกเขามีคุณค่า พวกเขาไม่ได้ทำความเสียหายให้ประเทศชาติ การบุกยึดทำ อากาศยานสุวรรณภูมิของพวกเขา นั้นมีความชอบธรรม เพราะอย่างน้อยพวกเขาก็ “เหนือกว่าไอ้มนุษย์เสื้อแดง” ที่ทำตัวไม่มีศีลธรรม และโกงกินผลประโยชน์ของชาติบ้านเมือง

การแสดงความยกย่อง สรรเสริญ และให้กำลังใจโดยนายสนธิ ทำให้ผู้ชุมนุมมีความฮึกเหิม นายสนธิได้พูดถึงความตาย โดยการกล่าวว่า “เหมือนกับทุกคนพูดกับตนเองว่า ตายเป็นตาย” ซึ่งฟังดูแล้ว เหมือนกับการอ่านใจ อ่านความคิดของผู้ชุมนุม

ทว่าประโยคที่นายสนธิพูดนี้ เป็นประโยคที่ตามมาหลังจากการชื่นชมยกย่อง จึงไม่ใช่การอ่านใจ แต่เป็นการสร้างมาตรฐานขึ้นในใจของผู้ชุมนุมว่า หากต้องการคำยกย่อง สรรเสริญ และการยอมรับ ก็ต้องกล้าที่จะสละชีวิตเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนในยามจำเป็น ยิ่งไปกว่านั้น พวกเขา กำลังเดินตามนายสนธิ และแกนนำคนอื่น ๆ แกนนำเหล่านั้น มิได้มีการ์ดพันธมิตรฯ เดินนำหน้า แต่พวกเขาเดินนำหน้าทุกคน แสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญ เสียสละ ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างความมุ่งมั่นให้กับผู้ร่วมชุมนุม

1.1.2 ใช้คำหยาบคาย

ในการชุมนุมครั้งที่ 3 นี้ นายสนธิ ยังคงเอกลักษณ์ประจำตัวในการพูดที่มีมาตลอดเอาไว้ เช่น

“.....พี่น้อง เมื่อเรามาอยู่รวมกัน เรามามองสังคมไทย สังคมไทยทำไมแตกแยก ที่แตกแยกก็เพราะมีคนในสังคมจำนวนหนึ่ง มีความชั่วช้า เป็นสัตว์นรกในจิตวิญญาณของมัน แล้วมันก็เผยแพร่ความเป็นสัตว์นรกของมัน เผยแพร่เชื้อสัตว์นรก ด้วยการเอากิเลสเข้าไปให้คนต่าง ๆ ให้เห็นผิดเป็นชอบ เห็นเลวเป็นดี เหมือนพวกมัน....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 24 พฤศจิกายน 2551, ปราศรัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ)

เราจะเห็นได้ว่านายสนธิ ได้ใช้คำว่า “สัตว์นรก” “เชื้อสัตว์นรก” เพื่อสื่อสารถึงฝ่ายรัฐบาล ความหมายของสัตว์นรก ที่นายสนธิใช้สื่อสารถึงฝ่ายรัฐบาลนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลง การเรียกฝ่ายตรงข้ามว่า “สัตว์นรก” นั้น เป็นการตอกย้ำภาพที่เลวร้ายของฝ่ายรัฐบาลให้มากขึ้นไปอีก

1.1.3 อ่างธรรมะ

กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบการอ่างธรรมะนี้ เป็นกลยุทธ์ที่จะทำให้ผู้รับสารเชื่อมั่นว่าสิ่งที่พวกเขาทำนั้น เป็นความดี เป็นการกระทำตามหลักธรรมคำสอน และเชื่อมั่นว่าพวกเขาต้องชนะ เพราะธรรมะย่อมชนะอธรรม

“พี่น้องเห็นหรือยัง ว่าชีวิตเรากำลังจะพินาศในอีก 3-4 ปีข้างหน้า มันต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และต้องแก้ไขโดยคนผู้มีศีลธรรม” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 30 พฤศจิกายน 2551, ปราศรัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ)

เราจะเห็นได้ว่านายสนธิ พูดถึงศีลธรรม การพูดเรื่องศีลธรรมโดยใช้กรอบแห่งการอ้างอิง (frame of reference) ร่วมกันระหว่างแกนนำ และผู้ชุมนุม ที่ได้แบ่งปันความหมาย (share meaning) ด้วยกันมาตลอดตั้งแต่เริ่มการชุมนุม จนถึงวันนี้ (24 พฤศจิกายน 2551) เป็นการตอกย้ำผู้ชุมนุมถึงความสำคัญของธรรมะ และให้ผู้ร่วมชุมนุมตระหนักถึงความจำเป็นของธรรมะ

การพูดของนายสนธิ นั้น โดยนัยยะแล้วคือ การสื่อสารว่าผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ทุกคนเป็นคนมีศีลธรรม การเปลี่ยนแปลงก็อาจจะเกิดขึ้นจากผู้ชุมนุม หรือบุคคลต่าง ๆ ที่เลือกสนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ ทว่า จากการชุมนุมเกือบตลอดนั้น แกนนำทั้ง 5 ได้ใช้กลยุทธ์การอ้างธรรมะปราศรัยตลอดเวลาในการชุมนุม แกนนำที่นำพิจารณาว่าน่าจะมีศีลธรรมในระดับสูง และเหมาะสม คือ พลตรีจำลอง ศรีเมือง และนายสนธิ ลิ้มทองกุล ทั้งนี้ดูเหมือนว่า หากจะต้องเลือกบุคคลเพื่อมาแก้ไขปัญหาของบ้านเมือง บุคคลนั้นก็น่าจะเป็นนายสนธิ ลิ้มทองกุล ด้วยภาพลักษณ์ที่นายสนธิสร้างขึ้นมาตลอด เช่น การปราศรัยของนายสนธิ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรม การนุ่งขาวห่มขาว การพรมน้ำมนต์ ซึ่งทำให้ภาพลักษณ์ของนายสนธิเป็นเสมือนศาสดา นายสนธิ น่าจะเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาในประเทศได้ดีที่สุด

1.1.4 การชี้เห็นถึงความผิดของฝ่ายอริ

การชี้แจงถึงความผิดของคู่อริ เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่น่ามาเสริมการอธิบายเหตุผลในการกระทำของตนเอง ทั้งนี้ความผิดของฝ่ายอริ อาจเป็นเรื่องจริง หรืออาจเป็นเรื่องไม่จริงก็ได้ หรืออาจจะเป็นความจริงแค่ครั้งเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ ความผิดที่ยกมาโจมตีนั้น เป็นข้อความที่น่ามาสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของตนเอง เช่น

- 1 “ตั้งใจฟังให้ดีพ่อแม่พี่น้อง แดงการณฉบับที่ 26/2551 วงเล็บ
 ผมพูดเอง น่าจะเป็น ¹⁵ฉบับสุดท้ายแล้ว พันธมิตรประชาชนเพื่อ
 ประชาธิปไตย ยื่นคำขาด ให้นายกรัฐมนตรีลาออกทันที โดยไม่มีเงื่อนไข
 (เสียงเหอของผู้ชุมนุม) ตามที่พันธมิตรฯ ประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้
- 5 ชุมนุมมาตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2551 เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์สอง
 ประการคือ 1) คัดค้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พุทธศักราช 2550 ยับยั้งมิให้ สภาเผด็จการ ภาคระบอบทักษิณ เพื่อ
 ฟอกความผิดให้ตัวเองและพวกพ้อง ทั้งการทุจริต และการทุจริตการ
 เลือกตั้ง ยับยั้งมิให้แก้ไขเพื่อทำลายกระบวนการยุติธรรม และยับยั้งมิให้
- 10 แก้ไขสถาบันองคมนตรี ซึ่งเป็นการลดทอนพระราชอำนาจของ
 พระมหากษัตริย์โดยตรง สภาเผด็จการของระบอบทักษิณนั้น มีที่มาจาก
 การทุจริต และการทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง เป็นสภาที่อ้างว่าเป็น
 ตัวแทนของปวงชนชาวไทย แต่ทำตัวเป็นทาสรับใช้ นายทุนการเมือง
 เวลานี้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญกำลังอยู่ระหว่างการพิจารณายุบพรรค
- 15 การเมืองฝ่ายรัฐบาล จำนวนหลายพรรค สะท้อนให้เห็นว่าสภาเผด็จการ
 ภาคระบอบทักษิณนั้น มิได้เข้าสู่อำนาจในการบริหารประเทศตามที่
 บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (เสียงเหอของผู้ชุมนุม) 2) ขับไล่วิทยาลักษณ์
 ที่ทำตัวเป็นหุ่นเชิดของนักโทษหนีอาญาแผ่นดิน เพิ่มประโยชน์ให้กับพวก
 พ้อง สนับสนุนและอยู่เบื้องหลังการเช่นฆ่าประชาชน
- 20 ใช้สื่อมวลชนของรัฐเพื่อโกหกหลอกลวงประชาชน วงเล็บโดยเฉพาะไอ้
 สามเกลอหัวขูด วงเล็บผมพูดเอง สนับสนุน [การ] ทำลายกระบวนการ
 ยุติธรรม ให้จ่ายงบประมาณแผ่นดินอย่างไม่โปร่งใส จนประเทศชาติจะ
 ล่มจม สนับสนุนและผู้ที่อยู่หมิ่น และอาฆาตมาดร้ายต่อสถาบัน
 พระมหากษัตริย์ กระทำความผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง และกระทำ
- 25 ความผิดต่อจริยธรรม จึงหมดความชอบธรรมที่จะบริหารประเทศต่อไป

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จึงใช้สิทธิในการชุมนุมอย่างสงบ และปราศจากอาวุธ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 63 เพื่อทำหน้าที่ของประชาชนไทย ตามมาตรา 70 เพื่อรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และการปกครองใน

- 30 ระบบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญนี้ อย่างไรก็ตามการทำหน้าที่ภายใต้รัฐธรรมนูญนั้น หากได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย ของชีวิตและทรัพย์สินโดยรัฐบาลทหารฯ ฆาตกรหุ่นเชิดนี้ไม่ ยิงไปกว่านั้น ยังพบว่ามีการตั้งอับพาลของรัฐบาล และเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อใช้ความรุนแรงต่อ
- 35 กลุ่มผู้ชุมนุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย อีกทั้งยังมีพฤติกรรม สมรู้ร่วมคิด รู้เห็นเป็นใจ ให้มีการใช้อาวุธสงครามประเภทหัตถ์ระเบิดยิงเข้าใส่ผู้ชุมนุมใจกลางพระนคร จำนวนกว่าสิบครั้ง เป็นผลให้ตลอดเวลา 2 เดือนที่ผ่านมา เป็นผลให้ผู้ชุมนุมอย่างสงบ และปราศจากอาวุธ ได้ เสียชีวิตไปแล้ว 4 คน บาดเจ็บหลาย-ร้อยคน และ
- 40 พิการ์อีกเป็นจำนวนมาก ตลอดจนใช้อาวุธสงครามประเภทปืน และระเบิดยิงเข้าใส่สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ที่ถ่ายทอดการชุมนุม โดยที่รัฐบาลทหารฯฆาตกรหุ่นเชิด หากได้แสดงความรับผิดชอบ ต่อสถานการณ์ไม่ วงเล็บวันนี้ มันก็ยิงปืนใส่ เอเอสทีวีกว่าอีกเกือบร้อยนัด ผมพูดเอง ทั้งนี้คณะอนุกรรมการตรวจสอบเหตุการณ์ มีข้อสรุปว่า
- 45 นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นผู้สั่งการทำให้เกิดการสังหาร และทำร้ายประชาชน ที่ร่วมชุมนุมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จนมีผู้เสียชีวิต และบาดเจ็บจำนวนมาก ดังนั้น นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ และคณะรัฐมนตรีต้องแสดงความรับผิดชอบโดยการลาออก โดยไม่มีเงื่อนไข (เสียงเฮ ของผู้ชุมนุม) พันมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้ประกาศ
- 50 รวมพลครั้งใหญ่ เพื่อหยุดรัฐบาลทหารฯ ฆาตกร หุ่นเชิด และระบอบทักษิณ ตั้งแต่เวลา 14.00 นาฬิกาของวันที่ 23 พฤศจิกายน 2551 เป็นเวลากว่า 50 ชั่วโมงแล้ว เพื่อกดดันรัฐบาลหุ่นเชิดให้ลาออก ตามระบอบประชาธิปไตย โดยสงบ สันติ และอหิงสา โดยเคลื่อนไหวมวลชนไปตามที่ต่าง ๆ ด้วยมือเปล่า อันได้แก่ บริเวณรัฐสภา กระทรวงการคลัง และ

- 55 กองบัญชาการตำรวจนครบาล และทำเนียบรัฐบาลชั่วคราวที่สนามบินดอนเมือง แต่ทว่า รัฐบาลทหารราชอาณาจักร หนุ่ชิต ยังไม่สำนึกและไม่แสดงความรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น ดึงดันจะอยู่ในอำนาจบริหารต่อไป และยังคงดึงดันที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อพวกพ้องตัวเองต่อไป พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องยกระดับการ
- 60 ชุมนุม และเพิ่มมาตรการอารยะขัดขืน โดยการปิดสนามบินสุวรรณภูมิ (เสียงเฮของผู้ชุมนุม) เพื่อยื่นคำขาด ผ่านพี่น้องประชาชนทั่วประเทศ ทั่วโลก (เสียงเฮของผู้ชุมนุมต่อเนื่อง) ไปยังนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ และคณะรัฐบาล ให้ลาออกจากตำแหน่งโดยทันที โดยไม่มีเงื่อนไข ทั้งนี้ พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กราบขออภัยมายังพี่น้องประชาชน
- 65 ทุกท่าน ที่อาจจะได้รับผลกระทบจาก ได้รับผลกระทบบ้าง¹⁶ จากการกระทำครั้งนี้ เพราะความจำเป็นในการหยุดอำนาจของรัฐบาลทหารราชอาณาจักร หนุ่ชิต ให้ได้อย่างถึงที่สุด (เสียงเฮของผู้ชุมนุม)...” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 24 พฤศจิกายน 2551, ปราศรัย ณ ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ)

การนำแถลงการณ์ฉบับที่ 26 ของนายสนธิมาอ่านบนเวทีเพื่อให้ผู้ชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ฟังนั้น มีการชี้ให้เห็นถึงความผิดพลาดของฝ่ายรัฐบาล ทั้งนี้การชี้ให้เห็นถึงความผิดพลาดของฝ่ายรัฐบาลนี้ จะช่วยเสริมเหตุผลในการกระทำต่าง ๆ ของฝ่ายพันธมิตรฯ ให้หนักแน่นมากขึ้นอีก อย่างไรก็ตามจุดที่น่าสังเกตในการปราศรัยของนายสนธิ คือการไม่แสดงหลักฐานการกระทำผิดใด ๆ ของฝ่ายรัฐบาล¹⁷ จึงมีปัญหारेื่องความน่าเชื่อถือในระดับหนึ่ง ว่าความผิดของฝ่ายรัฐบาลที่นายสนธิได้กล่าวมานั้น เป็นความจริงหรือไม่

¹⁶ นายสนธิพูดผิดเอง และแก้ไขข้อความในขณะนั้นเองทันที

¹⁷ หลักฐานความผิดบางอย่างมี แต่ไม่นำมาแสดง ผู้วิจัยค้นเจอเอง แต่ก็เฉพาะหลักฐานบางประการเท่านั้น หลักฐานความผิดบางอย่างมี และเห็นได้อย่างชัดเจน ฝ่ายพันธมิตรฯ ก็มีได้นำมาแสดง อาจเป็นเพราะไม่มีความจำเป็นต้องหาหลักฐานมาแสดงแล้ว เพราะปรับทางสังคมและการเมือง ได้ชี้แจงหลักฐานให้แล้ว

ข้อโต้แย้งที่นายสนธิโต้แย้งมานั้น มี ข้อมูล (data) ว่า “รัฐบาลทหารฯ มาตรการหุ่นเชิด” นำไปสู่บทขยาย (qualifier) ที่ว่า “จึงมีความจำเป็นที่” และข้อสรุป (claim) คือ “พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” ต้องออกมาขับไล่รัฐบาลชุดนี้

ในการชี้ความผิดของฝ่ายรัฐบาล ยิ่งไปกว่านั้น นายสนธิ ไม่แสดงข้อยกเว้น (rebuttal) ใดๆ ที่อาจทำให้ฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่มีความจำเป็นจะต้องออกมาชุมนุม (เช่น นอกจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานความกรุณาให้ผู้นำทั้งสองฝ่ายเข้าเฝ้า และให้หยุดการกระทำ และการเคลื่อนไหวทั้งหมด เช่นเดียวกับที่เคยพระราชทานฯ มาแล้วในเหตุการณ์พฤษภาประชาธรรม ปี 2535) แบบจำลองของ Toulmin ที่ใช้วิเคราะห์การพูดของนายสนธิ แสดงดังหน้า

ภาพที่ 4 แสดงการโต้แย้ง และแสดงเหตุผลของนายสนธิ

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นการบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารความหมายให้กับผู้ร่วมชุมนุมว่าพวกเขามีความสำคัญ การบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิของฝ่ายพันธมิตรฯ เป็นการกระทำที่ชอบธรรม ผู้ร่วมชุมนุมฝ่ายพันธมิตรฯ ทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้นายสนธิยังพูดถึงความตาย ซึ่งเป็นการสร้างมาตรฐานในจิตใจของผู้ชุมนุมว่าต้องสละชีวิตในยามจำเป็น ทั้งนี้ ในการเดินขบวนบริเวณท่าอากาศยานสุวรรณภูมินี้

เหล่าแกนนำเดินนำหน้าโดยไม่มีการ์ดพันธมิตรฯ เดินนำ หรือเดินเคียงข้าง เป็นการสื่อสารความหมายว่าพวกแกนนำพร้อมที่จะสละทุกอย่าง เพื่อประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

เอกลักษณ์ของนายสนธิที่มักจะใช้ถ้อยคำพูดว่า “สัตว์นรก” เป็นการสื่อสารความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่า ฝ่ายรัฐบาลนั้นเลวร้ายเหมือนสัตว์นรก ยิ่งไปกว่านั้น ฝ่ายพันธมิตรฯ ยังสร้างคำขวัญ (slogan) ให้กับฝ่ายรัฐบาลว่า “รัฐบาลทรราช ฆาตกรหุ่นเชิด” อันเป็นการตอกย้ำความหมายว่ารัฐบาลนี้เลวร้ายอย่างแท้จริง

ในการแก้ปัญหาของบ้านเมืองนี้ ฝ่ายพันธมิตรฯ เสนอว่า ต้องเป็นผู้ที่มีศีลธรรมเท่านั้น จึงจะแก้ไขปัญหามันในเมืองในเวลานี้ได้ ทั้งนี้ผู้ที่มีภาพว่าเป็นคนดี มีศีลธรรม ที่โดดเด่นที่สุดคือ นายสนธิ ลิ้มทองกุล

1.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ในเหตุการณ์ยึดทำอากาศยานสุวรรณภูมิ

กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลใช้ตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ในเหตุการณ์ยึดทำอากาศยานสุวรรณภูมิ มีดังต่อไปนี้

1.2.1 อ้างผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ

การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรอื่นที่น่าเชื่อถือ มาช่วยเสริมข้อโต้แย้งของฝ่ายรัฐบาลให้น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เช่น

“ที่เราจะพูดถึงนี้ เราจะพูดถึงปัญหาที่ทำให้คนไทยกำลังร้อนกร้อนใจกรณี เราจำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาไขความให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบ มาฟังความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เสียก่อน นักวิชาการ 5 ท่านเนี่ย เป็นนักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ บอกชื่อก่อนก็ได้ครับ รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช อาจารย์ ดร. รุาปนันท์ นิพิฏฐกุล อาจารย์พีระ สุทธิวรากล

และอาจารย์ปิยบุตร แสงกนกกุล ชื่อเหล่านี้เป็นชื่อที่มีความของผู้คนในวงการวิชาการนิติศาสตร์ ทั้ง 5 ท่านนี้ ออกแถลงการณ์ 5 ฉบับ ฉบับที่ 1 นี้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองผ่นปัจจุบัน อาจารย์ท่านเริ่มเกริ่นในแถลงการณ์ว่าอย่างนี้ครับว่า 'เมื่อศาลรัฐธรรมนูญเร่งพิจารณาคดียุบพรรคผู้คนในบ้านเมืองกำลังขาดความไว้นื้อเชื่อใจกันอย่างรุนแรง กรณีนี้ทำให้ประชาชนเกิดความสงสัยว่า เป็นการตัดสินใจที่ยุติธรรม หรือเพื่อประโยชน์ ในการเมืองต่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เมื่อศาลรัฐธรรมนูญเร่งวินิจฉัยในเวลาที่เหมาะสมอย่างนี้ ศาลรัฐธรรมนูญก็อาจขาดความน่าเชื่อถือของคู่กรณี และประชาชนทั่วไป.... ขอประณามแกนนำพันธมิตรที่ยึดสนามบินโดยนำเอาความเสียหายทางเศรษฐกิจของประเทศมาเป็นตัวประกันทางการเมือง สอง ขอประณามพลเอกอนุพงษ์เผ่าจินดา และผู้สนับสนุนทั้งหลาย ในความพยายามก่อรัฐประหารเงียบ สาม ขอสนับสนุนรัฐบาล และเจ้าหน้าที่ ที่จะใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อยุติการชุมนุมของพันธมิตรฯ ที่สนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินดอนเมือง เพื่ออ้าวงไว้ซึ่งระเบียบแห่งกฎหมายของบ้านเมือง " (วีระ มุสิกพงศ์, 30 พฤศจิกายน 2551,รายการ "ความจริงวันนี้", สทท.11)

เราจะเห็นได้ชัดเจนว่าฝ่ายรัฐบาล มีจุดยืนทางการเมืองเช่นเดียวกับนักวิชาการทั้ง 5 คน คำพูดของนายวีระในช่วงนี้ ที่นำเอากลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ (อาจารย์คณะนิติศาสตร์ 5 คน) และองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) มาเป็นข้อสนับสนุนฝ่ายรัฐบาล ทำให้เนื้อหาของนายวีระมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิ จะได้ผลดีเมื่อความน่าเชื่อถือของผู้ทรงคุณวุฒินั้นเป็นบุคคลที่สาธารณชนรู้จักหรือคุ้นเคยบ้างแล้ว ผนวกกับต้องมีชื่อเสียงในทางที่ดึงความน่าเชื่อถือของสารที่นายวีระนำเสนอ ก็จะมีมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ถูกอ้างถึง ทำงานอยู่ในองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) นำหนักของข้อโต้แย้งของนายวีระ จะมีมากตามขึ้นไปด้วย

ในช่วงแรกของการพูด (ก่อนที่นายวีระจะอ่านแถลงการณ์ของนักวิชาการทั้ง 5 คน) นายวีระได้กล่าวว่าประเด็นนี้ เป็นประเด็นที่ “ทำให้คนไทยเดือดเนื้อ ร้อนใจ” ซึ่งมีนัยยะว่าปัญหานี้เป็นปัญหาใหญ่

1.2.2 ชี้ให้เห็นความผิดพลาดของอริ

ฝ่ายรัฐบาลได้ใช้กลยุทธ์นี้ เพื่อตอบโต้โจมตีฝ่ายพันธมิตรฯ เช่น

“..... การบุกยึดสนามบินสุวรรณภูมิของฝ่ายพันธมิตรฯ ซึ่งเวลานี้มีผู้โดยสารตกค้าง แสนหกหมื่นคนแล้วเนี่ยนะครับ ความเสียหายทางเศรษฐกิจได้เข้าสู่แสนที่สองล้านแล้วนะครับ.....” (จดุพร พรหมพันธุ์, 30 พฤศจิกายน 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

นายจตุพรกล่าวถึงความเสียหายของภาพลักษณ์ของประเทศ และสภาพเศรษฐกิจของประเทศ ที่ได้รับผลกระทบจากการบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิโดยฝ่ายพันธมิตรฯ ทั้งนี้ นายจตุพรได้ยกตัวเลขของผู้โดยสารที่ตกค้าง และตัวเลขความเสียหายทางเศรษฐกิจขึ้นมาเป็นข้อสนับสนุนว่า การกระทำของฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นเป็นการกระทำที่ส่งผลเสียต่อประเทศชาติ

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นการบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารความหมายให้ประชาชนรู้ว่า การบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิโดยฝ่ายพันธมิตรฯ นั้นเป็นเรื่องคอขาดบาดตาย เนื่องจากการบุกยึดท่าอากาศยาน จัดเข้าข่ายว่าเป็นการก่อการร้ายข้ามชาติ ตามกฎหมายของสหประชาชาติ

นายวีระได้นำนักวิชาการที่มีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มาอ้าง เพื่อสร้างให้เกิดความน่าเชื่อถือในตัวเนื้อหามากขึ้น นัยยะความหมายของการนำนักวิชาการที่มีชื่อเสียงมาอ้างนี้ คือการบอกว่าไม่ได้มีแต่ฝ่ายรัฐบาลเท่านั้นที่มีความคิดเห็นว่ายฝ่ายพันธมิตรฯ สร้างความปั่นป่วนให้สังคม แต่ยังมีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ จากมหาวิทยาลัยที่

นำเชื่อถือหลายท่านที่เห็นด้วยกับฝ่ายรัฐบาล เป็นการส่งสัญญาณให้ฝ่ายพันธมิตรฯ รู้ว่า ฝ่ายรัฐบาลก็มีคนสนับสนุนเช่นเดียวกัน และยังเป็นผู้ที่มีการศึกษา ได้รับการนับหน้าถือตาในสังคมด้วย

ฝ่ายรัฐบาลยังชี้ให้เห็นถึงผลจากการกระทำของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจของประเทศ และจำนวนผู้โดยสารที่ตกค้าง ซึ่งส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศอย่างมาก ทั้งนี้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ฝ่ายรัฐบาลนำเสนอ เป็นข้อมูลที่มีที่มาที่ไป และมีจำนวนตัวเลขที่ชัดเจน ที่มาที่ไปของข้อมูลที่ชัดเจนนี้ มีนัยยะว่า ฝ่ายรัฐบาลนั้นมีความซื่อสัตย์ต่อประชาชน ไม่ได้สร้างข้อมูล (made up information) เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง จุดนี้เองที่จะทำให้ผู้รับสารเกิดความไว้วางใจฝ่ายรัฐบาลมากขึ้น เมื่อผนวกกับการกระทำของฝ่ายพันธมิตรฯ ประชาชนจำนวนหนึ่งก็น่าจะไว้วางใจฝ่ายรัฐบาลเพิ่มขึ้น

2. ประเด็นโจมตีนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

กลยุทธ์ทางวาทกรรมในประเด็นนี้ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม

2.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล ในประเด็นนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

2.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ฝ่ายรัฐบาล ในประเด็นนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

2.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรนำมาใช้เพื่อโจมตีฝ่ายรัฐบาล ในประเด็นนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

2.1.1 อ้างคำพูด หรือการกระทำของคู่อริ

ในการโจมตีนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ฝ่ายพันธมิตรฯ ยกคำพูดของนายสมชายขึ้นมา เป็นเครื่องมือในการโจมตีนายสมชายเอง เช่น

“...มันคนนี้ สมชาย วงศ์สวัสดิ์ สมชายมันออกทีวีอีกแล้ว สมชายมันบอกว่าที่อาจารย์เสน่ห์ จามริก ได้ทำหนังสือถึง เรื่องเกรงว่าจะมีการใช้ความรุนแรงในการสลายการชุมนุม จากความขัดแย้งทางการเมืองนั้น สมชายมันพูดว่า ‘เป็นแค่เพียงคนกลุ่มหนึ่งที่เข้าไปบุกยึดสถานที่ราชการเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องขัดแย้งทางการเมืองอะไรเลย’ มันบอกว่า มันไม่มีเวลาทำหนังสือตอบกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มันก็เลยบอกว่า มันจะเชิญกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสื่อมวลชนต่าง ๆ มาชมการสลายการชุมนุมด้วยครับพี่น้อง...” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 28 พฤศจิกายน 2551, ปราศรัย ณ ทำอาภาศยานสุวรรณภูมิ)

การพูดของนายสนธิ ลิ้มทองกุล ที่มุ่งเน้นโจมตีนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นี้ ปราศจากการให้เกียรตินายสมชายอย่างสิ้นเชิง นายสนธิใช้สรรพนามแทนนายสมชายว่า “มัน” ทั้งนี้คำว่า “มัน” ที่ใช้เป็นสรรพนามบุคคลที่ 3 นั้น จะใช้เรียกบุคคลอื่นอย่างไม่ยกย่อง และใช้เรียกสัตว์หรือสิ่งอื่น ๆ ทั่วไปตามที่ควร (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

นอกจากนี้เราจะสังเกตได้ว่า นายสนธิใช้การพูดแบบ direct speech (เช่น “เป็นเพียงคนกลุ่มหนึ่งที่เข้าไปบุกยึดสถานที่ราชการ ไม่ได้เป็นความขัดแย้งทางการเมืองอะไร

เลย) และ indirect speech (เช่น มันจะเชิญกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสื่อมวลชน มาชมการสลายการชุมนุม) ซึ่งในกรณีนี้ ไม่ว่าจะ เป็น direct speech หรือ indirect speech ก็ สามารถจะสื่อสารให้ผู้ชุมนุมเข้าใจความหมายที่ผู้ส่งสารตั้งใจจะถ่ายทอดมาได้

2.1.2 เสียดสี ประชดประชัน เยาะเย้ย ถากถาง

กลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้ เป็นกลยุทธ์ที่ผู้ส่งสาร และผู้รับสารต้องมีการแบ่งปันความหมาย (share meaning) ร่วมกัน จึงจะสื่อสารได้อย่างไม่บิดเบือน เช่น

“.....มันบอกว่ามันจะเชิญกรรมการสิทธิมนุษยชน และสื่อมวลชนมาชมการสลายการชุมนุม นี่มีงะจะฆ่าพันมิตรฯ เป็น reality show เลยใช้ใหม่ สมชาย สมชาย.....” (สนธิ ลิ้มทองกุล, 28 พฤศจิกายน 2551, ปราศรัย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ)

การพูดประชดประชันของนายสนธินี้ ผู้รับสารจะต้องเข้าใจก่อนว่า reality show คือรายการโทรทัศน์ประเภทหนึ่ง ที่ถ่ายทอดสด ไม่บันทึกเทป ผู้แสดงต้องไม่ใช้นักแสดง ไม่มีบท ผู้ร่วมรายการจะแสดงอารมณ์ที่แท้จริงออกมา (บ้านครูทิง, 2553) เมื่อผู้ชุมนุมเข้าใจความหมายของ reality show ตามที่นายสนธิ ต้องการแล้ว ก็จะทราบว่านายสนธิ ก็กำลังประชดประชันนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

นอกจากนี้ คำกล่าวของนายสนธิ ยังมีนัยยะว่ารัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลเผด็จการ เมื่อจะสลายการชุมนุม ก็จะต้องมีการใช้ความรุนแรงอย่างมาก อาจถึงแก๊สได้ เห็นได้จากคำพูดของนายสนธิที่ว่า “นี่มีงะจะฆ่าพันมิตรฯ...” นัยยะความหมายที่นายสนธิ ต้องการสื่อสารว่า ฝ่ายรัฐบาลนั้นโหดร้าย เห็นได้จากคำว่า “ฆ่า” ทั้งนี้ ไม่ว่าจะรัฐบาลจะฆ่า หรือไม่ฆ่า ก็มีความหมายเดียวคือ รัฐบาลนี้เป็นรัฐบาลทรราช

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นการโจมตีนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

ฝ่ายพันธมิตรฯ สื่อสารความหมายเกี่ยวกับนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ว่าเป็นบุคคลที่ไม่สมควรจะได้รับการให้เกียรติ เห็นได้จากการที่นายสนธิใช้คำว่า “มัน” แทนตัวนายสมชาย ขณะขึ้นปราศรัย

ในขณะที่กล่าวถึงนายสมชาย นายสนธิใช้รูปประโยคทั้งแบบ direct speech และ indirect speech ทว่าไม่ว่าจะใช้ประโยคในรูปแบบใด ความหมายที่นายสนธิต้องการสื่อสารเพื่อโจมตีนายสมชายก็ไม่ได้เปลี่ยนไป

ฝ่ายพันธมิตรฯ ตีความการที่นายสมชายเชิญสื่อมวลชนมาเป็นพยานในการสลายม็อบว่าต้องการให้สื่อมวลชนเหล่านั้นมาชมการฆ่าแบบถ่ายทอดสด หรือที่นายสนธิใช้คำว่า Reality Show การตีความของฝ่ายพันธมิตรฯ นี้มีลักษณะของการเสียดสี เนื่องจากรายการ Reality Show นั้นเป็นรายการบันเทิง แต่การสลายการชุมนุมนั้น มักถูกนำเสนอในรายการข่าว (ซึ่งอาจเป็นทั้งข่าวประจำวันตามตารางการออกอากาศ หรือข่าวด่วนก็ได้) นัยยะที่นายสนธิกล่าวว่า “นี่มันจะฆ่าพันธมิตรฯ แบบ Reality Show เลยใช่ไหม” นั้น มีนัยยะความหมายว่าฝ่ายรัฐบาลนั้นมีความโหดร้าย ที่ตั้งใจจะสลายการชุมนุมต่อหน้าสื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม การเสียดสีของนายสนธิช่วยลดความรุนแรงของเนื้อหาลงไปได้บ้าง เนื่องจากทุกคนคงคาดได้ว่า คงไม่มีรายการ Reality Show รายการใด ที่จะถ่ายทอดสดการสลายการชุมนุม

อย่างไรก็ตาม คำพูดที่นายสนธิพูดว่า “นี่มันจะฆ่าพันธมิตรฯ แบบ Reality Show” มีนัยยะว่า ฝ่ายรัฐบาลมีความตั้งใจจะสลายการชุมนุมด้วยความรุนแรง

2.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้เพื่อตอบโต้ฝ่ายพันธมิตรฯ ในประเด็นนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

2.2.3 อ้างคำพูดหรือการกระทำของอริ

ตัวอย่างของการอ้างคำพูด หรือการกระทำของคู่อริ ที่ฝ่ายรัฐบาลนำขึ้นมาใช้ เช่น

“สนธิ ลิ้มทองกุล ได้ประกาศอย่างอหังการว่า จะไม่ให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 4 ธันวาคม ในวโรกาสที่จะให้พระบรมราโชวาทต่อพสกนิกร โดยนายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้กล่าวถวายรายงานประจำทุกปีนั้น....” (จตุพร พรหมพันธุ์, 30 พฤศจิกายน 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

นายจตุพรได้ยกคำพูดของนายสนธิ มาโจมตีนายสนธิเอง ยิ่งไปกว่านั้น ฝ่ายรัฐบาลจะพยายามชี้ชวนให้ผู้รับสารเข้าใจได้ว่า นายสนธิกำลังกำเริบเสิบสานมากขึ้น โดยชี้ให้เห็นว่า การเข้าเฝ้าฯ ที่เป็นเสมือนขนบธรรมเนียม นายสนธิก็ยังไม่สนใจ อีกทั้งพฤติกรรมของนายสนธิยังสอนัยยะว่า ไม่สนใจความถูกต้อง และไม่สนใจประชาชนไทยทุกคน เนื่องจากพระราชดำรัสฯ ที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยนั้น เป็นสิ่งที่พสกนิกรไทยทุกคนต่างก็รอคอย เพราะจะพระราชทานพระราชดำรัสฯ เช่นนี้ เพียงปีละ 1 ครั้งเท่านั้น แต่นายสนธิก็จกจยวโรกาสพิเศษนี้ ไปเป็นเครื่องมือในการชุมนุมขับไล่รัฐบาลพลังประชาชน ซึ่งมีนัยยะว่า นายสนธิไม่ใส่ใจว่าจะเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ตามมาจากการขัดขวางมิให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เข้าเฝ้าฯ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ในสภาวะการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยขณะนั้นที่มีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นการโจมตีนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารความหมายให้ผู้รับสารเห็นว่า นายสนธิมีความกำเริบเสิบสาน ถึงขั้นจะฝ่าฝืนธรรมเนียมการเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของนายกรัฐมนตรี

ฝ่ายรัฐบาลใช้ การกำเริบเสิบสานของนายสนธิรัตน์ เป็นการส่งสัญญาณให้ผู้รับสารรู้ว่าบุคคลนี้ แท้จริงแล้วเป็นคนอย่างไร และยังมีนัยยะที่ตั้งคำถามไว้ว่า บุคคลนี้ยังน่าจะติดตาม หรือนำศรัทธาอีกต่อไปหรือไม่

3. ประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

ประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ เป็นประเด็นฝ่ายรัฐบาลยกขึ้นมาเพื่อโจมตีฝ่ายพันธมิตรฯ อย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่เกี่ยวกับประเด็นนี้ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มในประเด็นนี้ มีดังต่อไปนี้

- 3.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลยกขึ้นมาเพื่อโจมตีฝ่ายพันธมิตรฯ
- 3.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ยกขึ้นมาตอบโต้ฝ่ายรัฐบาล

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายรัฐบาลยกขึ้นมาเพื่อโจมตีฝ่ายพันธมิตรฯ

กลยุทธ์ทางวาทกรรมของรัฐบาลที่นำมาใช้ในการโจมตีองค์กรอิสระ มีดังนี้

3.1.1 การอ้างคำพูด หรือการกระทำของฝ่ายอริ

ฝ่ายรัฐบาลได้หยิบยกพฤติกรรมของศาลรัฐธรรมนูญมาเป็นตัวอย่าง

“.....ศาลรัฐธรรมนูญนั้น ได้เป็นเครื่องมือ เป็นกลไก ในการสมคบในการทำรัฐประหาร อย่างลুকลี้ลুকจน....เมื่อนายสนธิกล่าวแล้ว แต่ปรากฏว่าวันรุ่งขึ้น....” (จตุพร พรหมพันธุ์, 30 พฤศจิกายน 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

สารที่นายจตุพรชี้ให้เห็นพฤติกรรมของศาลรัฐธรรมนูญนั้นเป็นสารที่ไม่ต้องอาศัยการตีความใด ๆ เพราะเป็นสารที่ตรงไปตรงมา และชัดเจนในตัวเองอยู่แล้ว

จุดที่น่าสังเกตคือ นายจตุพร ได้กล่าวหาศาลรัฐธรรมนูญอย่างไม่เกรงกลัวกฎหมาย เนื่องจากศาลสถิตียุติธรรมทุก ๆ ศาล อยู่ในสถานภาพที่ใครก็ล่วงละเมิดมิได้ ใครจะวิพากษ์วิจารณ์ก็ได้ หากใครกระทำการละเมิดศาลฯ ก็จะต้องตกเป็นผู้ต้องหาในคดีหมิ่นประมาทศาลสถิตียุติธรรม โดยทันที

3.1.2 การเปิดเผย “ความจริง” สู่อสาธารณะ

ฝ่ายรัฐบาลใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้ ในการโจมตีศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ฝ่ายรัฐบาลมีทัศนะว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้สนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ เช่น

“.....ศาลรัฐธรรมนูญ ประกาศว่า พยานวัตถุ พยานบุคคลจะไม่นำมาใช้ ในคดียุบพรรคนี้ เขาคิดกันไว้แล้ว ทำใจกันไว้แล้ว แต่ศาลรัฐธรรมนูญบอกว่า ให้พรรคแต่ละพรรคนั้น ไปแถลงปิดทางทีวีกันเอง ต้องทำภายในวันที่ 2 ธันวาคม [2551] ในตอนเช้า แต่ใครจะไปคิดว่าจะมีการใช้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการใช้เป็นเรื่องมือ ในการรัฐประหาร นั่นก็คือพันธมิตรฯ โดยจำลอง ศรีเมือง โดยสนธิ ลิ้มทองกุล ประกาศว่าทุกอย่างจบลงในวันที่ 2 สนธิประกาศล่วงหน้ามาเป็นสัปดาห์....ทุกอย่างที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เรียกร้องนั้น จะเป็นจริงได้ ด้วยศาลรัฐธรรมนูญทำตัวเป็นศาลเดี่ยว....” (จตุพร พรหมพันธุ์, 30 พฤศจิกายน 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

การหาที่นายจตุพรกล่าววั้น นายจตุพรพยายามชี้ให้เห็นว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้สนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ ทั้งนี้ นายจตุพรได้ยกเอามติของศาลรัฐธรรมนูญที่ปิดการพิจารณาคดียุบพรรคมาวิเคราะห์ควบรวมไปกับคำพูดของ พลตรีจำลอง ศรีเมือง และนายสนธิ ลิ้มทองกุล ที่ประกาศล่วงหน้ามาหลายวันมากกว่า “ทุกอย่างต้องจบลงในวันที่ 2” ซึ่งตรงกับที่ศาลรัฐธรรมนูญขีดเส้นตาย ที่จะให้แต่ละพรรคแถลงกันเองทางโทรทัศน์ ภายในวันที่ 2 ธันวาคม 2551

สิ่งที่นายจตุพรกล่าวถึงนั้น มีนัยยะว่า ศาลรัฐธรรมนูญสนับสนุนฝ่ายพันธมิตรฯ และวางแผนการร่วมกัน ในการกำจัดฝ่ายรัฐบาล ซึ่งโดยปกติแล้ว ศาลฯ ทุกศาล จะต้องมีความเป็นกลาง วินิจฉัยคดีความอย่างยุติธรรม แต่ศาลรัฐธรรมนูญมิได้มีสิ่งเหล่านั้น ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อความน่าเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด

3.1.3 อ้างผู้ทรงคุณวุฒิ หรือองค์กรที่น่าเชื่อถือ

ฝ่ายรัฐบาลได้ใช้กลยุทธ์ประเภทนี้ เพื่อโจมตีศาลรัฐธรรมนูญ เช่น

“.....สิ่งที่ฝ่ายพันธมิตรฯ เรียกร้อง ทุกอย่างจะเป็นจริงได้ ก็เพราะศาลรัฐธรรมนูญ ตามความเห็นของนักวิชาการทั้ง 5 ท่าน ก็ตรงกับเรา เรื่องคุณสมบัติของศาลรัฐธรรมนูญบางคน ที่ไปเป็นอาจารย์พิเศษ.....” (จตุพร พรหมพันธุ์, 30 พฤศจิกายน 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ฝ่ายรัฐบาลอ้างถึง คืออาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ การอ้างถึงผู้ทรงคุณวุฒิ และองค์กรที่น่าเชื่อถือ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) มาเป็นข้อสนับสนุนของตนเอง ว่าทุกอย่างที่นายจตุพร กล่าวมานั้น เป็นความจริงทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากว่าความคิดเห็นของฝ่ายรัฐบาล ตรงกับทัศนคติของนักวิชาการนิติศาสตร์ 5 คน ทำให้ความน่าเชื่อถือของฝ่ายรัฐบาลมีมากขึ้นด้วย

3.1.4 อ้างตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำพิพากษาของศาลฯ

ฝ่ายรัฐบาลนำกลยุทธ์นี้มาใช้ในการโจมตีศาลรัฐธรรมนูญด้วย เช่น

“.....ความน่าเชื่อถือของศาลรัฐธรรมนูญก็มีปัญหาใน เรื่องคุณสมบัติ เมื่อพิจารณาจากการถอดถอนนายสมัคร ตัวเองก็เป็นลูกจ้างเหมือนกัน เพราะไปสอนหนังสือ หรือเป็นอาจารย์พิเศษ มีค่าจ้างเป็นชั่วโมง ก็มีปัญหา ศาลฎีกาก็เคยวินิจฉัยเรื่องการใช้วิชาชีพทางกฎหมาย นั้นเป็นวิชาชีพอิสระ ซึ่งเป็นข้อห้าม

ในการดำรงตำแหน่งศาลรัฐธรรมนูญ.....” (จตุพร พรหมพันธุ์, 30 พฤศจิกายน 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

3.1.5 แสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์

กลยุทธ์ทางวาทกรรมประเภทนี้ เป็นกลยุทธ์ที่ฝ่ายรัฐบาลนำมาใช้ เพื่อเสริมสร้างจุดแข็งของตน เช่น

“.....ทุกวันนี้มีคนถามว่า แล้วเรื่องมันจะจบอย่างไร ผมตอบว่าจะจบก็ต่อเมื่อมีความยุติธรรมเกิดขึ้นในบ้านในเมือง แล้วยุติการใช้สถาบันฯ มาเป็นข้ออ้างในการทำลายคนอื่น หรือสถาบันที่คนไทยเคารพ เทิดทูน 63 ล้านคน มาเป็นเครื่องมือ มาเป็นจิ้งหะ ในการที่จะประหารชีวิตทางการเมืองของคนอื่น หรือว่าเล่นงานรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง.....” (จตุพร พรหมพันธุ์, 30 พฤศจิกายน 2551, รายการ “ความจริงวันนี้”, สทท.11)

นายจตุพรกล่าวว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ นำสถาบันกษัตริย์เป็นเครื่องมือในการกำจัดศัตรูทางการเมือง การอ้างสถาบันฯ ในที่นี้ มิได้นำมาเสริมความน่าเชื่อถือให้ฝ่ายรัฐบาล แต่การอ้างสถาบันฯ ในที่นี้ เป็นการแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ มิได้จางจ้วงสถาบันตามที่ฝ่ายพันธมิตรฯ กล่าวหา นอกจากนี้คำกล่าวของนายจตุพรยังมีนัยยะว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ มิได้ให้ความเคารพ เทิดทูนสถาบันฯ เพราะฝ่ายพันธมิตรฯ นำสถาบันฯ มาเป็นเครื่องมือทางการเมือง

สรุปความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการสื่อสารในประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

ฝ่ายรัฐบาลมาถึงจุดสุดท้าย ก่อนเส้นตายที่ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้ยุบพรรค ความหมายที่ฝ่ายรัฐบาลต้องการนำเสนอคือ ศาลรัฐธรรมนูญนั้น ไม่สามารถเป็นที่พึ่งให้ประชาชนได้อีกต่อไป เนื่องจากทำตัวเป็นศาลเดี่ยว ปราศจากความเป็นกลาง และมีความสัมพันธ์กับฝ่ายพันธมิตรฯ โดยการร่วมมือกันโค่นล้มรัฐบาล

ฝ่ายรัฐบาลยังรื้อฟื้นกรณีนายสมักร สุนทรเวช เปรียบเทียบกับกรณีของนายจรัญ ภัคดีธนากุล ประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ว่าไม่ได้รับความยุติธรรม เนื่องจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญยึดหลักตัดสินแบบสองมาตรฐาน ซึ่งเป็นหลักฐานได้ตีว่าการปฏิบัติงานของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้นปราศจากความเที่ยงตรง ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อฝ่ายรัฐบาลเรียกร้องให้นายจรัญชี้แจงผลการตัดสิน และมาตรฐานต่าง ๆ ฝ่ายตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่ได้ชี้แจงแต่กลับปล่อยให้เวลาผ่านไปเรื่อย ด้วยหวังว่าสาธารณชนจะลืมเรื่องราวดังกล่าวนี้ในที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่ฝ่ายรัฐบาลออกมาฟื้นฟูหาตะเข็บในกรณีของนายจรัญกับนายสมักรนี้ เป็นการรื้อฟื้นความทรงจำให้สาธารณชนรำลึกได้ว่า กรณีนี้ยังไม่มีคำอธิบายจากฝ่ายตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเลย ทว่าฝ่ายรัฐบาลกลับสามารถนำรัฐธรรมนูญ 2550 มายืนยันว่ากฎหมายระบุไว้เช่นกันว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่สามารถรับงานพิเศษได้ เช่นเดียวกับนายกรัฐมนตรี ประเด็นนี้จึงยังเป็นประเด็นที่กังขาอยู่ในสังคมว่าเกิดอะไรขึ้นกับระบบตุลาการของประเทศไทย

ฝ่ายรัฐบาลยังสื่อสารความหมายถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ โดยเรียกร้องให้ทุกฝ่ายหยุดนำสถาบันกษัตริย์มาอ้าง หรือเป็นเครื่องมือในการโจมตีอิทธิพลทางการเมือง การพูดของนายจตุพรนี้ เป็นสิ่งที่สื่อสารว่าความผิดที่ฝ่ายพันธมิตรฯ พยายามปรักปรำว่าฝ่ายรัฐบาลจบบ้างสถาบันเบื้องสูงนั้นไม่เป็นความจริง ในทางตรงข้าม ฝ่ายพันธมิตรฯ กลับเป็นฝ่ายที่นำเอาสถาบันกษัตริย์มาเป็นเครื่องมือทางการเมืองมาตลอดเวลา

3.2 กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ยกขึ้นมาตอบโต้ฝ่ายรัฐบาลในประเด็นความชอบธรรมขององค์การอิสระ

ฝ่ายพันธมิตรฯ มิได้กล่าวถึงศาลรัฐธรรมนูญเลย ทั้งนี้การหลีกเลี่ยงไม่เอ่ยถึงนั้นมิใช่ว่าจะมีความหมาย กลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาใช้ในกรณีนี้คือ “พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง” (silent as gold)

การที่ฝ่ายพันธมิตรฯ มิได้ตอบโต้ฝ่ายรัฐบาลเลยนี้ มีนัยยะว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ มิได้เห็นความสำคัญของการโจมตีศาลรัฐธรรมนูญจากฝ่ายรัฐบาล ประเด็นที่ฝ่ายรัฐบาลพยายามเล่นอย่างต่อนั่นนั้น เป็นประเด็นที่ไร้สาระ ไม่ควรค่าที่จะสนใจ และไม่ควรค่าที่จะเสียเวลาไปตอบโต้ใด ๆ ฝ่ายพันธมิตรฯ มิได้ใส่ใจว่าใครจะรู้ว่าพวกตนและศาลรัฐธรรมนูญเป็น

พวกเดียวกันสนับสนุนซึ่งกันและกัน เห็นได้ชัดเจนจากการที่แกนนำฝ่ายพันธมิตรฯ ทุกคน ยืนยันบนเวทีปราศรัยว่าฟุ้งนี้จบ หรือฟุ้งนี้มีข่าวดี แต่มิได้กล่าวพาดพิงถึงศาลรัฐธรรมนูญเลย

กระนั้นก็ดี เรื่องราวที่ว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ และศาลรัฐธรรมนูญเป็นพวกเดียวกัน ก็แพร่สะพัดออกไปเสียแล้ว แต่ฝ่ายพันธมิตรฯ มิได้เป็นกังวลถึงความกังขาในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในคดียุบพรรคการเมือง ผู้ใดคิดเห็นเช่นเดียวกับฝ่ายพันธมิตรฯ และศาลรัฐธรรมนูญ ก็จะปราศจากข้อกังขา ผู้ใดมีความสงสัย ก็ให้สงสัยต่อไป ฝ่ายพันธมิตรฯ จึงไม่เอ่ยถึง ไม่กล่าวถึงศาลรัฐธรรมนูญ พวกเขารู้อยู่แล้วว่าคำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลรัฐธรรมนูญจะออกมาเป็นเช่นใด และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของพวกเขาหรือไม่ เพียงให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการ พวกเขาก็ไม่ต้องพูดอะไรอีก

การพูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง ของฝ่ายพันธมิตรฯ ยังมีนัยยะถึงการปกป้องความน่าเชื่อถือของศาลรัฐธรรมนูญ ฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่เคยยอมรับว่าฝ่ายตนและศาลรัฐธรรมนูญ สนับสนุนซึ่งกันและกัน พวกเขาไม่ออกมาตอบโต้ เพื่อปกป้องศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการออกมาตอบโต้ นั้น อาจกลายเป็นจุดอ่อนของคำวินิจฉัย “นิ่งเสียตำลึงทอง” จึงเป็นกลยุทธ์ทางวาทกรรมที่ฝ่ายพันธมิตรฯ นำมาใช้

สรุปความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารในประเด็นความชอบธรรมขององค์กรอิสระ

ฝ่ายพันธมิตรฯ มิได้โต้ตอบใด ๆ เลยกับฝ่ายรัฐบาลในประเด็นนี้ อาจกล่าวได้ว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบ “พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง” (Silence as Gold)

อย่างไรก็ตามการไม่พูด หรือความเงียบนี้ เป็นการสื่อสารความหมายประเภทหนึ่ง การไม่พูดเรื่องความชอบธรรมขององค์กรอิสระเลยนี้ อาจตีความหมายได้ 2 มุม

ความหมายมุมแรก อาจตีความได้ว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่ได้สนใจการโจมตีองค์กรอิสระจากฝ่ายรัฐบาลอีกต่อไปแล้ว เพราะสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับพวกเขาคือการบุกยึดท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลลาออก ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกรปฏิบัติงานแบบสอง

มาตรฐานของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ประเด็นหลังนี้ดูราวกับว่าจะไม่มีความหมายใด ๆ อื่นเลย

ความหมายมุมที่สอง อาจตีความหมายได้ว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ ไม่สามารถตอบโต้ได้ เนื่องจากฝ่ายรัฐบาลมีหลักฐานแน่นหนาชัดเจน ถึงสถานที่ที่นายเจริญไปรับงานสอนเป็นอาจารย์พิเศษ รวมไปถึงข้อกฎหมายที่ฝ่ายรัฐบาลยกขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการมัดตัวศาลรัฐธรรมนูญ ว่าเรื่องนี้จะต้องมีความผิดพลาด (โดยไม่ทราบว่าจะตั้งใจทำผิดพลาด หรือไม่ได้ตั้งใจ) ข้อโต้แย้งในมุมที่สองนี้ มีความหนักแน่นมากพอ เนื่องจากฝ่ายรัฐบาลหยิบยกเอารัฐธรรมนูญมาอ้าง ทำให้ฝ่ายพันธมิตรฯ ตัดสินใจจะไม่พูดเกี่ยวกับความชอบธรรมขององค์กรอิสระอีกเลย จึงเลือกใช้กลยุทธ์ทางวาทกรรมแบบ “พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง”

อวัจนภาษาของฝ่ายพันธมิตรฯ ที่ปรากฏในช่วงเหตุการณ์ที่ 3

อวัจนภาษาของฝ่ายพันธมิตรฯ ในช่วงเหตุการณ์ที่ 3 นี้ ยังคงเป็นเหมือนเดิม กล่าวคือ สีสัญลักษณ์ยังคงเป็นสีเหลือง เสื้อสีเหลืองและผ้าพันคอสีฟ้ายังคงเป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของฝ่ายพันธมิตรฯ มือตบก็ยังคงถูกนำมาใช้เช่นเดียวกับช่วงเหตุการณ์ที่ 1 และ 2 ความหมายของมือตบก็ยังคงเป็นเช่นเดิม

สิ่งที่เปลี่ยนไปคือฉากหลังของเวทีปราศรัย ซึ่งในช่วงเหตุการณ์ที่ 3 นี้ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้รถหกล้อ เป็นเวทีปราศรัยชั่วคราว

ฝ่ายพันธมิตรฯ ใช้รถหกล้อเป็นเวทีปราศรัยย่อย

ฉากหลังของเวทีปราศรัยชั่วคราวของฝ่ายพันธมิตรฯ ทำจากผ้า พื้นหลังเป็นสีเหลือง และมีตัวหนังสือสีแดงตัวใหญ่ เขียนว่า “หยุดรัฐบาล” บรรทัดต่อมาเขียนด้วยตัวอักษรสีดำ ว่า “ทรรราช ฆาตกร หุ่นเซ็ด” ที่ตัวเล็กกว่า

ตัวอักษรที่เขียนว่า “หยุดรัฐบาล” ซึ่งเป็นสีแดงนี้ เป็นการสื่อสารว่าฝ่ายพันธมิตรฯ ต่อต้านรัฐบาลพลังประชาชนอย่างชัดเจน เนื่องจากสีแดง เป็นสีสัญลักษณ์ของฝ่ายรัฐบาล การใช้สีแดงกับคำว่า “รัฐบาล” เป็นการตอกย้ำว่า รัฐบาลที่พวกเขาต่อต้านนั้น ก็คือพวกเดียวกันกับสีแดง

ส่วนคำว่า “หยุด” ก็ถูกเขียนด้วยสีแดงเช่นกัน ความหมายของคำว่า “หยุด” กับสีแดง เป็นสิ่งที่เราคุ่นเคยกันอยู่แล้วจากสัญญาณไฟจราจร คำว่า “หยุด” ที่เขียนด้วยสีแดง จึงเป็นการตอกย้ำความหมายที่ฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการสื่อสารว่า ต้องหยุดรัฐบาลพลังประชาชนนี้ให้ได้

บรรทัดต่อมา เขียนด้วยอักษรตัวเล็กกว่า และมีสีดำ ว่า “ทรรราช ฆาตกร หุ่นเซ็ด” เป็นเสมือนการขยายความว่า ต้อง “หยุดรัฐบาล (ที่เป็น) ทรรราช ฆาตกร หุ่นเซ็ด” ชุดนี้ ตัวอักษรเป็นสีดำ เนื่องจากฝ่ายพันธมิตรฯ ต้องการเน้นวลี “หยุดรัฐบาล” ด้วยสีแดง การขยายความด้านล่างด้วยตัวอักษรสีดำ จะช่วยส่งให้อักษรสีแดงด้านบนเด่นชัดขึ้น ซึ่งสื่อสารให้เห็นว่า ฝ่ายพันธมิตรฯ ให้ความสำคัญกับการ “หยุดรัฐบาล” มาก

อวัจนภาษาของฝ่ายรัฐบาลที่ปรากฏในช่วงเหตุการณ์ที่ 3

อวัจนภาษาของฝ่ายรัฐบาลทุกอย่างในช่วงเหตุการณ์ที่ 2 ไม่เปลี่ยนแปลงเลย ในช่วงวเหตุการณ์ที่ 3 สีสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของฝ่ายรัฐบาล ก็ยังคงเป็นสีแดง แสดงให้เห็นว่า จุดยืนทางการเมืองของฝ่ายรัฐบาลยังคงเดิม

ฉากหลังของรายการ “ความจริงวันนี้” ก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลง ยังคงใช้ฉากเดิม ที่แสดงให้เห็นประชาชนจำนวนมาก ตามแนวคิด “แดงทั้งแผ่นดิน”

เท็จตบ และหัวใจตบแม้จะไม่ได้ปรากฏในรายการ “ความจริงวันนี้” แต่เท็จตบ และหัวใจตบก็ยังทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายรัฐบาลเช่นเดิม ทั้งนี้อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า อัจฉนภาษาของฝ่ายรัฐบาล มิได้เปลี่ยนแปลงเลย